

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Notes sobre la manera de viure d'uns grups de nois i noies a Barcelona

Àngels Pascual

MARÇ 1972

Han col.laborat en aquest estudi:
Núria GARRETA, Margarida LATORRE, Carme PARRAMON
i Pere SALVADOR.

Van intervenir en la fase d'enquesta:
Montserrat Adalid, Enric Bastardes, Núria Bohigas, Maria Camps,
Jordi Cardelús, Jordi Carrera, Llibori Casadellà, Mª Paller Casas,
Roser Casas, Carme Costa, Joan Crexell, Domitila Domínguez,
Elena Domínguez, Jordi Duran, Amadeo Fernández, Mª Josepa Gallofré,
Mª Dolors González, Josep Gri, César Julián, Rosa Junyent, Albert
Marín, Jordi Muntané, Baltasar Navarro, Francesc Perecaula,
Roser Roig, Enric Sió, Josefina Soler, Joan Toda, Carme Valls,
Núria Vilà.

Agraïxo també la col.laboració dels nois i noies
que van acceptar ser entrevistats.

Aquest treball, que va comptar amb una ajuda inicial
de l'"Asociación Internacional por la Libertad de la Cul-
tura", s'ha pogut dur a terme gràcies al patronatge de
la Fundació Jaume Bofill.

Í N D E X

ORIENTACIÓ DEL TREBALL	3
L'OBTENCIÓ DE DADES	5
I.- LA FAMÍLIA EN LA VIDA DELS JOVES	7
1.- EL JOVE I LA SEVA RELACIÓ AMB LA FAMÍLIA	8
Autoritat paterna i materna i nivell d'autodeterminació dels joves	8
Percepció per part dels joves de la intervenció del pare i de la mare en la seva vida.	8
Reconeixement d'influències determinants.	9
Gerència del pressupost familiar i dependència econòmica dels joves	10
Gerència del pressupost	10
Donació als pares dels diners guanyats	11
Procedència dels diners disponibles	12
La finança dels estudis	13
Nivell de comunicació i conflicte entre pares i fills	13
De què parlen els joves amb els seus pares	13
Entesa o conflicte?	14
2.- ASSIMILACIÓ O REFÚS DE LA INSTITUCIÓ FAMILIAR PROPOSADA	15
El matrimoni. Sexualitat i procreació.	15
Les relacions sexuals prematrimonials.	18
El nombre de fills	21
La informació sexual	22
La dona.	23
II.- INSERCIÓ EN EL PROCÉS DE LA PRODUCCIÓ	27
1.- L'ESTUDI I EL TREBALL	28
Accés als diferents nivells d'instrucció.	28
El treball i l'orientació professional	30
Edat d'incorporació al treball	30
Els primers treballs	31

Jornada laboral	31
Salariis.	32
2.- PERCEPCIÓ DE LA SOCIETAT DE CLASSES PER PART DELS JOVES	33
Constatació de barreres socials.	33
El classisme de la societat	33
Identificació de classe	38
3.- REACCIÓ DAVANT ELS DETERMINISMES SOCIALS: ADAPTACIÓ, EVASIÓ; REVOLTA	40
Perspectives de millorament	40
Orientació professional	40
Professió ideal i criteris de preferència	42
Participació en la lluita de classes	47
III.- EL TEMPS EXTRA-LABORAL: DIVERSIÓ, CONSUM, FORMACIÓ I INFORMACIÓ.	51
1.- EL TEMPS LLIURE	51
Definició del temps lliure	51
El temps efectivament disponible	51
2.- LA UTILITZACIÓ DEL TEMPS LLIURE	53
La recuperació per al sistema	53
L'activitat extra-laboral.	53
L'associació	55
Despeses dels joves.	56
La informació.	58
Lectura de diaris	58
Altres publicacions.	62
La televisió	63
Els viatges	63
A MANERA DE CONCLUSIÓ.	65
ANEX I: ALGUNS EXEMPLES	67
ANEX II:NOTES	75

O R I E N T A C I Ó D E L T R E B A L L

Als joves -conjunt d'individus definit, en principi, només pel fet biològic de l'edat- se'ls ve atribuïnt des de fa uns anys una importància que no havien tingut mai. Deixant a part l'interès que en això pugui tenir l'economia de mercat, assistim a un ampli debat -més apassionat que objectiu- sobre un fenomen d'àmbit universal, que s'ha convingut a anomenar "rebel·lió juvenil".

Quins són els fets que susciten i donen cos al debat? Sembla que es tracta de fets ben diversos, molt colpidors: revoltes estudiantils, maig francès, guàrdies rojos a la Xina, moviments hippies i yippies, etc. Són fets realment importants - uns més que d'altres-, innovadors. Fins i tot, a més petita escala, la contestació es mostra rica en gèrmens de canvi social.

Ara bé, siguim realistes. D'una banda, no hi ha cap identificació automàtica entre joventut i contestació de l'ordre establert. És cert que són els joves els qui, pel fet de no haver establert lligams que els comprometin tant amb el sistema social com els adults, són més lliures per a la crítica i per a la rebel·lió. Aquest no-lligam del jove és més acusat en les societats modernes i en les seves classes burgeses, on el jove es manté marginat molt de temps abans d'entrar de ple en la societat adulta. En la punta de la contestació trobem joves, però no tots els joves són contestataris.

D'altra banda, moltes de les manifestacions en què es pensa quan es parla de rebel·lió juvenil se situen en contextos ben allunyats dels que viuen la gran majoria de joves. Sovint, a més, tenen lloc en altres països. Al voltant nostre, veiem que molts canvis són més aparents que reals, o que es tracta més aviat de símptomes que de fets. En tot cas, rarament es passa de la rebel·lió (contestació sectorial) per arribar a plantejaments pròpiament revolucionaris (contestació global, fora de les regles de joc de la societat capitalista).

Partim, doncs, dels elements interessants que hi ha, indubtablement, en la contestació actual. Situem-nos a nivell dels joves, que són els qui més sovint trobem a primera línia dels moviments contestataris. Des d'aquest punt, intentem estudiar un grup concret de nois i noies de Barcelona. Veiem com es tradueix en la seva vida l'estructura social pròpia de la societat en què es troben i el mode de producció dominant en ella -el capitalisme; com els joves analitzen aquesta realitat, i quines actituds i comportament desenrotllen a partir d'ella.

Com a forma d'aproximació a aquests temes, s'ha adoptat el tractament per sectors concrets de la realitat -família, treball, lleure, informació-, entenent sempre que la delimitació establerta és un mer instrument d'anàlisi. Quant a l'esfera de la cosa pública -de la política-, s'ha deixat deliberadament de banda, a pesar del seu interès, per la dificultat d'obtenir informacions objectives en el context polític actual, i per la poca solidesa que s'ha d'atribuir als enuncisats d'opinions en uns temes on l'absència de pràctica provoca massa sovint respostes improvisades.

Potser aquest treball semblarà a vegades excessivament pessimista. Però partim de la convicció que només des de l'anàlisi dels fets és possible definir línies d'actuació per vèncer les resistències que s'oposen al canvi social.

Es evident que cal situar els fenòmens en el marc concret on es produeixen. Ja d'entrada, això vol dir que no es pot pas parlar dels joves, sense més, sinó que cal parlar de diferents grups de joves, segons la seva situació a la societat, i, concretament, segons la seva situació en les relacions de producció pròpies del sistema capitalista. I que no ens interessarà tant descriure una sèrie de representacions, actituds i comportaments dels joves com veure en quina mesura el fet de pertànyer a una classe social o a una altra influeix sobre aquests fenòmens. Aquests han estat, doncs, punts essencials en la determinació de la població de base de l'estudi.

L'OBTENCIÓ DE DADES

En base a aquests projectes, i tractant-se d'una investigació en què no es pretenia generalitzar ni provar definitivament relacions entre variables, sinó més aviat esbossar consideracions sobre les característiques diferencials que es deriven de la pertinença a grups socials diferents, es va decidir de dur a terme una enquesta per entrevista personal, no a una mostra probabilística estadísticament representativa de joves, sinó a una mostra no probabilística, que s'ajustés a un grup experimental o maqueta dissenyada que permetés les comparacions entre diferents grups de joves. Ara bé, les consideracions metodològiques no eren les úniques que varen intervenir en la determinació dels grups a entrevistar. Sobre el projecte d'estudi pesaven també, inicialment, consideracions i limitacions de tipus econòmic més o menys directament, les quals d'una banda obligaven a reduir la mida de la mostra a estudiar, i d'una altra forçaven a diversificar el camp d'estudi per adaptar-lo a l'interès d'un públic ampli. Finalment, la maqueta va quedar establerta de la forma següent:

	Estudiants	Empleats	Obrers	<u>Total</u>
Nois	30	30	30	90
Noies	30	30	30	90
TOTAL	60	60	60	180

Cada grup estava afectat encara per tota una altra sèrie de consideracions que el definien. Abans d'exposar-les, recordem que de cap manera no es volia parlar dels joves en general (això caldrà tenir-ho ben present al llarg de la lectura del treball) i que, amb possibilitats de treball limitades, concentrar els esforços en uns sectors concrets de la realitat era condició indispensable per a poder-les estudiar amb certa profunditat. Arribar a tenir un cert grau d'homogeneïtat entre els grups definits i al seu interior era condició indispensable per a la validesa de la mostra descrita.

Els joves entrevistats havien de reunir les següents condicions:

- tenir entre 17 i 20 anys.
- viure a Barcelona-ciutat o als municipis contigus, com a mínim des dels 15 anys.
- viure al domicili dels pares, sempre amb el pare i amb la mare.
- en els estudiants: cursar estudis superiors o preuniversitari.
- en els empleats: treballar en un banc.
- en les noies empleades: treballar en un gran magatzem.
- en els obrers: treballar a la metal·lúrgia.
- en les noies obreres: treballar al ram tèxtil.

Per les condicions imposades, és evident que queden exclosos de l'estudi, ja d'entrada, tots els joves sense treball fix, amb oficis singulars, els que no viuen a casa o són fills de pares separats, etc. Pensem que amb el que s'ha exposat fins ara ja apareixen algunes de les raons d'aquesta exclusió; les dades que es volien recollir i el tractament que se'ls volia donar acabaven de determinar l'opció a prendre.

Gairebé tots els entrevistats van ser localitzats directament en els seus llocs de treball. Les entrevistes es van dur a terme al llarg de l'any 1967, per un equip de joves que havia rebut les instruccions pertinents. Els nois eren sempre entrevistats per nois i les noies per noies, cosa que es va revelar convenient després d'unes proves inicials del qüestionari. L'entrevista es realitzava seguint un qüestionari escrit, del qual hi havia exemplars en català i en castellà, per tal de poder formular les preguntes en l'idioma en què el jove s'expressés amb major facilitat i evitar canvis de matís en les traduccions improvisades. En algunes preguntes de resposta pre-establerta era lliurada a l'entrevistat una llista de respostes possibles, i l'idioma d'aquestes fitxes era sempre el castellà, ja que molts dels catalans no han tingut possibilitat d'aprendre a escriure i llegir en la seva llengua o ho han fet amb dificultats. Al qüestionari predominaven les preguntes tancades o de resposta pre-establerta, per tal que restés poc marge a la iniciativa dels entrevistadors i per donar el màxim d'uniformitat al treball.

Al qüestionari s'insistia molt especialment en preguntes sobre fets i comportaments: les enquestes d'opinió susciten cada vegada més dubtes quant a la seva validesa, tant perquè els problemes metodològics que plantegen són lluny de resolució, com per les fluctuacions en les opinions dels individus. Això és especialment cert quan es tracta d'una població molt heterogènia, com ara aquesta.

1.- LA FAMÍLIA EN LA
VIDA DELS JOVES

I. LA FAMILIA EN LA VIDA DELS JOVES

El primer punt que interessa tractar és el de la situació del jove respecte a la seva pròpia família, i la seva actitud respecte a la institució familiar en general.

En una societat com la nostra, caracteritzada per la propietat privada dels mitjans de producció i per l'explotació dels qui no en posseeixen per part dels qui els posseeixen, la classe dominant s'assegura el manteniment dels seus privilegis mitjançant, d'una banda, el monopoli d'un aparell de repressió i, de l'altra, el funcionament d'uns aparells encarregats de transmetre la ideologia que legitima l'ordre establert.

Al costat de l'escola, la família és un aparell ideològic bàsic per a la primera transformació de l'individu biològic en subjecte social; és a dir, ja que es tracta d'una societat de classes, per a la inculcació de les idees, pràctiques i comportaments propis de la ideologia de la classe dominant. Vivint al si de la família autoritària tradicional(1) -i a l'escola- el nen aprèn a obehir i respectar els qui estan per sobre d'ell; aprèn que el dèbil obeeix el fort; aprèn les normes de la moral que li pertoca -normes que li transmet l'adult com a cosa indiscutible-, al mateix temps que aprèn que aquestes normes són variables segons la classe social i segons el sexe, que és desigual la sort reservada als diferents individus; i assimila el mateix ideal de família i de relacions conjugals que se li proposa. Evidentment, la institució familiar, com a aparell transmissor d'ideologia, no és pròpia només de la classe dominant; precisament perquè està al seu servei. És la institució que s'imposa normativament a la classe dominada.

A la societat capitalista, el rol de la família com a aparell ideològic ha anat reculant, i en les societats capitalistes més avançades el seu funcionament és subordinat al d'altres aparells ideològics. Però, tot i això, la seva importància segueix essent indiscutible.

En aquest context, l'actitud que pren el noi o la noia respecte a la seva família adquireix una significació que va molt més enllà del clàssic "conflicte de generacions". L'actitud dels joves vers la institució familiar -no tant en l'aspecte d'actitud envers la pròpia família com envers els models familiars proposats o imposats- prefigura la que tindrà respecte el conjunt de l'estructura social(2). Vegem, doncs, quines són les característiques dels grups estudiats en relació a aquest tema.

1.- EL JOVE I LA SEVA RELACIÓ AMB LA FAMÍLIA

AUTORITAT PATERNA I MATERNA I NIVELL D'AUTODETERMINACIÓ DELS JOVES:

Percepció per part dels joves de la intervenció del pare i de la mare en la seva vida.

Una primera afirmació generalitzada que convé analitzar a la vista dels resultats de l'enquesta és la que es refereix a la independència dels joves respecte a les seves famílies avui en dia. Els joves entrevistats acusen en les seves respostes un nivell sorprenentment elevat d'intervenció de la família -en particular del pare i de la mare- en la seva vida.

En aquest terreny de la independència respecte a la família i de percepció de l'autoritat del pare i de la mare, les diferències que s'estableixen entre les persones d'un i altre sexe són molt més colpidores que les que s'estableixen entre grups socio-professionals. De tota manera, els estudiants es distingeixen dels altres grups pel fet d'atribuir-se a ells mateixos una major independència en les seves decisions. I, a nivell d'estudiants, les diferències entre les persones d'un i altre sexe desapareixen.

Les noies obreres i empleades parlen molt més d'intervenció de la família que els nois del seu mateix grup. Com que l'atribució de decisions es demanava a nivell del conjunt de germans, aquestes diferències entre sexes semblen correspondre a una generalització que fan les noies de llur experiència particular al conjunt de fills de la família.

Limitant-nos ja al punt de més interès-les decisions respecte als estudis i el treball- s'observa com els joves atribueixen les decisions molt més sovint al pare que a la mare.

Persones en qui recau la decisió	Estudiants	Empleats	Obrers	<u>Total</u> <u>Nois</u>	Estudiantes	Empleadas	Obreras	<u>Total</u> <u>Noies</u>
Pare	7	13	11	31	2	12	12	26
Mare	2	4	1	7	3	3	3	9
Pare-Mare	3	4	2	9	2	9	12	23
Comú acord	2	3	3	8	6	-	-	6
L'interessat	16	6	13	35	16	4	3	23
Indeterminat	-	-	-	-	1	2	-	3
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

Aquesta atribució de poder al pare supera fins i tot en freqüència la percepció d'un equilibri de poder entre pare i mare, encara que aquesta percepció és força freqüent, especialment entre les noies. S'observa també que els nois són més donats que les noies a considerar determinant el paper del pare sobre el de la mare(3). Això pot és-

ser degut a una valorització del progenitor del mateix sexe, o al fet que el pare pren part més activa en la trajectòria professional dels fills mascles, i aquests parlen genèricament d'aquest fet com atribuïble a tots els germans.

Els resultats corresponents a la intervenció dels pares en la decisió de deixar l'escola i començar a treballar (reduït, evidentment, al cas dels joves empleats i obrers) són coherents amb el que acabem de comentar, en el sentit de la més freqüent percepció del paper decisiu del pare per part dels nois que per part de les noies.

És interessant comparar els resultats anteriors sobre atribució de poder amb els de la pregunta concreta Com vas trobar el teu primer treball? L'enquestador tenia indicació de fer detallar la possible intervenció d'altres persones en el procés. Efectivament, en les respostes apareix de nou el paper predominant del pare en aquesta matèria, quan es tracta dels nois.

<u>Persona que li va cercar el 1er. treball</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total Nois</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>Total Noies</u>
Pare	11	6	17	1	1	2
Mare	1	2	3	6	7	13
Germà o germana	1	2	3	2	5	7
Família estricta en conjunt	1	-	1	1	1	2
Parents altres que pares o germans	3	7	10	4	2	6
Coneguts de la família	3	6	9	4	2	6
Acadèmia	3	1	4	1	1	2
L'interessat	6	6	12	11	11	22
Indeterminat	1	-	1	-	-	-
TOTAL	30	30	60	30	30	60

En la col·locació de les noies, qui té un paper decisiu és la mare. A més, a les noies se'ls permet molt més sovint de tenir autonomia en l'elecció de treball. Ambdós fets -la intervenció del pare en la trajectòria professional del noi i l'autonomia de les noies- tenen una probable explicació en la major importància atorgada al futur professional d'un noi. El que fa la noia no té massa importància, ja que mai no haurà de ser el cap d'una casa. Per aquests camins indirectes la noia cau fora del control familiar, contradint, almenys en referència a certs aspectes, l'afirmació corrent sobre la major dependència familiar.

Reconeixement d'influències determinants

Semblantment, a l'hora de reconèixer la influència determinant d'altres persones en la seva manera de ser, hi ha una clara tendència per part dels nois, i no de les noies, a parlar de la influència del pare, i així en tots els grups.

Persones a qui
s'atribueix una
influència de-
terminant

	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Nois</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>
Pare	7	11	8	26	3	1	3	7
Mare	1	1	1	3	4	1	2	7
Pare-Mare	9	4	9	22	11	3	8	22
Altres familiars	9	4	7	20	6	1	1	8
Escola, mestres	6	2	1	9	12	-	4	16
Altres adults	4	4	1	9	1	1	1	3
Amics joves	12	4	5	21	18	5	7	30
Associació (es- coltes, ...)	2	1	2	5	1	1	-	2
Ningú	2	7	3	12	2	16	13	31
Indeterminat	1	-	3	4	2	3	2	7

(Les categories de la classificació -fora de les tres primeres entre elles i el "ningú"- no s'exclouen les unes a les altres).

Els estudiants, nois i noies, diuen rarament que no els ha influït ningú; en canvi, són els grups on més sovint es parla de la influència d'amics i de mestres.

El grup de noies empleades i de noies obreres són els únics on apareix amb freqüència considerable el no-reconeixement d'influències. Si es té en compte que tot al llarg del qüestionari aquests grups són els que donen major proporció de casos d'inhibició, desconeixement o desinterès envers els temes que se'ls proposen quan aquests s'aparten una mica dels fets immediats de la seva vida, es pot pensar que el no-reconeixement d'influències correspon a una falta de reflexió d'aquestes noies sobre la seva pròpia evolució.

Quant als altres grups, l'elevada proporció de reconeixement d'influències determinades és un fet curiós, precisament per ser una edat i una època en què una ignorància olímpica de la pròpia família es dona normalment per suposada.

GERÈNCIA DEL PRESSUPOST FAMILIAR I DEPENDÈNCIA ECONÒMICA DELS JOVES:

Gerència del pressupost

Un aspecte important per comprendre la posició respectiva dels diferents membres de la família és la gerència del pressupost familiar. Com sempre, es tracta de la forma en què és percebut aquest fet per part dels nois i noies entrevistats.

Les diferències per sexe no són significatives en aquesta qüestió. En canvi, s'estableix una distinció claríssima entre els grups estudiants i els altres.

<u>Persona en qui recau la gerència del pres- supost familiar</u>	<u>Total Estudiants</u>	<u>Total Empleats</u>	<u>Total Obrers</u>	<u>TOTAL</u>
Pare	31	10	15	56
Mare	11	32	35	78
Pare-Mare	16	18	10	44
Altres	1	-	-	1
Indeterminat	1	-	-	1
TOTAL	60	60	60	180

En les famílies dels estudiants, la gerència del pressupost recau en el pare, molt més sovint que en la mare, mentre que en les famílies d'obers i empleats la proporció s'inverteix i la mare administra els diners en més de la meitat de les famílies d'aquests grups.

Donació als pares dels diners guanyats

D'altra banda, gairebé sempre és la mare qui sap el salari que guanyen els joves treballadors. En efecte, 44 empleats sobre els 60 entrevistats (d'ara endavant indicarem la proporció en la forma abreujada 44/60) donen els diners a la mare, i aquesta proporció és de 50/60 entre els obrers. L'examen per sexes mostra una relació major noies-mares que noies-pare, i la inversa en els nois.

És molt freqüent que els joves que treballen donin a la seva família tots o gairebé tots els diners que guanyen. En canvi, els estudiants entrevistats que treballen diuen no donar res a la família, però són massa pocs per poder considerar-ho. Aquesta tendència és molt més acusada entre les noies (49/60 noies treballadores donen el salari sencer)

Diners que el jove

lliure a la seva

família, en rela-

ció al salari guanyat.

	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total Nois</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>Total Noies</u>	<u>Total Empleats</u>	<u>Total Obrers</u>
Tot el que guanyen	13	14	27	25	24	49	38	38
Tot, menys hores extr.	1	-	1	1	1	2	2	1
Més de la meitat del que guanyen, però no tot	14	13	27	1	4	5	15	17
Menys de la meitat del que guanyen	2	2	4	3	-	3	5	2
Res	-	1	1	-	-	-	-	1
Depèn de les necessitats	-	-	-	-	1	1	-	1
TOTAL	30	30	60	30	30	60	60	60

Després, els pares donen als fills -globalment o bé a mesura que els sembla convenient o que els fills ho demanen- una certa quantitat de diners (més endavant precisarem aquesta informació). D'aquesta manera, la família allarga la situació de dependència dels joves, fins i tot més enllà del moment en què aquests comencen a guanyar-se la vida. Anàloga constatació fa l'informe del Ministeri de la Joventut i dels Esports francès en el cas dels joves francesos, "Jeunes d'aujourd'hui", "La Documentation Française", 1967.

Procedència dels diners disponibles

Només en el grup de nois empleats i en el grup de nois obrers hi ha un nombre considerable de joves que diuen disposar exclusivament de diners propis per a les seves despeses (12/30 en el cas dels empleats i 14/30 en el cas dels obrers).

Procedència dels diners utilitzats pels joves:

	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Nois</u>	<u>Estudtes.</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obres.</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>
Pare (tot o amb part de diners pròpia)	0'70	0'13	0'10	0'30	0'30	0'07	-	0'11
Mare (tot o part)	-	0'37	0'40	0'26	0'22	0'70	0'83	0'61
Pare-Mare (tot o part)	0'07	0'10	0'03	0'07	0'17	0'07	0'07	0'10
Diners propis	0'19	0'40	0'47	0'36	0'26	0'15	0'10	0'16
Diners propis més ajuda avi (estudiant), amics (estudiant)	0'04	-	-	0'01	0'04	-	-	0'01
TOTAL	1'00 (27)	1'00 (30)	1'00 (30)	1'00 (87)	1'00 (23)	1'00 (27)	1'00 (29)	1'00 (79)

(Les dades es donen en forma d'índexs calculats sobre la base de les respostes a cada grup, per eliminar les dificultats de comparació degudes a l'existència de 14 casos de resposta inconcreta o no-resposta).

* Sobre la quantitat de diners disponibles, vegeu cap. II.

La resta dels joves són en tot o en part econòmicament depenents i es tracta de dependència dels pares, fora de dos casos (avi, amics que ajuden). La donació de diners al jove correspon a la mare gairebé en exclusiva, però les famílies dels grups estudiants representen una excepció en aquest sentit. La quantitat de què el jove pot disposar cada mes no sempre és fixa. En el cas de les noies, sense gaire distinció de grups, més de la meitat han d'anar demanant els diners a mida que els necessiten; entre els nois això és molt menys corrent, però també es dona en els diferents grups.

La diferència en els papers atribuïts al pare i a la mare entre els grups d'estudiants, per una banda, i d'empleats i obrers, per l'altra, apareix amb certa regularitat en els resultats de l'enquesta. La mare apareix jugant un paper més decisiu que el pare en les famílies d'obers i empleats, emntre que en les famílies d'estudiants succeeix el contrari.(4) Aquests augment d'importància del paper de la mare, en perjudici de la clàssica autoritat paterna a la família, pot ser interpretat com un altre efecte no volgut del sistema econòmic, el qual fa que la gran majoria d'homes obrers -amb les hores extres- i d'homes empleats -amb la pluriocupació ("pluriempleo")- ha d'estar ab-

sent del comicili pràcticament tot el dia per tal de poder mantenir la família. Això és molt més relatiu en les famílies d'estudiants, i hi persisteix el patró d'autoritat paterna.

La finança dels estudis

En l'aspecte concret de finança dels estudis, trobem que el grup amb major proporció de casos d'autofinança és el d'empleats.

<u>Finança dels estudis</u>	<u>Total</u> <u>Estudiants</u>	<u>Total</u> <u>Empleats</u>	<u>Total</u> <u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>
Li paguen o l'ajuden a casa	0'85	0'33	0'61	0'68
Se'ls paga el noi	0'12	0'50	0'35	0'26
Té altres ajudes o beques	0'03	0'17	0'04	0'06
TOTAL	1'00 (58)	1'00 (24)	1'00 (23)	1'00 (105)

(Igual que abans, expresseu els resultats en forma d'índexs per tal de permetre la comparació a pesar de la variació en els efectius dels grups).

Considerem ahora nois i noies perquè el nombre de joves d'aquests grups que segueixen algun tipus d'estudis no permet un major desglossament. Els més sovint depenents econòmicament de la família són els estudiants, encara que, d'altra banda, són també els més propensos a declarar-se independents en els seus actes i en la seva formació (vegeu dades anteriors). El fet que l'índex d'"altres ajudes" corresponent als empleats sigui -encara que molt baix- superior al d'altres grups, és degut al fet que alguns empleats de banc disposen de beques d'estudi de l'entitat on treballen.

NIVELL DE COMUNICACIÓ I CONFLICTE ENTRE PARES I FILLS:

De què parlen els joves amb els seus pares

Es preguntava als joves sobre les ocasions que tenen de parlar amb els seus pares, i sobre les converses que hi mantenen. De les respostes es dedueix que les ocasions de parlar no falten pas. Només 15/180 joves diuen no tenir pràcticament ocasió de parlar amb el seu pare; amb la mare, la proporció es redueix encara a 6/180.

Alguns nois i noies, ben pocs, diuen que amb els seus pares no parlen de res. El cas es dona gairebé exclusivament en els grups estudiants: 4 estudiants, 4 noies estudiants i 2 obreres ho afirmen respecte al pare; i només un estudiant i una estudianta respecte de la mare. D'aquest total de 12 casos, 4 corresponen als mateixos entrevistats que deien no tenir ocasió de parlar, però els altres són independents de la resposta anterior i corresponen a 2 estudiants, 5 noies estudiants i una obrera.

Els temes de conversa més usuals entre pare i fill i entre pare i filla són els que es refereixen als estudis o al treball -temes professionals, podríem dir-ne-. (So-

bre una llista de temes on era possible assenyalar-ne diversos, els estudis o treball vénen en primer lloc segons freqüència d'aparició, amb 52/90 cites en els nois i 53/90 cites en les noies). També són aquests els temes de conversa més freqüents entre mare i fill (53/90); però, en canvi, en els temes de les converses entre la mare i les filles ocupen els primers llocs, sempre segons freqüència d'aparició, les modes, les novel·les (55/90), les amistats (52/90) i la relació amb xicots (42/90). I això, que és cert per al conjunt de noies entrevistades, ho és també per a cada un dels grups -estudiantes, empleades, obreres-. És a dir, que els temes de conversa de les noies amb la mare es mouen a nivell dels temes a què tradicionalment s'ha volgut reduir la dona, en general amb molt d'èxit.

Sorprèn la freqüència amb què els joves diuen que parlen de política amb el pare. Ho citen 35/90 nois (17 estudiants, 9 empleats i 9 obrers) i 31/90 noies (24 estudiantes, 4 empleades i 3 obreres). En canvi, com era d'esperar de les contestacions anteriors, els temes polítics gairebé no es parlen amb la mare, fora del cas d'alguns estudiants (8) i noies estudiantes (8).

El futbol és també un tema freqüent de conversa entre els nois i el seu pare. El citen 9 estudiants, 14 empleats i 12 obrers.

Entesa o conflicte?

Una cosa és parlar amb els pares i una altra, diferent, és entendre-s'hi. Es va preguntar als entrevistats sobre els conflictes que existien entre ells i els seus pares. La pregunta es formulava d'aquesta manera: Els conflictes que puguis tenir amb el teu pare, ja quins motius es deuen? I el mateix amb la mare. És a dir, es partia del supòsit que existeixen conflictes entre els pares i els fills, per animar-los a parlar-ne.

Tot i la forma de preguntar-ho, hi ha entrevistats que responen que no tenen conflictes amb els seus pares. Són, exactament, 27 nois i 13 noies quan es parla del pare, i 28 nois i 27 noies quan es tracta de la mare. La distribució de respostes és força uniforme entre els diferents grups socio-professionals. Uns quants d'aquests joves assenyalen al mateix temps alguns conflictes als quals atribueixen poca importància. Molt pocs afegeixen, en canvi, que si no hi ha conflictes és degut precisament al fet que no es tracten pràcticament gens amb els seus pares.

Segons les respostes dels entrevistats, els conflictes entre ells i els seus pares es deriven de concepcions diferents sobre el que hauria de ser la seva vida, sigui en els estudis, en el treball, en les diversions, en les amistats o en la distribució del temps.

Les diferències entre grups per estrats socio-professionals i per sexes són acusades en alguns punts. Així, els conflictes per qüestions que fan referència a la moralitat i bons costums són molt més freqüents en la relació noia-pare, tractant-se d'empleades i d'obreres. La diferència entre sexes respecte a aquest punt no s'observa, en canvi, en els grups estudiants. Són específics dels nois, sense distinció entre grups, els conflictes amb els pares per qüestió de diners. Aquest tipus de conflicte es dóna amb el pare una mica més sovint que amb la mare. Finalment, s'observa que els conflictes derivats de diferències d'opinió en temes polítics i religiosos són propis d'estudiants sense distinció de sexes.

2.- ASSIMILACIÓ O REFÚS DE LA INSTITUCIÓ FAMILIAR PROPOSADA

La família, tal i com funciona en la nostra societat, està basada en el principi d'autoritat dels pares sobre els fills, de submissió i respecte dels últims als primers, de monogàmia estricta per a la dona i relativa per a l'home- de subordinació de la dona a l'home. En la introducció a aquest capítol ja s'ha vist l'interès que la inacció dels nens en aquests principis podia tenir en un sistema social que hi descansa. Per això es tracta de veure ara fins a quin punt els joves entrevistats manifesten haver assimilat la ideologia transmesa per la família, amb l'ajut de l'escola i dels altres mitjans de difusió i pressió ideològica -televisió, premsa-, i amb l'ajut de l'ampli consensus establert en grups socials més amplis entorn dels valors vigents. (En aquest capítol ens referim només a l'aspecte d'aquesta ideologia que fa referència a la família mateixa, a la moral i als costums).

EL MATRIMONI. SEXUALITAT I PROCREACIÓ:

Un dels aspectes a considerar és el del plantejament que els joves fan del matrimoni, no de manera abstracta, sinó com a perspectiva per a ells mateixos. El primer que s'adverteix és que ningú no refusa de fer aquest plantejament. És a dir, tots 180 joves admeten com a pròpia l'orientació cap al matrimoni.

Respecte a aquest tema, es demanava als nois i noies que elegissin, d'una llista d'onze punts, els quatre que designessin les qualitats considerades per ells com a més importants del seu futur marit o muller. Potser en aquest cas, més que un comentari, és interessant l'examen de les qualitats que queden en els cinc primers llocs de la classificació, per grups, segons la freqüència amb què van ser designades. (Només hi ha un sol cas de no-resposta a la pregunta, i correspon a un empleat).

ESTUDIANTS

1. Sinceritat (26/30)
2. Personalitat (19/30)
3. Intel·ligència (18/30)
- 4-5. Fidelitat
Adaptació al marit } (13/30)

ESTUDIANTES

1. Personalitat (26/30)
2. Que sàpiga comprendre la dona (25/30)
3. Intel·ligència (20/30)
4. Fidelitat (14/30)
5. Decisió (13/30)

EMPLEATS

1. Que sàpiga adaptar-se al marit (21/29)
2. Capacitat de portar bé la casa (16/29)
- 3-4. Fidelitat
Sinceritat } (14/29)
5. Intel·ligència (13/29)

EMPLEADES

1. Que sàpiga comprendre la dona (24/30)
2. Personalitat (22/30)
3. Intel·ligència (16/30)
4. Fidelitat (13/30)
- 5-6. Professió amb futur
Seguretat econòmica } (12/30)

OBRERS

1. Capacitat de portar bé la casa (25/30)
2. Que sàpiga adaptar-se al marit (16/30)
- 3-4. Bellesa | Sinceritat | (13/30)
5. Fidelitat (10/30)

OBRERES

1. Que sàpiga comprendre la dona (22/30)
2. Personalitat (16/30)
3. Fidelitat (15/30)
4. Professi6 amb futur (12/30)
5. Seguretat econ6mica |
6. Intel·ligència | (10/30)
7. Simpatia

Aquestes dades ens ofereixen un panorama d'alt grau d'assimilació d'alguns principis bàsics per a la institució familiar patriarcal i autoritària: subjecció de la dona al marit i a les feines de la casa, supeditació econòmica de la dona i del conjunt de la família al pare, ja que en depèn el nivell econòmic familiar, sol·licitud una mica paternal per part del marit respecte a la dona, monogàmia. L'assimilació és comuna a tots els grups, i només en el grup d'estudiants mascles s'observa una major proporció de resistència.

Cal afegir que figuraven en la fitxa algunes qualitats que no apareixen en cap grup en els cinc primers llocs: virginitat, venir d'una bona família, afinitat sexual. El primer punt, la virginitat, és citat per 3 estudiants, 12 empleats i 9 obrers; no figurava en la fitxa que es proposava a les noies. No és la darrera vegada que els empleats apareixen com a capdavanter en la defensa dels "valors tradicionals". En la consideració de la importància del "venir d'una bona família" es destaquen les noies obreres (7 cites), seguides ja molt de lluny i en nombre gairebé insignificant per les empleades (2 cites). L'escassa freqüència de l'esment de l'afinitat sexual posa en relleu com la sexualitat és secundària en el matrimoni, tot i que aquesta institució és el seu lloc oficial d'exercici. Més endavant tornarem sobre aquest punt. Citen l'afinitat sexual 8 estudiants, 12 noies estudiantes, 4 empleats, 4 empleades, 3 obrers i 4 obreres.

Val la pena de parar-se a considerar aquí la diferència que apareix entre estudiants i noies estudiantes en el sentit d'una major subscripció per part d'aquestes últimes a les posicions progressistes. La diferència que s'hi observa no és casual: tot al llarg de l'estudi es poden fer constatacions semblants. Una explicació, si més no parcial, d'aquest fenomen es podria trobar en la consideració del fet que, mentre que es normal que un noi de classe burgesa vagi a la Universitat, per a una noia burgesa el fet de cursar estudis universitaris representa encara una certa emancipació o reacció, una rebel·lió enfront del destí de la majoria: l'exclusió de l'estudi i del treball i la dedicació exclusiva al matrimoni i a l'educació dels fills. La noia burgesa més típica no estudia i no apareix, per tant, en la població entrevistada. Encara que les motivacions per a cursar estudis poden ser molt confuses o, fins i tot, completament d'acord amb la mentalitat clàssica, aquest inici de rebel·lió de la noia estudianta, acompanyat de l'efecte d'un ambient on es ventilen més qüestions, podria derivar no solament en una anul·lació de les conseqüències negatives de la situació de marginació i de l'educació reaccionària pròpia de les dones, sinó també en una distanciació positiva respecte als nous estudiants en algunes qüestions.

També guarda relació amb el que hem dit el fet que en l'enquesta les noies estudiantes pertanyen a famílies en què és més freqüent que la mare treballi que no pas en

el cas dels nois. (Treballen 8 mares de noies estudiantes i només 2 mares d'estudiants). Com també és globalment més alt el nivell d'estudis del pare i de la mare i l'estatus professional del pare. (Cfr. pàg. 37 "La professió del pare"). Aquesta diferència d'origen entre els nois i les noies estudiantes i les diferències observades en les actituds i comportaments, no semblen ser específiques de la població entrevistada per a aquest treball. El mateix observava en un estudi anterior Amado de Miguel (5), i en dedueix consideracions semblants.

També es va demanar als entrevistats que assenyalessin, sobre una llista de nou punts, què era el més important que esperaven trobar en el matrimoni. La designació podia ser múltiple.

Expectatives de cara al matrimoni	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Nois</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleadas</u>	<u>Obreres</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>
Estabilitat en la vida	5	16	15	36	5	14	8	27
Evitar la soledat	14	9	11	34	6	8	9	23
Facilitat en la vivenda i l'alimentació	-	2	3	5	-	3	9	12
Posició econòmica estable	-	3	1	4	-	6	3	9
Paternitat-Maternitat	13	12	18	43	24	16	13	53
Relació sexual	13	16	6	35	10	7	1	18
Ajuda	13	6	10	29	14	6	6	26
Evitar la marginació en la vida social	4	3	2	9	5	1	4	10
Acompliment personal	14	9	5	28	21	7	3	31
Sense resposta	2	-	-	2	1	1	1	3

Un dels aspectes més colpidors de les respostes és l'alta valoració relativa de la paternitat i de la maternitat. A aquest punt correspon la màxima freqüència d'elecció tant en el conjunt de nois com en el de noies i, pràcticament també, en cada un dels estrats socio-professionals. La freqüència d'elecció d'alguns dels punts més significatius apareix representada, per estrats i sexes, en el gràfic 1. Distingint alhora sexe i estrat, el primer lloc es manté en tots els grups de noies i en el grup de nois obrers. La màxima freqüència correspon al grup de noies estudiantes, i és interessant destacar-ho perquè constitueix un aspecte contradictori de l'habitual progressisme d'aquest grup, que acabem de comentar. Coherent amb la posició aquí adoptada, trobarem també les noies estudiantes molt sovint partidàries de tenir nombrosos fills.

La diferència entre la freqüència amb què se cita el matrimoni com a possibilitat de

procreació i la freqüència amb què se cita com a exercici de la sexualitat, a favor de la primera, és molt considerable, particularment en el cas de les noies, sigui quin sigui el seu ofici; en el cas dels nois, la diferència només és notable entre els nois obrers. Això, finalment, correspon a una situació de fet: la família és una institució econòmica i de socialització que rarament cobreix les necessitats sexuals.

Partint d'aquestes dades i de les anteriorment citades, es pot constatar com els resultats d'una educació repressiva de la sexualitat es deixen sentir i donen, no només un enquadrament d'aquests dintre dels límits del matrimoni monogàmic, sinó que en molts casos l'eliminen com a objectiu del matrimoni, en la formulació que en fan els joves. I és normal que aquest fenomen es presenti més intensament en el cas de les noies, ja que aquestes solen mostrar a més una actitud negativa respecte a la sexualitat, com a reacció a una moral que ha fet que, per a elles, l'acte sexual representi la seva "possessió" per part de l'home (W. REICH, "La révolution sexuelle", p.167), i sigui sovint una obligació en lloc d'una fruïció.

La valoració d'aspectes que podríem dir-ne psicològics -ajuda, compliment personal- és pròpia dels nois i noies estudiants, mentre que aspectes com l'estabilitat en la vida són més valorats pels altres grups.

LES RELACIONS SEXUALS PREMATRIMONIALS:

Al qüestionari no es va intentar pas plantejar el tema d'un exercici de la sexualitat totalment al marge de la institució matrimonial, ni tampoc el tema de la total llibertat de relacions entre els joves abans del matrimoni. Creiem que, encara que aquests temes tinguin una importància fonamental, les preguntes haurien estat fora de lloc en el context del país. Però sí que es va voler recollir el parer dels joves sobre les relacions sexuals entre un noi i una noia abans de casar-se. Cal tenir present que l'enquestador era jove també i que, arribats en aquest punt del qüestionari, la confiança de l'entrevistat ja solia estar guanyada. En les respostes es demanava de fer la distinció entre el cas del noi i el de la noia.

L'examen de les dades posa en relleu que, en el conjunt, són lleugera majoria els joves que es pronuncien en contra de la pràctica d'aquestes relacions, considerant-les censurables o perilloses, tant per part d'un noi com per part d'una noia (48/90 nois i 51/90 noies són d'aquesta opinió). Per grups, només els nois estudiants s'aparten una mica d'aquesta tendència (11/30). D'altra banda, s'observa aquí, una vegada més, un grau d'acceptació no generalitzat però sí apreciable del principi de les desigualtats entre sexes: 15/90 nois i 18/90 noies fan en el seu judici una clara distinció entre noi i noia, és a dir, consideren que les relacions sexuals prematrimonials són una pràctica més o menys censurable o perillosa per a una noia, mentre que ho consideren normal, útil o sense gravetat per a un noi. Aquest és un fenomen no únicament hispànic: el mostra igualment un recent estudi sobre la joventut francesa (enquesta SOFRES, encarregada i publicada per "Paris Match", 1970). És interessant de veure que les noies són tant o més propenses a fer la distinció a favor dels nois com aquests últims.

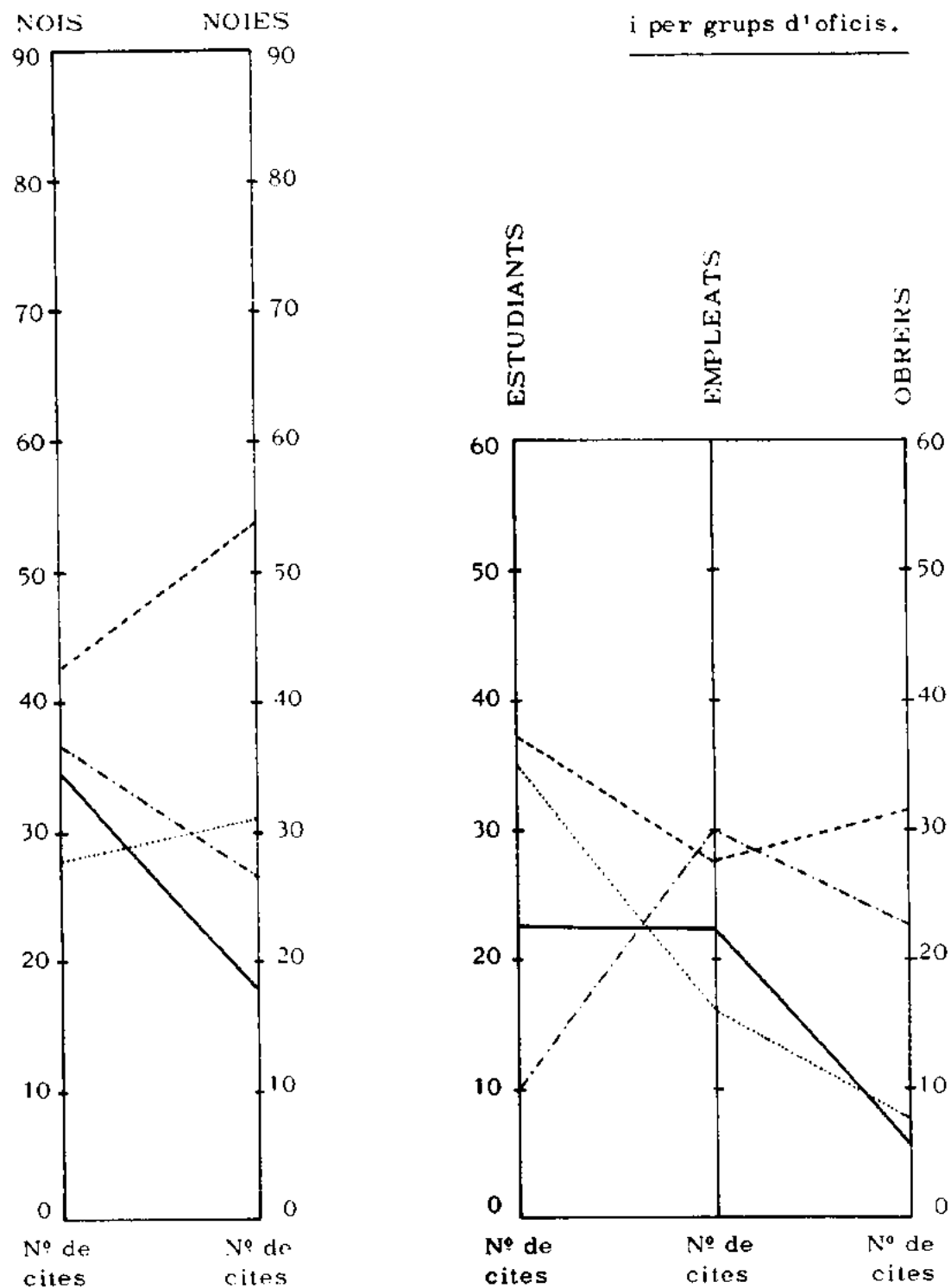
El moralisme pel que fa a les relacions entre nois i noies es manifesta també en els resultats a la pregunta: ¿En quina d'aquestes coses (fitxa 12 punts amb àmplies possibilitats) els joves d'altres països haurien d'aprendre dels joves espanyols? La resposta més freqüent en el grup d'empleades (13/30), d'obrers (11/30) i d'obreres (13/30) és precisament que caldria que els joves de fora prenguessin model de la moralitat en les relacions entre nois i noies que es dona aquí. Els empleats citen amb

Gràfic 1

EXPECTATIVES DE CARA AL MATRIMONI

=====

Freqüència de cita,
per sexes
i per grups d'oficis.

..... Acompliment personal — Relació sexual
 ----- Paternitat - Maternitat - - - - - Estabilitat

més freqüència la religiositat (11/30), però seguida també per la moralitat (9/30). En els grups d'estudiants i noies estudiantes, la freqüència amb què se cita la moralitat en les relacions entre nois i noies és menor (4/30 i 5/30). Aquests últims grups mostren més tendència a dir que no hi ha res a aprendre.

EL NOMBRE DE FILLS:

Ja s'ha vist la importància que nois i noies solen donar a la paternitat i a la maternitat. Però aquest ideal pot realitzar-se amb pocs o molts fills. La institució familiar, tal com és promoguda pel sistema, és la família amb nombrosos fills. Al voltant d'aquest tema es munta tota una campanya destinada a lloar les famílies nombroses i l'abnegació modelada dels pares. Així, amb l'elogi de la paternitat i de la maternitat, de l'esperit de servei i de sacrifici, i sota unes aparences ridícules d'ajuda a les famílies nombroses, es disfressa la realitat de la manca d'institucions per a la cura i educació dels infants, la falta de guarderies, escoles, hospitals i cantines escolars gratuïtes, i es deixa a les esquenes dels pares tota una pesada càrrega econòmica que hauria de recaure en el conjunt de la societat. Com a compensació, els pares tindran dret a disposar àmpliament de la vida dels seus fills, dret que -com ja hem dit- és a la vegada garantia de continuïtat del sistema.

¿Hi ha, per part dels joves entrevistats, una revisió de l'ideal de la família nombrosa? Examinem quins són els projectes dels joves quant al nombre de fills, sense oblidar que les respostes corresponen a esbossos d'orientacions de cara a una situació que encara dista molt d'haver-se presentat en la realitat.

En primer lloc, es constata que no està gens estesa (3/180) l'actitud de negativa a tenir fills que es comença a trobar present darrerament entre joves parelles d'ambients més aviat intel·lectuals i progressistes barcelonins.

Nombre de fills desitjat	Est.	Emp.	Obr.	Total Nois	Est.	Emp.	Obr.	Total Noies	Tot. Est.	Tot. Emp.	Tot. Obr.	TOTAL
Cap	1	-	1	2	-	1	-	1	1	1	1	3
2, 3, pocs *	9	23	15	47	3	14	16	33	12	37	31	80
4, més de 4, els que vinguin, els que es pu- guin mantenir, molts o força	11	3	11	25	23	15	12	50	34	18	23	75
Els que es pu- guin educar	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1
No ho sap	6	3	3	12	3	-	2	5	9	3	5	17
Sense resposta	2	1	-	3	1	-	-	1	3	1	-	4
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90	60	60	60	180

* Mai no apareix el desig d'un sol fill.

L'actitud contrària al fill únic és unànime.

Agrupant d'una banda els que es pronuncien per cap, 2, 3 fills o pocs sense precisar,

i d'altra els que parlen de quatre o més fills o de molts sense precisar o no hi posen límit deliberat -"els que puguem mantenir"-, i considerant el primer grup favorable a la família restringida i el segon favorable a la família nombrosa, s'observen diferències notables entre els estrats i entre els sexes.

L'únic estrat on predominen els partidaris de la família amb nombroses fills és el d'estudiants. I el predomini és, a més, per un gran marge: 34, enfront de 13 partidaris de la família restringida. Les noies estudiantes expliquen en gran part aquesta proporció (posició comentada en parlar de l'alta valoració de la maternitat per part d'aquest grup), però també al grup de nois hi ha més partidaris de nombrosos fills. Sens dubte, en les respostes dels estudiants no intervenen consideracions de tipus econòmic: els fills de la burgesia no estan acostumats a fer intervenir limitacions tan prosaiques i curtes de mira a l'hora de fer els seus projectes.

Als altres dos estrats hi ha majoria de partidaris de la família de pocs fills, però en els grups de noies la majoria és més reduïda que en els de nois (en el grup d'empleades s'arriba a l'equilibri de les dues posicions). Mereix especial atenció el grup de nois empleats, on només es troben 3 partidaris de la família nombrosa, enfront de 23 partidaris de la restringida. Sembla que l'explicació es pot trobar no en un major nivell de crítica teòrica que els empleats podrien aplicar als arguments tradicionals en favor de la família nombrosa, sinó més aviat en un sentit més real de les limitacions que un nombre elevat de fills imposa a una economia familiar.

LA INFORMACIÓ SEXUAL:

Una cosa és el nombre de fills que es desitja tenir i una altra els que de fet es tindran. En aquest sentit sorprèn que, en grups de nois i noies de 17 a 20 anys, sigui tan alta la proporció dels qui no coneixen cap mètode de control de la natalitat. És evident que, amb el pas dels anys i a mesura que entraran en una vida sexual activa, augmentarà la informació; caldrà veure aleshores si la informació és utilitzada, o bé si és més fort el pes de l'existència de prohibicions morals. En conjunt, el nivell d'informació és escandalosament baix, molt especialment en les dones. En aquest cas, els estudiants i noies estudiantes són l'excepció.

Mètodes de
control de
natalitat

<u>coneguts.</u>	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Nois</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleadas</u>	<u>Obreres</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>
No en coneix cap	2	10	10	22	1	22	27	50
En cita un o més	28	17	18	63	29	8	3	40
(cita les píndoles anticonceptives)	(25)	(6)	(11)	(42)	(28)	(6)	(1)	(35)
Sense resposta	-	3	2	5	-	-	-	-
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

Els únics mètodes el coneixement dels quals es troba apreciablement estès són els anticonceptius -citats com "la píldora", "la pastilleta"- i el mètode Ogino. Els nois també citen força els preventius.

LA DONA:

El principi d'inferioritat de la dona respecte a l'home en la família i en la producció és un tret important -encara que no exclusiu- de la cultura burgesa dominant. Aquesta situació de fet és legitimada des dels aparells ideològics; la família no és, en aquest sentit, una excepció, com s'ha comentat en aquest mateix capítol.

Ja hi ha hagut ocasió de comentar alguns dels resultats d'aquesta tasca d'inculcació ideològica en l'aspecte de què ara es tracta: en efecte, s'ha posat en reller l'acceptació àmplia del principi de subordinació quant a comportament i de supeditació econòmica de la dona al marit i l'acceptació d'unes normes morals diferents per a homes i per a dones. Queden per examinar ara dos punts de particular interès: les opinions i actituds respecte a la incorporació de la dona a les tasques de producció, i la concepció que les noies tenen del paper que els correspon jugar un cop seran casades. A pesar del caràcter alienant del treball que exerceix la majoria de la gent, l'exclusió de la dona de les tasques de producció -o, quan es necessita el seu treball, la relegació a treballs no qualificats- és origen i justificació de la seva marginació social en altres terrenys; la manca d'independència econòmica respecte al marit és, a més, dins el sistema, una manera d'estabilitzar per la força el lligam matrimonial.

En un punt del qüestionari es plantejava la pregunta: Quan et casis, i suposant resolta la qüestió econòmica, què preferiries que fes la teva dona? (què preferiries fer?, per a les dones). En aquest punt, l'acceptació de la ideologia burgesa supera tot el que es podia imaginar. En efecte, són partidaris de la dedicació de la dona a la cura de la casa i dels fills (amb exclusió d'altres activitats) 70 dels 90 nois i 59 de les 90 noies.

	<u>Estad.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obr.</u>	<u>Total</u> <u>Nois</u>	<u>Estes.</u>	<u>Empldes.</u>	<u>Obres.</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>
Es pronuncien clarament per un treball professional independent de la dona	1	1	-	2	5	-	-	5
Es pronuncien per un treball professional independent, mentre la dona no tingui fills o quan sigui molt necessari	-	4	1	5	1	1	2	4
Es pronuncien per una activitat marginal de la dona (petita activitat fora de casa o col.laboració en la feina del marit)	5	2	4	11	14	4	3	21
Són partidaris de la dedicació de la dona a la cura de la casa i dels fills	22	23	25	70	9	25	25	59
Inclassificables	2	-	-	2	1	-	-	1
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

La diferència entre uns i altres és deguda íntegrament al grup de les noies estudiantants. Aquestes són les úniques que reivindiquen per a la dona, en una proporció apreciable, al dret al treball i són menys sovint partidàries de quedar-se a casa (recordem que les mares de les noies estudiantants de la nostra enquesta treballen en una proporció més alta que les mares de nois estudiantants); amb tot i això, la seva posició més freqüent és la favorable als treballs més o menys marginals o de col·laboració en l'activitat laboral del marit, sense adonar-se que això representa reproduir en el camp del treball la supeditació al marit que viuran en el matrimoni.

Només un estudiant, un empleat i 5 noies estudiantants es pronuncien clarament per un treball professional independent en la dona. Un total de 5 nois i de 4 noies accepten la incorporació de la dona al treball en situacions especials de necessitat o de no existència de fills. Onze nois i 21 noies són favorables a la dedicació de la dona a activitats de menor importància o supeditades al treball del marit.

De tota manera, respecte a aquest tema dels projectes d'activitat o treball de les noies després del matrimoni, convé no oblidar que per a una noia empleada en un gran magatzem o per a una noia obrera, l'experiència de treball és molt negativa sota el sistema capitalista: sap ja el que són les llargues jornades de treball i la baixa remuneració del treball de la dona -tot i que aquesta experiència no sempre va acompanyada d'una actitud crítica, com veurem una mica més endavant-: sap, a més, que a través del treball no té possibilitats de sortir d'aquesta condició que coneix. En aquestes circumstàncies, és comprensible que una reacció immediata sigui la d'aspirar a alliberar-se d'aquesta situació, ni que sigui d'una manera gèneralment tan estúpida com tancar-se a casa. El matrimoni, amb l'abandó del treball, és per a una noia treballadora la concreció de les seves aspiracions de mobilitat.

Però aquest atenuant no vol pas dir que tancar-sa a casa sigui un recurs deliberat i pres com a mal menor tot criticant-lo. L'aspiració al matrimoni i a la llar sol anar acompanyada, com sempre, de la ideologia que la farà suportable i fins i tot desitjable, almenys mentre la realitat no faci reaccionar en contra i ja sigui massa tard per a posar-hi remei. Són força les noies que tenen una visió del paper de la dona en el matrimoni que s'adapta perfectament al tipus de família ideal segons els interessos del sistema social vigent. De cinc frases proposades referents a l'enfocament del matrimoni, n'hi havia dues que es poden considerar corresponents a aquesta visió clàssica. La primera era: "La dona està per naturalesa destinada a ser mare, i el matrimoni és la forma normal de realitzar aquest destí"; subscriuen aquesta afirmació 5 noies estudiantants, 14 noies empleades i 16 noies obreres. La segona frase era: "La dona està destinada a fer la felicitat del marit en el matrimoni"; la subscriuen un nombre de noies una mica més baix: dues estudiantants, 10 empleades i 16 obreres. En conjunt, subscriuen almenys una de les dues proposicions citades 52/90 noies: 7 estudiantants, 20 empleades i 25 obreres. Donat el fort caràcter reaccionari de les frases proposades, creiem que no és exagerat qualificar d'alarmants les posicions mantingudes per les noies entrevistades. Els nois, per sort o per desgràcia, no foren sotmesos a la consideració d'aquelles frases.

Seguint amb el tema del treball de la dona, es va tocar el punt de les diferències de sous entre home i dona. Es sabut que, quan una dona treballa, la seva qualificació professional i el seu sou solen ser inferiors als d'un home situat en les mateixes circumstàncies, cosa que permet a l'empresari una explotació superior tot aferment la inferioritat de la dona en comparació de l'home. Nois i noies van donar resposta a la pregunta: Saps que, en general i per una jornada de treball igual, una dona rep un sou inferior a un home? Com ho trobes? Sobre una fitxa de quatre punts

subscriuen l'opinió "igualitària" -"la dona és tan capaç com l'home i hauria de cobrar igual"- una mica més de la meitat de les dones (50/90) i només un terç dels nois (34/90). Els estudiants i, sobretot, les estudiantes són els grups amb major proporció de progressistes, almenys en teoria.

Opinió referent
a les diferències de sous

	<u>Estudts.</u>	<u>Emplts.</u>	<u>Obrs.</u>	<u>Total</u> <u>Nois</u>	<u>Estudtes.</u>	<u>Empldes.</u>	<u>Obres.</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>
És un fet normal, ja que el treball de l'home sol ser de més importància	3	1	5	9	2	4	9	15
És un fet normal, ja que la dona, en general, no ha de mantenir una família	6	7	5	18	-	7	9	16
La dona és tan capaç com l'home, i hauria de cobrar igual	15	8	11	34	26	14	10	50
Encara que té menys capacitat, la dona hauria de cobrar igual	7	7	9	21	2	5	2	9
No accepten l'enunciat de la pregunta	-	7*	-	7	-	-	-	-
Respostes inconcretes	1	-	-	1	-	-	-	-
TOTAL	30	30	30	90	30	36	30	90

* Sembla ser que a la banca les diferències no són tan sensibles o no existeixen.

Una altra proposició que advocava per la igualtat de sou era: "Encara que tingui menys capacitat, la dona hauria de cobrar igual"; es pronuncien en aquest sentit 21/90 nois, proporció que es pot qualificar de molt alta si es considera que el dret a la igualtat de sou s'afirma a l'hora que la menor capacitat de la dona. Tot i que per raons d'educació hi hagi, efectivament, una menor preparació de les dones respecte dels homes en molts terrenys, en aquest cas ens sembla que la opinió subscrita va més enllà de la mera constatació d'un fenomen cultural, i es refereix més aviat a la capacitat natural de la dona. Les dones subscriuen l'afirmació de la seva menor capacitat en una proporció de 9/90.

* * * * *

Una conclusió molt general que es podria treure d'aquest capítol és la constatació que la influència de la família sobre les actituds i comportaments dels joves segueix existint i és efectiva en la gran majoria dels casos. Cal advertir que la família, com a aparell ideològic, ja no té la importància que havia tingut en temps

passat. La família és ara, bàsicament, una unitat de consum i de reproducció i, al seu funcionament com a aparell ideològic, és secundada eficaçment per l'escola (6). Però la família és encara, dintre del sistema capitalista, una part de l'ordre vigent. I això es manté a pesar de les crisis per les quals travessa. L'aspiració dels individus al tipus de família per al qual han estat educats al si de llur pròpia família, i la manca d'altre tipus d'institucions que podrien competir-hi, fa difícil el progrés en la disminució del paper de la família autoritària i patriarcal; progrés que, d'altra banda, no podrà portar a un canvi total mentre no canviï la base econòmico-social. Al mateix temps, la fixació a la família entorpeix els processos de canvi social. Es pot preveure -per l'examen de les aspiracions manifestades- que, dins breu temps, la major part dels joves entrevistats, malgrat els conflictes que alguns ara oposen als seus pares, formaran una família segons el model de la seva pròpia, sòlidament fonamentada en aquells principis d'ordre, d'autoritat i de desigualtat entre sexes que apareixen tan sovint en les respostes als qüestionaris.

Mereix també un comentari, al marge del tractament sistemàtic fet abans, la variació de la posició absoluta i relativa dels grups d'estudiants i dels no-estudiants (empleats i obrers) quant a la major o menor dependència familiar i la major o menor assimilació de la ideologia que acompanya la institució familiar en la nostra societat. En alguns punts, els estudiants són els més progressistes, els més oberts als nous corrents ideològics; malgrat que són els fills de la classe que més interressos té en la conservació del sistema, la major informació de què disposen i la percepció de les contradiccions que la seva situació d'estudiants els permet encara de mirar des de l'exterior, els porten a trencar motlles, a rebel·lar-se contra la repressió que comporta la institució familiar autoritària, amb ajuda de la seguretat que proporciona el nivell econòmic del grup familiar; però la dependència econòmica dels pares, el control del medi social al qual pertanyen i l'assimilació, des de petits, de la moral de la seva classe fa que aquesta segueixi vigent i posi límits a la contestació. Pel cantó dels treballadors, ja hem dit abans com la classe dominant imposa la seva ideologia a la classe dominada amb una pluralitat de maneres, com és ara la família, els mitjans de comunicació de massa, l'escola (a través dels valors que transmet i del baix nivell d'instrucció que hi adquireixen els nens de famílies treballadores).

L'enfrontament amb la família que s'observa en alguns joves entrevistats correspon, a vegades, més a un desig d'independència, a un refús -real o teòric- de la ingerència que els pares volen tenir sobre la vida dels fills, que no a un enfrontament d'ideologies. El jove es rebel·la contra la seva família més que contra els principis sobre els quals aquesta es basa. La ideologia ja està notablement assimilada quan arriba el trencament material respecte als pares. Més o menys lentament -moltes vegades amb un punt de cristallització constituït pel prometatge formal- s'anirà reculant en la contestació arribant fins i tot a refer el lligam amb la pròpia família.

II. I N S E R C I Ó E N E L P R O C É S
D E L A P R O D U C C I Ó

II. INSERCIÓ EN EL PROCÉS DE LA PRODUCCIÓ

A la base de totes les diferències que es poden descobrir entre grups de joves en una societat, es troba la forma de la inserció d'ells i de la seva família en el procés de producció, és a dir, fonamentalment, en la propietat dels mitjans de producció o venda de la força de treball, en l'extorsió de l'excés de treball dels altres o l'aportació d'aquest excés de treball a canvi d'un salari (7).

La família és la institució encarregada de la reproducció biològica dels treballadors i també dels no-treballadors. Aquests individus biològics es converteixen en subjectes socials per mitjà d'un procés d'ideologització. La família hi juga el seu paper, però l'escola és, en una formació social capitalista, l'aparell ideològic bàsic. En una societat classista, l'escola, amb la família i els altres aparells ideològics, inculca als individus la ideologia dominant i tendeix a legitimar el domini d'una classe sobre l'altra. I ho fa no tant a través de què ensenya, sinó de com ensenya.

Si bé la tasca ideològica pròpia de l'escola es realitza amb caràcter general, la introducció d'algunes distincions classistes permet la preparació dels individus en vistes a ocupar les funcions que corresponen als membres de la seva classe social, cooperant d'aquesta manera a la reproducció de les relacions d'explotació. Així, per exemple i en primer lloc, la disciplina, el servilisme i el reconeixement de l'autoritat del saber preparen els futurs obrers (executants), mentre que l'esperit de competència i de superació -també de col.laboració quan cal-, amb la supervaloració de la intel.ligència abstracta i la racionalitat econòmica preparen els futurs capitalistes (directors). D'altra banda, a nivell de coneixements, els fills dels obrers són exclosos dels estudis superiors i el seu nivell d'instrucció queda supeditat a les necessitats de la producció. Un recent treball fet a França (8) mostra com ja s'introdueix la discriminació en els primers anys d'ensenyament, abans de la divisió en diferents branques.

La manifestació dels resultats de la tasca ideològica realitzada per l'escola apareix en les entrevistes forçosament relligada a les manifestacions de l'acció d'altres aparells ideològics (9). La selecció classista quant al nivell d'instrucció es reflecteix en canvi clarament en la nostra enquesta. Abans de passar a examinar-ho, advertim que el fet de constatar aquesta discriminació en les possibilitats d'instrucció no suposa de cap manera afirmar que l'adquisició d'un nivell d'instrucció més alt -tal com s'entén la instrucció en la societat capitalista- hagi de constituir un objectiu per a la classe obrera. Però l'actual discriminació aconseguix de disfressar amb diferències en el nivell de competència o títols el que en realitat són diferències de classe social.

1.- L'ESTUDI I EL TREBALL

ACCÉS ALS DIFERENTS NIVELLS D'INSTRUCCIÓ:

En efecte, la distribució dels joves entrevistats, segons els estudis que han realitzat i segons ocupació i sexe, és:

<u>Estudis realitzats</u>	<u>Estds.</u>	<u>Empls.</u>	<u>Obrs.</u>	<u>Total</u> <u>Nois</u>	<u>Estdes.</u>	<u>Empledes.</u>	<u>Obres.</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>
No han superat el nivell d'estudis primaris	-	10	20	30	-	23	27	50
Formació professional	-	1	6	7	-	2	2	4
Estudis de comerç i comptabilitat	-	7	-	7	-	4	1	5
Batxill. elemental	-	11	4	15	-	1	-	1
Batxill. superior	30	1	-	31	30	-	-	30

Pel que fa als estudiants, les dades no tenen significació des del moment que el nivell de batxillerat superior era una condició d'inclusió en la mostra. Però el que sí és significatiu és que tots els altres entrevistats, a excepció d'un empleat, no solament no han arribat als estudis superior, sinó que ni tan sols no tenen el batxillerat complet. Els empleats tenen accés algunes vegades al batxillerat elemental, i més rarament hi arriben els obrers (10). És colpidor com, paral·lelament a la diferència entre nivells ocupacionals, apareix una forta diferència entre sexes. Només una noia empleada (cap d'obra) arriba al nivell de batxillerat elemental. Entre el grup d'empleats i el d'empleades, les diferències en el nivell d'estudis poden guardar relació als diferents nivells d'aspiració: l'empleat de banc pot anar "pujant" si es prepara, mentre que l'ascens d'una empleada de gran magatzem no passa pas per una formació acadèmica. En canvi, no hi ha diferències notables dins el nivell professional i de formació dels pares del grup d'empleats i d'empleades que puguin explicar la diferent formació dels fills. En els grups obrers, les diferències entre sexes no semblen admetre explicacions d'aquest tipus.

Les dades citades es refereixen als estudis realitzats fins al moment de l'entrevista. Alguns dels joves empleats i obrers entrevistats diuen que segueixen cursos, compaginant el treball amb l'estudi. Segueixen cursos nocturns o per correspondència. A vegades es tracta d'estudis de cultura general o bé de batxillerat; però el tipus d'estudi que es dona més sovint és de preparació professional específica.

<u>Estudis en curs</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>TOTAL</u>
Cultura general; estudis primaris	-	2	2	4	-	4
Estudis secundaris	3	3	6	-	-	-
Cursets tècnics o professnls.; comerç	10	15	25	3	10*	13
Idiomes	5	-	5	5	-	5
Altres estudis	1	1	2	-	1	1
TOTAL	19	21	40	12	11	23

* Costura i brodat, principalment, i 3 casos de preparació per a un treball administr.

Són nombroses les investigacions sociològiques que vénen a demostrar com el nivell de formació de la família condiciona en gran mesura l'aprofitament escolar dels fills, per tal com l'ensenyament es basa en els esquemes culturals propis de la classe alta(11).

EL TREBALL I L'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL:

Quatre dels sis grups de joves entrevistats es componen, per definició, de joves treballadors de la indústria o dels serveis. Els joves dels dos grups restants són estudiants. Aquests últims tenen rarament una activitat laboral de plena dedicació, paral·lelament als estudis. Realitzen feines a hores o durant les vacances; alguns no han treballat mai de forma remunerada:

<u>Experiència laboral</u>	<u>Estudiants</u>	<u>Estudiantes</u>
Mai no han tingut un treball remunerat	5	7
Han treballat alguna vegada, durant les vacances o menys de 4 hores diàries	16	19
Han compaginat els estudis amb un treball de més de 4 hores diàries	9	4
TOTAL	30	30 *

Només ens ocuparem, doncs, de la història professional dels entrevistats empleats o obrers.

Edat d'incorporació al treball

L'edat d'incorporació al treball és variable, però val la pena destacar el fet que gairebé un terç dels obrers entrevistats (nois i noies) s'incorporaren abans de l'edat de 14 anys prevista per la legislació. Aquesta crítica se situa dins el context actual i per tot el que ara significa la incorporació d'un nen al treball. Això no invalida les consideracions fetes per diversos pensadors -especialment marxistes- sobre l'interès que en l'educació dels joves té la compaginació entre estudi i treball. D'altra banda, la prolongació de l'escolaritat, conservant i reforçant la mateixa divisió del treball fora de l'escola, va convertint-la en un lloc destinat a guardar els joves mentre no convé incorporar-los al procés de producció. Entre els empleats això és molt menys freqüent.

<u>Edat d'incorporació al treball</u>							T O T A L	
	<u>Emplts.</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Empldes.</u>	<u>Obres.</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Emp.</u>	<u>Obr.</u>
Abans dels 14 anys	2	10	12	1	8	9	3	18
14 anys	15	8	23	11	17	28	26	25
15, 16 o 17 anys	13	12	25	16	5	21	29	17
18, 19 o 20 anys	-	-	-	2	-	2	2	-
TOTAL	30	30	60	30	30	60	60	60

* Quan se'ls va entrevistar, només tenien una activitat remunerada 2 estudiants i 6 noies estudiantes; en general, es tracta de classes particulars.

També té interès veure com, entre els nois obrers, n'hi ha 12 que no començaren encara a treballar als 14 anys, mentre que només 5 noies obreres començaren passats els 14 anys. Sens dubte, aquest fet guarda relació amb la menor proporció de noies que han passat el nivell d'estudis primaris o que segueixen cursets. Les empleades, en canvi, s'incorporaren al treball més tard que els nois del seu mateix grup.

Els primers treballs

Al capítol primer hem parlat de les persones i institucions que intervenen -directament o per influència- en la recerca del primer treball. No cal insistir ara sobre la importància de la intervenció de la família.

Les possibilitats de treball que s'ofereixen a un noi o una noia es mouen dintre d'uns límits fixats per la instrucció assolida en aquell moment i per la classe social a què pertany la seva família. Dins d'aquests límits, els canvis de treball solen ser molt freqüents al començament. A l'enquesta, només 47/120 (39%) treballadors entrevistats segueixen -en el moment de l'entrevista- en la seva primera ocupació; és a dir, el 61% dels joves entrevistats han canviat ja de feina una o més vegades. Per grups, s'observa que la proporció d'individus que canvia de treball és més alta en el grup de nois obrers i en el grup d'empleades. D'altra banda, els joves treballadors es veuen també singularment afectats per l'atur forçós (paro). Recorrent aquesta vegada a dades de l'Instituto Nacional de Estadística, trobem que mentre que la població activa de 15 a 19 anys representava, al 1969, el 12% de la població activa total, el percentatge de parats en aquest grup d'edat era el 25% del total (12). D'aquesta parats de 15 a 19 anys, aproximadament un terç cercava feina per primera vegada, mentre que els altres 2/3 ja n'havien tingut abans.

Sí ens atenim a les motivacions del canvi de feina que declaren els entrevistats, la inestabilitat relativament alta en l'ocupació respon a un desig de trobar un treball més ben pagat que el que es té. Els nois al·leguen aquesta motivació en proporció més alta que les noies, i els obrers són els que més es refereixen a canvis per tal de progressar econòmicament. Però seria més adequat parlar de centrament després d'uns primers tempteigs i no dir-ne promoció.

Jornada laboral

Entre la població activa adulta, la pràctica de les hores extra és un fet generalitzat, sobradament conegut, i quantificat en les dades que facilita el Ministerio de Trabajo i l'Instituto Nacional de Estadística. En el cas dels joves treballadors, es podria esperar que les jornades de treball serien més reduïdes que les dels adults, ja que les responsabilitats familiars no existeixen o poden estar més repartides. Però cal tenir present que en moltes empreses les hores extra són obligatòries i formen part de l'horari general. També es dóna la pluriocupació (pluriempleo). Les dades de l'enquesta reflecteixen efectivament la pràctica de llargues jornades de treball. També entre la gent jove. La mitjana d'hores setmanals treballades pels joves entrevistats, segons grups, és:

Empleats: 51'1	(màxim 61)	Empleades: 49'9	(màxim 55)
	(mínim 41)		(mínim 46)
Obrers: 51'6	(màxim 71'5)	Obreres: 54'4	(màxim 77)
	(mínim 42)		(mínim 45)
Total Nois: 51'3		Total Noies: 52'1	

(Una jornada de 8 hores, amb cinc dies i mig de treball, dóna una setmana laboral de 44 hores).

Salaris

La mitjana d'ingressos que declaren els entrevistats en concepte de treball difereix sensiblement entre els joves d'un i altre sexe, a favor dels nois. Segons el tipus de treball, l'ingrés dels empleats és més alt que el dels obrers, però, a causa de les diferències acusades entre nois i noies, l'ingrés de les noies empleades queda per sota de l'ingrés dels nois obrers:

Mitjana d'ingressos mensuals

Empleats	5.733 ptes.	Empleades	4.250 ptes.
Obrers.	4.916 ptes.	Obreres.	3.683 ptes.
Total Nois	5.325 "	Total Noies	3.966 ptes.
Total Empleats.			
4.991 ptes.			
Total Obrers.			
4.300 "			
TOTAL.			
4.645 "			

2.- PERCEPCIÓ DE LA SOCIETAT DE CLASSES PER PART DELS JOVES

El caràcter classista de la societat es manifesta en la vida social dels joves i les dades anteriors han revelat alguns dels aspectes d'aquesta manifestació, especialment pel que fa a l'accés als coneixements i a l'activitat professional. Interessa ara de veure quina percepció tenen els joves d'aquests aspectes de la realitat, fins a quin punt s'adonen d'aquestes relacions socials i de les conseqüències més evidents en la seva vida concreta. Les respostes a algunes preguntes del qüestionari en proporcionen informació.

CONSTATACIÓ DE BARRERES SOCIALS:

Un primer intent per veure si hi ha constatació de barreres socials per part dels joves el constitueix la manera d'interpretar el seu abandó de l'escola i la incorporació al treball. Una mica més de la meitat dels nois i noies que treballen s'adona que la situació econòmica de la família influeix en les seves oportunitats de formació i determina la pròpia incorporació a la producció. Les consideracions són del tipus: "vaig deixar d'anar a escola perquè ja havia de treballar", o bé: "em vaig posar a treballar perquè a casa meva necessitaven els diners". Dins de cada grup s'estableixen diferències considerables, en el sentit que els joves obrers donen respostes d'aquest tipus en major proporció que els empleats (62% dels obrers contra 43% dels empleats). En els altres casos, l'obligada incorporació al treball s'explica per part del jove com a resultat de les seves ganes de treballar o de la poca afició a l'estudi. Aquesta actitud és, d'altra banda, ben comprensible i denota, pel cap baix, la reacció enfront d'un sistema escolar la irracionalitat del qual porta el jove a desitjar escapar-ne com més aviat millor.

La lucidesa es presenta més sovint quan es tracta d'analitzar el fet generalitzat entre els joves treballadors d'haver de dedicar-se a una activitat professional que no els satisfà, però que els ve totalment imposada per l'ordre social a través de l'ambient en què han crescut, de la falta d'informació i de l'escassa formació rebuda. També en aquest cas, els obrers donen respostes corresponents a una anàlisi correcta en major proporció que els empleats, però a més hi apareix una diferenciació encara més acusada segons sexes, aquesta vegada a favor de les noies. Més de les 3/4 parts de les que diuen que els agradaria més un altre ofici arriben a constatar els determinismes que pesen sobre seu i van a fons en el reconeixement del seu caràcter social (és clar que les respostes corresponen a entrevistades que ja d'entrada saben reconèixer que l'activitat professional no és elegida, sinó que els ve imposada): afirmen que no es poden dedicar al treball que les satisfaria per falta de possibilitats d'estudi i per falta de recursos econòmics.

EL CLASSISME DE LA SOCIETAT:

Les dades anteriors es refereixen a la interpretació de fets directament constatats pels joves, fets de la seva experiència concreta. En alguns punts del qüestionari es donava peu a una generalització de la percepció immediata de determinismes o barreres socials i a un descobriment de llur origen: la divisió de la societat en classes, entre les quals la mobilitat no és pas la regla sinó l'excepció.

La gran majoria dels entrevistats (132/180), presos globalment, han arribat a distin-

gir dins de la societat l'agrupament dels individus en classes socials, essent-ne una la classe obrera i una altra la classe que domina sobre l'anterior (les expressions són variades per a designar-la: els rics, la classe alta, l'alta burgesia); sovint parlen també de classes intermèdies de població.

La proporció del que es pot anomenar percepció correcta de la divisió de la societat en classes és més elevada en els grups compostos per estudiants que en els altres:

- I. Percepció correcta de la divisió de la societat en classes (distinció d'una classe alta i d'una classe obrera i, a vegades, d'una classe mitjana).
- II. Percepció incorrecta (per exclusió de la classe alta, de la classe obrera, o d'ambdues).
- III. Percepció incorrecta per altres conceptes.
- IV. No percepció de classes socials.
- V. No saben respondre.
- VI. Respostes no classificables.
- VII. No responen.

Quantificació de les respostes corresponents a cada un dels grups anteriors, distribuïts per grups d'entrevistats:

	E s t s .				E s t e s .				T O T A L			
	Ests.	Empls.	Obrs.	TOTAL	Estes.	Empldes.	Obres.	TOTAL	Est.	Empl.	Obr.	TOTAL
I.	27	24	24	75	26	17	14	57	53	41	38	132
II.	2	4	2	8	3	6	12	21	5	10	14	29
III.	1	-	-	1	1	-	-	1	2	-	-	2
IV.	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1
V.	-	2	3	5	-	3	1	4	-	5	4	9
VI.	-	-	1	1	-	3	1	4	-	3	2	5
VII.	-	-	-	-	-	1	1	2	-	1	1	2
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90	90	90	90	180

Ara bé, quan es tracta d'una qüestió més teòrica i no de constatació de determinismes directament experimentats, els empleats estan al mateix nivell de percepció que el grup d'obrers. La diferència entre els estudiants i els altres joves és poc important entre els nois, però resulta, en canvi, molt notable en el cas de les noies. De fet, entre els estudiants no hi ha diferenciació per sexes quant a la proporció considerada, mentre que entre els empleats i entre els obrers els grups de noies donen una proporció considerablement més baixa de percepció que els nois. Aquesta dificultat de les noies, llevat de les estudiantes, en aquesta i altres qüestions que s'allunyen una mica de l'experiència immediata contrasta amb l'alta lucidesa que manifesten en qüestions tan concretes com la constatació de determinismes socials en la seva vida, analitzada abans. Les respostes del tipus "no ho sé", les inhibicions o les respostes que, per la seva ambigüitat, resulten inclassificables, corresponen a empleats i obrers, especialment noies, i mai no corresponen a estudiants.

Si el nivell de percepció de classes socials diferents és força alt -com hem vist-, ja no ho és tant el nivell de percepció que la pertinença d'un individu a una classe és determinant en la seva vida, i que el pas d'una classe social a una altra és pràcticament irrealitzable per a la gran majoria dels individus. A la pregunta En una ciutat com Barcelona, és fàcil passar d'una classe social a una altra?, només responen "no" 82/180 entrevistats, distribuïts en 32 estudiants, 25 empleats i 25 obrers, i semblant nombre de nois que de noies. Novament, els estudiants se situen per sobre dels obrers quant a coneixement teòric, i empleats i obrers mantenen el mateix nivell.

Quan se'ls formula una qüestió semblant a l'anterior, però amb un llenguatge menys abstracte, referint-se a un aspecte molt concret de la realitat social (Creus que la majoria de fills d'obers són també obrers quan són grans?), els obrers donen respostes que denoten una clara percepció de la rigidesa de la divisió de la societat en classes o de la determinació que es deriva de la pertinença a una o altra classe:

	<u>Ests.</u>	<u>Empls.</u>	<u>Obrs.</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estes.</u>	<u>Empldes.</u>	<u>Obreres</u>	<u>TOTAL</u>
Sí	19	15	21	55	12	10	12	34
No	10	14	9	33	17	19	12	48
Depèn	1	-	-	1	1	-	6	7
Sense resposta	-	1	-	1	-	1	-	1
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

Els grups obrers donen una proporció de percepció igual (en el cas de les noies) o superior (en el cas dels nois) a la dels grups estudiants. Els empleats donen el nivell més baix en cada un dels dos sexes. És a dir, reconeixen els determinismes aquells que més els viuen (obers), o els que els poden conèixer teòricament (estudiants). De la mateixa manera, no hi ha casos de resposta "no ho sé" ni de no-resposta, ni en el grup d'estudiants ni en el d'obers. Les noies, globalment, són menys lúcides que els nois en aquest aspecte.

En l'explicació a les respostes concises donades a la pregunta anterior, s'observa que els joves que han respost que els fills d'obers també són obrers quan són grans es refereixen gairebé sempre a determinismes socials existents en la societat de classes, mentre que els que creuen en la mobilitat entre classes socials expliquen aquesta mobilitat en termes de progressiva disminució de les diferències entre les classes, i també, sovint, en termes d'exit lligat a l'esforç individual. Les explicacions difoses dels determinismes, amb descàrrec en entitats abstractes, com és ara "el país", són gairebé exclusives dels estudiants:

		Ests.	Emplts.	Obrs.	<u>Total</u> <u>Nois</u>	Estes.	Empldes.	Obres.	<u>Total</u> <u>Noies</u>	TOT.
Explicacions a la resposta "sí"	Determinismes socials externs (barreres socials i econòmiques entre les classes)	14	13	16	43	12	7	10	39	72
	Determinismes centrats en l'individu: "no tenen prou capacitat"; "per la mateixa sang"	1	-	2	3	-	1	-	1	4
	Determinismes a nivell de país: "el país no està prou avançat"; "l'economia va malament"; "l'Estat no dóna igualtat d'oportunitats"	3	-	-	3	1	1	-	2	5
	Altres explicacions del "sí": "ya lo han visto en su casa"; "se sigue el mismo ritmo"	-	-	-	-	-	-	1	1	1
	Disminució de les diferències de classe	4	10	7	21	6	14	9	29	50
Explic a la resp. "no"	Resultats positius de la superació i de l'esforç	4	5	-	9	8	3	3	14	23
	Augment de les possibilitats de mobilitat que ofereix el país	1	1	-	2	2	1	-	3	5
	Altres explicacions del "no": "la tradició no impera en aquest segle"	1	-	1	2	-	-	-	-	2
	Explicació a la resposta "depèn" (sort, intel·ligència, possibilitats)	-	-	-	-	1	-	5	6	6
	No ho sap	-	-	1	1	-	-	1	1	2
	Sense resposta	2	1	3	6	-	3	1	4	10
TOTAL		30	30	30	90	30	30	30	90	180

La creença en les possibilitats de mobilitat entre les classes socials per part d'un nombre considerable de joves entrevistats és una conseqüència directa del procés d'ideologització a què estan sotmesos. En efecte, en una societat classista com la nostra, on l'origen social dels individus condiciona d'entrada les diferents facetes de la seva vida, situant-los a nivells econòmics, de poder i cultura tan diferents, la classe dominant té necessitat de disfressar la realitat per fer-la més suportable als que queden en mala situació. A aquest intent de reducció de les tensions socials originades per la societat classista correspon la difusió -amb els poderosos mitjans propagandístics actuals- d'una sèrie d'"oportunitats de recanvi" per als que volen trencar individualment les barreres imposades, oportunitats més o menys mítiques, pe-

rò capaces de mantenir les esperances de molta gent. Aquestes "oportunitats" al·lu·deixen, bàsicament, al ritme de desenvolupament econòmic, a les possibilitats que es deriven d'una bona preparació professional o d'un esforç de treball ordenat i constant, als casos de promocions espectaculars que semblen obertes a tothom (futbolistes, cantants), o, encara, a les possibilitats derivades de la "democràtica" pluja de milions a través de quinzeles, loteries i concursos de ràdio o televisió. I, així, si algú no aconsegueix una bona situació és perquè no ho vol o perquè no serveix. De la mateixa manera, l'afirmació que el fill d'un obrer no té perquè ser obrer de gran, s'explica en termes de progressiva disminució de les diferències de classe -o de la progressiva extensió de la classe mitjana- (cosa molt freqüent entre els empleats), i es posa en relleu la difusió, entre els qui ho diuen, d'un dels temes de la ideologia dominant, destinats a l'encobriment de la continuïtat de les diferències reals entre classe obrera i burgesia.

Una altra pregunta del qüestionari proporciona també dades referents a l'assimilació d'aquesta ideologia: De què depèn, fonamentalment, segons tu, el que s'anomena tenir èxit o triomfar en la vida? L'entrevistat havia d'assenyalar tres punts d'una llista d'onze que se li sometia. Fetes les agrupacions pertinents i algunes reduccions per evitar duplicitats (que fan que la suma de cites en un grup no sigui igual al triple dels efectius del grup), s'obtenen els següents resultats:

Factor determinant d'èxit en la vida	Ests.	Empls.	Obrs.	TOTAL	Estes.	Emple.	Obres.	TOTAL	TOTALS
L'origen de classe (agrupació de tres punts*)	8	4	16	28	4	17	18	39	67
La formació i els estudis (agrupació de dos punts)	15	17	13	45	-	1	2	3	48
La intel·ligència									
La voluntat i l'es- forç (agrupació de tres punts)	11	20	10	41	17	13	5	35	76
El ritme de desen- volupament d'un país	8	4	1	13	12	4	6	22	35
L'atzar, la sort, el destí (agrupació de dos punts)	9	21	15	45	4	15	17	36	81
	(30)	(30)	(30)	(90)	(30)	(30)	(30)	(90)	(180)

*Les respostes múltiples es comptabilitzen com una de simple.

La consideració de l'origen de classe com a factor determinant en la vida de l'individu és força freqüent en els grups d'obriers (nois i noies) i d'empleades. En els altres grups, aquesta percepció dels determinismes derivats de la pertinença a una classe social es presenta molt rarament i la difusió de la creença en les oportunitats de mobilitat és alta.

La valoració de la voluntat i l'esforç individual com a mitjà de promoció assoleix la màxima freqüència d'aparició pràcticament en tots els grups i amb valors força

semblants. La valoració de l'atzar (sort, destí de cadascú) segueix, en el conjunt, però de força lluny; és més freqüent entre obrers i empleats d'ambdós sexes que entre estudiants. Aquests últims tenen recursos suficients -intel·lectuals i econòmics- per no haver de recórrer a explicacions extra-científiques i, sobretot, extra-socials de la realitat social (13).

La intel·ligència apareix globalment en tercer lloc dins l'ordre de freqüència. En una enquesta als joves feta més o menys a la mateixa època per l'Instituto de la Opinión Pública (Revista Española de la Opinión Pública, n°15, enero-marzo 1969) apareixia la intel·ligència com a qualitat més valorada d'una llista de qualitats personals que condueixen a l'èxit. El "trabajo duro" apareixia força més avall en la valoració per part dels joves, contràriament als nostres resultats.

La valoració de la formació i dels estudis com a mitjà de triomfar en la vida, tot i apareixent en les respostes del 50% dels nois, no es dona gairebé mai entre les noies. Possiblement no es tracta pas d'un refús per part de les noies del mite de la promoció per la formació, sinó d'una falta de valoració de l'estudi en general. Aquesta diferència entre sexes també apareix en un altre resultat no comentat fins ara: el 43% dels nois que no es pensen dedicar de moment a allò que els agradaria estudiar, tanmateix, per aconseguir d'arribar-hi; només ho fan el 19% de les noies en la mateixa situació. Diferències semblants es desprenien de l'examen dels cursets seguits. Però segurament influeix en aquests últims resultats el fet analitzat abans que les noies saben més sovint que els nois que els oficis que triarien els estan vedats.

Finalment, alguns associen les possibilitats de mobilitat social de cada individu al progrés -principalment econòmic- del país on viuen. Cal dir que aquesta associació no és gaire freqüent, si no és entre els estudiants.

IDENTIFICACIÓ DE CLASSE:

També és interessant de veure a quina classe social creuen els joves dels diferents grups que pertany la seva família d'origen. En les respostes espontànies a la pregunta oberta es constata la desorientació dels joves -no exclusiva d'ells- en aquest tema. Sense entrar en l'examen detallat de la relació entre aquestes respostes i la situació de classe de cada família, s'observa la polarització de casos en la resposta "classe mitjana", d'acord amb la ja assenyalada difusió de la ideologia d'apropament entre classes socials i augment de la classe mitjana (cfr. pág. 48).

Classe social d'origen
declarada per l'entrevistat (resp. textuals)

	Est.	Empl.	Obr.	<u>Total</u>				<u>Total</u>			
	Est.	Empl.	Obr.	Nois	Estes.	Emples.	Obres.	Noies	Est.	Emp.	Obr.
Classe obrera; proletariat; classe treballad.	1	9	13	23	-	6	13	19	1	15	26
Classe mitj. baixa*	3	1	-	4	3	2	-	5	6	3	-
Classe mitjana	14	14	11	39	17	21	13	51	31	35	24
Classe alta; classe mitjana alta; burgesia**	9	-	-	9	5	-	1	6	14	-	1
Intel·lectuals	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-
Altres respostes ***	1	1	2	4	-	-	-	-	1	1	2

	<u>Est.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obr.</u>	<u>Total</u> <u>Nois</u>	<u>Estes.</u>	<u>Emples.</u>	<u>Obres.</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>	<u>T o t a l</u>		
									<u>Est.</u>	<u>Emp.</u>	<u>Obr.</u>
No sap respondre; no entén la pregunta	1	4	4	9	4	1	3	8	5	5	7
No contesta	1	1	-	2	-	-	-	-	1	1	-
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90	60	60	60

* Un estudiant que diu "petita burgesia" ha estat col.locat aquí.

** El terme "burgesia" només l'utilitzen 5 nois estudiants.

*** "Classe acomodada" (1 estudiant); "classe normal", "bona classe" (obres).

Els obrers que parlen de la pertinència de la seva família a la classe obrera no arriben a la meitat dels efectius del grup, ni en el cas dels nois ni en el de les noies. Dissent entrevistats no saben què respondre o no entenen la pregunta, i els estudiants col.laboren força a aquest total (5 casos); altres 4 entrevistats donen respostes en la mateixa línia de desconeixament.

3.- REACCIÓ DAVANT ELS DETERMINISMES SOCIALS: ADAPTACIÓ, EVASIÓ, REVOLTA.

Als diferents nivells de percepció de la realitat social, de la divisió de classes i dels determinismes que pesen sobre l'individu poden correspondre diferents actituds i orientacions, que ara es poden analitzar en l'aspecte que es refereix a l'activitat productiva dels joves.

PERSPECTIVES DE MILLORAMENT:

La primera cosa que es comprova és que, si bé la constatació de barreres socials és força freqüent entre els joves treballadors, especialment els obrers, molts d'ells esperen millorar la situació laboral que tenen en el moment de l'entrevista. 50/60 empleats i 37/60 obrers són d'aquesta opinió, amb poca diferència entre un i altre sexe. Entre els nois treballadors, les expectatives d'arribar a obtenir una situació familiar superior econòmicament i socialment a la dels seus pares apareixen molt sovint (20 empleats, 20 obrers); les noies no participen tan sovint d'aquest optimisme (8 empleades i 11 obreres).

ORIENTACIÓ PROFESSIONAL:

A què pensen dedicar-se professionalment els nois i noies entrevistats? S'ha de partir de la consideració que es tracta de joves de 17 a 20 anys, que es troben ja pràcticament (potser fora d'alguns estudiants) en el període del seu desenvolupament vocacional que -seguint a Ginzberg(14)- podríem anomenar període realista.

L'examen dels resultats posa en relleu que els obrers i els estudiants són els que més sovint parlen de seguir pel mateix camí que ara porten. Segurament es tracta de satisfacció per part dels estudiants, i de realisme per part dels obrers. Els empleats i empleades són els que més tendeixen a tenir perspectives d'un millor treball. Força nois -i, en menor grau, ben pocs nois- pensen en professions singulars o en professions creades per una particular concepció de la dona en l'actual societat capitalista. Quatre noies (de les quals dues cursen estudis superiors) esperen casar-se i no treballar. D'altra banda, sorprèn el gran nombre d'entrevistats que es mostren indecisos. (Aquesta actitud es dona més entre els nois; més enllà apuntarem unes possibles explicacions.) La proporció relativament alta de no-respostes és imputable a deficiències en el treball dels enquestadors.

Ofici o professió a què
es pensa dedicar

	Est.	Empl.	Obrs.	TOTAL	Estes.	Emples.	Obres.	TOTAL
Al mateix que ara o al mateix amb certa progressió*	20	14	21	55	25	13	20	58
Altres treballs manuals	-	1	-	1	-	1	-	1
Altres treballs administratius o de comerç	-	-	-	-	-	-	2	2

	<u>Ests.</u>	<u>Empls.</u>	<u>Obrs.</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estes.</u>	<u>Emples.</u>	<u>Obres.</u>	<u>TOTAL</u>
Altres professions intel.- lectuals o tècniques de nivell superior	-	6	3	9	-	-	-	-
Treballs de direcció	2	-	-	2	-	-	-	-
Professions singulars (torero, futbolista, ar- tista)	2	-	-	2	1	-	1	2
Professions derivades de la propaganda al voltant de la dona-objecte (ma- quilladora, massatgista, perruquera)	-	-	-	-	-	4	1	5
No vol dedicar-se a cap activitat professional	-	-	-	-	2	2	-	4
No ho sap, Indecís	6	8	6	20	2	2	2	6
Sense resposta	-	1	-	1	-	8	4	12
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

* En el cas dels estudiants, es tracta d'aquella professió per a la qual s'estan preparant.

Si, en lloc d'agrupar les respostes en categories àmplies, l'agrupació en profes-
sions singularitzades és el que s'examina, es veu una gran dispersió, entre les
quals destaquen algunes polaritzacions curioses:

Professions que polaritzen les
eleccions com a professió ideal

<u>Grups</u>		<u>Nombre d'eleccions</u>
Estudiants:	Enginyer	(7)
	Economista	(5)
	Químic	(4)
Empleats:	Metge	(5)
	Futbolista	(5)
	Enginyer	(4)
Obrers:	Mecànic (en les seves diferents especialitats)	(10)
	Enginyer	(5)
Noies estudiantes:	Metge	(6)
	Pedagoga	(4)
	Química	(4)

Empleades*:	Dependentia	(7)**
	Infermera	(5)
	"Azafata"	(4)
Obreres:	Infermera	(5)
	"Azafata"	(4)
	Modista, talladora,...	(3)

* Recordem que en aquest grup hi ha 8 casos de no-resposta, la qual cosa vol dir que els efectius vàlids són 22.

** Dues diuen dependentia-maquilladora.

PROFESSIÓ IDEAL I CRITERIS DE PREFERÈNCIA:

Una cosa és el que un noi o una noia pensa fer quan serà gran, i una altra és el que li hauria agradat fer si hagués pogut; el que ell considera una mica com la professió ideal. Es preguntava: Si poguessis triar entre totes les professions possibles, quina escolliries? Les respostes es poden agrupar així:

Professió ideal	Estudiants	Empleats	Obrers	TOTAL	Estudtes.	Empleades	Obres.	TOT.
Oficis manuals no qualificats	-	-	7	7	-	-	4	4
Oficis manuals qualificats (delineant, dibuixant)	-	1	7	8	3	1	1	5
Administració o dependent de comerç	-	4	1	5	-	6	2	8
Negoci familiar	1	1	2	4	-	-	-	-
Professions intel·lectuals o tècniques	24	14	10	48	24	2	3	29
Professions singulars, remotes (tore-ro, "azafata", guia turístic, futbolista, detectiu, maniquí)	3	7	2	12	2	4	8	14
Professions "femenines" (perruquera)	-	-	-	-	-	1	1	2
Professions "idealitzades" (infermera)	-	-	-	-	-	5	6	11
Cap activitat prof.	-	-	-	-	-	1	-	1
Altres respostes	-	1	1	2	-	2	-	2
No ho sap. Indecís	1	1	-	2	1	2	1	4
Sense resposta	1	1	-	2	-	6	4	10
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

Les diferències que separen el quadre d'orientació professional i el quadre de professions ideals són força acusades en els grups d'empleats i d'obers, i molt menys en el d'estudiants. Això és ben comprensible: en el moment que se'ls va entrevistar, l'orientació professional més o menys fantàstica dels primers anys ja s'havia anat llimant, en el cas dels treballadors per les limitacions trobades; amb el temps, la realitat es va imposant i va eliminant, del conjunt de professions possibles, les que no corresponen a la pròpia classe social. Arribats a l'edat dels entrevistats, és força freqüent que la professió ideal sigui totalment utòpica, un somni d'alliberament tan remot com treure una bona quiniela o treure la grossa a la loteria; o bé el somni de tenir una professió útil com la d'infermera.

Alguns obrers i obreres diuen que, si poguessin triar, escollirien la mateixa professió que tenen. Això es dona especialment entre els nois que tenen o estan adquirint un ofici (són mecànics, electricistes, cursen estudis en escoles professionals). Tret d'alguns casos, parlar de satisfacció seria excessiu; es pot deixar en conformació a la realitat, encara que aquesta aparegui, a vegades, vestida d'una certa il·lusió per oficis que permeten, si no participar, sí almenys estar en contacte amb el progrés tècnic i amb el prestigi social.

Després de dir la professió que escollirien si poguessin triar, els joves exposen les raons de les seves preferències. Els motius invocats més sovint, segons grups socio-ocupacionals (es podien dir diversos motius alhora), donen els següents percentatges:

<u>Grups (ambdós sexes)</u>	<u>Raó de preferència per una determinada professió (en el supòsit d'elecció possible) (Vegeu també el gràfic 2, adjunt)</u>
Estudiants	1er. Inclinator o vocació (84%) 2on. Necessitats del país (34%) 3er. Possibilitats de pujar en una professió en expansió (16%)
Empleats	1er. Inclinator o vocació (58%) 2on. Seguretat econòmica (29%) 3er. Possibilitats de pujar en una professió en expansió. Situat-se en bona categoria social (23%)
Obrers	1er. Inclinator o vocació (67%) 2on. Possibilitats de pujar en una professió en expansió (33%) 3er. Seguretat econòmica (20%)

(Els percentatges s'han calculat sobre la base de les respostes concretes, eliminant els casos de no-resposta).

Les respostes no s'allunyen gens, en general, del que es podia esperar. A part del tòpic "inclinator" o "vocació" -citad amb força més freqüència pels estudiants- situat-se econòmicament i socialment és el mòbil de l'elecció. Mereix ser destacat el fet que en el grup dels estudiants figura en segon lloc la consideració de les necessitats del país. No deixa de sorprendre la freqüència d'aquest recurs a motivacions tan desinteressades per part dels fills de la burgesia. Aquests, i també alguns entrevistats d'altres grups, parlen de les necessitats de la societat, del desig de contacte amb els altres, de servei.

En aquest sentit, cal considerar un fet: l'educació que dona la nostra societat als nens i joves és una educació que, al costat de valors individualistes molt concrets

i a l'aplicació immediata, multiplica els valors abstractes i teòrics de respecte a les persones. Això és especialment cert per als grups més ben pensants. Els joves assimilen bé uns i altres valors, però els segons es mantenen, en la major part de casos, a nivell de bones intencions que mai no passaran a la pràctica. En efecte, es tracta de valors ensenyats teòricament, però negats continuament en la vida pràctica de la major part d'adults que envolten els joves, a la família, a l'escola, al treball, a la societat en general. D'altra banda, al costat dels principis abstractes no es dona als nois i noies els instruments necessaris per a l'anàlisi justa de la societat en què viuen, anàlisi que els permetria de traduir la seva bona voluntat i la seva dosi d'altruisme, a una pràctica eficaç. D'aquesta manera, quan els joves entren en una vida social activa, molt sovint els valors concrets vigents són els que s'imposen. La contradicció entre els valors humanitaris teòrics ensenyats per l'escola i l'individualisme i l'esperit de competició que és condició d'èxit en la vida ja en la mateixa escola, és distressada, llimada -en els universitaris- per una escola prolongada, la qual els va donant l'hàbit de trobar explicacions al que no en té. Així es va formant una "élite" encarregada d'expressar continuament la ideologia dominant en termes actuals, adaptats a cada moment de l'evolució del sistema capitalista. A vegades, al costat d'una pràctica regida pels valors vigents, romanen -en alguns casos en què l'educació ha estat més moralista (alumnes de col·legis religiosos, entre d'altres)- uns "valors humanitaris" sense suport real, a guisa de consciència paral·lela per a estones lliures dedicades a divagacions nostàlgiques o com a manifestació de mala consciència. Altres vegades, les contradiccions entre alguns aspectes de l'educació rebuda, la pràctica social i la realitat, juntament amb un cultiu del subjectivisme, dona lloc a militàncies moralistes i culpabilitzades.

En força casos, les respostes dels joves entrevistats en aquestes preguntes assequen una bona fe i un altruisme encara no contradits en la vida pràctica. Els nois o les noies volen ser metges, mestres, investigadors, tècnics agrícoles, infermeres, etc., perquè el país en fretura. Però, en alguns casos, el conjunt de respostes mostra una realitat que contradiu ja aquesta disposició. Hi ha dues formes de negació de l'altruisme inicial: en els treballadors, la negació (poc freqüent perquè són pocs els casos de manifestació abstracta d'altruisme. Aquest és més freqüent en les noies obreres o empleades que en els nois del mateix grup) ve del fet que no tenen més alternativa que guanyar-se la vida no amb el treball que volen, sinó amb el que poden; en els estudiants, la negació ve, més aviat, de les sol·licitacions de l'ambient i de la seva formació malgrat tot individualista. La concessió a aquestes sol·licitacions apareix més sovint entre els nois que entre les noies. Es pot pensar que la necessitat de plantejar-se "seriosament" el futur es presenta més aviat i més urgentment en el cas dels nois. En les noies, apareix encara un altre fenomen interessant: el cas de la noia que estudia una carrera que li agrada i que considera interessant, però que diu que no s'hi dedicarà, ni a aquesta ni a cap altra professió.

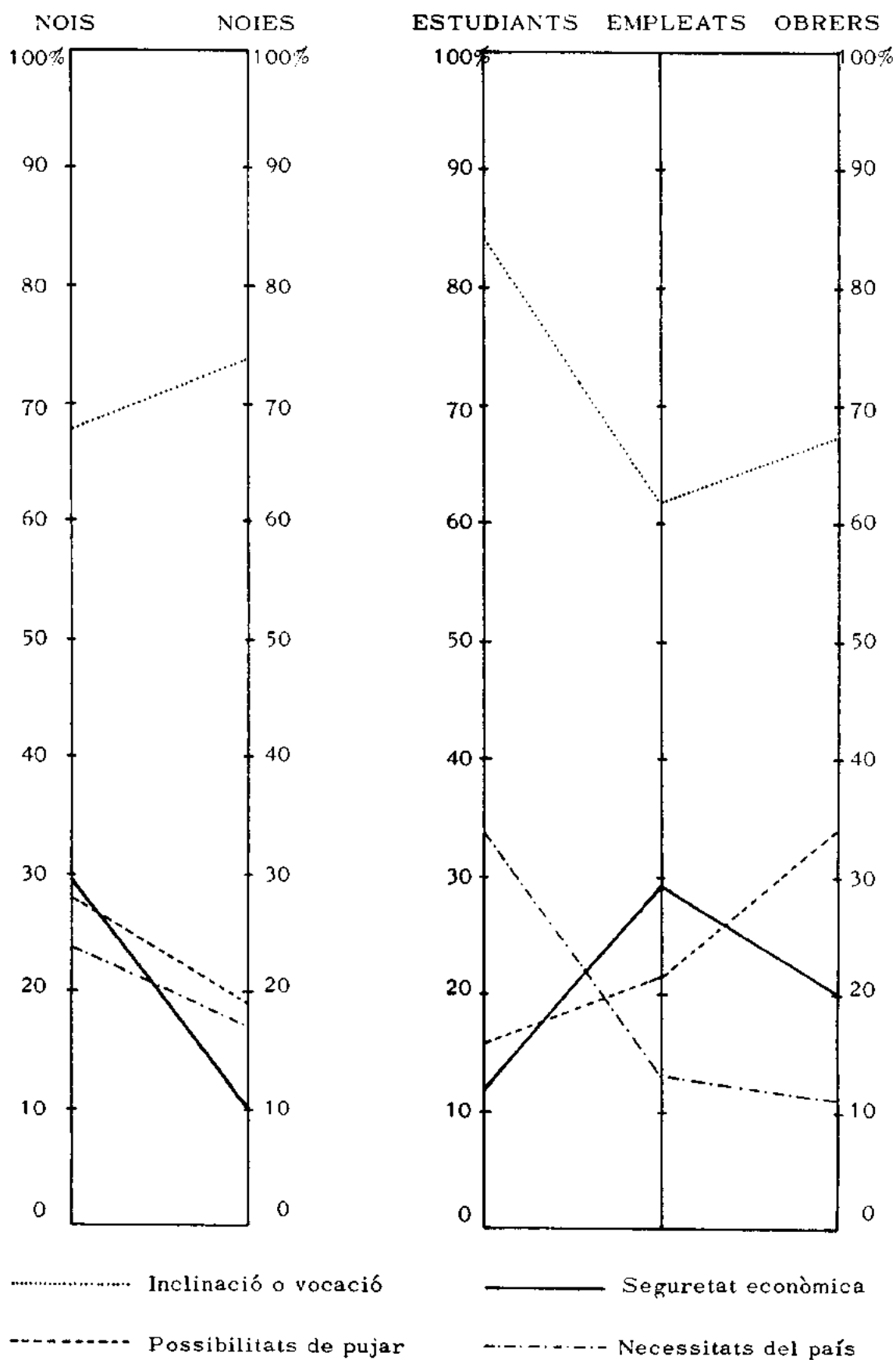
Arribats en aquest punt podríem avançar una hipòtesi explicativa a les indecisions dels entrevistats en l'orientació professional, revelada abans. És possible que hi intervingui un reflex de la contradicció entre el que els joves voldrien ser, com a meta, i una realitat que va delimitant progressivament les opcions, no pas a base d'un avanç fet de decisions lliures, sinó a partir d'una determinació de classe social. I també de la contradicció entre un idealisme o romanticisme derivat de l'assimilació purament teòrica de principis altruistes i les sol·licitacions i exigències molt pragmàtiques de l'ambient.

Els resultats d'una ulterior pregunta es presten a consideracions semblants a les que es deriven de les raons de preferència de determinades professions. Es pregun-

Gràfic 2

RAONS DE PREFERÈNCIA D'UNA DETERMINADA PROFESSIÓ

Percentatge de casos de cita, per sexe i per grups ocupacionals.

tava als entrevistats què era el que consideraven més important en el treball, i es demanava que assenyalessin dos punts sobre una llista de deu. Ordenant els punts segons la freqüència d'aparició, resulta:

<u>Grups</u>	<u>Aspectes a considerar en un treball</u> <u>(ordre de freqüència d'aparició)</u>
Estudiants	1er. Utilitat col·lectiva(57%) 2on. Interès; adaptació als gustos personals (53%) 3er. Independència en el treball (53%)
Empleats	1er. Interès; adaptació als gustos personals (59%) 2on. Possibilitats de progressió econòmica (38%) 3er. Possibilitat de màxim guany (31%)
Obrers	1er. Interès; adaptació als gustos personals (43%) 2on. Bona consideració social (30%) 3er. Possibilitats de progressió econòmica (27%)
Estudiantes	1er. Interès, adaptació als gustos personals (77 %) 2on. Utilitat col·lectiva (60%) 3er. Independència en el treball (30%)
Empleades	1er. Ambient agradable (38%) 2on, Seguretat de l'ocupació (31%) 3er. Interès, adaptació als gustos personals (31%)
Obreres	1er. Interès, adaptació als gustos personals (57%) 2on. Ambient agradable (39%) 3er. Possibilitats de progressió econòmica (29%)

Dos aspectes apareixen com a específics dels grups d'estudiants: que el treball tingui una utilitat col·lectiva i que permeti de ser independent. En els altres grups, pesen l'interès o satisfacció en el treball i els factors econòmics de seguretat i de prestigi social; no hi ha lloc, com es comprèn, per a manifestacions d'altruisme ni per a somnis d'independència.

PARTICIPACIÓ EN LA LLUITA DE CLASSES:

A la constatació dels límits imposats en els diferents caires de la vida i a la percepció de l'estructura social classista els joves treballadors responen sovint amb l'adaptació o amb cert intent d'evasió; però, en alguns casos, es produeix un acte positiu de protesta, un refús dels determinismes i un intent de lluitar en contra. És part de la lluita de la classe obrera contra la burgesia, lluita a la qual s'associen, a vegades, altres estrats de la societat.

En l'enquesta realitzada, només es podia revelar la participació dels joves obrers -i, en alguns casos, la dels empleats- en la lluita de la classe obrera, per la participació en conflictes haguts en els llocs de treball. Una mica més de la meitat dels obrers i, en canvi, un terç escàs dels empleats assenyalen haver viscut conflictes en les seves empreses. Entre els obrers els conflictes són tan freqüents tractant-se de nois com de noies; en canvi, les empleades donen una freqüència més baixa que els empleats:

Nombre de joves que han tingut conflicte en l'empresa

Empleats	12	Empleades	7
Obrers	16	Obreres	15
Nois	28	Noies	22

Considerant només els casos de conflicte col·lectiu, el nombre de casos es redueix força i s'accentua, en canvi, la diferència entre els grups d'empleats i els d'obers; la distinció entre sexes continua donant-se només entre els empleats:

Casos de conflicte col·lectiu

Empleats	6	Empleades	7
Obrers	10	Obreres	10
Nois	16	Noies	17

Els conflictes individuals amb els dirigents són, globalment, tan freqüents com els conflictes col·lectius (hi ha individus que declaren haver viscut un i altre tipus de conflicte), però l'anàlisi per grups mostra una distribució diferent: els empleats declaren conflictes individuals amb tanta o més freqüència que els obrers.

Casos de conflicte individual

Empleats	9	Empleades	6
Obrers	7	Obreres	7
Nois	16	Noies	13

La intervenció activa en els conflictes col·lectius és més aviat rara: 6 obrers, 2 obreres, 4 empleats i una empleada. Cal tenir en compte que, des de 1967, la realitat de la lluita de classes a Espanya s'ha modificat en el sentit d'una radicalització en la qual els joves participen activament. És possible que, si l'enquesta tingués lloc ara, els resultats fossin ben diferents quant a aquests temes.

Val la pena considerar, a propòsit de totes aquestes dades, que ens trobem davant de treballadors molt joves, sovint inestables en les seves ocupacions, segons hem vist. És molt possible que la seva inserció en l'empresa, al costat d'altres treballadors, sigui encara molt lleu. Un estudi sobre joves francesos treballadors de 14 a 18 anys (15) ha posat en relleu la separació entre aquests joves i els obrers adults. Els joves es veuen postergats i dominats pels obrers adults, tant si les relacions són paternalistes com si són agressives. Aquesta desigualtat respecte d'uns individus que objectivament pertanyen a la mateixa classe social, es pot traduir en una desconfiança -o, almenys, desinterès- envers les formes i instruments de lluita dels obrers adults.

Les respostes dels joves entrevistats a alguna pregunta relacionada amb aquest tema denoten, efectivament, un cert grau de desinterès per les formes de lluita que en el moment de l'entrevista sostenien els obrers adults (si bé caldria encara veure quins serien les respostes dels obrers adults a aquestes mateixes preguntes). Així, tenint en compte només els joves treballadors -obers i empleats-, 40/60 nois i 50/60

noies no saben en absolut què són les Comissions Obreres. (El 1967 aquestes es trobaven en un punt alt de la seva trajectòria):

<u>Coneixement de les</u> <u>Comissions Obreres</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>TOTAL</u>
No saben què són	21	19	40	23	27	50
Ho saben aproximadament	1	3	4	-	-	-
Saben què són	8	8	16	6	3	9
No responen	-	-	-	1	-	1
TOTAL	30	30	60	30	30	60

Semblantment, s'observa un desconeixement bastant estès respecte als drets que els reconeixen les reglamentacions de treball que els afecten:

Coneixement del contingut
del conveni col·lectiu co-

<u>rresponent a la seva empresa</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>TOTAL</u>
No el coneixen	6	16	22	25	22	47
El coneixen aproximadament	8	4	12	1	1	2
El coneixen	16	9	25	4	7	11
No responen	-	1	1	-	-	-
TOTAL	30	30	60	30	30	60

El desconeixement segueix essent més alt entre les noies. Els nois empleats constitueixen una excepció en el conjunt. En aquest cas, es podria pensar que les dades indiquen un desinterès per part dels joves respecte a les lluites legals i a les seves bases. En tot cas, suggereixen la poca importància que els joves concedeixen al fruit d'unes negociacions de les quals estan doblement exclosos: com a obrers i com a joves.

* * * * *

En aquest capítol es posa en relleu fins a quin punt els joves entrevistats estan ja profundament marcats, a la seva edat, pel fet de pertànyer a una classe social. Entre un jove estudiant que es prepara per a una carrera i que veu obrir-se davant d'ell tot un ventall de possibilitats i un jove obrer que als seus 17 o 18 anys ja en porta quatre de treball i que sap que aquesta serà més o menys la seva vida, hi ha ben pocs punts comuns. Igualment, la universitària d'idees altruistes, la dependenta que aspira a ser maquilladora o la jove obrera que aspira a ser maquilladora o la jove obrera que somnia ser "azafata". En el cas de les noies empleades i obreres, la determinació per classe social d'origen és doble amb una determinació per sexe.

Els determinismes derivats de la classe social són percebuts pels obrers, tant o

més que els estudiants, els quals hi arriben teòricament. Les noies treballadores solen adonar-se bé d'allò que els és immediat, però tenen dificultats a portar l'anàlisi fins als aspectes més allunyats de la seva experiència directa. Els empleats són els que més sovint han assimilat la ideologia transmesa per l'escola, la família i altres aparells ideològics al servei de la classe dominant: perceben la societat estructurada jeràrquicament però creuen que les diferències entre classes socials són cada vegada menys acusades i que les possibilitats de pujar són obertes a tothom i lligades a la sort, a la intel·ligència i a l'esforç individual.

Les diferències entre grups són també molt notables quan es tracta d'orientar-se professionalment. Els estudiants ja han pres, en la majoria dels casos, un camí que els satisfà; els obrers saben que els queda poc marge per a una orientació diferent que la que ja tenen; entre els empleats, en canvi, n'hi ha uns quants que tenen pensat arribar a un status professional superior al que tenen. La indecisió és força freqüent, sobretot entre els nois, i n'hem avançat una possible explicació.

L'examen de les professions considerades "ideals" pels joves entrevistats ha portat a una reflexió sobre algunes de les contradiccions amb què es troben els joves, especialment els joves burgesos i els obrers. L'altruisme -més o menys teòric- dels estudiants contrasta amb el pragmatisme dels obrers.

III. EL TEMPS EXTRA-LABORAL: DIVERSIÓ,
CONSUM, FORMACIÓ I INFORMACIÓ.

III. EL TEMPS EXTRA-LABORAL: DIVERSIÓ, CONSUM, FORMACIÓ, INFORMACIÓ

1.- EL TEMPS LLIURE

DEFINICIÓ DE TEMPS LLIURE:

En les societats industrials avançades, l'activitat productiva dels homes tendeix a concentrar-se en determinats períodes i hores de la vida dels individus, deixant uns períodes residuals més o menys llargs. Aquest temps que queda al marge de l'activitat professional rep el nom de "temps lliure" -temps en què l'individu fa, teòricament, el que vol, per contraposició al temps que dedica al treball, reconeixent com l'activitat professional de l'home té, per a la gran majoria, un caire d'imposició-, o també el nom d'oci -inacció o manca de treball- o el nom de lleure -temps disponible-.

TEMPS EFECTIVAMENT DISPONIBLE:

S'ha parlat molt, en els últims anys, de la importància dels períodes de temps lliure en les grans ciutats modernes, i s'ha arribat a utilitzar l'expressió de "civilització del lleure" per significar aquesta importància.

Però la realitat sembla quedar ben lluny d'aquestes elucubracions. Una primera afirmació a revisar és si de debó la gent disposa en general d'un temps extra-laboral considerable.

És cert que, per a la majoria, hi ha una divisió neta entre temps de treball i la resta (encara que aquesta divisió seria ja menys clara per a les dones que porten una casa). És cert, també, que és general l'aspiració a reduir progressivament les hores de treball en benefici de les hores d'oci, i que el temps lliure es valora cada vegada més, tant per efectes de la propaganda dedicada a convertir-lo en temps privilegiat per al consum com per efecte del caràcter despersonalitzador de la majoria dels treballs industrials i administratius. Però s'ha de tenir present que les jornades de treball solen ser tan dilatades que, fora d'alguns privilegiats, la gent es limita a treballar, menjar i dormir. I això tot l'any. La pluriocupació -pels empleats- i les hores extra -pels obrers- són la forma normal d'aconseguir un guany que permeti viure. En aquest sentit, les dades sobre la jornada laboral dels joves entrevistats són prou explícites. No cal dir que els estudiants són, de bon tros, els que disposen de més lleure.

D'altra banda, el temps que queda al marge de la jornada de treball no es pot considerar, globalment, un temps disponible. El temps de desplaçament entre la casa i el lloc de treball, passat en uns mitjans de transport quasi sempre excessivament plens, és ben bé un temps perdut. En el cas dels obrers i d'alguns empleats, la residència en barris o municipis perifèrics agreuja aquesta situació. Per a les noies, cal considerar encara el temps dedicat al treball domèstic, que sol ocupar més hores quan es tracta d'obrers que quan es tracta d'empleades:

<u>Hores setmanals dedicades a ajudar en el treball domèstic</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>Total</u>
Cap	18	12	30
Menys de 10 hores	10	8	18
De 10 a 19 hores	2	8	10
De 20 hores en endavant	-	2	2
TOTAL	30	30	60

La manca d'hores disponibles, a part del treball, per la majoria de la població no és només pròpia de països de baix nivell de desenvolupament econòmic. A França, el mateix Ministeri de la Joventut i dels Esports reconeix en l'informe citat anteriorment, basant-se en investigacions sociològiques, que "la noció de lleure o esplai no té significació precisa viscuda per a la major part dels treballadors".

2.- LA UTILITZACIÓ DEL TEMPS LLIURE

LA RECUPERACIÓ PER AL SISTEMA:

Malgrat tot, qui més qui menys, tots els joves disposen d'unes hores setmanals, a part del treball. Però el que cal posar en dubte a continuació és que aquestes hores representin realment un temps lliure. Ja hem parlat de com, a la base d'una formació social capitalista, hi ha l'explotació exercida per part dels que dominen la propietat dels mitjans de producció sobre els que no en posseeixen. Aquestes relacions d'explotació tenen un caràcter global, que no s'atura a la porta de la fàbrica, sinó que continua en totes les facetes de la vida: formació, allotjament, consum, diversió, informació. Tot es troba igualment al servei del capital. Mentre subsisteixi l'alienació en el treball, no pot haver-hi temps lliure.

I allò que és cert per als adults ho és igualment per als joves. És més: es considera que l'adolescència i la primera joventut és un període crític i que l'orientació presa durant aquests anys serà determinant per a la bona integració del jove a la societat. Calia, doncs, cercar formes de modelar els joves de conformitat amb les normes establertes, de controlar la seva activitat i de canalitzar la possible revolta. La família i l'escola han realitzat ja la seva tasca bàsica, durant la infantesa. L'escola continua actuant sobre els joves estudiants i en el cas dels obrers el treball s'encarrega de continuar la integració començada. Però el temps anomenat lliure és també apte per a tota classe de propagandes i manipulacions, i s'aprofita a fons. Els mitjans de comunicació -especialment la ràdio i la televisió-, en múltiples formes de propaganda directa i indirecta, proposen una competició en la diversió, en el vestir, en el posseir, competició que ha d'omplir la vida del jove, distraient-lo d'altres objectius, i que ha d'augmentar considerablement el mercat de tota una sèrie de productes més o menys superflus.⁽¹⁶⁾ Però, per a poder entrar en l'únic joc que es proposa, s'han de tenir diners per gastar. Per tant, l'objectiu primordial serà l'èxit en la professió; és permès, doncs, despreocupar-se, ser rabiosament jove, fins i tot sentir-se rebel, mentre no se'n ressenti la dedicació a la preparació professional i al treball. Així es procura formar individus ben disposats per al treball -amb objectius de superació de cara a l'anelat ascens- fins arribar al moment de la decepció- i ben disposats a la despreocupació quan s'acaba la jornada laboral. Gent que treballa de bon grat o per força, es diverteix i no planteja problemes.

L'ACTIVITAT EXTRA-LABORAL:

Segons les dades de l'enquesta, el temps de què disposen els joves fora de les hores de treball, treball a l'empresa o treball a casa) es distribueix, en general, entre estudis o cursets, descans, passeig, televisió, cinema, la pràctica d'algun esport i el ball.

L'assistència a cursos en sortir del treball és una pràctica força estesa entre joves treballadors i empleats, especialment els nois, tal com s'ha vist al capítol anterior. Aquesta activitat ocupa a molts joves un nombre considerable d'hores setma-

manals, les quals, afegides a les hores de treball i de transport, fan que els dies laborables quedin materialment saturats. Deixant a part les hores d'estudi a casa, 28/60 nois i 9/60 noies arriben a dedicar deu o més hores setmanals a assistir a classe:

<u>Hores setmanals d'assistència a cursos</u>							<u>T O T A L</u>	
	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Nois</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>Noies</u>	<u>Empl.</u>	<u>Ohrs.</u>
Cap	11	11	22	25	19	44	36	30
Menys de 10 hores	7	2	9	4	3	7	11	5
De 10 a 19 hores	10	13	23	1	8	9	11	21
De 20 hores endavant	1	4	5	-	-	-	1	4
Sense resposta	1	-	1	-	-	-	1	-
TOTAL	30	30	60	30	30	60	60	60

Es tracta més sovint d'obers (25/60) que d'empleats (12/60). Altres 16 entrevistats hi dediquen menys hores.

L'assiduitat en l'assistència al cinema és molt general, i més encara quan es tracta de noies:

<u>Activitats</u>													<u>T O T A L</u>
	<u>Estudts.</u>	<u>Empls.</u>	<u>Obrers</u>	<u>NOIS</u>	<u>Estdtes.</u>	<u>Empldes.</u>	<u>Obres.</u>	<u>NOIES</u>	<u>Est.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obr.</u>		
Són assidus del cinema (hi van cada 15 dies o més sovint)	20	29	19	68	25	23	27	75	45	52	46		
Són assidus del ball (hi van cada 15 dies o més sovint)	13	23	18	54	3	21	12	36	16	44	30		
Practiquen esport	22	16	16	54	20	10	3	33	42	26	19		

Anar al ball apareix com a activitat pròpia dels joves que treballen i, en especial, els empleats i empleades. Les noies estudiantes són molt rarament assídues dels balls; possiblement, la noia burgesa assisteix més aviat a festes privades.

La pràctica d'esports -sense entrar ara a mesurar-ne l'assiduitat- és molt freqüent entre els nois estudiantes i és sensiblement menor quan es tracta d'obers i d'empleats. Entre les noies, només les estudiantes donen una proporció elevada de pràctica d'esports. Les dades sobre pràctica d'esports són, en certs aspectes, el negatiu de les dades sobre la freqüència de balls.

L'ASSOCIACIÓ:

Un altre aspecte de la vida dels joves que l'ordre social ha de vetllar i encarrilar en aquests anys d'incorporació a la vida adulta és la seva disponibilitat de cara a militàncies polítiques i religioses i el seu afany d'associació. A aquesta necessitat respon l'activitat d'una sèrie de moviments i entitats creades pels adults i dirigides als joves.

En l'enquesta realitzada, els moviments o entitats a què pertanyen un major nombre d'entrevistats són, d'una banda, les agrupacions esportives i, d'altra, l'escoltisme. Encara que l'escoltisme utilitzi l'esport com a base de la seva acció, val la pena distingir-lo de les associacions pròpiament esportives pels seus objectius d'incidència en la formació global de la personalitat dels joves, i per la seva àrea d'actuació. Un i altre tipus d'entitats realitzen eficaçment la seva tasca integradora, però ho fan amb matisos diferents.

L'escoltisme és un moviment més aviat de minories: el seu objectiu és la formació dels fills de la burgesia per fer-ne individus capaços d'ocupar llocs de responsabilitat en els ambients en què es moguin i susceptibles de ser proposats com a model. L'educació es basa en l'exaltació de l'ideal del perfeccionament individual, a través de la domesticació dels instints, i en l'adquisició d'un hàbit de disponibilitat i d'un sentit de responsabilitat, al servei d'uns objectius abstractes ben assimilats, que, després, la classe dominant s'encarregarà de concretar en cada situació, d'acord amb els seus interessos. De 20 entrevistats que pertanyen a associacions escoltes (14 nois i 6 noies), 17 són estudiants. Qualsevol altre tipus d'entitat o grup dona valors més baixos d'associació tractant-se dels estudiants entrevistats.

Quant a les associacions esportives, la seva actuació pot tenir una doble vessant: l'espectacle i els partidismes, i la pràctica de l'esport. Els primers juguen un paper de substitució de militàncies polítiques sovint denunciat. La utilització de la pràctica esportiva queda ben reflectida en les declaracions fetes recentment amb motiu de la instauració del "Día del Deporte" pels seus promotors (Instituto de la Juventud, depenent de la Delegación Nacional de Juventudes), quan cal·lifícaven l'esport de "gran escuela de aprendizaje de integración social" i afirmaven que "los intereses deportivos permiten una mayor intercomunicación entre los distintos niveles sociales, facilitando así una mejor comprensión entre éstos". En definitiva, no es tracta de resoldre les contradiccions entre classes socials (niveles sociales en la seva terminologia), sinó de distreure's d'aquestes contradiccions.

La pertinença a associacions de tipus esportiu és la més corrent entre els empleats i els obrers entrevistats. (10 i 8 casos, respectivament) També hi pertanyen 10 estudiants, i alguna noia en cada un dels tres grups femenins. Entre les noies, l'associació en entitats culturals o recreatives es presenta, aproximadament, en el mateix nombre de casos que l'associació en entitats esportives. En el conjunt, 36 entrevistats diuen pertànyer a alguna associació esportiva.

Considerant alhora qualsevol tipus d'associació, els estudiants (nois i noies) són els qui hi pertanyen més sovint; les noies empleades i obreres són, en canvi, les que presenten una tendència més baixa a l'associació:

Nombre de casos d'associació

Estudiants	28	Estudiantes	21
Empleats	14	Empleades	9
Obrers	16	Obreres	5
NOIS	58	NOIES	35

La dedicació amb certa assiduitat (que hem fixat en un mínim de 30 hores al mes) és molt menys corrent:

Estudiants	12	Estudiantes	5
Empleats	3	Empleades	-
Obrers	4	Obreres	1
NOIS	19	NOIES	6

DESPESES DELS JOVES:

Actualment, els joves solen disposar de diners, i així ho confirmen les dades de l'enquesta. (Sobre la procedència dels diners, vegeu el capítol L) Però, no solament hi ha diferències quant a la forma de procurar-se'ls (cfr. cap. I), sinó que són també notables en la quantitat disponible i en la utilització que se'n fa.

En el conjunt de joves entrevistats, la quantitat mitjana de diners disponibles se situa en 1.183 ptes. mensuals (17), però varia molt d'un grup a l'altre. Entre nois i noies hi ha diferències en el sentit que els xicots tenen quantitats més importants de diners:

Quantitat mensual de diners de què disposen els joves
(mitjana per grup)

Estudiants . . .	1.026 ptes.	Estudiantes . . .	785 ptes.
Empleats . . .	1.864 ptes.	Empleades . . .	1.191 ptes.
Obrers. . . .	1.198 ptes.	Obreres. . . .	711 ptes.
TOTAL NOIS . . .	1.355 ptes.	TOTAL NOIES . . .	875 ptes.

TOTAL NOIS I NOIES . . . 1.183 ptes.

És molt curiós d'observar la proximitat de les xifres corresponents a nois estudiants i a nois obrers, d'una banda, i a nois estudiants i a noies obreres per l'altra, però amb valors molt més baixos en el cas de les noies. En canvi, els grups d'empleats i d'empleades, encara que conserven entre ells el mateix fort desnivell de sexes, donen valors mitjans molt més alts que els altres grups, fins al punt que la mitjana mensual de diners que tenen les noies empleades està a nivell de la dels nois obrers i empleats. Aquesta singularitat dels joves empleats és explicable si tenim en compte

que els correspon també la xifra de guany més elevada, i que no es correspon pas amb una proporció de donació de diners als pares superior a la dels obrers. Respecte als estudiants, cal considerar que el fet que no disposin de tants diners no vol pas dir que el seu nivell de consum sigui més baix, sinó que és conseqüència de la major dependència econòmica que tenen respecte a la família (vegeu capítol I). Per a molts d'ells, els obsequis fets pels pares o avis amb ocasió de "sants", aniversaris o exàmens són la forma normal d'adquirir coses d'un cert valor; a més, els pares financen a vegades viatges, vacances i altres esplais.

L'examen de les despeses que els joves fan per una sèrie de conceptes evidencia que els joves empleats -que eren els que disposaven de més diners- són també els que més gasten: la mitjana de despeses mensuals dels empleats és la més elevada en gairebé totes les partides analitzades (també s'ha vist en el capítol I que els empleats -nois i noies- eren els que donaven major proporció d'auto-finançament dels estudis), mentre que la xifra d'estalvi se situa per sota de la dels obrers. Els estudiants són els que donen una mitjana d'estalvi més baixa (amb només 14 casos d'estalvi entre els dos grups), cosa que és coherent amb la despreocupació respecte els diners que la posició econòmica de la seva família els permet de tenir (despreocupació pel futur pròxim, que no vol pas dir desinterès per la seva posició econòmica a llarg termini). Les mitjanes de les principals despeses considerades, calculades per grups i globalment, i reduïdes sempre a pessetes mensuals, són (18):

Despeses per diferents conceptes (mitjana en ptes. mensuals)

<u>Conceptes</u>	<u>Total</u>	<u>Total</u>	<u>T o t a l</u>			<u>TOTAL</u>
	<u>NOIS</u>	<u>NOIES</u>	<u>Estud.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obrs.</u>	
Cinema*	139	70	114	128	72	105
Futbol*	11	-	7	3	6	5
Balls i festes*	197	34	71	159	116	115
Altres espectacles	43	20	43	40	11	31
Begudes, aperitius	222	112	141	217	144	167
Diaris, revistes, llibres**	116	109	135	146	58	113
Tabac	122	33	75	102	55	78
Discs	60	39	41	77	32	50
Estalvis	237	185	93	247	297	211

* Dades a completar amb la freqüentació d'un i altre tipus d'esplai, comentades a-bans.

** Més endavant serà possible fer-ne el desglossament.

El gràfic adjunt reproduïx les dades més interessants, segons sexes i segons nivells socio-ocupacionals, i facilita la comparació. És interessant d'observar com el màxim correspon als empleats en totes les partides, exceptuant l'estalvi -ja comentat- i el futbol -despesa insignificant en tots els grups-. Als obrers correspon, juntament amb el màxim d'estalvi, el mínim en la major part dels conceptes. Entre nois i noies hi ha fortes diferències en les partides en què és corrent que els xicotets convidin les noies; també, la xifra d'estalvi és més elevada entre els nois, però l'estalvi de les

noies, com a grup, representa una part més gran de la xifra de diners disponibles. La poca importància de la xifra de despeses en futbol s'ha d'entendre tenint en compte que la dèria per aquest espectacle es tradueix, per a molta gent, només en la compra i lectura assídua de publicacions esportives i en la contemplació dels partits a la T.V. o per ràdio; possiblement, alguns joves tenen, a més, oportunitat d'utilitzar les carnets de soci dels adults de la seva família.

LA INFORMACIÓ:

Lectura de diaris

En l'apartat anterior s'han vist les despeses en lectures dels diferents grups de joves. Convé examinar ara quin és el tipus d'informació que representen aquestes lectures, així com la utilització d'altres possibles fonts d'informació.

S'ha d'advertir d'entrada que aquí es pren com a informació el simple accés a les notícies, sense entrar pràcticament en la consideració del grau d'objectivitat o del matís amb què aquestes es presenten, ni en el nivell d'assimilació per part dels joves.

Si les dades sobre freqüència de lectura de diaris s'analitzen sense distinció del tipus de diari llegit, es pot afirmar, en primer lloc, que el nivell de lectura és considerablement alt, exceptuant els grups de noies empleades i de noies obreres; fins les noies estudiantes tenen un nivell de lectura de diaris més baix que el dels estudiants. Per grups ocupacionals, la freqüència de lectura va decreixent a partir dels estudiants.

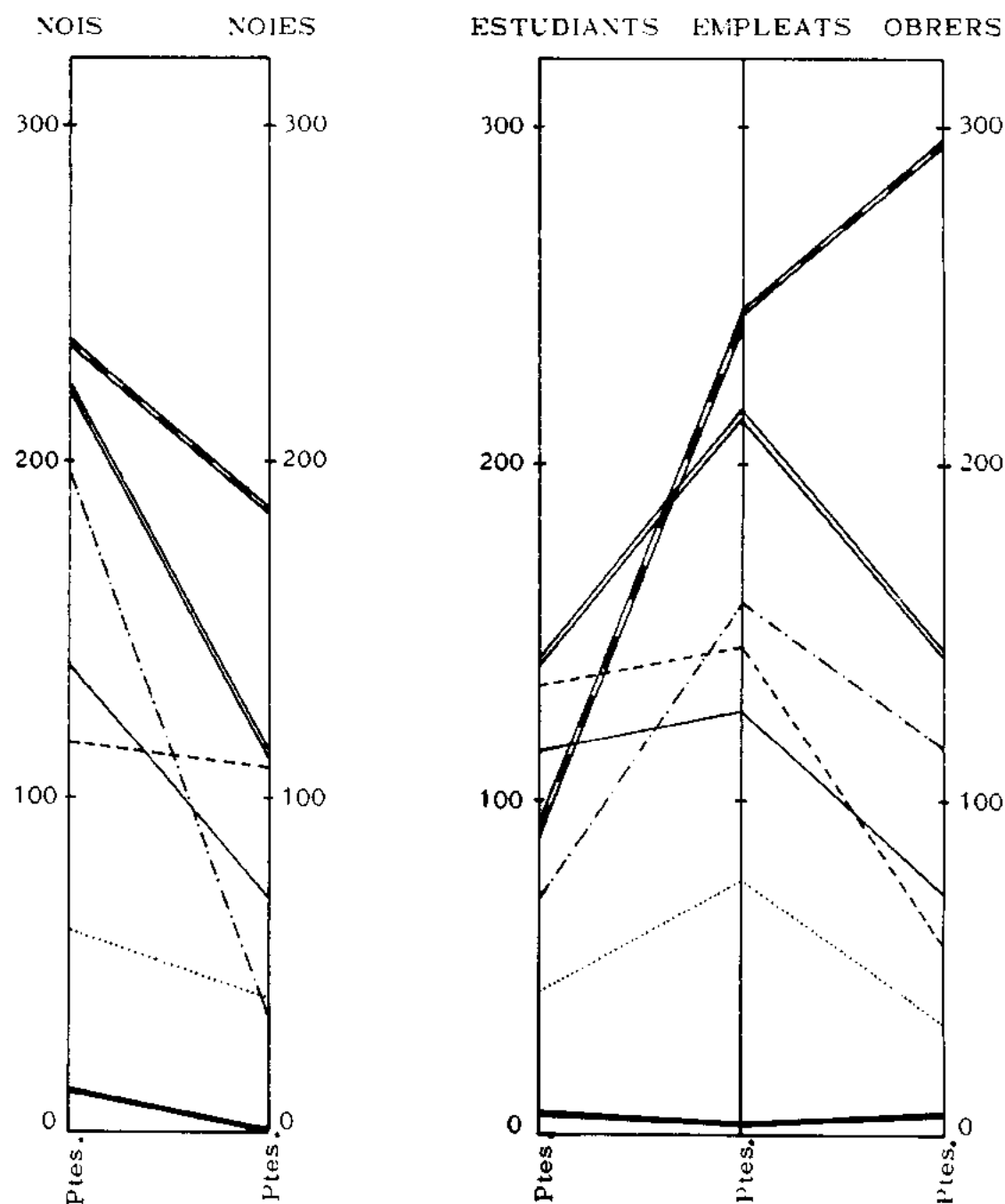
Freqüència de lectura de diaris.	Est. Emp. Obr			NOIS	Estes. Emple. Obres.			NOIES	T o t a l			
									Est.	Empl.	Obr.	TOT.
Cada dia	27	24	16	67	19	1	2	22	46	25	18	89
Varis cops per setmana	3	2	5	10	7	5	4	16	10	7	9	26
Els diumenges	-	-	-	-	1	2	-	3	1	2	-	3
De tant en tant	-	2	6	8	1	5	5	11	1	7	11	19
No en llegeix	-	2	3	5	2	17	19	38	2	19	22	43
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90	60	60	60	180

De tota manera, el nivell de lectura de diaris s'ha de matisar. Si es considera que la lectura d'esportius representa un tipus d'informació específica que s'ha de situar al marge de la informació general sobre l'actualitat, cal afegir als que no llegeixen diaris els que només llegeixen esportius (i afegir-hi també els que, llegint altres tipus de diaris, llegeixen exclusivament seccions tals com esports, anuncis, espectacles, "sucesos", etc.). S'obté aleshores el nombre següent de joves absolutament no informats (almenys pel que es refereix a la lectura de diaris):

Estudiants	1	Estudiantes	3
Empleats	9	Empleados	22
Obrers	15	Obreros	25
NOIS	25	NOIES	50

Gràfic 3

MITJANA MENSUAL (en pessetes) GASTADA PER DIFERENTS
CONCEPTES

..... Discs

———— Cinema

- - - - - Balls i festes

- . - . - Diaris, revistes, llibres

———— Begudes i aperitius

———— Estalvis

———— Futbol

Les xifres es poden qualificar d'alarmants, pel fet que no inclouen encara els individus, possiblement nombrosos, que tot i informant-se ho fan d'una manera molt superficial. En canvi, podem intentar excloure de l'anterior taula els individus als quals -segons dades que veurem més endavant- arriba la informació televisada, encara que el perill de no-assimilació absoluta és molt més gran. El nombre de no-informats queda reduït de la següent manera:

Estudiants	1	Estudiantes	1
Empleats	3	Empleades	10
Obrers	8	Obreres	18
NOIS	12	NOIES	29

Les dades sobre tipus de diaris llegits pels joves entrevistats (molts d'ells en llegeixen més d'un) mostren una diferència molt notable entre nois i noies quant a lectura de diaris esportius:

<u>Diaris llegits</u>	<u>Nombre de cites</u>							
	<u>Ests.</u>	<u>Empls.</u>	<u>Obres.</u>	<u>NOIS</u>	<u>Estes.</u>	<u>Emples.</u>	<u>Obres.</u>	<u>NOIES</u>
Nacionals no declaradament del règim	43	30	27	100	34	13	9	56
Nacionals declaradament del règim	1	2	1	4	-	-	1	1
Esportius	6	15	11	32	1	-	2	3
Estrangers	6	-	-	6	3	-	-	3
Altres	-	-	-	-	-	-	2	2
No llegeixen	-	2	3	5	2	17	19	38
No respon	-	1	1	2	-	-	-	-
	(30)	(30)	(30)	(90)	(30)	(30)	(30)	(90)

Apareix també l'esperada exclusivitat dels grups estudiants quant a rebre informació a través de diaris estrangers i l'escassa difusió entre els joves dels diaris que són del règim (La Prensa, Solidaridad Nacional).

Sobre una llista de 16 punts, els joves assenyalaven les seccions del diari que solien llegir. Les dues seccions més citades en cada un dels grups són:

<u>Grups</u>	<u>Seccions més citades</u>	<u>Freqüència de cita</u>
Estudiants:	Política nacional	(23)
	Política estrangera	(22)
Empleats:	Esports	(20)
	Política estrangera	(15)
Obrers:	Esports	(19)
	Política estrangera	(15)

Estudiants:	Política estrangera	(25)
	Política nacional	(23)
Empleades:	Cartell d'espectacles, ràdio, TV	(6)
	Política estrangera	(5)
Obreres:	Cartell d'espectacles, ràdio, TV	(7)
	Música	(7)
	"Sucesos", notes de societat	(6)

(Les fortes diferències en les freqüències són parcialment degudes a les diferències en el nombre de joves que, en cada grup, llegeixen diaris).

Altres publicacions

A part dels diaris, la lectura habitual d'algun altre tipus de publicació periòdica és gairebé general en tota la població entrevistada. L'anàlisi de les revistes o sèries que els joves diuen llegir es presta a alguns comentaris:

Principals tipus de publicacions periòdiques llegides habitualment	Est.	Empl.	Obr.	NOIS	Est.	Empl.	Obr.	NOIES
Revistes esportives.	2	5	3	10	-	-	2	2
Revistes de modes, de la casa, de notícies d'"alta societat" o de la vida de gent de fama.	1	8	2	11	4	22	16	42
Publicacions d'humor	5	7	1	13	1	-	2	3
Publicacions catalanes.	13	1	1	15	8	-	-	8
Fotonovel·les (Corín Tellado i si- milars), publicacions d'amor, de guerra, d'ídols de la cançó.	4	4	4	12	4	9	12	25
Revistes cuites (estil <u>Destino</u>).	25	19	8	52	27	4	1	32
Revistes "polititzades" per a mi- nories (estil <u>Cuadernos para el Diálogo, Índice</u>).	7	1	-	8	4	1	-	5
Sense resposta	-	2	6	8	-	3	1	4
	(30)	(30)	(30)	(90)	(30)	(30)	(30)	(90)

En primer lloc, s'observa l'elevada difusió que tenen entre les noies (especialment empleades) les revistes de modes, de la casa, de notícies de l'"alta societat" o de la vida de gent de fama, i les fotonovel·les i altres publicacions periòdiques d'amor, de guerra, d'ídols de la cançó, publicacions que contribueixen a afirmar-les en el rol de dona-objecte que els assigna la societat, els recorden les virtuts que els cal cultivar per a ser la "dona ideal" i els presenten com a recompensa un possible -no probable- idil·li d'alt nivell -com el de la protagonista de la novel·la, article o conte- que els faci oblidar els aspectes desagradables de la seva actual situació. Sembla que no resta lloc ni per a l'humor, ja que gairebé que tots els que citen publicacions humorístiques són nois. Les noies estudiantes escapen ja -o

ho fan veure- a aquestes publicacions. Quant a les revistes catalanes, veiem que la seva difusió apareix restringida als grups estudiants. El mateix -amb menys difusió- es pot dir de les publicacions "polititzades". La lectura del que hem qualificat de "revistes cultes" està molt estesa entre els estudiants d'ambdós sexes, també força entre els nois empleats i, amb menor mesura, entre els nois obrers.

Quant a compra i lectura de llibres, les dades disponibles posen en relleu una acusada relació entre el nivell ocupacional i l'adquisició i ús de llibres: els estudiants compren i llegeixen més llibres que els empleats, i aquests més que els obrers. Els nois llegeixen més que les noies.

La televisió

La televisió és el mitjà gairebé general d'informació, formació i diversió. De la utilització de la televisió pel sistema se n'ha parlat abans. Només en el grup d'estudiants hi ha una xifra apreciable d'individus que no veuen mai o gairebé mai els programes: 17/60 estudiants, dels quals 11 diuen no tenir TV a casa seva. Constatem, de passada, la resistència dels sectors "cultes" de la societat a la TV. A part d'aquests, només 6/120 individus no veuen els programes de TV, i només 2 d'aquests 6 diuen no disposar d'aparell a casa seva.

D'entre els programes de TV, podem distingir, d'una banda, els que són pròpiament informatius. Aquests arriben a la meitat dels entrevistats (89/180), sense diferències notables entre uns grups i altres, fora d'una lleugera menor proporció en els grups estudiants. Els programes culturals i recreatius aconseguixen una difusió molt més àmplia i, en aquest sentit, és oportú recordar el fort contingut ideològic de la gran majoria de programes, inclosos els aparentment innocus.

Les preferències quant a programes de televisió se centren en les pel·lícules (estudiants, noies estudiantes i empleades), esports (empleats i obrers) i programes de música moderna (obreres).

Els viatges

Se sent parlar sovint de la facilitat amb què els joves es desplacen ara a l'estranger. Aquesta seria, sens dubte, una nova ocasió d'informació i formació, que caldria veure fins a quin punt és aprofitada. Però, a partir de les dades de l'enquesta, hem de començar per posar en dubte que aquesta ocasió existeixi per a la majoria de joves:

	<u>Ests.</u>	<u>Empls.</u>	<u>Obrs.</u>	<u>NOIS</u>	<u>Estes.</u>	<u>Emple.</u>	<u>Obres.</u>	<u>NOIES</u>
No han sortit mai a l'estranger.	7	23	24	54	9	27	30	66
Han sortit: per turisme.	17	5	2	24	15	1	-	16
- per anar a treballar.	-	-	1	1	3	1	-	4
- per ampliació d'estudis.	4	-	-	4	2	-	-	2
- intercanvis amb joves d'altres famílies.	-	-	-	-	5	-	-	5
- esports, campaments.	2	1	-	3	-	-	-	-
- altres.	5	1	3	9	2	1	-	3
TOTAL	35	30	30	95	36	30	30	96

(El total és més de 30 en les columnes corresponents als estudiants, perquè aquests citen a vegades diverses sortides).

En efecte, a part dels estudiants, només una petita minoria d'entrevistats ha sortit alguna vegada a l'estranger, i cap de les noies obreres no ha tingut mai aquesta oportunitat de conèixer altres ambients.

L'únic tipus de sortida a l'estranger una mica freqüent és la sortida per turisme. Es preguntava als joves amb qui havien anat quan deien haver viatjat en aquest pla, pensant que el més freqüent serien les sortides en pla d'aventura -sols o amb amics-, que són les que possibiliten el contacte i la informació no dirigida. Però no és així. El més freqüent és haver sortit amb la família -generalment amb els pares (citats per 17 nois i 9 noies)-. Deu nois i sis noies parlen de sortides amb amics o amigues, i només dues noies estudiantes diuen haver sortit soles. Amb això es redueix encara més la importància que, en el moment de l'enquesta, es podia atribuir als viatges com a vehicle de difusió d'idees i comportaments.

* * * * *

Partint d'una revisió del concepte de temps lliure, es remarca en aquest capítol com la majoria dels joves, entre setmana, es limiten gairebé a treballar, traslladar-se, seguir cursos nocturns, a part de veure la televisió abans d'anar a dormir. D'altra banda, les escasses hores que queden per a altres activitats estan sotmeses a la relació global d'explotació, i l'alienació de l'home en el treball es reproduïx en l'alienació de l'home fora del treball.

Actualment, els joves són un públic consumidor d'una gran quantitat de productes que es fabriquen amb expressa destinació a ells, i clients assidus d'espectacles i balls. Per a això, qui més qui menys disposa d'alguns diners. Els empleats, presos com a grup, són els que guanyen més diners, i també els que més en gasten. Els estudiants, tot i tenir un nivell real de vida més alt, disposen amb autonomia de menys diners que els altres joves i depenen més àmpliament de la seva família.

Finalment, hi ha hagut ocasió de veure el baix nivell de recepció d'informació per part dels entrevistats, i això sense prendre en consideració ni la qualitat ni el grau d'assimilació de la informació rebuda. Els joves tenen a les seves mans una quantitat important de paper imprès (revistes, diaris), però els diaris esportius, les revistes de modes i les fotonovelles en constitueixen la part important. Els estudiants d'ambdós sexes i, en menor escala, els nois empleats s'allunyen d'aquesta tendència.

A MANERA DE CONCLUSIÓ

Tot remetent el lector als breus resums que apareixen al final de cada un dels capítols anteriors, val la pena de fer aquí una mena de recapitulació global dels resultats de l'estudi.

En primer lloc, es pot afirmar que les diferències entre els grups de joves entrevistats apareixen amb regularitat tot al llarg de l'estudi, tant pel que fa a les circumstàncies en què es desenrotlla la vida dels individus com a les representacions i reaccions davant aquestes circumstàncies. El fet de ser obrer, de ser empleat o de ser estudiant permet suposar en un jove maneres de ser, de pensar i de comportar-se ben diferents.

Sovint, al llarg del treball, els estudiants han aparegut com els més propensos a posar sota qüestió els principis que se'ls ha volgut inculcar i a interpel·lar la societat. Però, en altres punts de l'enquesta, resulten, en canvi, els més propensos a adoptar actituds conservadores i fins reaccionàries. Al costat d'anàlisis molt clarividents de l'estructura social apareixen comentaris francament idealistes i reaccionaris. No hi ha dubte que els estudiants són, entre els individus de la seva edat, els que més es poden permetre postures de rebel·lió i també els més informats i formats per arribar a analitzar objectivament el context social en què viuen; tenen accés a autors de totes menes, sigui en la seva llengua sigui en idiomes estrangers, que també entenen; poden viatjar, llegir periòdics estrangers, dedicar hores o dies a discutir, a reflexionar. Privilegiats en tots sentits, són sensibles a l'explotació i a la repressió que perceben en la vida quotidiana i, en particular, a les contradiccions del sistema educatiu. Per això, els estudiants estan sovint a primera línia de moviments de revolta en molts països.

Els joves obrers, en canvi, no tenen les ajudes teòriques de què disposen els estudiants per superar el partidisme de la informació que arriba a la massa, per criticar el que se'ls ofereix, ni poden tampoc permetre's el luxe de quedar sense feina o a dedicar hores a muntar revolucions de saló. Per tot això, els obrers resulten a vegades fortament integrats. Però, per altra banda, els obrers tenen l'experiència de la seva pròpia situació d'explotats; trobant-se en l'escenari de la lluita de classes, no sempre s'adonen que estan explotats ni saben qui els explota, però sí que se'ls fa evident la duresa de les condicions a què estan sotmesos; mentre que els estudiants, gairebé tots ells fills de la burgesia, tenen interessos molt lligats, justament, als de la classe social a què a vegades s'oposen i, en particular, als de la família contra la qual es rebel·len.

Els empleats, a mig camí entre uns i altres quant a possibilitats econòmiques a llarg termini, sotmesos al mateix procés d'inculcació de la ideologia burgesa que els altres, sense ni viure el mateix grau d'explotació que els obrers -que podria actuar de revulsiu eficaç- ni tenir les possibilitats d'anàlisi subjectiva de la realitat que tenen els estudiants, superen a tots en el nivell d'assimilació de la ideologia transmesa i d'integració al sistema.

A grans trets i en conjunt, es pot dir que la realitat de la vida dels joves entrevistats no correspon, molt sovint, a les actituds i comportaments que la opinió pública -més o menys manipulada en aquest sentit- considera característics de la joventut actual. És cert que, per la mateixa limitació de la mostra, han quedat exclosos de l'estudi els joves que, potser, presenten en més gran mesura comportaments que corresponen a les imatges acceptades correntment: joves que viuen fora de casa o que no tenen un treball ni segueixen estudis. Ara bé, es pot afirmar que la mostra correspon a la situació real de la gran majoria de joves del nostre país. Podem dir, doncs, que el refús de la ideologia burgesa i la rebel·lió enfront del sistema social en què viuen no són pas fenòmens generalitzats. En especial, la ideologia burgesa sobre la família, la sexualitat i la dona estan profundament arrelades, tal com s'ha comentat àmpliament al capítol I.

No obstant això, en els darrers decennis hi ha hagut una commoció profunda a nivell del sistema, de valors i d'institucions. L'augment invertebrant en les possibilitats de comunicació dona als sistemes autoritaris unes possibilitats insospitades de control de l'opinió pública, però també facilita l'extensió de les idees i dels moviments de revolta contra totes les formes d'explotació i d'autoritarisme. Posteriorment a la data de realització de l'enquesta s'han produït una sèrie d'avançaments en aquesta línia, en els quals els joves han tingut una participació considerable. Aquest estudi no minimitza la importància d'aquests canvis, sinó que més aviat insinua la lentitud amb què els moviments d'avantguarda aconsegueixen provocar canvis a nivell de la majoria, canvis profunds en la mentalitat i en els comportaments i no solament reaccions més o menys aparents i més o menys virulentes, però al capdavant superficials; i que la contribució a la dinàmica del canvi social no és un fenomen que es pugui donar per descomptat pel fet de tractar-se de gent jove. En aquest sentit, tots els esforços que tendeixen a aclarir encara relativament lliures i en plena vitalitat la naturalesa de les relacions de producció que dominen en la societat en què viuen, l'edifici polític i jurídic que es basteix sobre l'estructura econòmica, els interessos específics a què obeeix la ideologia que se'ls transmet i els camins que poden conduir a modificar aquesta realitat seran, sens dubte, una contribució eficaç al progrés humà.

A N E X E S

ANEX I: ALGUNS EXEMPLES

La varietat dels conceptes analitzats no permet una construcció tipològica on es combinin tots sistemàticament. Però, potser, la reproducció dels elements d'algunes de les entrevistes -amb les necessàries reserves imposades per la discreció- facilitarà la referència a la realitat complexa. Si haguéssim reproduït aquests textos, fraccionats, al llarg del text, la il·lustració d'alguns comentaris hauria estat a vegades més directa, però l'interès de la il·lustració entre uns fets i uns altres ens ha fet inclinar per aquest tipus de presentació. Cal tenir present que en els casos que s'exposen no apareixen, ni de bon tros, totes les situacions que han sorgit al llarg de l'enquesta.

Qüestionari 3

Xicot de 19 anys, estudiant d'Econòmiques, de pares catalans, residents en un barri antic i popular de Barcelona. El seu pare és empresari, sense cap títol; la mare s'està a casa. Té dos germans, més petits que ell. A més d'estudiar treballar en una oficina durant força hores. Es pensa dedicar a "Política Econòmica". Ho ha decidit ell sol, i és el que més li agrada de tot; la raó que li agrada és que creu que el país en té actualment necessitat (frase proposada). El que considera més important en el treball és que tingui una utilitat col·lectiva i que doni responsabilitats. Tenir èxit en la vida depèn, segons ell, de la constància en el treball, dels estudis i formació de cadascú i de la intel·ligència.

Diu que la seva família és burgesa, pels seus ingressos. Distingeix les següents classes socials: "treballadors, burocràcia, burgesos, capitalistes". Creu que és difícil el pas d'una classe a una altra, i ho atribueix a una falta d'actuació de l'Estat. Ell creu que sí pot fer el pas.

Es declara no catòlic, fins i tot ateu. Els seus pares no són creients. Pertany a un grup escolta i a un centre esportiu (de muntanya). Dedica a l'escoltisme unes 12 hores al mes. Fa excursions i practica esports, amb amics i amigues. Ha participat en l'organització de diverses activitats culturals i recreatives al seu barri. Respon afirmativament a la pregunta de si hi ha alguna organització o associació de la qual li agradaria formar part, però afegeix que "no està permesa". Ha sortit a l'estranger amb la família, en pla de turisme. Pensa que els joves d'ací tenen molt a aprendre dels de fora. Li agradaria de conèixer la Xina.

Llegeix regularment Destino i, abans, Promos. Sovint llegeix també Triunfo i Serra d'Or. S'ha comprat darrerament discos de música clàssica i d'en Raimon. Es compra molts llibres i en llegeix encara més: Bertrand Russell, Marx, Lefébvre, Dobb, Child, Gorz, Nietzsche, Prat de la Riba, ... Quant a diaris, llegeix cada dia La Vanguard

dia i, sovint, TeleExprés i El Correo Catalán. Els llegeix bastant a fons, encara que només troba ben feta la part dedicada a música, que segueix regularment. Va ben poc al cine, i mai no va al ball. De la TV, només mira, pràcticament, les transmissions de música clàssica.

Ha estudiat en escoles privades laiques, i es queixa de la formació que hi ha rebut, en tots els aspectes. També es queixa de la formació que li han donat els pares, i a l'escoltisme li retreu "l'idealisme burgès que porta inherent". Creu que l'han influït molt els pares, els amics i la seva promesa.

Té conflictes amb el seu pare i amb la seva mare, per diferències d'opinió sobre temes polítics i sobre temes de moralitat i bons costums. A més, amb el pare discuteixen per qüestió dels estudis i de les dèries del noi, que el pare no aprova. El pare és el que a casa porta la veu cantant sobre el tema dels estudis. En les altres coses, cadascú té autonomia.

Les quatre qualitats que considera més importants en la noia, de cara al matrimoni, són: la intel·ligència, l'afinitat sexual, la sinceritat i la fidelitat. Pensa en el matrimoni com a relació sexual i manera d'evitar la soledat. Voldria tenir els fills "que vinguin". Diu que "coneix una dotzena de mètodes artificials" anticonceptius, més l'Ogino. Preferiria que, una vegada casats, la seva dona estudiés per completar la formació i es dediqués a educar els fills i, en cas de voler-ho, a treballar. Li semblen útils les relacions sexuals prematrimonials.

Guanya cada mes 4.000 ptes. Els seus pares ho saben, però no els en dóna res. D'aquestes 4.000, n'estalvia cada mes unes 800. Es paga els estudis.

Al final de l'entrevista, diu que no creu que la seva manera de pensar sigui gaire freqüent a Barcelona, entre joves de la seva edat.

Questionari 118

Noia de 17 anys, nascuda a Barcelona de pares també barcelonins. El seu pare és director d'una escola. Viu en un barri perifèric tradicional, amb els pares, molts germans, més petits que ella, i la minyona. Està estudiant preuniversitari en un Institut. El batxillerat l'havia fet en una acadèmia. Dóna classes i dóna la meitat del que guanya a casa seva. Ella es reserva 1.000 ptes., i els pares ho saben. N'estalvia 700 cada mes. El pare li paga els estudis. Els germans, més petits tots, van a escola.

Pensa seguir una carrera de ciències, per determinació pròpia; la professió triada és la que més li agrada, i l'elegeix també perquè creu que el país en té necessitat. Considera molt important en el treball que tingui utilitat col·lectiva i que doni responsabilitats. Tenir èxit en la vida depèn, segons ella, de la constància en el treball, dels estudis de cadascú i, a vegades, de la intel·ligència.

Creu que la seva família pertany a la classe mitjana pels ingressos del seu pare. A Barcelona distingeix "classe alta, classe baixa i classe mitjana". Diu que és més fàcil passar de la baixa a la mitjana que de la mitjana a l'alta. La majoria dels fills d'obrers són també obrers a fora de Barcelona, però no a Barcelona, perquè en aquesta

ciutat "la gent no es conforma tant amb el que han viscut sempre, i a fora la gent encara fa l'ofici dels pares". No sap si ella té possibilitats de passar a una classe social superior a la del seu pare.

Es catòlica, practicant, formada a l'escoltisme. Participa en l'organització de colònies i té reunions freqüents per aquesta qüestió. Un cop al mes surt d'excursió amb el grup. Fa també classes a gent obrera en escola nocturna. Ha estat a Anglaterra en pla d'intercanvi entre famílies; li agradaria tornar a Anglaterra i també conèixer Alemanya.

Llegeix revistes "cultes" catalanes, i Cavall Fort i L'Infantil. Com a diari, segueix La Vanguardia, cada dia. Troba ben feta la secció de política internacional i defectuosa la de política nacional. Mira força programes de televisió. Quant a llibres, en llegeix discretament. Parlant dels problemes de Catalunya, situa en primer terme "la invasió de gent de fora", tot i que admet les dificultats que la gent troba en el poble d'origen.

No ha tingut conflictes amb el pare, però sí amb la mare, per múltiples qüestions. En parlar de la formació rebuda, es queixa del poc respecte que la mare té a les seves opinions personals, en comparació amb el pare. En les discussions entre pare i mare, es posa de part del pare. A casa, prenen les decisions els mateixos fills.

Es partidària de la igualtat de sou entre home i dona i els atribueix igual capacitat.

Valora com a qualitats per a un futur marit la personalitat, la capacitat de comprendre la dona, la fidelitat i l'afinitat sexual. Voldria tenir 6 fills (coneix els anti-conceptius). Una vegada casada, voldria treballar a mitja jornada, mentre no tinguí fills, i tenir alguna petita activitat fora de casa. Veu en el matrimoni la realització del seu destí de maternitat. Troba perilloses les relacions sexuals prematrimonials.

Creu que és molt freqüent, entre els joves de Barcelona, pensar com ella pensa.

Questionari 60

Xicot de 18 anys, nascut a Andalusia, fill d'un guàrdia civil antic emigrant. Viu a Collblanc amb els pares i quatre germans. Ha estudiat el batxillerat elemental complet. Va començar a treballar als 14 anys, pressionat pel seu pare i per ajudar-lo. Feia poc que havien arribat a Barcelona. Un amic de la família va proposar al pare del noi un treball en una teixidora, dient-li que era bon treball i que es pagava bé. Només hi va estar 3 mesos, perquè no li agradava el tipus de feina (propi de dona). Després va fer de mecànic un mes, però ho trobava brut. Llavors va passar a treballar en una empresa de construcció, durant un any, i va marxar per una baralla amb el seu cap. Fa 3 anys que treballa en un banc com a auxiliar administratiu. Mentrestant, ja a Barcelona, ha seguit el batxillerat elemental iniciat abans d'arribar. En principi, pensa seguir en la seva ocupació actual -on creu i espera poder millorar- per consells del seu pare i per falta de mitjans econòmics per aconseguir una altra situació. Per gust, si pogués triar, seria "home de negocis", per la seguretat econòmica que proporciona i per la categoria social que comporta. No s'ha llençat en aquesta línia, segons ell, per falta de decisió, però no en desespera.

Valora en el treball la possibilitat de progressar econòmicament i la bona consideració de la professió, i creu que triomfar depèn de la sort, de la intel·ligència i de la formació de cadascú. La seva visió de les classes socials és: classe obrera (el treballador normal), classe mitjana (la gent com ell, com ara empleats de banca) i la classe alta (la dels homes de negocis). Li costa de situar la seva família en aquest esquema. Creu que a Barcelona, amb esforç, és bastant fàcil pujar d'una classe social a una altra. Els fills d'obriers no són obrers quan són grans, perquè "siempre suele ser el hijo superior al padre en cuestiones de trabajo, y al padre también le gusta..." Ell espera arribar a situar-se en una classe superior a la del seu pare.

Treballa 12 hores extra setmanals. La resta del dia la dedica al cine, amics, ball i televisió. Va al cinema tres vegades per setmana i al ball dues vegades per setmana. Sol sortir amb altres nois amics d'ell i no ha format mai part de cap grup organitzat formalment.

Ha estat a l'estranger acompanyant la família durant l'època d'emigració del pare. No li agradaria d'anar a treballar a fora; diu que està content aquí. Li agradaria d'anar a Amèrica (New York) perquè "tienen los ideales bastante altos y la libertad que aquí no tenemos", i està pensant anar a visitar París "porque las mujeres son bastante sueltas".

Segueix regularment força revistes: Fotogramas, Fans, Cine en 7 días i Monitor. Veu el diari (La Prensa) de tant en tant, però només hi mira el cartell d'espectacles, "sucesos" i "chistes". Compra força discs de música moderna: Beatles, Rolling Stones, The Animals, Bruno Lomas, ...

Mostra en moltes coses un caràcter despreocupat i podria semblar, a primera vista, una persona sense cap informació ni opinió. Però en qüestions bàsiques es pronuncia molt coherentment i en un sentit que podríem dir progressista. En matèria religiosa es diu catòlic practicant.

La manera de viure del noi, les seves diversions, horaris i manera de ser i opinar són motiu de conflicte amb els seus pares, especialment amb el pare.

En els temes referents a la dona i al matrimoni apareixen posicions tradicionals hispàniques. El xicot es mostra partidari de la igualtat de sou entre homes i dones, "encara que aquestes últimes tinguin menor capacitat" (frase proposada). Valora en la noia, de cara al matrimoni, la capacitat de portar bé la casa, la fidelitat, la virginitat i la sinceritat. Li agradaria de tenir dos fills i tenir un nivell de vida més elevat que el dels seus pares. Veu el matrimoni com a forma d'aconseguir estabilitat en la vida i ajuda, i voldria que la seva dona es dediqués al pòndol de la casa i a l'educació dels fills. Diu que aprova les relacions sexuals prematrimonials, però després afegeix que és perillós per al noi i censurable en la noia.

Guanya 6 000 i més pessetes cada mes. En dona 4.500 a la seva mare; ell es queda la resta, corresponents a les hores extra, i la seva mare li n'afegeix fins a 2.500 o 3.000 al mes.

Li sembla que la seva manera de pensar és freqüent entre els joves de la seva edat a Barcelona.

Qüestionari 143

Noia andalusa, de pares també andalusos. Acaba de fer 18 anys. Viu a la Barceloneta amb la seva família. Va anar a l'escola nacional del seu poble. Als 14 anys va començar a treballar, perquè a casa seva necessitaven diners. Van parlar-ne amb els pares, i una amiga li va cercar feina de modista. Hi va estar un any; no li agrada cosir. Llavors va entrar de dependent a una llibreria. Com que guanyava poc, va tornar a canviar i fa 3 anys que és dependent d'un gran magatzem, on guanya 950 ptes. a la setmana; creu que pot millorar. Pensa seguir treballant en la mateixa feina que ara, per falta de recursos econòmics per arribar a tenir una altra professió, i per dificultats de trobar una altra cosa. Si pogués triar, li agradaria ser "azafata", perquè "le encantaría viajar y correr aventuras", però no creu poder arribar-hi mai, per manca d'estudis, i no ho intenta. Tenir èxit en la vida depèn, segons ella, de la situació econòmica de la família, del ritme de desenvolupament d'un país i dels títols que es posseeixin. Situa la seva família en la classe mitjana, pels ingressos i el treball (el pare és obrer i té estudis primaris). Distingeix classe alta, mitjana i baixa. Diu que no és fàcil passar d'una classe social a una altra, i que els fills d'obriers són també obrers quan són grans "porque les faltan medios para dejar de serlo".

A part del treball, es limita a anar al cine i al ball una vegada a la setmana amb el seu promès. Al cine els acompanyen els pares. De vegades surt d'excursió. Com que a casa seva no tenen TV, els vespres escolta la ràdio i cus. Llegeix regularment la revista Lecturas i novel·les de l'Oest i fotonovel·les. De llibres, no en llegeix ni en compra. Tampoc no compra discs. No llegeix cap diari. Diu que no li agradaria de sortir a l'estranger, i al·lega que aquí hi ha més moralitat en les relacions entre nois i noies.

Es mostra força desorientada en tot, però no tant quan la qüestió l'afecta directament (immigració).

No retreu res als seus pares ni a l'escola quant a la seva formació. Creu que el seu promès l'ha influït força. Diu que és catòlica practicant.

Només té conflictes amb el pare per qüestions de sortir de nit i per l'hora d'arribar a casa, i amb la mare discuteixen sobre el promès. Pare i mare intervenen força en la seva vida, decidint o aconsellant.

Valora en el xicot, de cara al matrimoni, tenir una bona professió, la fidelitat, la intel·ligència i la personalitat. Espera trobar en el matrimoni estabilitat en la vida, relació sexual i possibilitat de ser mare. Un cop casada li agradaria dedicar-se al pòndol de la casa i la cura dels fills. Voldria tenir-ne 2 o 3. No coneix cap sistema de control de naixements. Té promès i censura les relacions prematrimonials, tant per part del noi com de la noia.

Creu que home i dona són capaços de realitzar els mateixos treballs i és partidària de la igualtat de sou d'un i altra.

Guanya 950 pessetes a la setmana i aquest sou el dona sencer a la seva mare. Quan necessita diners els demana i la mare li'n dona, però es queixa d'haver-ho de fer així. Gasta poc, perquè quan surt amb el promès sempre paga ell.

Qüestionari 74

Noi de 19 anys, andalús, fill d'un peó de la construcció. Viu a la Verneda, amb els pares, quatre germans i l'àvia. Va començar a treballar als 13 anys, perquè a casa faltaven diners i van emigrar a Barcelona. Un oncle seu li havia cercat feina, i en arribar va anar a treballar a una fàbrica de vidre. Però guanyava poc i el treball era insà. Aleshores va entrar a treballar en un taller de reparacions, on s'està actualment. La feina li agrada i el seu pare també li ho aconsellà. Si pogués triar faria això mateix, i creu que té possibilitats de millorar. Li agradaria d'arribar a tenir un taller propi i diu que coneix bé l'ofici. Considera important la independència en el treball i la possibilitat d'anar progressant econòmicament. Per triomfar compte molt la constància en el treball, la sort i la intel·ligència. Diu que a casa seva pertanyen a la "clase trabajadora, al peonaje", i que ell pot arribar més enllà, "dentro de la clase trabajadora". Distingeix a Barcelona dues classes socials, rics i treballadors, entre les quals hi ha una barrera difícil de franquejar. Creu que els fills d'obriers són també obrers quan són grans "porque los ricos no permiten otra cosa".

A part del treball i del temps de transport, els dies de cada dia només mira una estona, a la TV, els esports i les pel·lícules; els dissabtes a la tarda surt amb una amiga, i el diumenge va al cine, al ball (cada setmana) i al futbol (és soci del C.F. Barcelona). No llegeix llibres, ni diaris, ni revistes (de tant en tant La Codorniz). No ha estat mai a l'estranger. Pensa que a fora d'Espanya els joves són més dinàmics, més constants en el treball i més independents de la família, i això li sembla positiu.

Encara que no segueixi les fonts normals d'informació, té opinió formada sobre les qüestions bàsiques. Parlant de Catalunya diu que "no creo que tenga problemas, es rica".

Va anar a escola fins als 12 anys, a l'escola municipal d'Almeria. Atribueix la seva formació als amics i a ell mateix, i diu que "en un principio fue la familia, pero comprendo que no estaba a su alcance dármele". Diu que els seus pares són catòlics, però no practicants, i ell es declara ateu. Té conflictes amb el pare per raons de treball i de diners, i amb la mare per qüestions d'amics i amigues. A casa seva, l'última autoritat és el pare, però els fills tenen força autonomia. A les discussions entre pare i mare, el fill es posa del cantó de la mare.

Pensa casar-se per trobar companyia, ajut i relació sexual. No és partidari de les relacions sexuals sexuals prematrimonials i les troba censurables tant per part del noi com de la noia (la moralitat en les relacions entre nois i noies és un punt que li sembla positiu en la joventut d'ací enfront de la de l'estranger). No és partidari de la família nombrosa. Pensa que la dona casada podria treballar mitja jornada, mentre no hi ha fills. Respecte al sou de la dona, és normal que sigui més baix que el de l'home, perquè no ha de mantenir una família. No coneix cap mètode de regulació de naixements.

Guanya 5.800 ptes. al mes. Les hores extra van a part i són molt variables, segons el treball que hi hagi; a vegades no en fa. Dona a casa seva 4.000 ptes. De les que es queda, una part les estalvia, i en dedica 700 o 800 cada mes a les seves despeses. A casa seva no saben el que es queda.

Li sembla que hi ha a Barcelona molts xicots de la seva edat que deuen pensar com ell.

Qüestionari 173

Noia andalusa, que és a punt de fer 20 anys. Viu al Verdum amb els pares i els germans. El pare és mecànic. Va començar a treballar als 14 anys, segons ella, perquè no li agradava anar a escola. Ningú no va influir. Una amiga li va proposar d'entrar juntes a treballar com a cotillaires. Després, ha passat per una empresa de confecció i ara s'està en una altra. Tots els canvis s'han degut que al lloc on s'estava guanyava poc. Pensa seguir en el mateix treball, i han pesat en aquesta orientació els consells de la mare. No creu tenir possibilitats de millorar en la feina que fa. Diu que si pogués triar entre totes les professions possibles també escolliria aquesta, perquè no ha provat altra cosa. De tota manera, espera casar-se i no treballar més. Considera que el més important en una feina és fer-la de gust i guanyar-hi el més possible. L'èxit en la vida depèn de la sort, la constància en el treball i la situació econòmica de la família.

Segons ella, el seu pare pertany a la "clase trabajadora". A més d'aquesta hi ha a Barcelona una classe alta i, tot i que diu que, en general, és fàcil passar d'una a l'altra, també diu que els fills d'obrers també són obrers quan són grans, perquè "necesitan mucha suerte para subir más", i ella no pensa pas arribar més enllà que els de casa seva.

Té promès, i amb ell i altres amics sol passar els diumenges a la tarda (el diumenge al matí ajuda a casa). Van al cine, a passejar o d'excursió. No va mai al ball. Els dies de cada dia, a part del treball (més de 8 hores, perquè en fa d'extres) dedica una estona a veure la TV. Veu tots els programes, però té preferència per les pel·lícules i la música moderna. Darrerament, s'ha comprat un disc de Rafael (gasta a l'any unes 400 ptes. en discs). No ha estat mai a l'estranger, però li agradaria de conèixer Itàlia, França i el Japó. Llegeix la revista Semana i força llibres. Darrerament ha llegit Viento del Este, viento del Oeste, La estirpe del dragón y Retrato de un matrimonio. De diari, no en llegeix mai cap.

S'inhibeix quan se li demana sobre fets o situacions que facin referència a la vida política del país. Parlant de Catalunya, assenyala com a problema més important el treball: "hay poco y mal pagado".

Va anar a escola fins els 13 anys, primer a Màlaga, després a Barcelona, en una escola religiosa de caire benèfic i, finalment, en una acadèmia. Segons ella, l'han influïda el pare, la mare i el promès, i no té queixes quant a la formació rebuda. És creient, catòlica, però no practicant, igual que els seus pares.

Té conflictes amb el pare i amb la mare perquè ella vol sortir de nits i ells no ho volen, i discuteixen sobre l'hora de tornar a casa. En la seva família, les decisions sobre el que han de fer els fills les pren el pare, consultant amb la mare; aquesta és la que administra els diners. Si els pares discuteixen, la noia es posa de part de la mare.

Va dora en el noi, de cara al matrimoni, la seguretat econòmica, la personalitat, "venir d'una bona família" i la comprensió cap a la dona. Li agradaria de tenir 3 fills i dedicar-se a educar-los i al trast de la casa. Segons ella, el matrimoni li ha de proporcionar, com a cosa primordial, facilitat en la qüestió de vivenda i alimentació, encara que també s'apunta a l'opinió que la dona està destinada a fer la felicitat del marit en el matrimoni. Troba que les relacions sexuals prematrimonials són perilloses per a la noia i sense gravetat per al noi. No coneix cap mètode de control de natalitat.

Guanya 900 ptes. a la setmana. Ho dóna a la seva mare, i aquesta li'n dóna 500. Una part l'estalvia i, amb la resta, a part de les seves despeses, es va comprant la vaixella, la bateria de cuina,...

Creu que la seva manera de pensar no és gaire corrent entre els joves de Barcelona.

* * * * *
* * * * *
* *
*
*

A N E X II : N O T E S

- (1) En moltes famílies s'han abandonat ara algunes de les formes més aparents de l'autoritarisme, però aquest subsisteix sota formes més subtils i més eficaces en aquest moment.
- (2) Veiem-ho en expressió d'un autor que s'ha ocupat intensament de les relacions entre família, sexualitat i ordre social:
 "No és per atzar que l'actitud favorable o hostil a l'ordre social regnant correspon en l'adolescent a una actitud favorable o hostil respecte a la família. Tampoc no és per atzar que la joventut conservadora i reaccionària està, per regla general, molt lligada a la família, mentre que la joventut revolucionària té respecte d'ella una actitud de deslligament de fet i d'hostilitat de principi". (W.REICH, La révolution sexuelle, Plon, 1968, p.113 -1a. edició: Copenhaguen, 1936-.Hi ha traducció castellana editada per Paidós).
 "...la rebel·lió contra la família significa sovint, en els joves, el primer pas cap a una lluita conscient contra l'ordre social capitalista" (W.REICH, Le combat sexuel de la jeunesse, Ed. Git-le-coeur, Paris, 1971 -1a. edició: 1932-.)
- (3) Aquestes consideracions coincideixen, per altra banda, amb els resultats d'un ampli estudi sobre estructura familiar: Ch.E.BOWERMAN i G.H.ELDER, Jr., Variations in adolescent perception of family power structure, "American Sociological Review", agost 1964, pp. 551-567.
- (4) També BOWERMAN i ELDER, art. cit., arriben a constatacions semblants.
- (5) Estructura social y juventud española: impacto político e interés por la política, en "Revista del Instituto de la Juventud", juny del 1966.
- (6) Sobre aquesta darrera, vegeu l'excel·lent investigació de Marzio BARBAGLI i Marcello DEI, Le vestali della classe media (Ricerca Sociologica sugli insegnanti), Il Mulino, Bolonia, 1969. Si bé la investigació s'ha realitzat amb base al cas italià, moltes de les anàlisis són perfectament generalitzables al cas espanyol. Els autors del treball citat comenten: "... estem convençuts que l'acció conservadora realitzada per l'escola i els mestres tindria ben poc èxit si no estigués preparada i sostinguda per l'acció de la família" (pág. 167).
- (7) En estadis avançats del capitalisme, especialment en el capitalisme monopolista, la salarització s'estén a individus de les capes de la societat que fins aleshores havien estat relativament independents: enginyers, economistes, advocats. Petits industrials i petits comerciants desapareixen com a tals o passen a dependre de grans empreses. Els interessos d'aquestes capes assalariades es troben més o menys pròxims als interessos capitalistes segons les conjuntures econòmiques i polítiques, i per això la seva intervenció en la lluita de classes pot decantar-se a l'una o l'altra banda.
- (8) Ch.BAUDELOT i R.ESTABLET, L'école capitaliste en France, Maspero, Paris, 1971.
- (9) Per un tractament més específic de l'aparell escolar, recordem, a més de l'estudi que acabem de citar a la nota anterior, el de BARBAGLI i DEI, també citat.

- (10) Alguns entrevistats han aconseguit de superar el nivell d'estudis primaris seguint cursos per correspondència.

Un estudi realitzat a França mostra, amb un caire més general, les diferències en les possibilitats de rebre en aquell país un ensenyament superior. A Espanya, les xifres resultarien, sens dubte, més baixes.

<u>Nivells ocupacionals</u>	<u>Possibilitats objectives, sobre 100, que els fills arribin a un ensenyament superior.</u>
Obrers	1'4
Empleats	9'5
Quadres mitjans	29'6
Professions liberals i quadres superiors	58'5

(P.BOURDIEU i J.C.PASSERON, Los estudiantes y la cultura, Ed. Labor, Barcelona, 1967 (trad. del francès)).

- (11) Sobre el que BARBAGLI i DEI anomenen els "mecanismes ocults d'eliminació social" en Le vestali della classe media (Ricerca sociologica sugli insegnanti), cit., p. 117, es poden consultar els treballs de P.BOURDIEU i, en particular, l'obra traduïda al castellà: P.BOURDIEU i J.C.PASSERON, Los estudiantes y la cultura, cit. També es pot consultar B.BERNSTEIN, Social structure, language and learning, en "Educational Research, III (1961), pp. 163-176.
- (12) Dades elaborades a partir de les que figuren a Población activa en 1969. Encuesta, I.N.E., Madrid, 1970, pp. 71 i 93.
- (13) Per a més informació i dades comparatives es pot consultar l'article d'HERBERT H.HYMAN: "Classe sociale et système de valeurs: contribution psychosociologique à l'analyse de la stratification", a R.BOUDON et P.LAZARSFELD, Le vocabulaire des sciences sociales, Mouton & Co., París-La Haya, 1965, pp. 260-282.
- (14) E.GINZBERG i altres, Occupational Choice. An approach to a general theory, New York, Columbia University Press, 19651. Els tres estadis que es distingeixen són: el període de fantasia (fins als 10 anys), el període de temptativa (durant l'ensenyament mitjà) i el període realista (època universitària o entrada al treball).
- (15) Nicole MAUPÉOU-LEPLÂTRE, "Le jeune ouvrier dans l'entreprise: una situation de minorité", a Sociologie du Travail, 1960, 2, pp. 39-51.
- (16) Segons dades que figuren en el "II Plan de Desarrollo Económico y Social", re-elaborades per FOESSA, un 16% de la població espanyola està entre els 10 i els 20 anys.
- (17) La mitjana es calcula sobre la base dels joves que disposen d'una quantitat fixa de diners al mes. Cal advertir que la base és molt més petita -i, per tant, el càlcul és molt més inexacte- en el cas de les noies, ja que entre elles és força freqüent no disposar d'una quantitat fixa, sinó anar obtenint a mida que ho demanen.
Cal tenir en compte el marge d'error que comporten aquests càlculs i els que segueixen, degut a la dispersió dels valors que hi intervenen.

- (18) Semblantment, es demanava sobre les despeses en vestits, però no se n'han calculat les mitjanes pel fet de que hi ha força respostes que es refereixen a despeses per temporada, fent difícil la sistematització de les dades. S'observa, de totes maneres, que el vestit corre sovint a càrrec del pressupost familiar; no obstant això, les noies hi dediquen diners propis, especialment les empleades.

Tampoc no s'ha calculat la mitjana de les despeses en compres a terminis, per la seva insignificança. Només 8/180 entrevistats diuen pagar alguna cosa per aquest procediment, i només en 2 casos la quantitat dedicada a això supera les 200 ptes. mensuals. Els terminis es refereixen generalment a compra de llibres (suposem que per algun sistema com ara el Círculo de Lectores).

Al voltant d'un terç dels entrevistats parlen de projectes que els han de suposar una despesa extraordinària de diners. Les despeses extraordinàries són ben variades. Només es repeteixen amb certa freqüència els projectes de vacances i viatges (21 casos), compra d'una moto o un cotxe (9 casos), i preparació del nuviatge (5 casos).

SECCIO DE SOCIOLOGIA
DE C.E.D.E.C.

102.

NOTES
SOBRE LA MANERA DE VIURE
D'UNS GRUPS DE NOIS I NOIES
A BARCELONA

ANGELS PASCUAL

ANGELS PASCUAL

=====

NOTES

SOBRE LA MANERA DE VIURE

D'UNS GRUPS DE NOIS I NOIES

A BARCELONA

(Document d'ús intern per a correcció i suggeriments.)

SECCIÓ DE SOCIOLOGIA

de C. E. D. E. C.

Girona, 34 - Barcelona, 10

1.972

Àngels Pascual

NOTES SOBRE LA MANERA DE VIURE
D'UNS GRUPS DE JOVIS I DE NOIES
A BARCELONA

Barcelona, ~~septembre~~ 1970

1

ORIENTACIÓ
TEMES DEL TREBALL

Als joves -conjunt d'individus definit, en principi, només pel fet biològic de l'edat- se'ls ^{se} ~~se~~ atribueix des de fa uns anys una importància que no havien tingut mai. Deixent a part l'interès que en això pugui tenir l'economia de mercat, assistim a un ampli debat -més apassionat que objectiu- sobre un fenomen d'àmbit universal, que s'ha convingut ^a ~~en~~ anomenar "rebel·lió juvenil".

Quins són els fets que susciten i donen cos al debat? Sembla que es tracta de fets ben diversos, molt ^{colpidors:} ~~importantes~~ revoltes estudiantils, maig francès, guardes rojos a Xina, moviments hippies i yippies, etc. Són fets realment importants -uns més que d'altres-, innovadors. ^{Fins i tot,} ~~en~~ a més petita escala, la contestació es nostra rica ^{en} ~~de~~ germena de canvi social.

Era bé, siguem realistes. D'una banda, no hi ha cap identificació automàtica entre joventut i contestació de l'ordre establert. És cert que són els joves els qui, pel fet de no haver establert amb el sistema social lligams que els comprometin tant com els adults, són més lliures per a la crítica i per a la rebel·lió. Aquest no-lligam del jove és més acusat en les societats tancades i en les seves classes burgeses, on el jove es manté marginat molt de temps abans d'entrar de ple en la societat adulta. En la punta de la contestació ~~se~~ trobem ~~els~~ joves, però no tots els joves són contestataris.

D'altra banda, moltes de les manifestacions en què es pensa quan es parla de rebel·lió juvenil ^{se} ~~se~~ situen en contextos ben allunyats dels que viuen la gran majoria de joves. Sovint, ^{més,} tenen lloc en altres països. Al voltant nostre, veiem que alguns canvis són més aparents que reals, a que es tracta més ^{avint} ~~de~~ símptomes que de fets. En tot cas, rarament es passa de la rebel·lió (contestació sectorial) per arribar a plantejaments pròpiament revolucionaris (contestació global, fora de les regles de joc de la societat capitalista).

Partim, doncs, dels elements interrelacionats que hi ha, indubtablement, en la contestació actual. Situem-nos a nivell dels joves, que són els qui més sovint trobem a prim de línia dels moviments contestataris. Des d'aquest punt, intentem estudiar un grup concret de

nois i noies de Barcelona. Volem ~~c~~^m tradueix en la seva vida l'estructura social pròpia de la societat en què es troben i el mode de producció dominant en ella -el capitalisme-; ~~c~~^m analitzen els joves aquesta realitat, i quines actituds i comportaments se'n deriven a partir d'ella.

Com a forma d'aproximació a aquests temes, s'ha adoptat el tractament per sectors concrets de la realitat -família, treball, ^{llengua,} ~~ass.~~ informació-, entenent sempre que la delimitació est blasta és un mer instrument d'anàlisi. Quant a l'espai de la cosa pública -de la política-, s'ha deixat deliberadament de banda, a pesar del seu interès, per la dificultat de recollir informacions objectives ~~el context~~ ^{s'ha d'} en el context polític actual, i per la poca solidesa que ^{s'ha d'} atribueix als enuncisats d'opinions en uns temes on l'absència de pràctica provoca massa sovint respostes improvisades.

Potser aquest treball ^{partim} ^{de la comissió} semblarà ²vegades excessivament pessimista. Però ~~compostat~~ ~~de la comissió~~ ^{des} ~~de la comissió~~ ^{des} que només ^{des} ~~de la comissió~~ ^{des} de l'anàlisi dels fets és possible definir línies d'actuació per a vèncer les resistències que s'oposen al canvi social.

És evident que cal situar els fenòmens en el marc concret on ~~que~~ es produeixen. Ja d'entrada, això vol dir, que no es pot pas parlar dels joves, sense més, sinó que cal parlar de ~~de~~ diferents grups de joves, segons la seva situació ^{en} la societat, i, concretament, segons la seva situació en les relacions de producció pròpies del ~~del~~ sistema capitalista. I que no ens interessarà ^{tant} ~~tant~~ descriure una sèrie de representacions, actituds i comportaments dels joves, com veure en quina mesura el fet de pertànyer a una classe social o a una altra influeix sobre aquests fenòmens. Aquests han estat, doncs, punts essencials en la determinació de la població de base de l'estudi.

L'OBTENCIÓ DE DADES

En base a aquests projectes, i tractant-se d'una investigació ~~en~~ en què no es pretenia generalitzar ni provar definitivament relacions entre variables, sinó més aviat esbossar consideracions ~~metodològiques~~, es va decidir de donar a terme una enquesta per entrevista personal, no a una mostra probabilística estadísticament representativa de joves, sinó a una mostra no probabilística, que s'ajustés a un grup experimental o mostra dissenyada ^{que} ~~construïda~~ permetés les comparacions entre diferents grups de joves. Ara bé, les consideracions metodològiques no eren les úniques que varen intervenir en la delimitació dels grups a entrevistar. Sobre el projecte d'estudi pesaven també, inicialment, consideracions i limitacions més o menys directament, de tipus econòmic, ^{que} d'una banda obligaven a reduir ^{la mida} ~~el nombre~~ de la mostra a estudiar, i d'altra feixaven a diversificar el camp d'estudi, per adaptar-lo a l'interès d'un públic ampli. Finalment, la mostra va quedar estal·lerta de la forma següent:

	Estudiants	Empleats	Obrers	Total
Homes Nois	30	30	30	90
Dones Noies	30	30	30	90
TOTAL	60	60	60	180

Cada ~~comunitat~~ grup estava afectat en l'era per tota una sèrie de condicions que el definien. Abans d'exposar-les, recordem que de cap manera ^{no} es volia parlar dels joves en general (1) i que, amb possibilitats de treball limitades, concentrar els esforços en uns sectors concrets de la realitat ^{on} ~~de~~ condició indispensable per a poder-los estudiar amb certa profunditat. Arribar a tenir un cert grau d'homogeneïtat entre ^{el seu} ~~el seu~~ interior dels grups definits era condició indispensable per a la validesa de la mostra descrita.

(1) ~~Això~~, caldrà tenir-ho ben present al llarg de la lectura del treball.

* →
Això s'ha
d'intercalar
al text,

posant-ho entre parèntesi així: ... en general (això, caldrà ... treball) i que, ...

(sobre les característiques diferencials que es deriven de la pertinença a grups socials diferents,

Al qüestionari s'insistia molt especialment en preguntes sobre fets i comportaments: les enquestes d'opinió susciten cada vegada més dubtes quant a ^{llur} ~~seua~~ validesa, ^{tant perquè} ~~perquè~~ els problemes metodològics que plantegen ^{són} ~~estén~~ lluny de resolució, ^{per} ~~per~~ les fluctuacions en les opinions dels individus. Això és es, ecialment cert quan es tracta d'una població molt heterogènia, com ^{aquesta} ~~de la nostra~~.
ara

I.- LA FAMÍLIA EN LA VIDA DELS JOVES

I.- LA FAMÍLIA EN LA VIDA DELS JOVES

~~I.- La família en la vida dels joves~~

El primer punt que interessa tractar és el de la situació del jove respecte a la seva pròpia família; la seva actitud respecte a la institució familiar en general.

En una societat com la nostra, caracteritzada per la propietat privada dels ^{mitjans} ~~means~~ de producció i per l'explotació dels que no ^{en} posseeixen ~~per part dels~~ ^{per part dels} ~~means~~ ^{means} dels que els posseeixen, la classe dominant s'assegura el manteniment dels seus privilegis mitjançant, d'una banda, el monopoli d'un aparell de repressió, i, ^{de} ~~la~~ altra, el funcionament d'uns aparells encarregats de transmetre la ideologia que legitima l'ordre establert.

Al costat ~~de~~ ^{de} les escoles, la família és un aparell ideològic bàsic per a la primera transformació de l'individu biològic en subjecte social; és a dir, ~~ja~~ ^{ja} que es tracta d'una societat de classes, per a la inculcació de les idees, pràctiques i comportaments propis de la ideologia de la classe dominant. ^{vivint} ~~En~~ ^{En} el si de la família autoritària tradicional ⁽¹⁾ i a l'escola — aprenem el no a obeir i respectar els qui estan per sobre d'ell; aprenem que el dèbil obeeix al fort; aprenem les normes de la moral que li pertoca ~~normes~~ ^{normes} que li transmet l'adult com a cosa indiscutible —, al mateix temps que aprenem que aquestes normes són variables segons la classe social i segons el sexe, que és desigual la sort reservada als diferents individus; i assimila el mateix ideal de família i de relacions conjugals que se li proposa. Evidentment, la institució familiar, com a aparell transmissor d'ideologia, no és pròpia només de la classe dominant; precisament perquè està al servei seu, és la institució que s'imposa normativament a la classe dominada.

A la societat capitalista, el rol de la família com a aparell ideològic ha anat reculant, i en les societats capitalistes més avançades el seu funcionament és subordinat al d'altres aparells ideològics. Però, tot i això, la seva importància segueix essent indiscutible.

En aquest context, l'actitud que pren el noi o la noia respecte a la seva família adquireix una significació que va molt més enllà ~~que~~ ^{que} del clàssic "conflicte de generacions". L'actitud dels joves

(1) En moltes famílies s'han abandonat ara algunes de les formes més aparents de l'autoritarisme, però aquest subsisteix sota formes més subtils i eficaçes en aquest moment.

cap a l'institució familiar -no tant en l'aspecte d'actitud ^{envers} ~~cap a~~ la pròpia família com ^{envers} ~~cap~~ els models familiars proposats o im-
posats- prefigura la que tindrà respecte al conjunt de l'estructura
social ~~social~~ (1). Vejam, doncs, quines són les característi-
ques dels grups estudiats en relació a aquest tema.

1. El jove i la seva relació amb la família ← *majoria*

Autoritat paterna i materna i nivell d'autodeterminació dels joves. // Percepció per part dels joves de la intervenció del pare i de la mare en la seva vida

Una primera afirmació generalitzada que convé analitzar a la vista dels resultats de la ~~la~~ ^{l'enquesta} és la que es refereix a la independència dels joves respecte a les seves famílies avui en dia. Els joves entrevistats acusen en les seves respostes un nivell sorprenentment elevat d'intervenció de la ~~la~~ família -en particular del pare i de la mare- en la seva vida.

En aquest terreny de la independència respecte a la família i de percepció de l'autoritat del pare i de la mare, les diferències que s'estableixen entre ^{les persones d'un i altre} sexe són molt més ^{colpidores} ~~marcades~~ que les que s'estableixen entre grups socio-professionals. De tota manera, els estudiants es distingeixen dels altres grups pel fet d'atribuir-se a ^{ells} mateixos una major independència en les seves decisions. I, a nivell d'estudiants, les diferències entre ^(les persones d'un i altre) sexe desapareixen.

Les noies obreres i empleades parlen molt més d'intervenció de la família que els nois del seu mateix grup. En que l'atribució de decisions es donava a nivell del conjunt de germans, aquestes

veiem-ho en expressió d'un autor que s'ha ocupat intensament de les relacions entre família, sexualitat i ordre social:
(2) No és per atzar que l'actitud favorable o hostil a l'ordre social regnant correspon en l'adolescent a una actitud favorable o hostil respecte a la família. Tampoc és per atzar que la joventut conservadora i reaccionària està, per regla general, molt lligada a la família, mentre que la joventut revolucionària té respecte d'ella una actitud de deslligament de fet i d'hostilitat de principi." W. REICH, La révolution sexuelle, Plon, 1968, p. 113 (18 edició: Openha uen, 1986). ^{Hi ha} ~~traducció~~ traducció ^{editada per} al castellà Paidós.
"... la rebel·lió contra la família significa sovint, en els joves, el primer pas cap una lluita conscient contra l'ordre social capitalista" [W. REICH, Le combat sexuel de la jeunesse, Ed. Gît-le-Cœur, Paris, 1971 (1re edició: 1932)].

diferències entre sexes semblen correspondre a una bona realització que fan les noies de ~~bona~~^{la} experiència particular al conjunt de fills de la família.

Limitant-nos ja al punt de més interès -les decisions respecte als estudis i al treball- s'observa com els joves atribueixen les decisions molt més sovint al pare que a la mare. ~~Aquesta~~^{finis i tot} atribució de poder al pare supera ~~en~~^{en} freqüència la percepció d'un equilibri de poder entre pare i mare, encara que aquesta percepció és força freqüent, especialment entre les noies. S'observa també que els nois són més donats que les noies a considerar determinant el paper del pare sobre el de la mare (3). Això pot ser degut a una valorització del progenitor del mateix sexe, ^{al fet} que el pare pren part més activa en la trajectòria professional dels fills ~~mores~~^{mores}, i aquesta parlen genèricament d'aquest fet com atribuïble a tots els germans.

Els resultats corresponents a la intervenció dels pares en la decisió de deixar l'escola i començar a treballar (reduït, evidentment, al cas dels joves empleats i obrers) són coherents amb el que

*Interpretar
aquí a la
al text*

Persones en qui recau la pre ^{pre} decisió				Total		Total		Total
	Estudiants	Empleats	Obrers	Nois	Estud.	Empl.	Obrs.	Noies
Pare	7	13	11	31	2	12	12	26
Mare	2	4	1	7	3	3	3	9
Pare+Mare	9	4	2	9	2	9	12	23
Comú acord	2	3	3	8	6	-	-	6
L'interès net	16	6	13	35	16	4	3	23
Indeterminat	-	-	-	-	1	2	-	3
TOTAL	33	30	30	90	30	30	30	90

(3). Aquestes consideracions coincideixen, per altra banda, amb els resultats d'un ampli estudi sobre estructura familiar: Ch. E. BOJERMAN i G.H. BOJER, Jr., Variations in adolescent perception of family power structure, "American Sociological Review", agost 1964, pp. 551-557.

A
l'apèndix

acabem de comentar, en el sentit de la més freqüent percepció del paper ^{decisiu} ~~decisiu~~ del pare per part dels nois que per part de les noies.

És interessant comparar els resultats anteriors sobre atribució de poder amb els de la pregunta concreta Con vas treballar el teu primer treball? L'enquestador tenia indicació de fer detallar la possible intervenció d'altres persones en el procés. Efectivament, en les respostes apareix de nou el paper predominant del pare en aquesta matèria, quan es tracta dels nois ~~✱~~. En la col·locació de les noies, qui té un paper ^{decisiu} ~~decisiu~~ és la mare. I més, a les noies se'ls ~~se~~ permet molt més sovint ^{de} tenir autonomia en l'elecció del treball. Ambdós fets —la intervenció del pare en la trajectòria professional del noi i l'autonomia de les noies— tenen una probable explicació en la major importància atorgada al ^{l'atur} ~~profesional~~ ^{profesional} d'un noi. El que ~~fa~~ la noia no té massa importància, ja que mai ^{haurà} de ser el cap d'una casa. Per aquesta raó indirecta ~~conseqüència~~ la noia ^{can fora del} ~~del~~ control familiar, contradint, almenys en referència a certs aspectes, l'afirmació corrent sobre la seva major dependència familiar.

Reconeixement d'influències determinants

Semblantment, a l'hora de reconèixer la influència determinant d'altres persones en la seva manera de ser, hi ha una clara tendèn-

Persona que li va ^{can-} can- car el 1er. treball	Total		Total	
	Empleats	Obrers	Empleados	Obreros
Pare	11	6	17	1
Mare	1	2	3	7
Germs (germs) o germana	1	2	3	5
Família estricta on conjunt	1	-	1	4
Parents altres que pares o germans	3	7	10	2
Conjunts de la família	3	6	9	2
Acadèmia	3	1	4	1
L'interessat	6	6	12	11
Indeterminat	1	-	1	-
TOTAL	30	30	60	30

*Importar
aquí atenció
al 1er. Y*

cie per part dels nois, i no de les noies, a parlar de la influència del pare, i això en tots els grups. Els estudiants, nois i noies diuen rarament que no els ha influït ningú; en canvi, són els grups en més sovint es parla de la influència dels amics i mestres.

Els grups de noies empleades i de noies obreres són els únics en apareix amb freqüència considerable el no-reconeixement d'influències. Si ^{no} ~~tots~~ en compte que tot al llarg del qüestionari aquests grups són els que donen major proporció de casos d'inhibició, desconeixement o desinterès ^{per} els temes que se'ls ~~se~~ proposen, quan aquests s'aparten una mica dels fets immediats de la seva vida, es pot pensar que el no-reconeixement d'influències correspon a una falta de reflexió d'aquestes noies sobre ~~la~~ seva pròpia ~~evolució~~ ^{evolució}.

Quant ~~a~~ ^{als altres} grups, l'elevada proporció de reconeixement d'influències determinants ~~en la seva vida~~ és un fet curiós, ^{precisament per ser} una edat i ~~en~~ una època en què una ignorància olímpica de la pròpia família es dona normalment per suposada.

Interpretar aquestes estadístiques

Persona a qui s'atribueix una influència determinant

	Total			Total			Total		
	Estudiants	Empleats	Obrers	Nois	Estudiants	Empleades	Obreres	Noies	
Pare	7	11	8	26	3	1	3	7	
Mare	1	17	1	18	3	5	2	13	7
Pare + Mare	9	4	9	22	11	3	8	22	36
Altres familiars	9	4	7	20	6	1	1	8	
Escola, mestres	6	2	1	9	12	-	4	16	
Altres adults	4	4	1	9	1	1	1	3	
Amics joves	12	4	5	21	18	5	7	30	
Associació (escoltes,...)	2	1	2	5	1	1	-	2	
Ningú	2	7	3	12	2	16	13	31	
Indeterminat	1	-	3	4	2	3	2	7	

(Les categories de la classificació ^{font de} ~~manquen~~ les tres primeres entre ^{elles} i el "Ningú" - no s'exclouen les unes a les altres.)

Gerència del pressupost familiar i dependència econòmica dels joves
Gerència del pressupost familiar.

Un aspecte important per a comprendre la posició respectiva dels diferents membres de la família és la gerència del pressupost familiar. Com sempre, es tracta de la forma en què és percebut aquest fet per part dels nois i noies entrevistats.

Les diferències per sexe no són significatives en aquesta qüestió. En canvi, s'estableix una distinció claríssima entre els grups estudiant i els ^{altres} ~~altres~~ ~~altres~~. En les famílies dels estudiants, la gerència del pressupost recau en el pare, ~~mentre~~ molt més sovint que en la mare, mentre que en les famílies d'obrers i empleats la proporció s'inverteix i la mare administra els diners en més de la meitat de les famílies d'aquests grups.

Donació
Entrega als pares dels diners guanyats

D'altra banda, gairebé sempre és la mare qui rep el salari que guanyen els joves treballadors ~~entrevistats~~. En efecte, 44 empleats sobre els 60 entrevistats (●) donen els diners a la mare, i aquesta proporció és de 50/50 entre els obrers. L'examen per sexes mostra una relació major noies-mare que noies-pare, i ^{en els} ~~la~~ ~~inversa~~ ~~pare~~ nois.

És molt freqüent que els joves que treballen ^{donin} ~~entreguin~~ a la seva família tots o gairebé tots els diners que guanyen. (●) Aquesta tendèn-

~~Persones~~ Persona en qui recau la gerència del pressupost familiar ~~entre~~

entre els entrevistats

	<u>Total</u> <u>Estudiants</u>	<u>Total</u> <u>Empleats</u>	<u>Total</u> <u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>
Pare	31	10	15	56
Mare	11	32	35	78
Pare + Mare	16	18	10	44
Altres	1	-	-	1
Indeterminat	4	-	-	4
TOTAL	60	60	60	180

Incorporar
 al text

(●) (d'ara en endavant indicarem la proporció en la forma abreviada 44/60)

(●) En canvi, els estudiants entrevistats que treballen diuen no donar res a la família, però són massa pocs per poder ~~considerar-ho~~ considerar-ho.

Aquesta frase
 cal afegir-la
 al capítol de "guanyen", sense cap menació especial.

cia és molt més acusada entre les noies (49/60 noies treballadores donen el salari sencer) ~~✱~~. Després, els pares ^{donen} ~~entreguen~~ els fills -globalment ^{al fill} ~~els fills~~ ^{ho donen} una certa quantitat de diners (2). D'aquesta manera, la família ^{allarga} ~~prolonga~~ la situació de dependència dels joves, ^{fin i tot} ~~però~~ més enllà del moment en què aquests comencen a guanyar-se la vida. (3).

Procedència dels diners disponibles

Més en el grup de noies empleats i en el grup de noies obreres hi ha un nombre considerable de joves que diuen disposar ^{exclusivament} ~~totalment~~ de diners propis per a les seves despeses (12/30 en el cas dels empleats i 14/30 en el cas dels obrers) (4). La resta de joves ~~no~~ són del tot o en part econòmicament dependents i es tracta de dependència dels pares, ^{lona de} ~~concepció~~ dels pares (avi, o les que ajuden). ^{la donació} ~~l'entrega~~ de diners ^{al jove} correspon a la mare gairebé en exclusiva, però les famílies dels grups estudiantils representen una excepció en aquest sentit. La quantitat

La diferència en els papers atribuïts al pare i a la mare entre els grups d'estudiants, per una banda, i d'empleats i obrers, per l'altra, apareix amb certa regularitat en els resultats de l'enquesta.

~~✱~~ Incorporar-ho al text.

Diners que el jove ^{luna} ~~entrega~~ a la família, en relació al salari guanyat

	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>	<u>Total</u> <u>Empleats</u>	<u>Total</u> <u>Obrers</u>
Tot el que guanyen	13	14	27	25	24	49	38	38
Tot, menys hores extres	1	-	1	1	1	2	2	1
Més de la meitat del que guanyen, però no tot	14	13	27	1	4	5	15	17
Menys de la meitat del que guanyen	2	2	4	3	-	3	5	2
Res	-	1	1	-	-	-	-	1
Depèn de les necessitats	-	-	-	-	1	1	-	1
TOTAL	30	30	60	30	30	60	60	60

de què el jove pot disposar cada mes no sempre és fixa. En el cas de les noies, sense gaire distinció de grups, més de la meitat han d'anar demanant els diners a mida que els necessiten; entre els nois això és molt menys coherent, però també es dona en els diferents grups.

← La mare apareix jugant un paper més decisiu que el pare en les famílies d'obrers i empleats, mentre que en les famílies d'estudiants succeeix el contrari (4). Aquest augment d'importància del

(1) (Més endavant precisarem aquesta informació.)

(2) Anàloga constatació ^(per als) dels joves francesos fa l'informe del Ministre de la Jeunesse i dels Esports francesos, Jeunes d'aujourd'hui, "La Documentation Française", 1967.

(*) Sobre la quantitat de diners disponible, vegeu cap. II.

(5).

Procedència dels diners utilitzats

pels joves	Estudiants	Empleats	Obrers	Total Noies	Estudiants	Empleats	Obrers	Total Noies
Pare (tot o amb part de diners propis)	0,70	0,13	0,13	0,30	0,30	0,37	-	0,11
Mare (tot o part)	-	0,37	0,40	0,26	0,22	0,70	0,93	0,61
Pare + Mare (tot o part)	0,37	0,13	0,03	0,37	0,17	0,37	0,37	0,10
Diners propis	0,19	0,40	0,47	0,30	0,26	0,10	0,10	0,16
Diners propis + ajuda avi (o estudiant), amics (estudiant)	0,04	-	-	0,01	0,04	-	-	0,01
TOTAL	1,00 (27)	1,00 (30)	1,00 (30)	1,00 (87)	1,00 (23)	1,00 (27)	1,00 (29)	1,00 (79)

(Les dades es donen en forma d'índex calculats sobre la base de les respostes de cada grup, per eliminar les dificultats de comparació degudes a l'existència de 14 casos de resposta inconcreta o no-resposta.)

~~La nota (1) cal afegir-la entre parèntesis: ...diners (més endavant...).~~

A l'Appendix (4) També OULMAN i ELDER, art. cit., arriben a constatacions semblants.

La nota (1), cal afegir-la entre parèntesis: ...diners (més endavant...).

La nota (2) cal afegir-la al text, al darrer de "vida." sense cap circumstància especial.

paper de la mare, en ^{perjudici} ~~només~~ de la clàssica autoritat paterna ^a la família, pot ser interpretat com un altre efecte, no volgut, del sistema econòmic, ^{d'aquí} ~~que~~ fa que la gran majoria d'homes obrers -amb les hores extres- i d'homes empleats -amb la plurioccupació ("pluriempleo")- ha d'estar absent del domicili pràcticament tot el dia per ^{tal de} poder mantenir la família. Això és molt més relatiu en les famílies ^{d'estudiants} ~~obreres~~, i ^{hi} ~~encara~~ persisteix el patró d'autoritat paterna.

La financiació dels estudis

En l'aspecte concret de financiació dels estudis, trobem que el grup amb major proporció de casos d'autofinanciació és el d'empleats (*). (Considerem ara nois i noies perquè el nombre de joves d'aquests grups que segueixen algun tipus d'estudi no permet ^{un} major desglossament.)

► Els més sovint dependents econòmicament de la família són els estudiants, encara que, d'altra banda, ^{són} ~~estaran~~ també els més propensos a declarar-se independents en els seus actes i en la seva formació (vegeu dades anteriors). El fet que l'índex d'"altres ajudes" corresponent als empleats sigui -encara que molt baix- superior al dels altres grups, és degut ^{al fet} ~~a~~ que alguns empleats de banc disposen de beques d'estudi de ~~qualitat~~ ^{en} ~~entitat~~ ^{en} ~~qualitat~~ ^{en} treballen.

Nivell de comunicació i de conflicte entre pares i fills

De què parlen els joves amb els seus pares?

Es preguntava als joves sobre les ocasions que tenen de parlar amb els seus pares, i sobre les converses que ^{hi} ~~encara~~ ^{hi} ~~encara~~ mantenen.

*Imprimir la
de l'ext.*

Financiació dels estudis	Total Estudiants	Total Empleats	Total Obrers	TOTAL
Li paguen o l'ajuden a casa	0,85	0,33	0,61	0,68
Se'ls paga el noi	0,12	0,50	0,35	0,26
Té altres ajudes o beques	0,03	0,17	0,04	0,06
TOTAL	1,00 (58)	1,00 (24)	1,00 (23)	1,00 (105)

(Igual que abans, expressem els resultats en forma d'índexs per tal de permetre la comparació a pesar de la variació en els efectius dels grups)

i el seu pare. El citen 9 estudiants, 14 empleats i 12 obrers.

Entesa o conflicte?

Una cosa de parlar amb els pares i una altra, diferent, és entendre-^{se} hi. Se va preguntar als entrevistats sobre els conflictes que existien entre ells i els seus pares. La pregunta es formulava ~~ed~~ aquesta forma: Els conflictes que pugueu tenir amb el teu pare, la teua mare o amb els dos? I el mateix ~~amb~~ la mare. És a dir, es partia del supòsit que existien conflictes entre els pares i els fills, per animar-los a parlar-ne.

Tot i la forma de preguntar-ho, hi ha entrevistats que responen que no tenen conflictes amb els seus pares. Són, exactament, 27 nois i 13 noies quan es parla del pare, i 29 nois i 27 noies quan es parla de la mare. La distribució de respostes és força uniforme entre els diferents grups socio-professionals. ^{Uns quants} ~~Uns quants~~ d'aquesta joves reconeixen al mateix temps alguns conflictes als quals ~~se~~ atribueixen poca importància. ~~Molt pocs~~ Molt pocs, afeixen, en canvi, que ^{si no hi ha} ~~no hi ha~~ ^{responen} ~~tenen~~ conflictes és de fet ^{que} ~~que~~ no es tracten pràcticament amb els seus pares.

^{entre ells i els} Segons les respostes dels entrevistats, els conflictes ~~entre ells i els~~ seus pares no s'ivon de concepcions diferents ~~entre ells i els~~ ^{sobre el que hauria de ser la seva vida,} ~~de la vida i la vida d'adults i altres~~, sigui en els estudis, en el treball, ~~sigui~~ en les diversions, en les amistats o en la distribució del temps.

Les diferències entre grups per estrats socio-professionals i per sexes són acusades en alguns punts.

→ Així, els conflictes per qüestions que fan referència a la moralitat i ~~les~~ costums són molt més freqüents en la relació noia-pare, tractant-se d'empleats i obrers. La diferència entre sexes s'observa en aquest punt no s'observa, en canvi, en els grups estudiants.

→ Són específics dels nois, aquesta distinció entre ^{grups} ~~entre ells i els~~ els conflictes amb els pares per qüestions de diners. ^{Aquest tipus de} ~~els~~ conflictes es donen amb el pare una mica més sovint que amb la mare.

→ finalment, s'observa que els conflictes derivats de diferen-

cies d'opinió en temes polítics i religiosos són propis d'estudiants sense distinció de sexes.

2. Assimilació o refús de la institució familiar proposada

La família, tal i com funciona en la nostra societat, està basada en el principi d'autoritat dels pares sobre els fills, de submissió i respecte dels últims als primers, de una obediència per la dona i relativa per l'home, de subordinació de la dona a l'home. En la introducció a aquest capítol ja hem vist l'interès que la iniciació dels nens en aquests principis podia tenir ^{en} un sistema social que ^{descansa} ~~estableix~~ ^{Per això es tracta de veure ara} fins a quin punt els joves entravistats manifesten haver assimilat la ideologia ^{transmesa} ~~transmesa~~ per la família, amb l'ajut de l'escola i dels altres ^{mèdies} ~~mèdies~~ de difusió i pressió ideològica -televisió, premsa-, i amb l'ajut de l'ampli consensus establert en grups socials més enllà entorn dels valors vigents, ~~establint-ne~~ ^{en referència} (En aquest capítol només a l'aspecte d'aquesta ideologia que fa referència a la família, a la moral i als costums).

El matrimoni. Sexualitat i procreació

En dels aspectes a considerar en el del pla ajornat que els joves fan del matrimoni, no de manera abstracta, sinó com a perspectiva per a ells mateixos. El primer que s'adverteix és que ningú no refusa de fer aquest plantejament. És a dir, tots els joves admeten com a pròpia l'orientació cap al matrimoni.

Respecte a aquest tema, se demanava als nois i noies que elegissin, d'una llista d'onze punts, els quatre que ^{com a} ~~designessin~~ les qualitats considerades per ells ^{més importants} ~~del seu futur marit~~ ^o ~~ella~~ ^{muller}. Votador en aquest cas, més que un comentari, és interès amb l'examen de les qualitats que queden en els cinc primers llocs de la classificació, per grups, ^{la} segons ^{la} freqüència amb què van ser designades.

(També hi ha un cas de no-resposta a la pregunta, i correspon a un empleat.)

ESTUDIANTS

1. Sinceritat (26/30)
2. Personalitat (19/30)
3. Intelligència (10/30)
- 4-5. Fidelitat } (13/30)
- Adaptació al marit }

MALENTS

1. Que sàpiga adaptar-se al marit (21/30)
2. Capacitat de portar bé la casa (16/29)
- 3-4. Fidelitat } (14/29)
- Sinceritat }
5. Intelligència (10/29)

PERARS

1. Capacitat de portar bé la casa (25/30)
2. Que sàpiga adaptar-se al marit (16/30)
- 3-4. Bellesa } (13/30)
- Sinceritat }
5. Fidelitat (10/30)

Notes ESTUDIANTS

1. Personalitat (26/30)
2. Que sàpiga comprendre la dona (25/30)
3. Intelligència (21/30)
4. Fidelitat (14/30)
5. Decisió (13/30)

MALENTS

1. Que sàpiga comprendre la dona (24/30)
2. Personalitat (22/30)
3. Intelligència (10/30)
4. Fidelitat (13/30)
- 5-6. Profeció amb ^{futur} ~~previsió~~ } (12/30)
- deparat econòmic }

PERARS

1. Que sàpiga comprendre la dona (22/30)
2. Personalitat (16/30)
3. Fidelitat (15/30)
4. Profeció amb ^{futur} ~~previsió~~ (12/30)
5. deparat econòmic }
6. Intelligència } (10/30)
7. Simpatia }

Aquestes notes ens ofereixen un panorama d'alt grau d'assimilació d'alguns principis bàsics per a la institució familiar, patriarcal i autoritària: subjecció de la dona al marit i a les feines de la casa, supeditació econòmica de la dona i del conjunt de la família al pare, ^{ja que en} ~~marit~~ ~~de qui~~ depèn el nivell econòmic familiar, sol·licitud una mica paternal per part del marit respecte a la dona, monogàmia. L'assimilació és comuna a tots els grups, i només en el grup d'estudiants ^{males} ~~males~~ s'observa una major propensió de resistència.

Cal afegir que figuraven en la fitxa algunes qualitats que no

apareixen en cap grup en els cinc primers llocs: virginitat, venir d'una bona família, afinitat sexual. El primer punt, la virginitat, és citat per 3 estudiants, 12 empleats i 9 obrers; no figurava en la fitxa que es proposava a les noies. No ~~sementa~~ ^{és la darrera} ~~última~~ vegada que els empleats apareixen com a capdavanters en la defensa dels "valors tradicionals". En la consideració de la importància del "venir d'una bona família" es destaquen les noies obreres (7 cites), seguides ja molt de lluny i en nombre gairebé insignificant per les empleades (2 cites). L'escassa freqüència ^{de l'element} ~~de l'element~~ de l'afinitat sexual posa ^{en} ~~de~~ relleu com la sexualitat és secundària en el matrimoni, tot i que ~~de~~ aquesta institució ^{és} el seu lloc oficial d'exercici. Eés endavant tornarem sobre aquest punt. Citen l'afinitat sexual 6 estudiants, 12 ^{més} ~~estudiants~~, 4 empleats, 4 empleades, 3 obrers i 4 obreres.

Val la pena ^{de} ~~de~~ parlar-se a considerar aquí la diferència que apareix entre estudiants i ^{més} ~~estudiants~~ en el sentit d'una major subscripció per part d'aquestes últimes ^{a les opinions} ~~de~~ ~~progressistes~~ progressistes. ~~Perquè~~ la diferència que ^{s'hi} ~~observa~~ observa no és casual: tot el llarg de l'estudi es poden fer constatacions semblants. Una explicació, ^{si més no,} ~~parcial~~ parcial, d'aquest fenomen es podria trobar en la consideració del fet que, mentre que un noi de classe burgesa és normal que vagi a la Universitat, per a una noia burgesa el fet de ^{currar} ~~estudiar~~ estudiar universitària representa encara una certa emancipació o rebel·lió, una rebel·lió enfront del destí de la majoria: l'exclusió de l'estudi i del treball i ^{la} ~~dedicació~~ dedicació exclusiva al matrimoni i a l'educació dels fills. La noia burgesa més típica no estudia i no apareix, per tant, en la població entrevistada. Encara que les motivacions per a ^{currar} ~~estudiar~~ estudiar poden ser molt confuses o, ^{fins i tot} ~~completament~~ ^{d'acord} ~~concordes~~ amb la mentalitat clàssica, aquest inici de rebel·lió de la noia estudiant, acompanyat de l'efecte d'un ambient on es ventilen més qüestions, podria derivar no solament en una anul·lació de les conseqüències negatives de la situació de ^{marginalitat} ~~marginalitat~~ i de l'educació recessionària pròpia de les dones, sinó també en ^{una distanciació} ~~en~~ ~~distanciació~~ positiva respecte als nois estudiants en algunes qüestions. També guarda relació amb el que hem dit el fet que en la enquesta les noies estudiants porten a famílies en què és - - - - -

més freqüent que la mare treballi que ^{no pas} en el cas dels nois (1), com també és globalment més alt el nivell d'estudi del pare i de la mare, i ^(cfr. pàg. 37 "La paternitat del pare") el ^{de nois i les noies} status professional del pare ^{a aquest treball.}. Aquesta diferència d'origen entre ~~estudiants~~ ^{estudiants}, i les diferències observades en les actituds i comportaments, no semblen ser específiques de la població entrevistada per ~~la mateixa~~ ^{a aquest treball.} El mateix observava en un estudi amb rier Amado de Miguel (5), ^{ien} deduint ~~que~~ ^{de} consideracions semblants.

També es va demanar als entrevistats que senyalassin, sobre una llista de ^{non} punts, què era el més important que esperaven trobar en el matrimoni. La designació podia ser múltiple.

Un dels aspectes més ^{colpidors de} ~~representatius~~ ^{*} les respostes ~~(2)~~ és l'alta valoració relativa de la paternitat i de la maternitat. A aquest punt correspon la màxima freqüència d'elecció tant en el conjunt de nois com en el de noies i, pràcticament també, en cada un dels estrats socio-professionals (3). Distingint alhora sexe i estrat, el primer lloc es manté en tots els grups de noies i en el grup de nois obrers. La màxima freqüència correspon al grup de les noies estudiant, i és interessant destacar-ho ^{perquè} ~~perquè~~ constitueix un aspecte contradictori de l'habitual progressisme d'aquest grup, que acabem de comentar. Coherent amb la ^{posició} ~~postura~~ aquí adoptada, trobarem també ~~que~~ ^{perquè} les noies estudiant ~~com~~ molt sovint partidàries de tenir nombroses filles.

La diferència entre la freqüència amb què se cita el matrimoni com a possibilitat de procreació i la freqüència amb què se cita com a exercici de la sexualitat, a favor de la primera, ^{és} ~~en~~ molt considerable, particularment en el cas de les noies, sigui quin sigui el seu ^{gènere} ~~estat~~; en el cas dels nois, la diferència també és notable ^{afin;}.

Afermado al text entre parèntesis (1) (Treballen 8 pares ^{de nois} d'estudiants i només 2 pares ^{de nois} d'estudiants)

(2) ~~Veges nota pàgina 37~~ ⁽⁴⁾

(5) Estructura social y juventud española: impacto político e interés por la política, en "Revista del Instituto de la Juventud", juny ^{del} ~~del~~ 1966.

entre els nois obrers. Això, ^{fin} ~~finalment~~, correspon a una situació

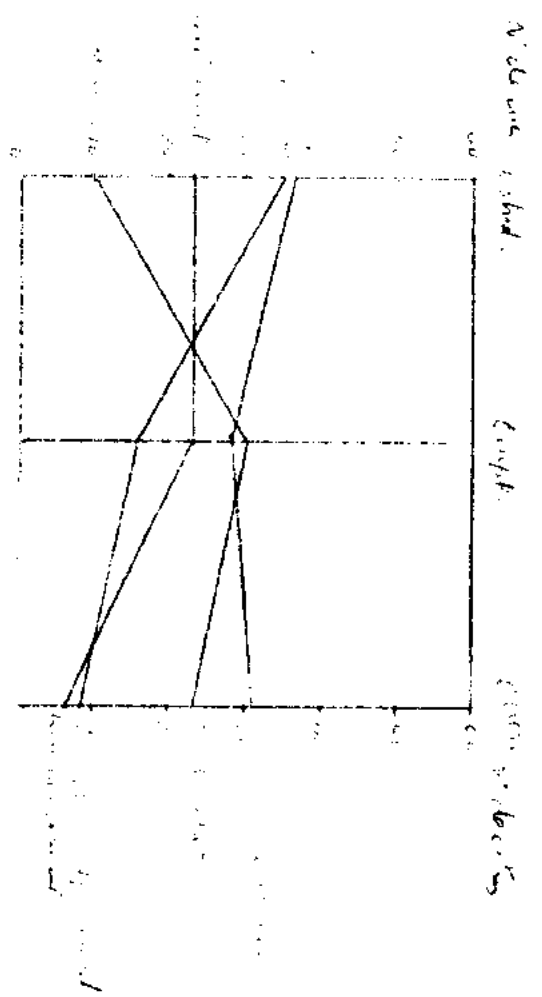
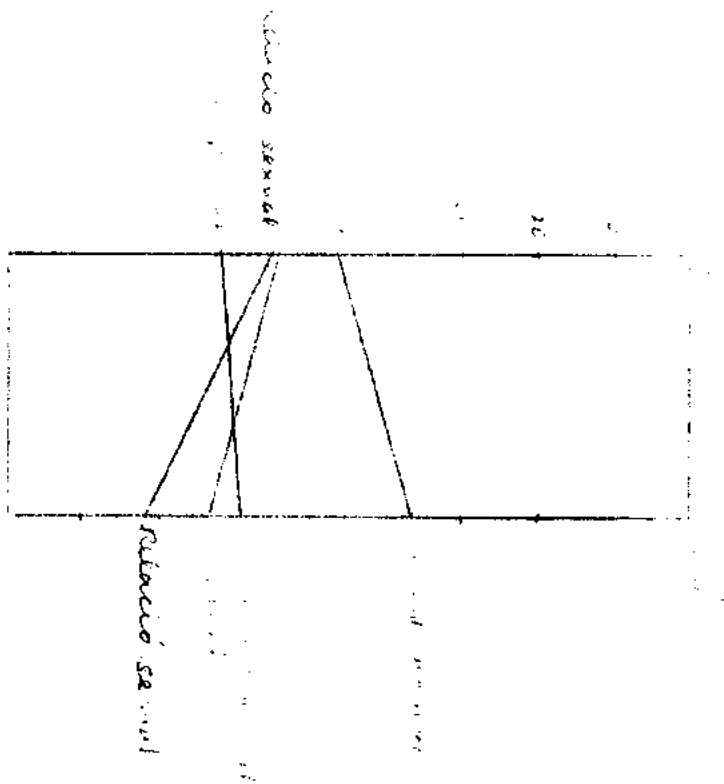
Expectatives		Frecuència d'elecció							TOTAL
mon	Estudiants	Empleats	Obrers	Total Nois	Estudiantes	Empleados	Obreros	Total Noies	
Estabilitat en la vida	5	16	15	36	5	14	8	27	
Evitar la solitud	14	9	11	34	6	8	9	23	
Facilitat en la vivenda i l'alimentació	-	2	3	5	-	3	9	12	
Posició econòmica estable	-	3	1	4	-	6	3	9	
Maternitat	13	12	18	43	24	16	13	53	
Relació sexual	13	16	6	35	10	7	1	18	
Ajuda	13	5	10	29	14	6	6	26	
Evitar la marginació en la vida social	4	3	2	9	5	1	4	10	
Acompliment personal	14	9	5	28	21	7	3	31	
Sense respecte	2	-	-	2	1	1	1	3	

(5) La freqüència d'elecció d'alguns dels punts més significatius apareix representada, per estrats i sexes, en el gràfic 1. ~~Annex 1~~

Agreement of new UoR, dates & text

Què és el concepte d'estructura de l'ecosistema?

El concepte d'estructura de l'ecosistema és el que defineix el sistema d'organismes que formen part d'un ecosistema.

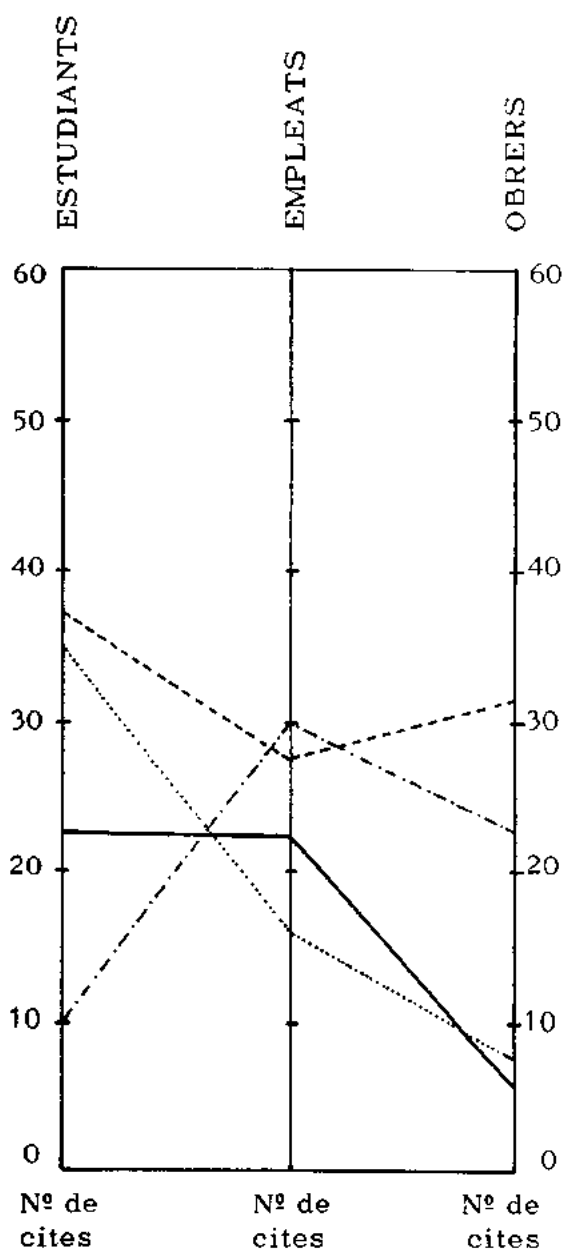
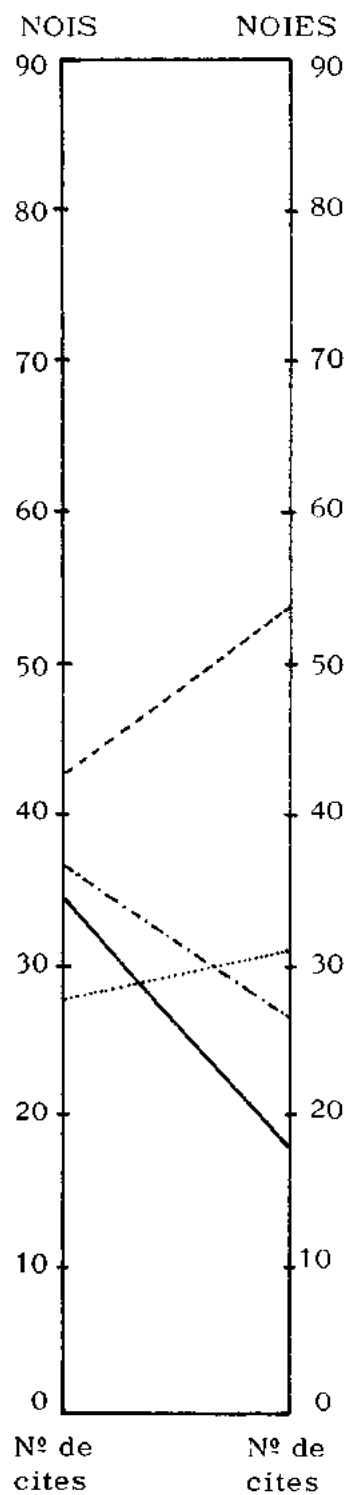

Gràfic 1

EXPECTATIVES DE CARA AL MATRIMONI

=====

Frequència de cita,
per sexes
i per grups d'oficis.

..... Acompliment personal — Relació sexual
 Paternitat - Maternitat - - - - - Estabilitat

de fet: la família és una institució econòmica i de socialització que rarament cobreix les necessitats sexuals.

Partint d'aquestes dades i de les anteriorment citades,^{es} podem constatar com ~~defusió~~^{de resultat} d'una educació repressiva de la sexualitat es deixa sentir i ~~donen~~^{no}, no només un enquadrament d'aquesta dintre dels límits del matrimoni monogàmic, sinó que en molts casos l'eliminam com a objectiu del matrimoni, en la formulació que en fan els joves. I és normal que aquest fenomen es presenti més intensament en el cas de les noies, ja que aquestes es solen ~~manifestar~~^{mostrar} a nós una actitud negativa respecte a la sexualitat, com a reacció a una moral que ha fet que, per elles, l'acte sexual representi la seva "possecció" per part de l'home,⁽¹⁾ i sigui sovint una obligació en lloc d'una felicitat ~~ella~~.

La valoració d'aspectes que podríem dir-ne psicològics -ajuda, ~~acompliment~~^{acompliment} ~~de la pròpia~~ personal~~ment~~ - és pròpia dels nois i noies estudiants, mentre que aspectes com l'estabilitat en la vida són més valorats ~~en~~^{als} ~~estants~~ grups.

Les relacions sexuals prematrimonials

En el qüestionari no es va intentar pas plantejar el tema d'un exercici de la sexualitat totalment al marge de la institució matrimonial, ni tampoc el tema de la total llibertat de relacions sexuals entre els joves abans del matrimoni. Creiem que, encara que aquestes temes tinguin una importància fonamental, les preguntes haurien estat fora de lloc en el context del país. Però sí que es va voler recollir el parer dels joves sobre les relacions sexuals entre un noi i una noia abans de casar-se.⁽²⁾ En les respostes es demanava ^{de} fer la distinció entre el cas del noi i el de la noia.

L'examen de les dades posa ~~se~~^{en} relleu que, en el conjunt, són lleugerament majoria els joves que es pronuncien ^{en} contra ~~la~~^{pràctica} ~~de~~ d'aquestes relacions, considerant-les ~~no~~ censurables o perilloses, tant per part d'un noi com ~~per~~ d'una noia (48/90 nois i 51/90 noies són d'aquesta opi-

Afigir-ho a l'ext.
ha restat al text.

Afigir-ho al
text sense
haver-hi

(1) (G. REICH, La révolution sexuelle, ~~in-édit~~, p. 167),

(2) Cal tenir present que l'enquestador era jove també i que, arribats a aquest punt del qüestionari, la confiança de l'entrevistat solia ja estar guanyada.

nió). Per grups, només els nois adolescents s'aparten ^{una mica} ~~llevament~~ d'aquesta tendència (11/30). D'altra banda, s'observa aquí, una vegada més, un grau d'acceptació no generalitzat, però sí apreciable del principi de les desigualtats entre sexes: 15/30 nois i 18/30 noies fan en el seu judici una clara distinció entre noi i noia, és a dir, consideren que les relacions sexuals promètriques són una pràctica més o menys conseqüent o perillosa per a una noia, mentre que ho consideren normal, útil o sense gravetat per a un noi. Aquest és un fenomen no únicament hispànic; el ^{mexicà} ~~estatunidès~~ ^{igualment} ~~estatunidès~~, un estudi recent sobre la joventut francesa (1) és interessant veure que les noies són tant o més propenses a fer la distinció a favor dels nois com aquells últims.

El "moralisme" pel que fa a les relacions entre nois i noies es ~~manifesta~~ ^{manifesta} en els resultats a la pregunta: En quina d'aquestes coses (fitxa de 12 punts amb àmplies possibilitats) els joves d'altres països haurien d'aprendre dels joves espanyols? La resposta més freqüent en el grup d'estudiants (13/30), d'obrers (11/30) i d'obreres (13/30) és precisament ~~la que caldria~~ ^{la que caldria} que els joves de fora prenguessin model de la moralitat en les relacions entre nois i noies que es dona ^{aquí} ~~aquí~~. Els espanyols citen amb més freqüència la religiositat (11/30), però seguida també per la moralitat (9/30). En els grups d'estudiants i ^{noies} ~~estudiants~~, la freqüència en què es cita la moralitat en les relacions entre nois i noies és menor (4/30 i 5/30). Aquests últims grups mostren més tendència a dir que no hi ha res a aprendre.

El nombre de fills

~~Ja s'ha vist~~ ^{Ja s'ha vist} ~~seben de veure~~ la importància que nois i noies solen donar a la paternitat i a la maternitat. Però aquest ideal pot realitzar-se amb poca o molts fills. ~~Federalsment no caldrà els seus projectes al respecte.~~ La institució familiar, tal com és promoguda

(1) (enquesta FIES, encarregada i publicada per "Marie Hatch", 1970)

1970

Afegeix-ho entre parèntesis al text.

pel sistema, és la família amb nombrosos fills. Al voltant d'aquest tema es monta tota una campanya destinada a lloar les famílies nombroses i l'abnegació modèlica dels pares. Així, amb l'elogi de la paternitat i de la maternitat, de l'esperit de servei i de sacrifici, i sota unes ^{aparentes} ~~aparències~~ ridícules d'ajuda a les famílies nombroses, ^{es difrena} ~~es difrena~~ la realitat de la manca d'institucions per a la cura i educació dels infants, la falta de guarderies, escoles, hospitals i cantines escolars gratuïtes, i es deixa a ^{les} ~~els~~ espatxes dels pares tota una pesada càrrega econòmica que hauria ^{de recaure en} ~~de recaure en~~ el conjunt de la societat. Com a compensació, els pares tindran dret a disposar àmpliament de la vida dels seus fills, dret que -com ja hem dit- és a la vegada garantia de continuïtat del sistema.

Un ha, per part dels joves entrevistats, una revisió de l'ideal de la família nombrosa? Examinem quins són els projectes dels joves en quant al nombre de fills, sense oblidar que les respostes corresponen a esbossos d'orientacions de cara a una situació que encara dista molt d'haver-se presentat en la realitat.

En primer lloc, es constata que no està gens agtosos (3/100) l'actitud de negativa a tenir fills que es comença a trobar present darrerament entre joves parelles d'ambients més aviat intel·lectuals i progressistes barcelonins.

Nombre de fills desitjat	Total			Total			Total			Total		
	Est.	Emp.	Ob.	Est.	Emp.	Ob.	Est.	Emp.	Ob.	Est.	Emp.	Ob.
Cap	1	-	1	2	-	1	-	1	1	1	1	3
2, 3, pocs (*)	9	23	15	47	3	14	16	33	12	37	31	80
4, més de 4, els que vinguin, els que es puguin mantenir, molts o força	11	3	11	25	23	15	12	50	34	18	23	75
Els que es puguin educar	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1
No ho sap	6	3	3	12	3	-	2	5	9	3	5	17
Sense resposta	2	1	-	3	1	-	-	1	3	1	-	4
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90	60	60	60	180

(*) No hi apareix el desig d'un sol fill.

L'actitud contrària al fill únic és unànime.

Agrupant, d'una banda, els que es pronuncien per cap, 2, 3 fills o pocs sense precisar més, i, ~~per~~ ^{per} altra, els que parlen de 4 o més fills, o de molta sense precisar, o no hi posen límit de-
liberat -"els que puguem mantenir"-, i considerant el primer grup favorable a la família restringida i el segon favorable a la fam-
ília nombrosa, s'observen diferències notables entre els estrats i entre els sexes.

L'únic estrat on predominen els partidaris de la família amb nombrosos fills és el d'estudiants. I el predomini és, o més, per un gran marge: 34, enfront de 13 partidaris de la família restrin-
gida. Les noies estudiantes expliquen en gran part aquesta propor-
ció (1), però també ~~en~~ al grup de nois hi ha més partidaris de nombrosos fills. Sens dubte, en les ~~seues~~ ^{de les estudiant} respostes intervenen consideracions de tipus econòmic: els fills de la burgesia no es-
tan acostumats a fer intervenir limitacions tan prosaïques i curtes de mira a l'hora de fer els seus projectes.

~~En~~ Als altres dos estrats hi ha majoria de partidaris de la família de pocs fills, ^{però en el grup de noies la majoria és més reduïda que en el de nois} ~~les noies menys acusatament que els nois~~ (on el grup ~~de noies~~ d'empleades s'arriba a l'equilibri de les dues postures). Mereix especial atenció el grup de nois empleats, on no-
més ^{es} troben 3 partidaris de la família de nombrosos fills, enfront de 23 partidaris de la restringida. Sembla que l'ex-licació és pot-
trobar ^{en} ~~en~~ un major nivell de crítica tècnica que els empleats ^{podrien} apli-
car ~~per~~ als arguments tradicionals en favor de la família nombrosa, sinó més aviat en un sentit més real de les limitacions que un nom-
bre elevat de fills imposa a una economia familiar.

La formació sexual

~~Una~~ Una cosa és el nombre de fills que es desitja tenir i una altra els que ^{se} tindran. En aquest sentit, sorprèn que, en grups de nois i noies de 17 a 20 anys, sigui tan alta la proporció

(1) (postscript comentada en parlar de l'alta valoració de la materni-
tat per part d'aquest grup)

Afegir-ho altre parèntesi al text.

dels que no coneixen cap mètode de control de la natalitat. És evident que, amb el pas dels anys i a mesura que ^{entraran} ~~entran~~ en una vida sexual activa, augmentarà la informació; caldrà veure aleshores si la informació ~~és~~ ^{o bé} utilitzada, ^{o bé} si és més fort el pes de l'existència de prohibicions morals. En conjunt, el nivell d'informació és escandalosament baix, molt especialment ^{en} ~~entre~~ les dones. En aquest cas, els estudiants i ^{noies} ~~estudiantes~~ són l'excepció.

Mètodes de control de natalitat

<u>coneguts</u>	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Nois</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>
No en coneix cap	2	15	10	22	1	22	27	50
En cita un o més	28	17	18	63	29	6	3	40
(cita les píndoles anticoncept.)	(25)	(6)	(11)	(42)	(28)	(6)	(1)	(35)
Sense resposta	-	3	2	5	-	-	-	-
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

Els únics mètodes el coneixement dels quals ^{està} ~~està~~ apreciablement estès són els anticonceptius -citats com "la píldora", "la pastilleta"- i el mètode Ogino. Els nois també citen força els preventius.

La dona

El principi d'inferioritat de la dona respecte a l'home en la família i en la producció és un tret important -encara que no exclusiu- de la cultura burgesa dominant. Aquesta situació de fet és legitimada ~~des~~ ^{des} dels aparells ideològics; la família no és, en aquest sentit, una excepció, com ^{s'ha} ~~se~~ comentat en aquest mateix capítol.

~~Però~~ ^{hi ha hagut ocasió de comentar} alguns resultats d'aquesta tasca d'inculcació ideològica en l'aspecte ^{dels} ~~del~~ ^{es} ~~que~~ ^{trachs} ~~que~~ ara ^{an} ~~se~~ en afeta, s'ha posat de relleu l'acceptació àmplia del principi de subordinació ~~en~~ quant a comportament i de supeditació econòmica de la dona al marit i l'acceptació d'unes normes morals diferents per a homes i per a dones. ~~Es~~ ^{Queden} per examinar ara dos punts de particular ~~interès~~ ^{interès}:

de tota manera, respecte a aquest tema dels projectes d'activitat o treball de les noies ~~per~~ després del matrimoni, convé no oblidar que per una noia empleada en un gran magatzem o per una noia altra, ~~la~~ experiència de treball és molt negativa sota el sistema capitalista: sap ja el que són les llargues jornades de treball i la baixa remuneració del treball de la dona -tot i que aquesta experiència no sempre ~~va~~ acompanya una actitud crítica, com veurem una mica més endavant-; sap, a més, que a través del

Incorporar-ho al text

(1)

(1)	<u>Estud.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obr.</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleadas</u>	<u>Obreros</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>
Es pronuncien clarament per un treball professional independent de la dona	1	1	-	2	5	-	-	5
Es pronuncien per un treball professional independent, mentre la dona no tingui fills o quan sigui molt necessari	-	4	1	5	1	1	2	4
Es pronuncien per una activitat marginal de la dona (petita activitat fora de casa o col.laboració en la feina del marit)	5	2	4	11	14	4	3	21
Són partidàries de la dedicació de la dona a la ^{seua} activitat de la casa i dels fills	22	23	25	70	9	25	25	59
Inclasificables	2	-	-	2	1	-	-	1
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

(2) (Recordem que les mares de les noies estudiantes de la nostra enquesta treballen en una proporció més alta que les mares de noies estudiantes)

Incorporar-ho al text, entre parèntesi

treball no té possibilitats de sortir d'aquesta condició que coneix. En aquestes circumstàncies, és comprensible que una reacció immediata sigui la d'aspirar a alliberar-se d'aquesta situació, ni que sigui d'una manera generalment tan estúpida com tancar-se a casa. El matrimoni, amb l'abandó del treball, és per a una noia treballadora la concreció de les seves aspiracions de mobilitat.

Però aquest ^{atenuant} ~~reaccionari~~ no vol pas dir que ~~el~~ tancar-se a casa sigui un recurs deliberat i pres amb a mal menor, tot ~~é~~ criticant-lo. L'aspiració al matrimoni i a la llar sol anar acompanyada, com sempre, de la ideologia que la farà suportable i fins i tot desitjable, al menys mentre la realitat no faci ^{hi hagi} ~~mostrar~~ tard ^{o prompte} ~~en~~ per ~~reaccionar~~ reaccionar en contra. Són forces les noies que tenen una visió del paper de la dona en el matrimoni que s'adapta perfectament al tipus de família ideal ^{segons els} ~~seus~~ interessos del sistema social vigent. De cinc frases proposades referents a ^{l'enfocament} ~~l'aspecte~~ del matrimoni, n'hi havia dues que es poden considerar corresponents a aquesta visió clàssica. La primera ~~frase~~ era: "La dona està per naturalesa destinada a fer la felicitat del marit en el matrimoni"; la subscriuen un nombre ^{dues} ~~una mica més baix~~ de noies: 7 estudiantes, 10 empleades i 16 obreres. En el conjunt, subscriuen al menys una de les dues proposicions citades 52/90 noies: 7 estudiantes, 20 empleades i 25 obreres. Donat el fort caràcter reaccionari de les frases proposades, creiem que no és exagerat qualificar d'alarmants les ^{com} ~~posicions~~ mantingudes per les noies entrevistades. Als nois, per sort o per desgràcia, no ^{van} ~~van~~ ^{sempre} ~~sempre~~ a ^{la} ~~consideració~~ consideració aquelles frases.

Seguint amb el tema del treball de la dona, es va tocar el punt de les diferències de sou entre home i dona. És sabut que, quan una dona treballa, la seva qualificació professional i el seu sou solen ser inferiors als d'un home situat en les mateixes circumstàncies, cosa que permet a l'empresari una ~~explotació~~ ^{explotació} superior ^{afirmant} ~~la~~ inferioritat de la dona ^{en comparació} ~~superior~~ de l'home. Nois i noies ^{donar} ~~van~~ van respondre a la pregunta: Saps que, en general i per una jornada de treball igual, una dona rep un sou inferior a un home. Com ho

destinada a ser mare, i el matrimoni és la forma normal de realitzar aquest destí"; subscriuen aquesta afirmació 5 noies estudiantes, 14 noies empleades i 16 noies obreres. La segona frase era: "La dona està

treballs? Sobre una fitxa de 4 punts ^{superiuen} l'opinió "igualitària" -"la dona és tan capaç com l'home i hauria de cobrar igual"- una mica més de la meitat de les dones (59/90) i només un terç dels nois (34/90). Els estudiants i, sobre tot, les estudiant^{es} són els grups amb major proporció de progressistes, ^{el}menys en teoria ~~(*)~~.

Una altra proposició que ^{advoca} ~~aboga~~ per la igualtat de sou era: "Encara que tingui menys capacitat, la dona hauria de cobrar igual";

~~(*)~~ Incorporar-ho al text.

Opinió referent a
les diferències de
sous

És un fet normal, ja
que el treball de
l'home sol ser de més
importància

És un fet normal, ja
que la dona, en gene-
ral, no ha de man-
tenir una família

La dona és tan capaç
com l'home, i hauria
de cobrar igual

Encara que ^{te} ~~tingui~~ me-
nys capacitat, la do-
na hauria de cobrar
igual

No accepten l'enun-
ciat de la pregunta

Respostes inconcretes

TOTAL

	<u>Total</u>			<u>Total</u>		
	<u>Estudiant</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Nois</u>	<u>Estudian.</u>	<u>Empl.</u>
És un fet normal, ja que el treball de l'home sol ser de més importància	3	1	5	9	2	4
És un fet normal, ja que la dona, en gene- ral, no ha de man- tenir una família	6	7	5	18	-	7
La dona és tan capaç com l'home, i hauria de cobrar igual	15	8	11	34	26	14
Encara que ^{te} tingui me- nys capacitat, la do- na hauria de cobrar igual	5	7	9	21	2	5
No accepten l'enun- ciat de la pregunta	-	7 ^(*)	-	7	-	-
Respostes inconcretes	1	-	-	1	-	-
TOTAL	30	30	30	90	30	30

^(*) Sembla ser que a la banca les diferències no són tan sensibles o no existeixen.

es pronuncien en aquest sentit 21/90 nois, proporció que no pot qualificar de molt alta si ^{es} considerem que el dret a la igualtat de sou s'ofirma ^{ahora que} ~~per~~ la menor capacitat de la dona. Tot i que per raons d'educació ^{hi ha} ~~condem~~, efectivament, una gran proporció de les dones respecte dels homes en molts terrenys, en aquest cas ens sembla que l'opinió suscrita va més enllà de la mera constatació d'un fenomen cultural, ^{i es refereix} ~~per~~ ^{suprimen l'afirmació de} ~~admeten~~ la seva menor capacitat en una proporció de 9/90.

& & &

Una conclusió molt general que es podria treure d'aquest capital és la constatació ~~de~~ que la influència de la família sobre les actituds i comportaments dels joves segueix existint i és efectiva en la gran majoria dels casos. Cal advertir que la família, com a ^{temporal} ~~aparell~~ ideològic, ja no té la importància que havia tingut en ^{el} ~~el~~ passat. La família és ara, bàsicament, una unitat de consum i de reproducció i, ^{per} ~~el~~ seu funcionament com a ^{aparell} ~~aparell~~ ideològic, és secundada eficaçment per l'escola (6). Però la família és encara, dintre del sistema capitalista, ^{una} part de l'ordre vigent. I això es manté a pesar de les crisis per les ^{quals} ~~que~~ travessa. L'aspiració dels individus al tipus de família ^{per al} ~~per~~ ^{han estat} ~~col·lectiu~~ ^{en el} ~~si de~~ ^{la} ~~seua~~ pròpia família, i la manca d'altres tipus d'institucions que ^{podrien} ~~podrien~~ competir-hi, fa difícil el progrés en la disminució del paper de la família autoritària i patriarcal; progrés que, d'altra banda, no podrà portar a un canvi total mentre no canviï la base econòmico-social. Al mateix temps, la fixació a la família entorpeix els processos de canvi social. Es ^{pot} ~~es~~ preveure ~~per~~ l'examen de

(6) Sobre aquesta última, vegeu l'excel·lent investigació de MARZIO BARGAGLI i MARCELLO DEI, Le vestigi della classe media (Ricerca Sociologica sugli insegnanti), Il Mulino, Bologna, 1969. Si bé la investigació s'ha realitzat amb base al cas italià, moltes ^{de les} ~~seues~~ anàlisis són perfectament generalitzables al cas espanyol. Els autors del treball citat comenten; ~~«...convenguts~~ "...estem convençuts que l'acció conservadora realitzada per l'escola i els mestres tin-

A l'apèndix

nois i noies - a favor dels nois- quant a la freqüència amb què ~~se~~ segueixen estudis en el moment de l'entrevista; d'aquesta manera, el desnivell quant a preparació professional entre els dos sexes, que hem constatat abans, s'anirà accentuant.

Les diferències en el nivell de formació dels joves entrevistats segons estrats socio-ocupacionals tenen, evidentment, una explicació d'ordre estrictament econòmic: un objectiu essencial del sistema econòmic capitalista és assegurar la reproducció de la força de treball. Aquest objectiu s'aconsegueix a través de l'elevat cost de l'ensenyament "de qualitat", destinat a les classes altes, amb la consegüent impossibilitat, per part dels pares de nivell econòmic més baix, de sufragar a les despeses que comporta (despeses directes -matriculació, material- i despeses indirectes -supressió total o parcial del seu potencial del fill que dedica hores a l'estudi-) (1). Però hi ha també un factor, que podríem dir ~~cultural~~ cultural, que ve a reforçar l'anterior i que, en el seu origen, és també econòmic: el diferent nivell de formació dels pares dels joves entrevistats (2). Són nombroses les investigacions sociològiques que vénen a demostrar com el nivell de formació de la família condiciona en gran mesura l'aprofitament escolar dels fills, ^{per tal com} ~~donant que~~ ^{l'ensenyament es basa en els} ~~quant es mesura en diferència a~~ ^{esquema cultural} pròpia de la classe alta (11)

~~(11)~~ ← pàg. ant.) *Incorporar al text, al punt de canvi, el*

<u>Estudio en curs</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>
Cultura general; estudis primaris	-	2	2	4	-	4
Estudis secundaris	3	3	6	-	-	-
Cursos tècnics o professionals; comerg	10	15	25	3	10	13
Idiomes	5	-	5	5	-	5
Altres estudis	1	1	2	-	1	1
TOTAL	19	21	40	12	11	23

Costura
~~Costura~~ i brodat, principalment, i 5 casos de preparació per a un treball administratiu.

II.- INSERCIÓ EN EL PROCÉS DE PRODUCCIÓ

jove es rebel·la contra la seva família més que contra els principis sobre els quals aquesta ^{es basa} ~~seu~~. La ideologia ja està notablement assimilada quan arriba al trencament material respecte als pares. Més o menys lentament -moltes vegades amb un punt de cristallització constituït pel ^{monetari} ~~monetari~~ formal- s'anirà reculant en la contestació fins arribant ^{en} ~~en~~ a refor el lligam amb la pròpia família.

COMENÇAM FÀCILMENT

II. INSERCIÓ EN EL PROCÉS DE PRODUCCIÓ

A la base de totes les diferències que es poden ^{descobrir} ~~descobrir~~ entre grups de joves en una societat, es troba la forma ^{de la} ~~de la~~ inserció d'ells i de la seva família en el procés de producció, és a dir, fonamentalment, ^{en la} ~~en la~~ propietat ^{de les mitjans} ~~de les mitjans~~ de producció o venda de la força de treball, l'extorsió del' excés de treball ^{de la} ~~de la~~ altres o l'aportació d'aquest excés de treball o canvi d'un salari ~~de~~ ~~de~~ (7).

La família és la institució encarregada de la reproducció biològica dels treballadors i també dels no-tr treballadors. Aquests individus biològics es converteixen en subjectes socials per mitjà d'un procés d'ideologització. La família ^{hi} ~~hi~~ juga ~~en~~ el seu paper,

- (7) En estadis avançats del capitalisme, especialment en el capitalisme monopolista, la salarització s'aplica a individus de les capes de la societat que fins aleshores havien estat relativament independents: enginyers, economistes, advocats. Petits industrials i petits comerciants desapareixen com a tals o passen a dependre de grans empreses. Els interessos d'aquestes capes assalariades es troben més o menys pròxims ~~de~~ als interessos capitalistes segons les conjuncures econòmiques i polítiques, i per això la seva intervenció en la lluita de classes pot decantar-se d'una o l'altra banda.

A l'apèndix

però l'escola és, en una formació social capitalista, l'aparell ideològic bàsic. En una societat classista, l'escola, ~~però~~ amb la família i els ^{altres} ~~altres~~ aparells ideològics, inculca ~~en~~ als individus la ideologia dominant i tendeix a legitimar el domini d'una classe sobre l'altra. I ~~això~~ ho fa no tant a través de ~~la~~ què ensenya, sinó de ~~la~~ com ensenya.

~~ara~~, Si bé la tasca ideològica pròpia de l'escola es realitza amb caràcter general, la introducció d'algunes distincions classistes permet la preparació dels individus en vista de ocupar les funcions que corresponen als membres de la seva classe social, coope-
^{d'aquesta manera}rant ~~així~~ a la reproducció de les relacions d'opressió. Així, per exemple i en primer lloc, la disciplina, el servilisme i el reconeixement de l'autoritat del saber preparen els futurs obrers (ex-
cutants), mentre que l'esperit de competència i de superació -tam-
bé de col.laboració quan cal-, ^{amb} la supervaloració de la intelligen-
cia abstracta i la racionalitat econòmica preparen els futurs capi-
talistes (directors). D'altra banda, a nivell de coneixements, els fills dels obrers són exclosos dels estudis superiors i el seu ni-
vell d'instrucció queda supeditat a les necessitats de la produc-
ció. Un recent treball fet a França (8) mostra com ja en els pri-
mers anys d'ensenyament, abans de la divisió en ~~en~~ diferents bran-
ques, s'introdueix la discriminació.

La manifestació dels resultats de la tasca ideològica realit-
zada per l'escola apareix en les entrevistes forçosament religades
a les manifestacions de l'acció d'altres aparells ideològics (9).
La ~~la~~ selecció classista en quant al nivell d'instrucció es reflecteix
en canvi clarament en la nostra enquesta. Abans de passar a
examinar-ho, advertim que el fet de constatar aquesta discrimina-
ció en les possibilitats d'instrucció no suposa de cap manera afir-

(8) Ch. BAUDET i R. ESTABLET, L'école capitaliste en France, Mas-
pero, Paris, 1971.

(9) Per un tractament més específic de l'aparell escolar, recordem,
a més de l'estudi que acabem de citar ^{en la} ~~en~~ nota anterior, el de SAR-
AGLI i DEI, també citat.

mar que l'adquisició d'un nivell d'instrucció més alt -tal com s'entén la instrucció en la societat capitalista- hagi de constituir un objectiu per a la classe obrera. Però l'actual discriminació aconseguix ^{de diferenciar} ~~amb diferències~~ amb diferències en el nivell de competència o títol ~~que~~ el que en realitat són diferències de classe social.

1. L'ESTUDI I EL TREBALL

Accés als diferents nivells d'instrucció

En efecte, la distribució ~~segons ocupació~~ ^(de les joves) ~~entrevistats~~ ^(segons ocupació i sexe), segons els estudis que han realitzat, és:

<u>Estudis realitzats</u>	<u>Estud.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obre.</u>	<u>Total</u>	<u>Noies</u>	<u>Estudian.</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>Total</u>
No han superat el nivell d'estudi primari	-	10	20	30	-	-	23	27	50
Formació professional	-	1	6	7	-	-	2	2	4
Estudis de comerç i comptabilitat	-	7	-	7	-	-	4	1	5
Batxill. elemental	-	11	4	15	-	-	1	-	1
Batxill. superior	30	1	-	31	30	-	-	-	30

Pel que fa als estudiants, les dades no tenen significació des del moment que el nivell de batxillerat superior era una condició d'inclusió en la mostra. Però el que sí és significatiu és que tots els ^{altres} ~~seus~~ entrevistats, a excepció d'un empleat, no solament no han arribat als estudis superiors, sinó que ni tan sols ~~no~~ tenen el batxillerat complet. Els empleats tenen accés -algunes vegades al batxillerat elemental i més rarament hi arriben els obrers (4). És ^{altr} ~~excepció~~ com, paral·lelament a la diferència entre nivells ocupacionals, apareix una certa diferència entre sexes.

(4) Alguns entrevistats han ^{de} ~~aconseguit~~ superar el nivell d'estudi primari seguint cursos per correspondència.

[Continua a pàg. següent]

A l'apèndix

Només una noia empleada (cap d'obra) arriba ^{nivell de} al batxiller ^{at} elemental. Entre el grup d'empleats i el d'empleades, les diferències en el nivell d'estudis poden guardar relació ^{als} amb diferents nivells d'aspiració: l'empleat de banc pot anar "pujant" si es prepara, mentre que l'ascens d'una empleada de gran magatzem no passa ^{pas} per una formació acadèmica (●). En els grups obrers, les diferències entre sexes no semblen admetre explicacions d'aquest tipus.

Los ^{citades} ~~datos~~ ^{que requirien} refereixen als estudis realitzats fins al moment de l'entrevista. Alguns dels joves empleats i obrers entrevistats diuen ~~estar seguint~~ ^{que requirien} cursos, compaginant el treball amb l'estudi. ~~Se~~ Segueixen cursos nocturns o per correspondència. A vegades es tracta d'estudis de cultura general, o bé de batxillerat; però el tipus d'estudi que es dona ~~amb més freqüència~~ ^{sovint} és de preparació professional específica ~~✗~~. Hi ha diferències considerables entre

Un estudi realitzat a França mostra, amb un eix més general, les diferències en les possibilitats de rebre, en aquell país, un ensenyament superior. A Espanya, les xifres resultarien, sense dubte, més baixes.

Nivells ocupacionals	Possibilitats objectives, sobre 100, de <u>que els fills arribin a un ensenyament superior</u>
Obrers	1,4
Empleats	9,5
Quadres més mitjans	22,6
Professions liberals i quadres superiors	58,5

(P. BOURDIEU i J.C. PASSERON, Los estudiantes y la cultura, Ed. Labor, Barcelona, 1967 (trad. del francès)).

(●) No hi ha En canvi, diferències notables ^{dins} entre el nivell professional i de formació dels pares del grup d'empleats i d'empleades que puguin explicar la diferent formació dels fills.

~~✗~~ [A pàg. següent.]

Incorporar al text a continuació d'"acadèmica".

Importante al

(Notes pàg. ant.)

~~(A)~~ Val la pena reproduir ^{ací} les dades referents a la categoria professional dels

Professió del pare Estud. Empl. Obr. Estudiant Empleados Obreros

Propietari ind. o comerc.; grans i mitjanes empreses. Director. Gerent. Alt funcio- nari. Tècnic superior i professió liberal	15	-	-	17	-	1
Propietari ind. o comerc.; petites empreses. Funcio- nari nivell mitjà	4	-	1	2	2	1
Quadre ^{intermedi} i tècnic grau mitjà i assimilats	5	3	-	8	6	-
Empleat. Venedor	3	13	2	1	3	4
Petit funcionari i assimil.	-	5	3	1	3	4
Encarregat. Treb. autònom	1	2	9	-	8	4
Obrer qualificat	1 ⁶	7	8	-	6	6
Peó	-	-	6	-	2	10
Inclassificables	1	-	1	1	-	-

* El noi té una boca de l'Estat.

(2) *Importante al*

Formació dels pare	T O T A L								
	Est.	Empl.	Obr.	Estos.	Empleos.	Obreros	Estud.	Empl.	Obreros
^{Sense} estudis, es- tudis primaris o ofici manual	6	21	22	5	16	27	11	37	49
Estudis secun- daris o tècnics de grau mitjà	11	9	5	9	8	1	20	17	6
Estudis tècnics superiors o uni- versitaris	9	-	-	14	-	-	23	-	-
Altres o indo- terminats	4	-	3	2	6	2	6	6	5
TOTAL	30	30	30	30	30	30	60	60	60

(*) Sobre el que BARDAGLIA DEI anomenen els "mecanismes ocults d'eliminació social" en Le vestali della classe media (Ricerca sociologica sugli insegnanti), cit., p. 117, es pot consultar els treballs de P. BOURDIEU i, en particular, l'obra traduïda al

El treball i l'orientació professional

Nostre dels sis grups de joves entrevistats es componen, per definició, de joves treballadors de la indústria o dels serveis. Els joves dels dos grups restants són estudiants. Aquests últims tenen rarament una activitat laboral de plena dedicació, paral·lelament als estudis. Realitzen feines a hores o durant les vacances; alguns ~~altres~~ no han treballat mai de forma remunerada ~~✱~~. Més ens ocuparem, doncs, de la història professional dels entrevistats empleats o obrers.

Edat d'incorporació al treball

L'edat d'incorporació al treball és variable, però val la pena destacar el fet que gairebé un terç dels obrers entrevistats (noies i noies) s'incorpora^{aren} abans de l'edat de 14 anys prevista per la legislació (2). Entre els empleats això és molt menys freqüent (3).

2

castellà: P. BOURDIEU i J.C. PASSERON, Los estudiantes y la cultura, cit. També es pot consultar D. BERNSTEIN, Social structure, language and learning, en "Educational Research, III (1961), pp. 163-176.

✱

<u>Experiència laboral</u>	<u>Estudiants</u>	<u>Estudiantes</u>
mai han tingut un treball remunerat	5	7
Han treballat alguna vegada, durant les vacances o menys de 4 hores diàries	16	19
Han compaginat els estudis amb un treball de més de 4 hores diàries	9	4
TOTAL	30	30

Quan se'ls va entrevistar, només tenien una activitat remunerada 2 estudiants i 6 ^{noies} ~~estudiantes~~; en general, es tracta de classes particulars.

Incorporar ho al text, a continuació de "legislació"

(2) Aquesta crítica ^{de} se situa en el context actual i per tot el que ara significa la incorporació d'un nen al treball. ^{Avui} però no invalida les consideracions fetes per diversos pensadors -especialment marxistes- sobre l'interès que ^{en} per l'educació dels joves té la ~~activitat~~ ~~activitat~~ ~~del~~ ~~treball~~

També té interès veure com, entre els nois obrers, n'hi ha 12 que no començ^{ven} encara a treballar als 14 anys, ^{mentre que} ~~segure~~ només 5 noies obreres començ^{ven} passats els 14 anys. Sens dubte, aquest fet guarda relació amb la menor proporció de noies que han ~~passat~~ el nivell d'estudis primaris o que segueixen cursos, ~~encorallada~~ ~~en el treball~~. Les empleades, en canvi, s'incor^{nen} ~~oen~~ al treball més tard que els nois del seu mateix grup.

Els primers treballs

En el capital ^{primer hem parlat} ~~en~~ de les persones i institucions que intervenen - directament o per influència - en la ^{recerca} ~~elaboració~~ del primer treball. No ^{cal} ~~insistir~~ ^{ara} ~~en~~ sobre la importància de la intervenció de la família.

Les possibilitats de treball que s'ofereixen a un noi o una noia es mouen dins d'uns límits fixats per la instrucció socio-

la compaginació entre estudi i treball. D'altra banda, la prolongació de l'escolaritat, conservant i reforçant la mateixa divisió del treball ^{fora} ~~en sortir~~ de l'escola, va convertint-la en un lloc destinat a guardar els joves mentre no convé ^{incorporar} ~~incorporar~~ ~~los~~ al procés de producció.

(3)

Edat d'in-
corporació
al treball

millora

	TOTAL			TOTAL			TOTAL	
	Empleats	Obrers		Empleados	Obreros		Empleats	Obreros
Abans dels								
14 anys	2	10	12	1	9	9	3	10
14 anys	15	8	23	11	17	28	26	25
15, 16 o								
17 anys	13	12	25	16	5	21	29	17
18, 19 o								
20 anys	-	-	-	2	-	2	2	-
TOTAL	30	30	60	30	30	60	60	60

lida ^{en} ~~des~~ aquell moment i per la classe social a què pertany la seva família. Dins d'aquests límits, els canvis de treball són molt freqüents al començament. ~~En la~~ ^A ~~enquesta~~, només 47/120 (39,%) ~~són~~ treballadors entrevistats seguidament -en el moment de l'entrevista- en la seva primera ocupació; és a dir, el 61 dels joves entrevistats han canviat ja de feina una o més vegades. Per grups, s'observa que la proporció d'individus que canvia de treball és més alta en el grup de noies obreres i en el grup d'empleades. A més banda, els joves treballadors es mouen també singularment afectats ^{per l'alta feina (para)} ~~per la~~. Recorrent aquesta vegada a dades de ~~l'~~ ^{l'} Instituto Nacional de Estadística, trobem que mentre que la població activa de 15 a 19 anys representava, el 1969, el 12,1 de la població activa total, el ^{percentatge} ~~tant per cent~~ de parats en aquest grup d'edat era el 25,1 del total ~~de parats~~ ⁽¹²⁾. D'aquests parats de 15 a 19 anys, aproximadament un terç ^{avaria} ~~suavement~~ feina per primera vegada, mentre que els altres 2/3 j. n'havien tingut ^{abans} ~~cap experiència~~ ~~en~~.

Si ens atenim a les motivacions de canvi de feina que declaren els entrevistats, la relativament alta inestabilitat en l'ocupació respon a un desig de trobar un treball més ben pagat que el que es té. Els noies ^{afeguen} ~~actualitzen~~ aquesta motivació en una proporció més alta que les noies, i els obrers són els que més se refereixen a canvis per ^{tal de} ~~progressar~~ econòmicament. Però ^{seria} ~~més~~ adequat ~~que parlés~~ ^{provoqués} ~~parlar de~~ ^{contrariament} ~~després d'una primera temptança~~ ^(i no dir-se promou).

Jornada laboral

Entre la població activa adulta, la pràctica de les hores extra és un fet generalitzat, sobradament conegut, i quantificant en les dades que facilita el Ministerio de Trabajo y l'Instituto Nacional de Estadística. En el cas dels joves treballadors se'n podria afegir que les jornades de treball ^{serien} ~~serien~~ més reduïdes que les dels

A (12) Dades elaborades a partir de les que figuren a Población activa en 1969. Encuesta, I.N.E., Madrid, 1970, pp. 71 i 93.

adults, ja que les responsabilitats familiars no existeixen o poden estar més repartides. Però cal tenir present que en moltes empreses les hores extra^s són obligatòries i formen part de l'horari general. També es dona la plurioccupació (pluriempleo). Les dades de l'enquesta ^{reflexionen} ~~mostren~~ efectivament la pràctica de diversos jornades de treball, ^{També} ~~incideix~~ entre la gent jove. ^{La mitjana} ~~La mitjana~~ d'hores setmanals treballades pels joves entrevistats, segons sexe, és:

Empleats:	51,1 (màxim 61) (mínim 41)	Empleades:	47,9 (màxim 55) (mínim 46)
Obrers:	51,6 (màxim 71,5) (mínim 42)	Obreres:	54,4 (màxim 77) (mínim 45)
Total Nois:	51,3	Total Noies:	52,1

(Una jornada de 8 hores, amb cinc dies i mig de treball, dona una setmana laboral de 44 hores).

Salari

La mitjana ~~de~~ ^{de} ingressos ~~que~~ ^{que} declaren els entrevistats en concepte de treball difereix^a sensiblement entre els joves d'un i altre sexe, a favor dels nois. Segons ^{el} tipus de treball, l'ingrés ~~de~~ dels empleats és més alt que el dels obrers, però, a causa de les diferències notables entre nois i noies, l'ingrés ~~de~~ de les noies empleades que la par sota de l'ingrés ~~de~~ dels nois obrers:

Mitjana d'ingressos mensuals ~~de~~

Empleats	5.733 ptes. ptes.	Empleades	4.250 ptes. ptes.
Obrers	4.916 " "	Obreres	3.883 " "
Total Nois	5.325 " "	Total Noies	3.966 " "
Total Empleats		4.991 ptes. ptes.	
Total Obrers		4.330 " "	
TOTAL		4.645 " "	

2. PERCEPCIÓ DE LA SOCIETAT DE CLASSES PER PART DELS JOVES

El caràcter classista de la societat es manifesta en la vida social dels joves. Les dades anteriors ~~han~~ ^{han} revelat alguns dels aspectes, especialment pel que fa ~~relacionat~~ ^{relacionat} a l'accés als coneix-
d'aquesta manifestació,

(aquesta vegada a favor de les noies. Res de 3/4 parts de les que diuen que els ~~agradaria~~ més un altre ofici)

~~concretes~~ segons sexes, ~~les~~ ~~les~~ ~~les~~ arriben a constatar els determinismes que pesen sobre ~~elles~~ ^{neu} i van a fons en el reconeixement del seu caràcter social (1): afirmen que no es poden dedicar al treball que les satisfaria per falta de possibilitats d'estudi i per falta de ~~recursos~~ ~~econòmics~~ ^{recursos} econòmics.

El classisme a la societat

Les dades anteriors es refereixen a la interpretació de fets directament constatables pels jojos fets de la seva experiència concreta. En alguns punts del qüestionari es demana que a una generalització de la percepció immediata de determinats fenòmens socials i a ~~manifestacions~~ ^{un desenvolupament} ^{de llur} ~~origen~~ ^{origen}: la divisió de la societat en classes, entre les quals la mobilitat no és pas la regla sinó l'excepció.

La gran majoria dels entrevistats (132/135), en un globalment, han ariat a distingir dins de la societat l'agrupament dels individus en classes socials, essent ~~una~~ ^{una} ~~classe~~ ^{classe} obrera i una altra la classe que domina sobre l'interior (les expressions són variades per a designar-les: els rics, la classe alta, l'alta burgesia); sovint es parlen bé de capes ^{intermedies} ~~socials~~ ^{socials} de població.

La proporció del que ~~són~~ ^{es} pot anomenar ^{percepció} ~~correcta~~ ^{correcta} de la divisió de la societat en classes és més elevada en els grups compostos per estudiants que en els altres (2). ^{hi, quan} ~~no~~ ^{no} es tracta d'una qüestió més tècnica i no de constatació de determinismes directament experimentats, els resultats estan al mateix nivell de percepció que el grup d'obrers. La diferència entre els estudiants i els ^{altres} ~~són~~ joves és poc important entre els rics, però és alta, en canvi, molt notable en el cas de les pobres. De fet, entre els estudiants no hi ha diferència per sexes quant a la percepció considerada, mentre que entre els empleats i entre els obrers el grup de

Afegir aquesta nota al text entre parèntesi

social (elabor... impondrà)

(1) (és clar que les respostes corresponen a entrevistats, que ja d'entrada són reconèixer que l'activitat professional no ~~és~~ ^{és} imposada)

per sobre dels obrers quant a coneixement teòric, i en el cas dels obrers mantenen el mateix nivell.

Quan es fa ~~la~~ formula una qüestió semblant a l'antiga, però amb un llenguatge menys abstracte, referint-se a un aspecte molt concret de la realitat social (*Creus que la majoria de fills d'obrers són també obrers quan són grans?), els dos grups donen respostes que denoten una clara percepció de la existència de la divisió de la societat en classes i de la determinació que se deriva de la pertinença a una o altra classe ~~(*)~~. Els grups obrers donen una proporció ^(de percepció) igual (en el cas de les noies) o superior (en el cas dels noies) a la dels grups estudiants. Els noies donen el nivell més baix en cada un dels dos sexes. És a dir, reconeixen els mateixos ^{aquells} ~~els~~ que més els viuen (obrers), i els que els poden contrariar teòricament (estudiants). De la mateixa manera, no hi ha casos de resposta "no ho sé" ni de re-resposta, ni en el grup d'estudiants ni en el d'obrers. Les noies, globalment, són menys lúcides que els noies en aquest aspecte.

En l'explicació a les respostes ^{concretes} ~~concretes~~ donades a la pregunta anterior, s'observa que els joves que han respost que els fills d'obrers també són obrers quan són grans es refereixen principalment sempre a les desigualtats socials existents en la societat de classes, mentre que els que creuen en la mobilitat entre classes socials ^(aquella mobilitat) ~~ex~~ expliquen en termes de progressiva disminució de les diferències entre ^{les} classes ~~socials~~, i també, sovint, en termes d'exit lligat a l'esforç individual. Les explicacions difereixen dels de-

*	Estud.	Empleats	Obrers	TOTAL	Estud.	Empleats	Obrers	TOTAL
Si	19	15	21	55	12	10	12	34
No	10	14	9	33	17	19	12	48
Depèn	1	-	-	1	1	-	6	7
Sense resposta	-	1	-	1	-	1	-	1
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

terminismes, amb descàrrec en entitats abstractes, com "el país", són gairebé exclusives dels estudiants;

	Explicacions a la resposta "sí"				Explicacions a la resposta "no"				TOTAL
	Estud.	Empl.	Obr.	Total Hoies	Estud.	Empl.	Obr.	Total Hoies	
Determinismes socials externs (barriada socials i econòmiques entre les classes socials)	14	13	16	43	12	7	19	39	72
Determinismes contrats en l'individu: "no tenen prou capacitat"; "per la mateixa sang"	1	-	2	3	-	1	-	1	4
Determinismes a nivell de país: "el país no està prou avançat"; "l'economia va malament"; "l'estat no dóna igualtat d'oportunitats"	3	-	-	3	1	1	-	2	5
Altres explicacions del "sí": "ya lo he vist en su casa"; "se sigue el mismo ritmo"	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Disminució de les diferències de classe	4	10	7	21	6	14	9	29	50
Resultats positius de la superació i de l'esforç	4	5	-	9	8	3	3	14	23
Aument de les possibilitats de mobilitat que ofereix el país	1	1	-	2	2	1	-	3	5
Altres explicacions del "no": "la tradició no importa en aquest segle"	1	-	1	2	-	-	-	-	2
Explicació a la resposta "depèn" (sort, intel·ligència, possibilitats)	-	-	-	-	4	-	5	6	6
No ho sap	-	-	1	1	-	-	1	1	2
Sense resposta	2	1	3	6	-	3	1	4	10
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90	180

La creença en les possibilitats de mobilitat entre les classes socials per part d'un nombre considerable de joves entrevistats és una conseqüència directa del procés d'ideològització a què notem sotmesos. En efecte, en una societat classista com la nostra, en

l'origen social dels individus condiciona d'entrada les diferents facetes de la seva vida, situent-los a nivells econòmics, de poder i cultura tan diferents, la classe dominant té necessitat ^{de dis-} ~~de dis-~~ ^{fermar} ~~fermar~~ la realitat per fer-la més suportable als que queden en mala situació. A aquest intent de reducció de les tensions socials originades per la societat classista correspon la difusió -amb els ^{mitjans} ~~mitjans~~ propagandístics actuals- d'una sèrie d'"oportunitats de reconvi" ^{per als} ~~per als~~ que volen trancar ^{individualment} ~~personalment~~ les barreres impenetrables, portar nitats més o menys mítiques, portar espècies de mantenir les esperances de molta gent. aquestes "oportunitats" ~~de~~ ^{al. ludeixen,} ~~però~~ bàsicament, ~~en~~ al ritme de desenvolupament econòmic, ~~en~~ les possibilitats que es deriven d'una bona preparació professional o d'un esforç de treball ordenat i constant, ~~en~~ als casos de promocions esportives que semblen ofertes a tothom (futbolistes, cantants), o, encara, ~~en~~ les possibilitats derivades de la "democràtica" plaça de milions a través de quinielles, loteria i concursos de ràdio o tel·lvisió. I, així, si algú no ~~aconsegueix~~ una bona situació és perquè no ho vol o perquè no serveix. De la mateixa manera, ~~quan~~ l'afirmació ~~de~~ que el fill d'un obrer no té perquè ser obrer de gran, s'explica en termes de progressiva disminució de les diferències de classe -o de la progressiva extensió de la classe ^{mitjana} ~~mitjana~~ (cosa molt freqüent entre els empleats), ~~des~~ ^{en} ~~des~~ ^{en} re- lloc la difusió, entre els qui ho creuen, d'un dels temes de la ideologia dominant, destinats a ^{l'enclavament} ~~l'enclavament~~ de la continuïtat de les diferències reals entre classe obrera i burgesia.

EN Una altra pregunta del qüestionari proporciona també dades referents a l'assimilació d'aquesta ideologia: de què depèn, fonamentalment, segons tu, el que s'ha de tenir èxit o triomfar en la vida? L'entrevistat havia d'el·lencar tres punts d'una llista d'onze que se li donava. Fets les agrupacions pertinents i algunes reduccions per evitar duplicatats (1), s'obtenen els se-

(1) (que fan que la suma de cites en un grup no sigui igual al triple dels efectius del grup)

Afegeixo al text, entre parèntesi... duplicatats (que fan... grup), s'obtenen...

güents resultats:

Factor determi-
nant d'èxit en
la vida

L'origen de clas-
se (agrupació de
punts)

La formació i
els estudis (a-
grupació de dos
punts)

La intel·ligència

La voluntat i
l'esforç (agrupa-
ció de 3 punts)

El ritme de desenvolupament d'un
país

L'atzar, la sort,
el destí (agrupa-
ció de dos punts)

<u>Estud.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Ubr.</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estudes.</u>	<u>Emples.</u>	<u>Ubreres</u>	<u>TOTAL</u>	<u>TOTALS</u>
8	4	16	28	4	17	18	39	67
15	17	13	45	-	1	2	3	48
11	20	10	41	17	13	5	35	76
21	19	17	57	21	16	21	58	115
8	4	1	13	12	4	6	22	35
9	21	15	45	4	15	17	36	81
(30)	(30)	(30)	(90)	(30)	(30)	(30)	(90)	(180)

④ Les respostes múltiples es contabilitzen com una de simple.

La consideració de l'origen de classe com a factor determi-
nant en la vida de l'individu és força freqüent en els grups d'o-
brers (nois i noies) i d'emplats. De els ^{altres} grups, aquesta
percepció dels mínims derivats de la pertinença a una
classe social es presenta molt rarament i la difusió de la creen-
ça en les oportunitats de mobilitat és alta.

La valoració de la voluntat i l'esforç individual com a ^{mida} ~~mida~~
de promoció assoleix la màxima freqüència d'aparició pràctica-
ment en tots els grups i amb valors força semblants. La valora-
ció de l'atzar (sort, destí de cadascú) segueix, en el conjunt,
però de força lluny; és més freqüent entre obrers i empleats
d'ambdós sexes que entre estudiants. Aquests últims tenen recur-
sos suficients -intel·lectuals i econòmics- per no haver de re-
córrer a explicacions (científiques i, sobretot, ^{científiques} ~~científiques~~ de la ^{entran-} ~~entran-~~

(13)
realitat social ~~(12)~~.

La intel·ligència apareix globalment en tercer lloc ^{dins} en l'ordre de freqüència. En una enquesta ^{als joves} feta més o menys ^a per la mateixa època per l'Instituto de la Opinión Pública (Revista Española de la Opinión Pública, nº 15, enero-marzo 1969) apareixia la intel·ligència com a qualitat més valorada d'una llista de qualitats personals que conduïxen a l'èxit. El "trabajo duro" apareixia ^{força més well on la} ~~sempre en primer~~ valoració per part dels joves, contràriament als nostres resultats.

La valoració de la formació i dels estudis com a ^{mitjà} ~~mejà~~ de triomfar en la vida, tot i apareixent en les respostes del 50,1 dels nois, no es dona gairebé mai entre les noies. Possiblement no es tracta pas d'un refús del valor de la formació per la formació, per part de les noies, sinó d'una falta de valoració de l'estudi en general. Aquesta diferència entre sexes també apareix en un altre resultat no comentat fins ara: el 43,1 dels nois que no es pensen dedicar ^{de moment a allò} ~~a~~ a qualsevol professió, tanmateix, per aconseguir arribar-hi; només ho fan el 12,1 de les noies en la mateixa situació. Diferències semblants es troben a l'examen dels curssets o ^{però possiblement influïx en aquests} ~~últims resultats el fet analitzat abans~~ ^{que les noies saben més sovint que els nois que els oficis que triarien els ~~se~~ estan vedats.}

Finalment, alguns associen les possibilitats de mobilitat social de cada individu al progrés -principalment econòmic- del país en viuen. Cal dir que aquesta associació no és gaire freqüent, sinó és entre els estudiants.

Identificació de classe

També és interessant de veure a quina classe social creuen els joves dels diferents grups que pertany la seva família d'origen. En les respostes espontànies a la pregunta oberta es cons-

(13)
(14) Per a més informació i dades comparatives es pot consultar l'article d'HERBERT H. HYMAN: "Classe sociale et système de valeurs: contribution psychosociologique à l'analyse de la stratification", a R. BOUDON et P. LAZARFELD, Le vocabulaire des sciences sociales, Mouton & Co., Paris-La Haye, 1965, pp.260-282.

tata la documentació dels joves -no exclusiva d'ells- en aquest tema. Sonse entrar en l'examen detallat de la relació entre aquestes respostes i la situació de classe de cada família, s'observa la polarització de casos en la resposta "classe mitjana", d'acord amb la ja esmentada difusió de la ideologia d'apropament entre classes socials i augment de la classe mitjana (cfr. pàg. 42).

El obrers que parlen de la pertinença de la seva família a la classe obrera no arriben a la meitat dels afectius del grup, ni en el cas dels nois ni en el de les noies. D'aquí entre vintats no sabem què nos indica o no entenen la pregunta, i els debilitats cal·locat en aquest total ~~amb 5 casos~~ (5 casos); altres 4 entrevintats donen respostes en la mateixa línia de desenvolupament.

Classe social d'origen declarada per l'entrevintat (respostes textuales)	Total				Total				Total			
	Est.	Empl.	Obr.	Nois	Est.	Empl.	Obr.	Noies	Est.	Empl.	Obr.	Noies
Classe obrera; proleteriat; classe treballadora	1	9	13	23	-	6	13	19	1	15	26	
Classe mitjana baixa*	3	1	-	4	3	2	-	5	6	3	-	
Classe mitjana	14	14	11	39	17	21	13	51	31	35	24	
Classe alta; classe mitjana alta; burguesia**	9	-	-	9	5	-	1	6	14	-	1	
Intel·lectuals	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	
Altres respostes***	1	1	2	4	-	-	-	-	1	1	2	
No sap respondre; no entén la pregunta	1	4	4	9	4	1	3	8	5	5	7	
No contesta	1	1	-	2	-	-	-	-	1	1	-	
TOTAL	30	38	30	90	30	31	30	91	60	60	60	

* Un/estudiant que diu "petita burguesia" cal·locat aquí.

** El terme "burguesia" només l'utilitzen alguns estudiants.

*** "Classe acomodada" (1 estudiant); "classe normal"; "bona classe" (obrers)

3. REACCIÓ DAVANT ELS DETERMINISMES SOCIALS: ADAPTACIÓ, EVASIÓ,
REVOLTA

Als diferents nivells de percepció de la realitat social, de la ~~seua~~ divisió de classes i ^{dels} minismes que pesen sobre l'individu poden correspondre diferents actituds i orientacions, que ara ^{es poden} ~~podem~~ analitzar en l'aspecte que es refereix a l'activitat productiva dels joves.

Perspectives de millorament

La primera cosa que es ^{comprova} ~~constata~~ és que, si bé la constatació de barreres socials ~~és~~ força freqüent entre els joves treballadors, especialment els obrers, molt d'ells esperen millorar la situació laboral que tenen en el moment de l'entrevista. 58/60 empleats i 37/60 obrers són d'aquesta opinió, amb poca diferència entre un i altre sexe. Entre els nois treballadors, les expectatives d'arribar a obtenir una situació familiar superior econòmicament i socialment a la dels seus pares, apareixen molt sovint (28 empleats, 20 obrers); les noies no participen tan sovint d'aquest optimisme (8 empleades i 11 obreres).

Orientació professional

A què pensen dedicar-se professionalment els nois i noies entrevistats? ^{S'ha de partir de la consideració} ~~Analitzant els seus respostes~~, que es tracta de joves de 17 a 20 anys, que a l'edat ja practicarons (o ^{fora} ~~hauran~~ alguns estudiants) en el període del seu desenvolupament vocacional que -seguint a Ginzberg (4)- ^{anomenat} ~~es~~ podríem ^{anomenar} ~~dir~~ període realista.

L'examen dels resultats posa ^{en} ~~en~~ relleu que els obrers i els estudiants són els que més sovint parlen de seguir pel mateix camí que ara porten. Segurament es tracta de satisfacció per

(4) E. GINZBERG i altres, Occupational Choice. An approach to a general theory, New York, Columbia University Press, 1951. Els tres estadis que es distingeix són: el període de fantasia (fins als 14 anys), el període de temptativa (durant l'ensenyament mitjà) i el període realista (època universitària o entrada al treball).

part dels estudiants, i de realisme per part dels obrers. Els
 empleats i empleades són els que més tendeixen a tenir perspec-
 tives d'un millor treball. Força noies -i, en canvi, ben pocs
 nois- pensen en professions singulars o en professions creades
 per una particular concepció de la dona en l'actual societat
 capitalista. Quatre noies (de les quals dues ~~estran~~^{curson} ~~seguint~~ estu-
 dia superior) esperen casar-se i no treballar. D'altra banda,
 sorprèn el gran nombre d'entrevistats que es mostren indecisos.
 (Aquesta actitud es dona més entre els nois; ~~en particular entre~~
~~els nois~~ més enllà apuntarem ^{unes} possibles explicacions.) La ^{proporció} relativa-
 ment alta ~~proporció~~ de no-respostes és imputable a deficiències
 en el treball dels enquestadors.

<u>Ofici o professió a què</u> <u>es pensa dedicar</u>	<u>Estud.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obr.</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estude.</u>	<u>Empla.</u>	<u>Obra.</u>	<u>TOTAL</u>
Al mateix que ara o al mateix amb certa pro- gressió*	20	14	21	55	25	13	20	58
Altres treballs manuals	-	1	-	1	-	1	-	1
Altres treballs adminis- tratius o de comerç	-	-	-	-	-	-	2	2
Altres professions inte- lectuals o tècniques de nivell superior	-	6	3	9	-	-	-	-
Treballs de direcció	2	-	-	2	-	-	-	-
Professions singulars (torero, futbolista, ar- tista)	2	-	-	2	1	-	1	2
Professions privades de la propaganda al voltant de la dona-objecte (ma- quilladora, massagista ^g , perruquera)	-	-	-	-	-	4	1	5
No vol dedicar-se a cap activitat professional	-	-	-	-	2	2	-	4
No ho sap. Indecís	6	8	6	20	2	2	2	6
Sense resposta	-	1	-	1	-	8	4	12
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

* En el cas dels estudiants, es tracta l'aquella professió per la qual s'es-
 tan preparant.

Si, en lloc d'agrupar les respostes en categories àmplies, ~~se~~ s'examina ~~la~~ l'agrupació en professions singularitzades, es veu una gran dispersió, entre la qual ~~resulten~~ ^{destaquen} algunes polaritzacions curioses:

<u>Professions que polaritzen</u> <u>les eleccions com a profes-</u> <u>sí ideal</u>		
<u>Grups</u>		<u>Número d'eleccions</u>
Estudiants:	Enginyer	(7)
	Economista	(5)
	Químic	(4)
Empleats:	{ Metge	(5)
	{ Futbolista	(5)
	Enginyer	(4)
Obrers:	Mecànic (en les seves dife- rents especialit.)	(18)
	Enginyer	(5)
Altres Estudiantos:	Metge	(6)
	{ Pedagogia	(4)
	{ Químico	(4)
Empleados (1):	Dependenta	(7) [(2)!
	Informera	(5)
	Azafata	(4)
Obreros:	Enfermera	(5)
	Azafata	(4)
	Modista, talladora,...	(3)

Professió ideal i criteris de preferència

Una cosa és el que un noi o una noia pensa fer quan ^{vera} ~~estiga~~ gran, i una altra és el que li ^{hauria} ~~magis~~ agradat fer si hagués pogut; el que ell considera una mica com la professió ideal. Es preguntava: Si pogués triar entre totes les professions possibles,

(1) Recordem que hi ha 8 casos de no-resposta en aquest grup, ~~la qual cosa~~ ^{la qual cosa} vol dir que als efectius vàlids són 22.

(2) Dues diuen dependenta-maquilladora.

quina escolliries? Les respostes es poden agrupar així:

<u>Professió ideal</u>	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estud.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>
Oficis manuals no qualificats	-	-	7	7	-	-	4	4
Oficis manuals qualificats (de liniant, dibuixant)	-	1	7	8	3	1	1	5
Administració o dependent de comerç	-	4	1	5	-	6	2	8
Negoci familiar	1	1	2	4	+	-	-	-
Professions intel·lectuals o tècniques	24	14	10	48	24	2	3	29
Professions singulars, remotes (torero, <u>profeta</u> , guia turística, futbolista, detectiu, maniquí)	3	7	2	12	2	4	0	14
Professions "femenines" (perruquera)	-	-	-	-	-	1	1	2
Professions "idealitzades" (infermera)	-	-	-	-	-	5	6	11
Cap activitat professional	-	-	-	-	-	1	-	1
Altres respostes	-	1	1	2	-	2	-	2
No ha sap. Indecís	1	1	-	2	4	2	4	4
Donse resposta	1	1	-	2	-	6	4	10
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

Les diferències que separen el quadre d'orientació professional i el quadre de professions ideals són força acusades en els grups d'empleats i d'obrers, i molt menys en el d'estudiants. Això és ben comprensible: ^{en el moment} ~~a l'època en~~ que se'ls va entrevistar, l'orientació professional més o menys fantàstica dels primers anys

^{s'havia} ja ~~no~~ enot llimat^{en} ~~en~~ ^{el cas dels treballadors,} ~~en aquest temps~~ per les limitacions treba-
des; ^{(amb el temps,} la realitat es va imposant i va eliminant, del conjunt de
professions possibles, les que no corresponen a la ^{pròpia} ~~seua~~ classe
social. Arrilat^{a l'edat dels entrevistats,} ~~aquest punt,~~ de força freqüent que la profes-
sió ideal sigui totalment utòpica, en canvi d'alliberament tan re-
mat com treure una bona quiniola o ^{treure la grana} ~~ganar~~ a la lote-
ria, o bé ~~canvi~~ de tenir una professió *útil* com la d'infer-
mera.

Alguns obrers i obreres diuen que, si poguessin triar, esco-
llirien la mateixa professió que tenen. Això es dona especialment
entre els que tenen o estan adquirint un *ofici* (són mecà-
nics, electricistes, ^{cunon} ~~següents~~ estudis en escola professional).
Tret d'alguns casos, parlar de satisfacció o de excessiu; ^{es} ~~poten~~
deixar~~se~~ en conformació e la realitat, encara que aquesta apa-
regui, a vegades, vestida d'una certa il·lució per oficis que
permeten, si no participar, sí almenys estar en contacte amb el
progrés tècnic i amb el prestigi social.

Després de dir la professió que escollirien si poguessin
triar, els joves exposen les raons de les seves preferències. Els
motius invocats ^{més sovint,} ~~en aquest~~ ^{freqüència,} segons grups socio-ocupacio-
nals ^{(on podien} ~~sesta~~ ^{dir} ^{diversos} ^{motius} ^{alhora} ~~en l'home~~), donen els següents per-
centatges:

Grups (ambdós sexes)

Estudiants

Raó de preferència per una determinada profes-
sió (on el supòsit d'elecció possible) (Vegem
també gràfic 2, adjunt)

1er. ^{Inclinació} ~~afecte~~ o vocació (84,1)

2on. Necessitats del país (54,1)

3er. Possibilitats de pujar en una professió
en expansió (16,1)

Empleats

1er. ^{Inclinació} ~~afecte~~ o vocació (58,1)

2on. Seguretat econòmica (29,1)

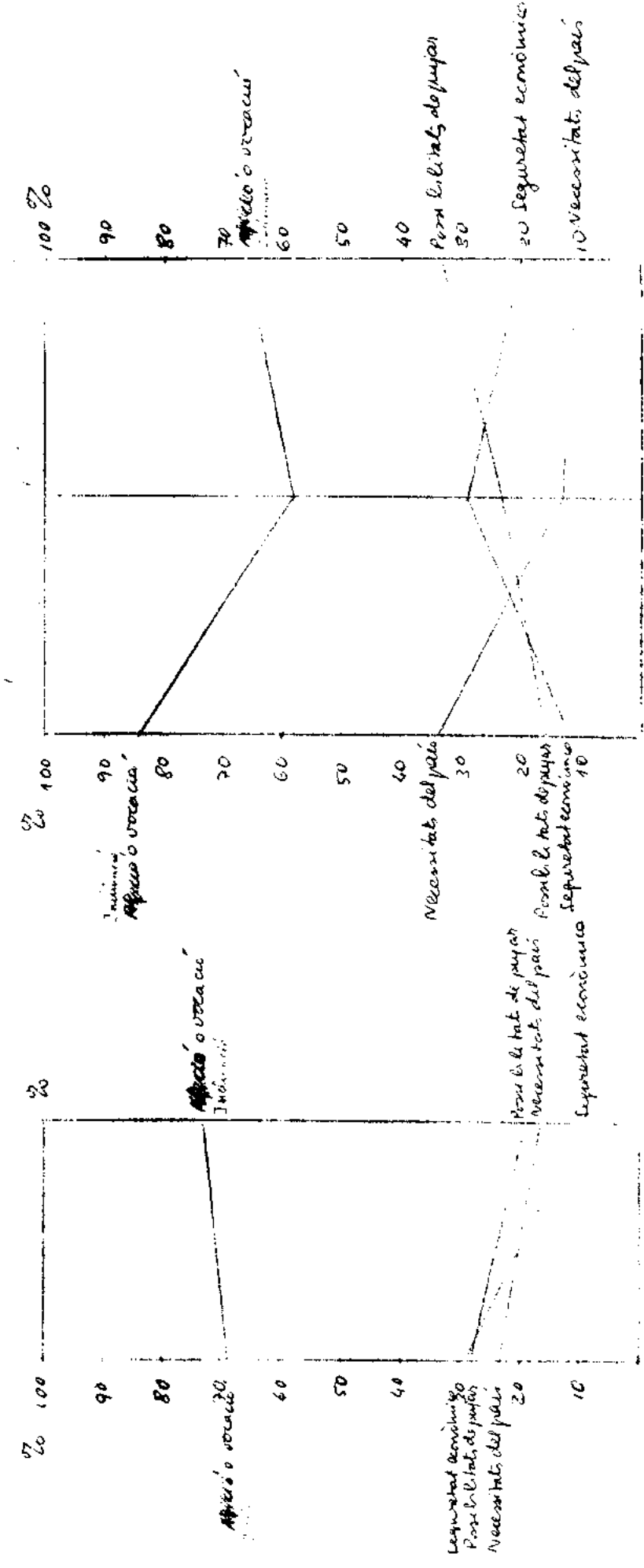
3er. Possibilitats de pujar en una professió
en expansió. Situar-se en bona categoria
social (25,1)

Obrers

1er. ^{Inclinació} ~~afecte~~ o vocació (67,1)

2on. Possibilitats de pujar en una professió
en expansió (33,1)

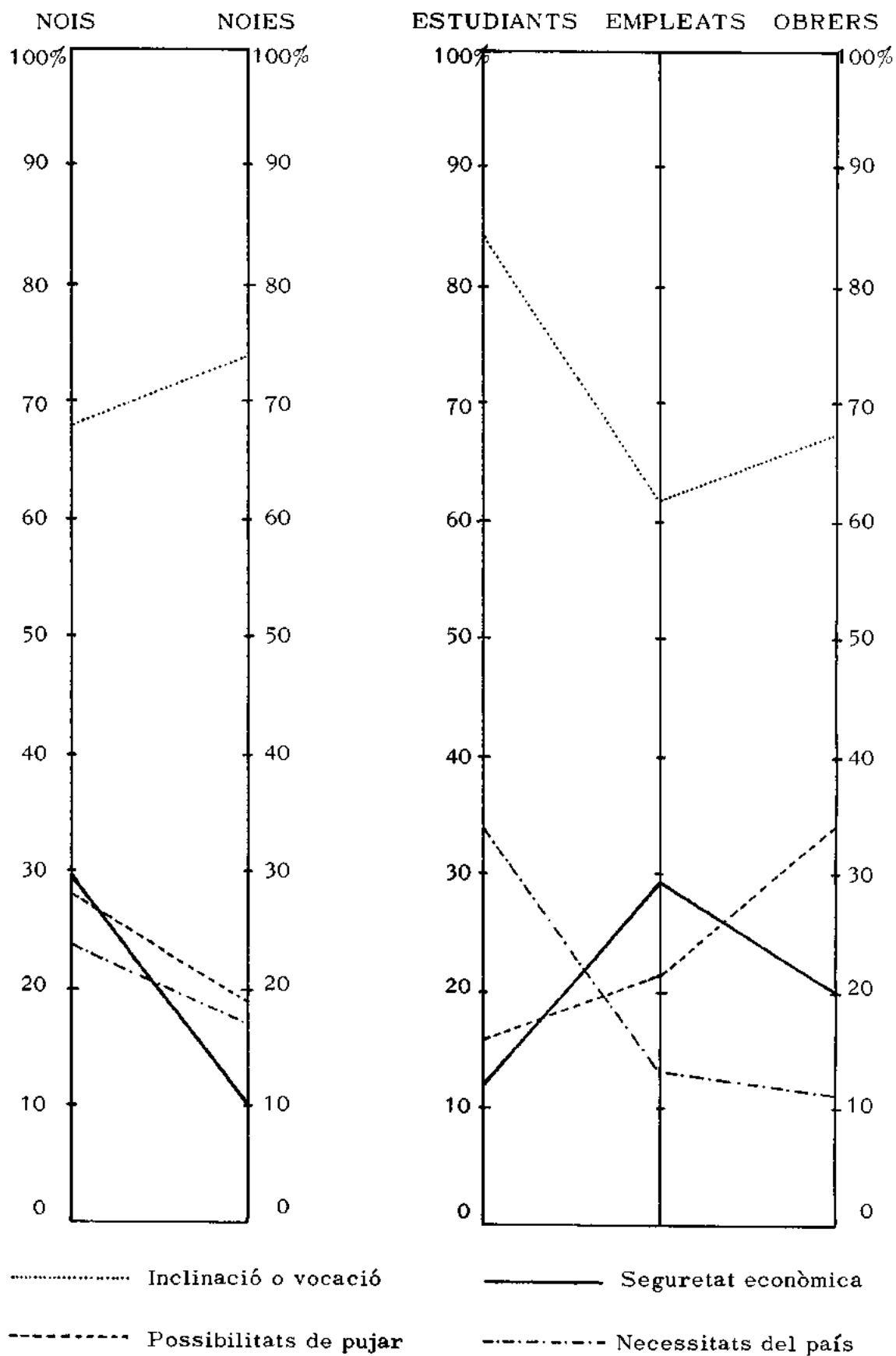
3er. Seguretat econòmica (20,1)

Gràfic 2

RAONS DE PREFERÈNCIA D'UNA DETERMINADA PROFESSION

Percentatge de casos de cita, per sexe i per grups ocupacionals.

(Els percentatges s'han calculat sobre la base de les respostes concretes, eliminant els casos de no-resposta).

Les respostes no s'allunyen gens, en general, del que es podia esperar. A part del tòpic ^{"inclinació"} ~~propetit~~ o "vocació" -citada amb força més freqüència pels estudiants-, ~~el~~ situació econòmica i socialment de el mòbil de l'elecció. Correu per tant el fet que en el grup dels estudiants figura en segon lloc la consideració de les necessitats del país. No deixa de sorprendre la freqüència d'aquest recurs a motivacions tan desinteressades per part dels fills de la burgesia. Aquests, i ^{també} ~~haurien~~ alguns entrevistats d'altres grups, parlen de les necessitats de la societat, del desig de contacte amb els altres, de servei.

En aquest sentit, cal considerar en fet: l'educació que dona la nostra societat als nens i joves és una educació que, al costat de valors individualistes molt concrets i l'aflicció immediata, ^{multiplica els} ~~abstraeix~~ valors abstractes i tòrics de respecte a les normes. Això és especialment cert per als grups més benponents. Els joves assimilen bé una i altres valors, però els coneixos es mantenen, en la major part de casos, a nivell de bones ^{intencions} ~~intencions~~, que mai no passaran a la pràctica. En efecte, es tracta de valors ensenyats tòricament, però contínuament negats en la vida pràctica de la major part d'adults que envolten els joves, ^a ~~en~~ la família, a l'escola, ^a ~~en~~ el treball, ^a ~~en~~ la societat en general. D'altra banda, al costat dels principis abstractes no es dona als nens i noies els instruments necessaris per a l'anàlisi justa de la societat en què viuen, anàlisi que els ~~hi~~ permetria de traduir la seva bona voluntat i la seva dosi d'altruisme, ~~en~~ a una pràctica eficaç. D'aquesta manera, quan els joves entren en una vida social activa, molt sovint els valors concrets vigents són els que s'imposen. La contradicció entre ^{els} valors habituals tòrics ensenyats per l'escola i l'individualisme i l'esperit de competició que és condició d'èxit en la vida ja en la mateixa escola, ^{és dispendiosa,} ~~hauria de ser~~ ^{on de} ~~l'ensenyament~~ ^{per} una escola prolongada, ^{la} ~~la~~ qual els va donant l'hàbit de trobar excusacions al que

no en té. Així es va formant una "èlita" encarregada d'expressar contínuament la ideologia dominant en termes actuals, adaptats a cada moment de l'evolució del sistema capitalista. A vegades, al costat d'una pràctica rígida dels valors vigents, ^{romanen} ~~persisteixen~~ -en alguns casos en què l'educació ha estat més marxista (algunes de col·legis religiosos, entre d'altres)- una "valors humanitaris" sense suport real, a ^{quin} ~~quasi~~ de consciència paral·lela per a lectures lliures dedicades a divagacions nostàlgiques o com a manifestació de mala consciència. Altres vegades, les contradiccions entre alguns aspectes de l'educació rebuda, la pràctica social i la realitat, juntament ^{amb} a un cultiu del subjectivisme, fins i tot a militància o no al·lucina i culpabilitzades.

En força ~~de~~ casos, les respostes dels joves entrevistats en aquestes preguntes assenyalen un bon ~~for~~ ^{for} en l'atracció encara no contradita en la vida pràctica. Els nois o les noies volen ser metges, mestres, investigadors, tècnics agrícoles, ~~industrialistes~~, etc., perquè el país en ^{inverteix} ~~és necessitat~~. Però, en alguns casos, el conjunt de respostes mostra una realitat que contradia ja aquesta disposició. Hi ha dues formes de negació de l'altruisme inicial: ^{en els} ~~per~~ treballadors, la negació (1) ve del fet que no tenen més alternativa que guanyar-se la vida no amb el treball que volen, sinó amb el que poden; ^{en els} ~~per~~ estudiants, la negació ve, més aviat, de les sol·licitacions de l'ambient i de la seva formació, malgrat tot, individualista. La concessió a aquestes sol·licitacions apareix més ^{sovint} ~~frecuènciament~~ entre els nois que entre les noies. Es pot pensar que la necessitat de plantejar-se "seriosament" el futur es presenta més aviat i més urgentment en el cas ^{En les} ~~per~~ ~~les~~ noies, apareix encara un altre fenomen interessant: ^{d'un de} ~~les~~ noies que estudia una carrera, que li agrada i ^{que} ~~se~~ considera interessant, però que diu que no s'hi dedicarà, ni a aquesta ni a cap altra professió.

(1) poc freqüent perquè pocs són els casos de manifestació abstracta d'altruisme. Aquest és més freqüent en les noies obreres o empleades que en els nois del mateix grup.

Incorporar-ho al text entre parèntesi: negació (poc freqüent - grup) ve del fet...

Des aspectes apareixen com a específics dels grups d'estu-
dants: que el treball tingui una utilitat col·lectiva i que per-
moti ^{de} ser independent. En els altres grups, pesen l'interès a sa-
tisfacció en el treball i els factors econòmics, la capacitat i
de prestigi social; no hi ha lloc, com es comprèn, per a manifesta-
cions d'afiliació ni per ^a l'assumpte d'independència.

Participació en la lluita de classes

A la concepció dels límits imposats en ^{causes} els diferents ^{casos} ~~casos~~
~~casos~~ de la vida i a la percepció de l'estructura social classista
responen ^{responen} els joves treballadors ^{novint amb} ~~novint amb~~ ^{amb} ~~amb~~ ^{per} ~~per~~
^{cert} ~~un~~ intent d'acció; però, en el cas dels casos, es produeix un acte
positiu de presència, un refús dels determinismes i un intent de
lluita ^{en} ~~en~~ ^{contra} ~~contra~~. És part de la lluita de la classe obrera con-
tra la burgesia, lluita a la que s'associa, a vegades, altres
^{entrats} ~~casos~~ de la ~~estructura~~ societat.

En l'enquesta realitzada, no és possible ^{revelar} ~~revelar~~ la partici-
pació dels joves obrers -i, en alguns casos, la dels empleats- en
la lluita de la classe obrera, per la participació en conflictes
haguts en els llocs de treball. Una mica més de la meitat dels
obrers, i, en canvi, un terç exacte dels empleats, es troben ha-
ver viscut a conflictes en les seves empreses. Entre els obrers,
els conflictes són tan freqüents tractant-se de noies com de noies;
en canvi, les empleades donen una freqüència més baixa que els
empleats.

Nombre ^{de} joves que han tingut ^{casos} ~~casos~~ de conflicte en l'empresa

Empleats	12	Empleades	7
Obrers	16	Obreres	15
Noies	28	Noies	22

Considerant només els casos de conflicte a l'lectiu, el nom-
bre de casos es redueix força i s'ascentua, en canvi, la diferen-
cia entre els grups d'empleats i els d'obrers; la distinció se-
gons sexes continua donant-se també entre els empleats:

p.ternolistes com si són ^{agremies.} ~~obres~~. Aquesta desigualtat respecte d'uns individus que objectivament pertanyen a la mateixa classe social, es pot traduir en una desconfiança -o, almenys, desinterès- ^{envers} ~~cap a~~ les formes i instruments de lluita dels obrers adults.

Les respostes dels joves entre d'altres a alguna pregunta relacionada amb aquest tema denoten, efectivament, un cert grau de desinterès per les formes de lluita que en el moment de l'entrevista sostenien els obrers adults (1). Així, tenint en compte només els joves treballadors -obres i empleats-, 40/60 nois i 10/60 noies no saben en absolut què són les Comissions Obreres (2). (El 1967, aquelles es trobaven en un punt alt de la seva projecció.)

Quatre nois ~~ells~~ en tenen alguna idea.

Semblantment, s'observa un de coneixement bastant ~~estès~~ respecte als drets que els ~~se~~ reconeixen les representacions de treball que els ofereixen (3). El desconeixement segueix sent més alt

Afegeixo al text entre parèntesi (1) (Si bé caldria encara veure quines serien les respostes dels obrers adults a aquesta ^{mateixa} pregunta)

(2) ←

Coneixement de les Comissions Obreres

	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>
No saben què són	21	19	40	23	27	50
No saben aproximadament	1	3	4	-	-	-
Saben en què són	7	8	16	6	3	9
No responen	-	-	-	1	-	1
TOTAL	30	30	60	30	30	60

Coneixement (3) del contingut del conveni col·lectiu corresponent a la seva empresa

	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>
No coneixen	6	16	22	25	22	47
El coneixen aproximad.	8	4	12	1	1	2
El coneixen	16	9	25	4	7	11
No responen	-	1	1	-	-	-
TOTAL	30	30	60	30	30	60

entre les noies. Els ^{noies} empleats constitueixen una excepció en el conjunt. En aquest cas, es podria pensar que les dades indiquen un desinterès per part dels joves respecte a les lleites lleials i a les seves bases. En tot cas, suggereixen la poca importància que els joves concedeixen al fet d'unes negociacions de les quals estan debentament exclosos: com a obrers i com a joves.

& & &

En aquest capítol es posa ^{en} ~~de~~ relleu fins a quin punt els joves entrats vistats estan ja profundament marcats, a la seva edat, pel fet de pertànyer a una ~~classe~~ classe social. Entre un jove estudiant que es prepara per a una carrera i que veu obrir-se davant d'ell tot un ventall de possibilitats i un jove obrer que als seus 17 o 18 anys ja en porta quatre de treball i que sap que aquesta serà més o menys la seva vida, hi ha ben pocs punts ^{comuns}. Igualment, la universitària d'idees altruistes, la dependenta que aspira a ser maquilladora o la jove obrera que somia ~~amb~~ ser azafata. En el cas de les noies empleades i obreres, la seva rainació per classe social d'origen és doble ^{amb una} ~~amb una~~ determinació per sexe.

Els determinismes derivats de la classe social són ben percebuts pels obrers, ~~tant~~ tant o més que pels estudiants, ^{els} ~~els~~ quals hi arriben tòrricament. Les noies treballadores solen adonar-se bé d'allò que els és immediat, però tenen ~~algunes~~ dificultats a portar l'anàlisi fins a l'aspecte més allunyat de la seva existència directa. Els empleats són els que més sovint han assimilat la ideologia ^{transmesa} ~~transmesa~~ per l'escola, la família i altres aparats ideològics al servei de la classe dominant: ^{perceben} ~~perceben~~ la societat estructurada jeràrquicament però ^{creuen que} ~~en les~~ diferències entre classes socials són cada vegada menys acusades i que les possibilitats de pujar són obertes a tothom i lligades a la sort, a la intel·ligència i a l'esforç individual.

Les diferències entre grups són també molt notables quan es tracta d'orientar-se professionalment. Els estudiants ja han trobat, en la majoria dels casos, un camí que els satisfà; els obrers

III.- EL TEMPS EXTRA-LABORAL:

=====

DIVERSIÓ, CONSUM, FORMACIÓ I INFORMACIÓ

=====

saben que els ~~no~~ ^{tenen} queda poc marge per a una orientació diferent de la que ja ~~porten~~; entre els empleats, en canvi, n'hi ha uns quants que tenen pensat arribar a un status professional superior al que tenen. La indecisió és força freqüent, sobretot entre els nois, i n'hem avançat una possible explicació.

L'examen de les professions considerades "ideals" pels joves entrevistats ha portat a una reflexió sobre algunes de les contradiccions amb què es troben els joves, especialment els joves burgesos i els obrers. L'altreisme -més o menys teòric- dels estudiantants contrasta amb el pragmatisme dels obrers.

COMENTARI

III. EL TEMPS EXTRALABORAL: DIVERSIÓ, CONSUM, FORMACIÓ, INFORMACIÓ

1. EL TEMPS LLIURE

Definició de temps lliure

En les societats industrials avançades, l'activitat productiva dels homes tendeix a concentrar-se en determinats períodes i hores de la vida dels individus, deixant uns períodes residuals més o menys llargs. A aquest temps que queda al marge de l'activitat professional ~~anomenat~~ ^{se'n} el nom de "temps lliure" -temps en què l'individu fa, teòricament, el que vol, per contraposició al temps que dedica al treball, reconeixent amb l'activitat professional de l'home té, per a la gran majoria, un caràcter d'imposició, o també el nom d'oci -iniciació o manca de treball- o el nom de lleure -temps disponible-.

El temps efectivament disponible

S'ha parlat molt, en els últims anys, de la importància del temps lliure en les grans ciutats modernes, i s'ha arribat a utilitzar l'expressió de "civilització del lleure" per ^{significar} ~~reflexionar~~ aquesta importància.

Però la realitat sembla quedar ben lluny d'aquestes elucubracions. Una primera afirmació a revisar és ^{si de debò} ~~tant~~ la gent disposa en general d'un temps extralaboral considerable.

Es veu que, ^{per a la majoria,} ~~generalment,~~ hi ha una divisió neta entre temps de treball i la resta (encara que aquesta divisió seria ja menys

clara per les dones que porten una casa). És cert, també, que és general l'aspiració a reduir progressivament les hores de treball en benefici de les hores d'oci, i que el temps lliure es valora cada vegada més, tant per efectes de la propaganda dedicada a convertir-lo en temps privilegiat ^{per al} ~~per al~~ consum com per efecte del caràcter despersonalitzador de la majoria dels treballs industrials i administratius. Però s'ha de tenir present que les jornades de treball solen ser tan dilatades que, fora d'alguns privilegiats, la gent es limita a treballar, menjar i dormir. I així tot l'any. ^{La pluricomplicitat} ~~La pluricomplicitat~~ -pels empleats- i les hores extra~~s~~ -pels obrers- són la forma normal d'aconseguir un guany que permeti viure. En aquest sentit, les dades sobre la jornada laboral dels joves entrevistats són prou explícites. No cal dir que els estudiants són, de bon tros, els que disposen de més lliure.

D'altra banda, el temps que queda al marge de la jornada de treball no es pot considerar, globalment, un temps disponible. El temps de desplaçament entre ^{la casa} ~~entre~~ i l'loc de treball, passant en uns mitjans de transport quasi sempre excessivament plens, és bon bé un temps perdut. En el cas dels obrers i d'alguns empleats, la residència en barris o municipis perifèrics agreuja aquesta situació. Per a les noies, cal considerar encara el temps dedicat al treball domèstic, que sol ocupar més hores quan es tracta d'obres ^{ves} ~~ves~~ que quan es tracta d'empleades:

<u>Hores setmanals dedicades a ajudar en el treball domèstic</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>Total</u>
Cap	18	12	30
Menys de 10 hores	10	8	18
De 10 a 19 hores	2	8	10
De 20 hores en endavant	-	2	2
TOTAL	30	30	60

^{manca} La ~~quantitat~~ d'hores disponibles, apart del treball, per la majoria de la població no és només pròpia de països de baix nivell de desenvolupament econòmic. A França, el mateix Ministeri de la

Juventut i dels Esports reconeix en l'informe citat anteriorment, ^{basant-se} ~~especialment~~ en investigacions sociològiques, que "la noció de 'lliure' o 'esplai' no té significació precisa 'viscuda' per a la major part dels treballadors".

2. LA UTILITZACIÓ DEL TEMPS "LLIURE"

La recuperació ^{per al} sistema

Malgrat tot, qui més qui menys, tots els joves disposen d'unes hores setmanals, ~~a part~~ del treball. Però el que cal posar en dubte és la continuació és que aquestes hores representin realment un temps lliure. Ja hem parlat de com, ^{la} a base d'una formació social capitalista, hi ha l'explotació exercida per part dels que ^{dominen} ~~dominen~~ la propietat dels ^{mitjans} ~~abats~~ de producció sobre ^{els} ~~els~~ que no en posseeixen. Aquestes relacions d'explotació tenen un caràcter global, que no s'atura a la porta de la fàbrica, sinó que continua en totes les facetes de la vida: formació, ^{allotjament} ~~vivenda~~, consum, diversió, informació. Tot es troba igualment al servei del capital. Mentre subsisteixi l'alienació en el treball, no pot haver-hi temps lliure.

I allò que és cert ^{per als} ~~per als~~ adults ho és igualment ^{per als} ~~per als~~ joves. És més: es considera que l'adolescència i la primera joventut és un període crític i que l'orientació presa durant aquests anys serà determinant per a la bona integració del jove a la societat. Calia, doncs, ^{crear} ~~buscar~~ formes de modelar els joves de conformitat amb les normes establertes, de controlar la seva activitat i de canalitzar la ~~seua~~ possible revolta. La família i l'escola han realitzat ja la seva tasca bàsica, durant ^{la infància} ~~l'infància~~. L'escola ^{continua} ~~continua~~ actuant sobre els joves estudiants i, en el cas dels obrers, el treball s'encarrega de continuar ^{la} ~~la~~ integració començada. Però, el temps anomenat lliure és també apte per a tota classe de propagandes i manipulacions, i s'aprofita a fons. Els mitjans de comunicació -especialment la ràdio i la televisió-, en múltiples formes de propaganda directa i indirecta, proposen una competició en la diversió, en el vestir, en el posseir, competició que ha d'omplir la vida del jove, distraient-lo d'altres objectius, i que ha d'augmentar consi-

terriblement el merest de tota una sèrie de productes més o menys superflus ⁽¹⁶⁾. Però, per poder entrar en l'únic joc que es proposa, s'han de tenir diners per gastar. Per tant, l'objectiu ^{primordial} ~~principal~~ serà l'èxit en la professió; és planès, doncs, desprendre's, ser ràpidament jove, ^{fins i tot} ~~moltes~~ sentir-se rebel, ^{mentre} ~~enconsciente~~ no se'n recorda la dedicació a la preparació professional i al treball. Així es procura formar individus ben disposats ^{per} al treball amb objectius de superació de cara a l'embollet ascens, fins arribar al moment de la desocupació i ben disposats a la desreocupació quan s'acaba la jornada laboral. Sent que treballa de bon grat i per fer, es diverteix i no planteja problemes.

L'activitat extra-laboral

Segons les dades de l'enquesta, el temps de que disposen els joves fora de les hores de treball (treball a l'empresa o treball a casa) es distribueix, en general, entre estudis o curses, des-cans, passeig, televisió, cinema, la pràctica d'alguna esport i el ball.

L'assistència a curses en sortir del treball és una pràctica força activa entre joves treballadors i empleats, especialment ~~els~~ nois, tal com s'ha vist en el capítol anterior. Aquesta activitat ocupa a molts joves un nombre considerable d'hores setmanals, ^{les quals} ~~quan~~ afegides a les hores de treball i de transport, fan que els dies laborals quedin materialment saturats. Deixant a part les hores d'estudi a casa, 28/60 nois i 9/60 noies arriben a dedicar deu o més hores setmanals a assistir a classe (2). Es tracta més sovint d'obrers (28/60) que d'empleats (12/60). Altres 10 entrevistats hi dediquen menys hores.

L'assistència en l'assistència al cinema és molt general, i més encara quan es tracta de noies (3). Anar al ball apareix com a activitat pròpia dels joves que treballen i, en especial, dels em-

(16) Segons dades que figuren en el "II Plan de Desarrollo Económico y Social", realitzades per l'INEC, un 16% de la població espanyola està entre els 16 i els 25 anys.

pleats i empleades ~~els~~. Les noies estudiantes són molt rarament
afídes dels balls; possiblement, la noia burgesa assisteix més
avist a festes privades. ~~sempre entrar ara a l'assiduitat -~~
~~després de la guerra i de la república~~

La pràctica d'esports ~~està molt~~ és molt freqüent entre els
nois estudiantes i ~~no~~ és sensiblement ~~menor~~ quan es tracta d'obrers
i d'empleats. Entre les noies, també les estudiantes donen una pro-
porció elevada de pràctica d'esport. Les dades sobre pràctica d'es-
ports són, en certs aspectes, el negatiu de les dades sobre la fro-
quentació de balls.

(2) Pràctica d'esports

Hores setmanals d'assistència a cursos	Empl.		Obrers	Noies	Empleades		Obreres	Noies	TOTAL	
	Empl.	Obrers	Noies	Empleades	Obreres	Noies	Empl.	Obrers		
Cap	11	11	22	25	19	44	36	30		
Menys de 10 hores	7	2	9	4	3	7	11	5		
De 10 a 19 hores	10	13	23	1	8	9	11	21		
De 20 hores en endavant	1	4	5	-	-	-	1	4		
Sense resposta	1	-	1	-	-	-	1	-		
TOTAL	30	30	60	30	30	60	60	60		

(3) Activitats

Activitats	Estud.	Empl.	Obr.	NOIS	Ega.	Ema.	Obr.	NOIES	Estud.	Empl.	Obr.
Són afídes del cinema (hi van cada 15 dies o més sovint)	20	29	19	60	25	23	27	75	45	52	46
Són afídes del ball (hi van cada 15 dies o més sovint)	13	23	13	54	3	21	12	56	16	44	30
Practiquen esport	22	16	16	54	20	10	3	33	42	26	19

L'associació

En el cas respecte de la vida dels ^{joves} ~~individus~~ en aquesta hi ha d'incorporació a la societat adulta, que l'ordre social ha de vetllar i encaminar, és la seva "la possibilitat de prendre militàncies polítiques i religioses i el seu afany d'associació. A aquesta associació correspon l'activitat i l'organització de moviments i entitats creates pel mateix i dirigides als joves.

En l'organització realitzada, els moviments o entitats ~~on~~ ^{que} pertanyen un major nombre d'entrevistats són, d'una banda, les agrupacions esportives, i, d'altra, l'ascetisme (1). De i altres tipus d'entitats realitzen eficaçment la seva tasca incorporadora, però ho fan amb mètodes diferents.

L'ascetisme és un moviment que aviat se'n inscriu: el seu objectiu és la formació dels fills de la burgesia ^{per fer-ne} ~~en~~ individus capaçs d'ocupar llocs de responsabilitat en els moments en què es moguin i acceptin les de ser propis com a adults. L'educació es basa en l'exaltació de l'ideal del perfeccionament individual, o través de la disciplina dels instints, i en l'adquisició d'un hàbit de disponibilitat i d'un sentit de responsabilitat, al servei d'unes objectes abstractes i socials, que, després, la classe dominant s'encarregarà de demostrar en cada ocasió, d'acord amb els seus interessos. dels 21 entrevistats que pertanyen a associacions escoltes (14 noies i 6 noies), 17 són estudiants.

Cal dir que alguns tipus d'entitat o grup dona valor a més coses d'associació ~~amb~~ tracta ^{se} dels estudiants entrevistats.

Quant a les associacions esportives, la seva actuació pot tenir una de les següents: l'espectacle i els partides, i la pràctica de l'esport. Els primers juguen un paper de substitució de militàncies polítiques havent renunciat. La utilització de la pràctica esportiva que ha estat reflectida en les declaracions fetes recentment amb motiu de la instauració del "Dia del Deporte" pel seu pro-

Afepr. la
al text

(1) encara que l'ascetisme utilitzi l'esport com a mitjà de la seva acció, val la pena distingir-lo de les associacions pròpiament esportives pel seu objectiu d'incidència en la formació global de la personalitat dels joves, i per la seva àrea d'actuació.

motors (1), que qualificaven l'esport de "gran escola de apren-
daje e interacció social" i afirmaven que "los intermbios depor-
tivos permiten una mayor intercomunicación entre los distintos ni-
veles sociales, facilitando así una mejor comprensión entre éstos".
En definitiva, no se tracta de recordar les contradiccions entre
classes socials (niveles sociales en la seva terminologia), sinó de
distanciar-les d'aquestes contradiccions.

La pertinença a associacions de tipus esportiu és la més corrent
entre els empleats i els obrers entrevistats (18 i 48 casos, res-
pectivament). També hi pertanyen els estudiants, i alguna noia en
cada un dels tres grups femenins. Entre les noies, l'associació en
entitats culturals o recreatives es presenta, aproximant, en
el mateix nombre de casos que l'associació en entitats esportives.
En el conjunt, 86 entrevistats diuen pertànyer a alguna associació
esportiva.

Considerant ahora qualsevol tipus d'associació, els estu-
dients (nois i noies) són els que hi pertanyen ^{més} sovint; les
noies empleades i obreres són, en canvi, les que presenten una
tendència més baixa a l'associació (2);

Apar. ho al
text entre
parentesi

(1) Instituto de la Juventud, dependient de la Relación Nacional
de Juventudes,

(2)

Nombre de casos d'associació

Estudiantes	28	Estudiantes	21
Empleados	14	Empleados	9
Obreros	16	Obreros	5
NOIS	58	NOIES	36

La dedicació amb certa assid. Estat (que hem fixat en un mínim
de 33 hores setmanals) és molt menys corrent:

Estudiantes	12	Estudiantes	5
Empleados	3	Empleados	-
Obreros	4	Obreros	1
NOIS	19	NOIES	6

Despeses dels joves ~~en la compra de roba i calçat~~

Actualment, els joves solen disposar de diners, i així ho confirmen les dades de l'enquesta, (1). Però, no s'lament hi ha diferències quant a la forma de procurar-se'ls, ^(cf. ap. I) ~~sinó~~ ^{en} ~~sinó~~ ^{en} que són també notables ~~en~~ ^{en} la quantitat disponible i ^{en} la utilització que se'n fa.

En ~~el~~ ^{mitjana} conjunt de joves entrevistats, la quantitat ^(pura ~~quantitat~~ variu molt d'un grup a l'altre) de diners disponibles se situa en 1.183 ptes. ⁽⁴⁾ Entre noies i noies hi ha diferències en el sentit ~~de~~ que els xifres tenen quantitats més importants de diners (4). És molt curiós ^{de} observar la proximitat de les xifres corresponents a noies estudiant i a noies obreres, d'una banda, i a noies estudiants i noies obreres per l'altra, per amb valors molt més baixos en el cas de les noies. En canvi, els grups d'empleats i d'empleades, encara que conserven entre ^{ells} ~~el~~ el mateix ^{de} ~~mateix~~ ^{de} nivell ~~de~~ sexes, donen valors mitjans molt més alts que els altres grups, fins al punt que la mitjana ^{de} general de diners que tenen les noies empleades està al nivell de la dels noies obreres i empleats. Aquesta singularitat dels joves empleats és explicable si tenim en compte que ^{els} ~~quatre~~ correspon també la xifra de guany més elevada, i que no es correspon pas amb una proporció ~~de~~ ^{de} ~~donació~~ ^{de} diners als pares superior

Alegir aquest parentesi al lloc

(1) (Sobre la procedència dels diners, vegeu el capítol I.)

(2) ~~Vegeu el capítol I.~~

(17) ~~(18)~~ La mitjana ^{de} calcula sobre la base dels joves que disposen d'una quantitat fixa de diners al mes. Cal advertir que la base és molt més petita -i, per tant, el càlcul és més inexacte- en el cas de les noies, ^{ja que} ~~entre~~ ^{entre} elles és força freqüent no disposar d'una quantitat fixa, sinó anar obtenint a mida que ho demanen.

A l'apèndix

^{Cal tenir en compte el marge d'error que comporten aquests càlculs ~~amb~~ ^{amb} ~~una~~ ^{una} ~~certa~~ ^{certa} ~~inexactitud~~ ^{inexactitud} ~~que~~ ^{que} ~~se~~ ^{se} ~~deu~~ ^{deu} ~~a~~ ^a ~~la~~ ^{la} ~~dispersió~~ ^{dispersió} ~~del~~ ^{del} ~~valors~~ ^{valors} ~~que~~ ^{que} ~~intervenen~~ ^{intervenen}}

(4) Quantitat mensual de diners de que disposen els joves
(mitjana per grup)

Estudiants	1.026 ptes.	Estudiantes	785 ptes.
Empleats	1.864 "	Empleados	1.191 "
Obreros	1.198 "	Obreros	711 "
TOTAL NOIS	4.355 "	TOTAL NOIES	875 "
TOTAL NOIS I NOIES		1.183 ptes.	

a la dels obrers. Respecte als estudiants, cal considerar que el fet de que no disposin de tants diners no vol pas dir que el seu nivell de consum sigui més baix, sinó que és conseqüència de la major dependència econòmica que tenen respecte a la família (1). Per a molts d'ells, els ^{despeses} ~~seus~~ fets pels paros o avis amb ocasió de "sants", aniversaris o exàmens són la forma normal d'adquirir coses d'un cert valor; a més, els paros financen ^{a vegades} viatges, vacances i altres despeses.

L'examen de les despeses ~~seus~~ que els joves ~~realitzen~~ fan per una sèrie de conceptes evidència que els joves empleats -que eren els que disposaven de més diners- són també els que més gasten: ^{la mitjana} ~~la mitjana~~ de les despeses mensuals dels empleats és ^{la} ~~la~~ més elevada en l'airebé totes les partides analitzades (2), mentre que ~~la mitjana~~ la xifra d'estalvi ~~se~~ situa per sota de la dels obrers. Els estudiants són els que donen una mitjana d'estalvi més baixa (~~se~~ amb només 14 casos d'estalvi entre els dos grups), cosa que és coherent amb la des preocupació respecte als diners que la posició econòmica de la seva família els permet de tenir (des preocupació pel futur pròxim, que no vol pas dir desinterès per la seva posició econòmica ~~en~~ ^{llarg termini} ~~el futur~~). Les mitjanes de les principals despeses considerades, calculades per grup i globalment, i reduïdes sempre a pessetes mensuals, són ~~les~~ (18):

Afegir-ho al
seu lloc entre
parentesi

(1) (vegeu capítol I)

(2) També s'ha vist en el capítol I que els empleats (noies i noies) eren els que donaven major proporció d'autofinançament dels estudis. (3) Semblantment, es ^{demana} ~~demana~~ sobre les despeses en vestit, però no se'n han calculat les mitjanes pel fet de que hi ha força respostes que es refereixen a despeses per temporada, fent difícil ^{la interpretació} ~~la interpretació~~ de les dades. S'observa, de tota manera, que el vestit corre sovint a càrrec del pressupost familiar; no obstant això, les noies hi dediquen diners propis, especialment les empleades.

Tampoc s'ha calculat la mitjana de les despeses en compres a ter-

mitjant

Despeses per diferents conceptes (on ptes. mensuals)

<u>Conceptes</u>	<u>Total</u>	<u>Total</u>	<u>T o t a l</u>			<u>TOTAL</u>
	<u>NOIS</u>	<u>NOIES</u>	<u>Estud.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obres</u>	
Cinema ⁽¹⁾	139	70	114	128	72	105
Futbol ⁽¹⁾	11	-	7	3	6	5
Balles i festes ⁽¹⁾	197	34	71	159	115	115
Altres espec- tacles	43	20	43	40	11	31
Bejudes, ape- ritius	222	112	141	217	144	167
Diaris, reviste- tes, llibres ⁽²⁾	116	109	135	146	56	113
Tobac	122	33	75	102	55	78
Discos	60	39	41	77	32	53
Estalvis	237	195	93	247	297	211

El gràfic ^(adjunt) reproduïx l'ordre més interessant, segons
casos i els nivells socio-^{ocupacionals} ~~econòmics~~. I facilita la compa-
ració. És interessant d'observar que el màxim consum el fan els emplo-
ats en totes les parts, exceptant l'estalvi -ja comentat- i el

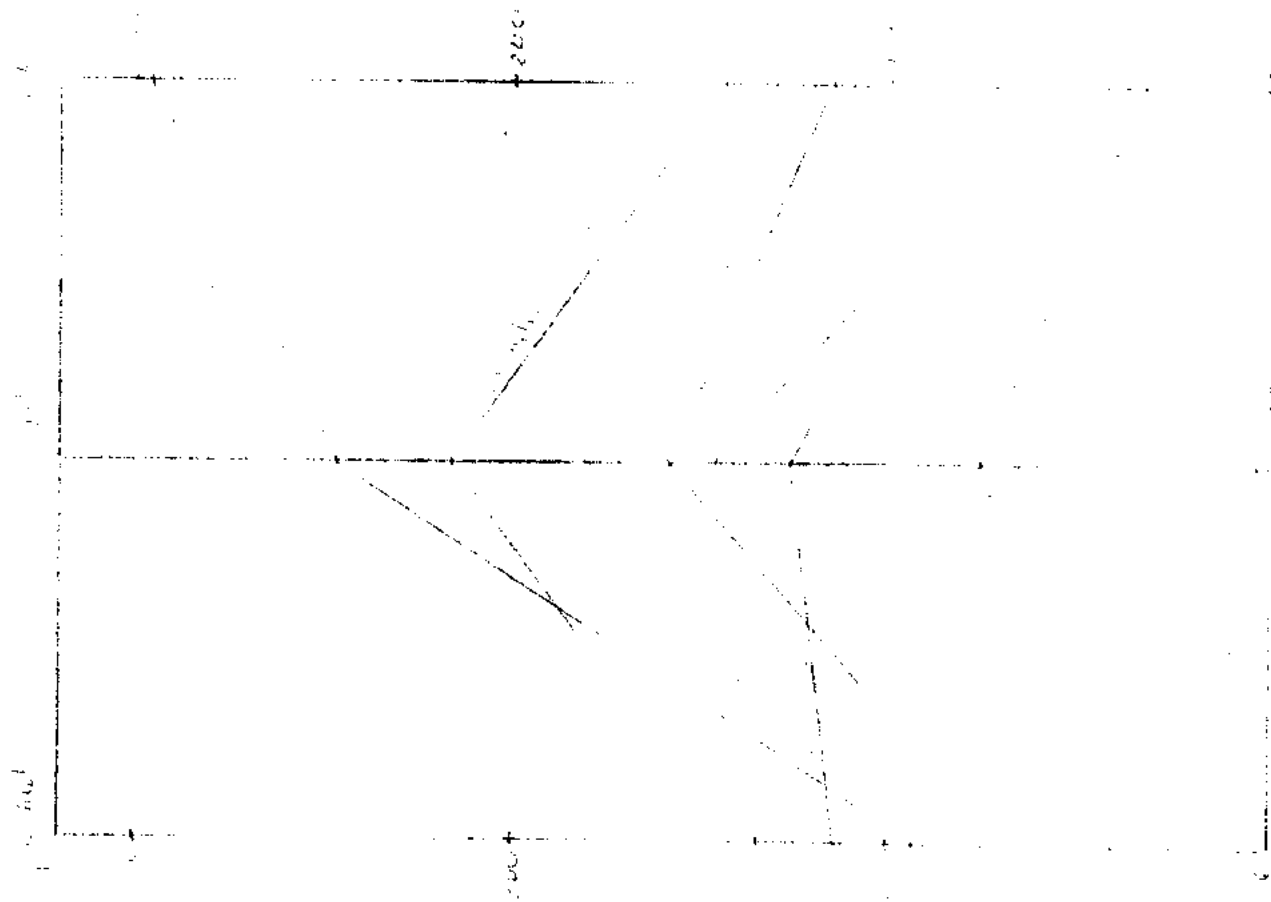
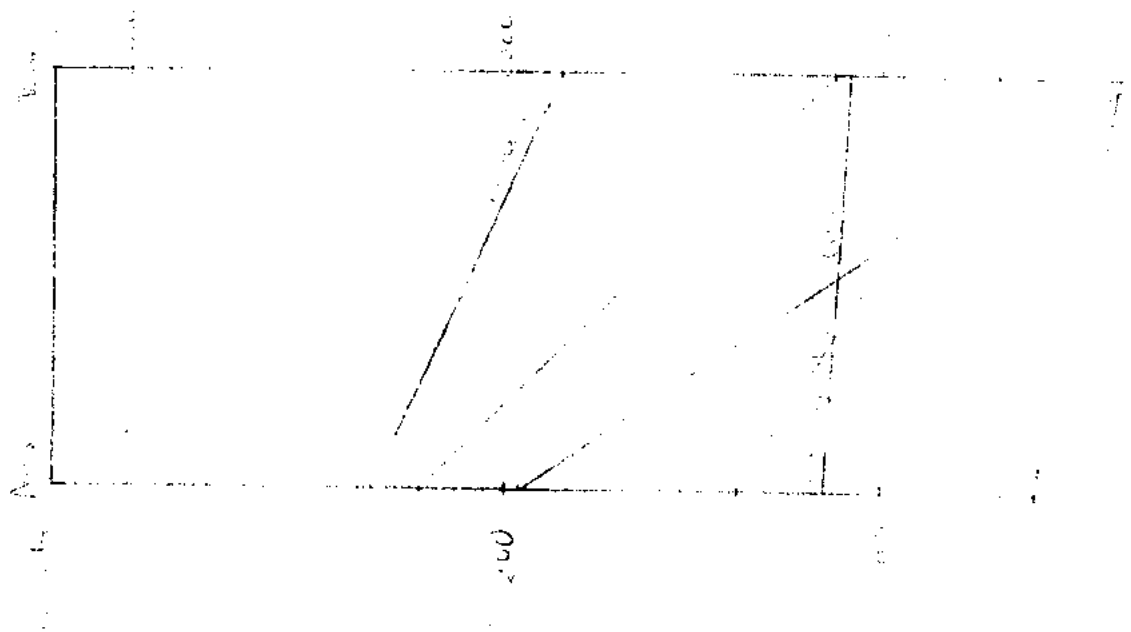
minis, per la seva insignificança. Només 8/180 entrevistats diuen
pagar alguna cosa per aquest procediment, i només en 2 casos la
quantitat dedicada a això supera les 200 ptes. mensuals. Als ter-
minis es refereixen generalment a compra de llibres (suposen que
per algun sistema ^{com ara el} ~~enllaç~~ Círculo de lectores).

Al voltant d'un terç dels entrevistats parlen de projectes que
els ~~han~~ han de suposar una despesa extraordinària de diners. Les
despeses extraordinàries són ben variades. Només es repeteixen amb
certa freqüència els projectes de vacances i viatges (21 casos),
compra d'una moto o un cotxe (9 casos), i propiació del ^{matrimoni} ~~casament~~
(5 casos).

(2) És encara més possible ^{fer-ne el desglossament.} ~~desglossar les despeses per conceptes de les dife-
rents variacions de les despeses.~~

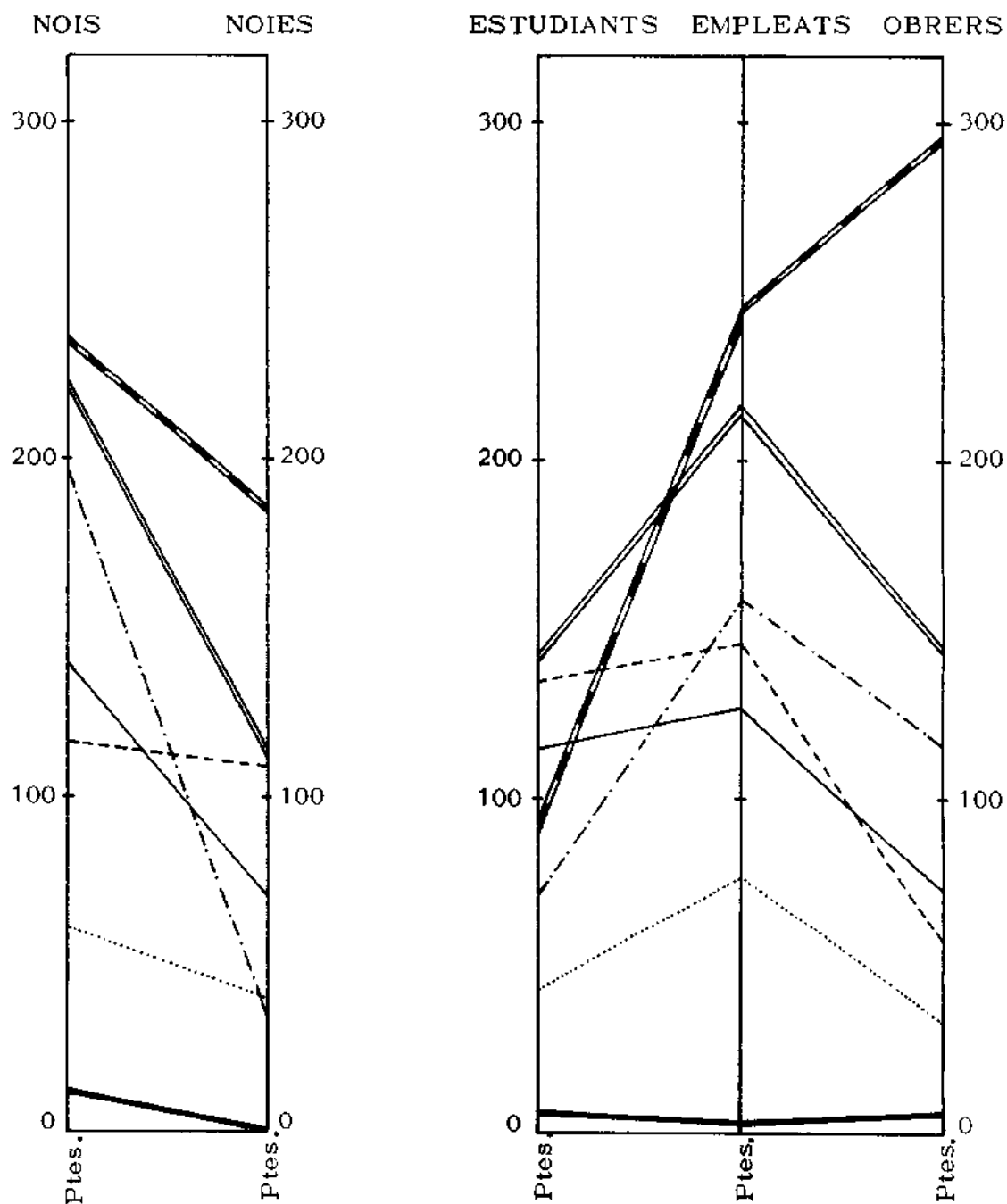
(1) Dades a completar amb les de freqüentació d'un i altre tipus
d'emploi, considerats abans.

Graphic 3. Net present value (NPV) graphs per different concepts

Gràfic 3

MITJANA MENSUAL (en pessetes) GASTADA PER DIFERENTS
CONCEPTES

..... Discs

—— Cinema

- - - - - Balls i festes

- - - - - Diaris, revistes, llibres

===== Begudes i aperitius

—— Estalvis

—— Futbol

futbol -despesa ^{insignificant} ~~considerable~~ en tots els grups-. Als obrers correspon, juntament amb el màxim d'estalvi, el mínim en la major part dels conceptes. Entre nois i noies hi ha fortes diferències en les partides en què és corrent que els xicots convidin a les noies; també, la xifra d'estalvi és més elevada ^{entre} els nois, però l'estalvi de les noies ^{com a grup} representa una part més gran de la xifra de diners disponibles. La poca importància de la xifra de despeses en futbol s'ha d'entendre tenint en compte que ^{la dona} ~~estalvia~~ per aquest esport tendeix a trèncix, per a molta gent, s'acaba en la compra i lectura assídua de publicacions esportives i en la contemplació dels partits ^{a la} ~~televisió~~ per T.V. o per ràdio; possiblement, alguns joves tenen ^{a més} ~~oportunitat~~ d'utilitzar els corbats de soci dels adults de la seva família.

La informació

Lectura de diaris

En l'apartat anterior s'han vist les despeses ~~relacionades~~ en lectures dels diferents grups de joves. Convié examinar ara quin és el tipus d'informació que representen aquestes lectures, així com l'utilització d'altres possibles fonts d'informació.

S'ha d'advertir d'entrada que aquí es pren com informació el simple accés a les notícies, sense entrar pràcticament en la consideració del grau d'objectivitat o de relació amb què aquestes es presenten, ni en el nivell d'assimilació per part dels joves.

Si les dades sobre freqüència de lectura de diaris s'anàlitzon sense distinció del tipus de diari llegit, es pot afirmar, en primer lloc, que el nivell de lectura és considerablement ~~alt~~ ^{alt}, exceptuant els grups de noies empleades i de noies obreres ~~amb~~ ^{molt} ~~baix~~ ^{fin}.

~~4~~ ¹
Freqüència de lectura de diaris

La lectura de diaris legal amb la ...

Freqüència de lectura de diaris									Total			
	Est.	Emp.	Obr.	NOIS	Emp.	Emp.	Obr.	NOIES	Est.	Emp.	Obr.	TOTAL
Cada dia	27	24	13	67	19	1	2	22	46	25	13	89
Varis cops per setmana	3	2	5	10	7	5	4	10	1	7	9	26
Els diumenges	-	-	-	-	1	2	-	3	1	2	-	3
De tant en tant	-	2	6	8	1	5	5	11	1	7	11	19
No en llegeix	-	2	3	5	2	17	19	38	2	19	22	43
TOTAL	30	31	30	90	30	30	30	90	50	60	60	180

les noies estudianto tenen un nivell de lectura de diaris més baix que el dels estudiants. Per grups ocupacionals, la freqüència de lectura va decreixent a partir dels estudiants. * (Estadística pàg. anterior)

De tota manera, el nivell de lectura de diaris s'ha de matificar. Si es considera que la lectura d'esportius representa un tipus d'informació específica, que ^{s'ha de} ~~est~~ situar al marge de ~~la~~ informació general sobre l'actualitat, ~~almenys~~ ^{cal} afegir els que no llegeixen diaris els que només llegeixen esportius (i ~~els~~ ^{afegir-hi també} ~~els~~ ^{els} que, llegint altres tipus de diaris, llegeixen exclusivament seccions tals com reports, anuncis, espectacles, "sucessos", etc.). S'obté així el nombre següent de joves absolutament no-informats (el ^{rel que} ~~menys~~ ^{aproximada} ~~menys~~ a la lectura de diaris ^{es refereix}):

Estudiants	1	Estudiantes	3
Empleats	9	Empleadas	22
Obrers	15	Obreras	25
TOTAL	25	TOTAL	50

Les xifres es poden qualificar d'alarmants, ^{rel fet que} ~~però~~ no inclouen encara els individus, possiblement poc rosos, que tot i informant-se ho fan d'una manera molt superficial. En canvi, podem intentar excloure de l'anterior taula els individus als quals — segons dades que veurem més endavant — arriba la informació televisada, encara que el perill de no-assimilació absoluta és molt més gran. El nombre de no-informats queda reduït de la següent manera:

Estudiants	1	Estudiantes	1
Empleats	3	Empleadas	10
Obrers	8	Obreras	10
TOTAL	12	TOTAL	21

Les dades sobre tipus de diaris llegits pels joves entrevistats (molts d'ells en llegeixen més d'un) mostren una diferència molt notable entre nois i noies quant a lectura de diaris esportius ~~els~~. Apareix també l'exclusivitat dels grups estudianto quant a

(*) vegeu nota a pàg. següent.

rebre informació a través de diaris estrangers i l'escaïa difusió entre els joves dels diaris ^{que són} ~~declaradament~~ del règim (La Fronça, Solidaridad Nacional).

Sobre una llista de 16 punts, els joves assenyalaven les seccions del diari que solien llegir. Les dues seccions més citades en cada un dels grups són:

<u>Grup</u>	<u>Seccions més citades</u>	<u>Freqüència de cita</u>
Estudiants:	Política nacional	(23)
	Política estrangera	(22)
Empleats:	Esports	(20)
	Política estrangera	(15)
Obrers:	Esports	(10)
	Política estrangera	(15)
Estudiants:	Política estrangera	(25)
	Política nacional	(23)
Empleats:	Cartellera d'espectacles, ràdio, TV	(6)
	Política estrangera	(5)
Obrers:	Cartellera d'espectacles, ràdio, TV	} (7)
	Música	
	"Sucessos", notícies de societat	

(Les fortes diferències en les freqüències són parcialment degudes a les diferències en el nombre de joves que en cada grup, llegixen diaris.)

<u>[de pàg. ant.]</u>		<u>Nombre de cites</u>						
<u>Diaris llegits</u>	<u>Estud.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obr.</u>	<u>NOIS</u>	<u>Estuda.</u>	<u>Emple.</u>	<u>Obra.</u>	<u>NOIES</u>
Nacionals no declaradament del règim	43	30	27	100	34	13	9	56
Nacionals declaradament del règim	1	2	1	4	-	-	1	1
Estrangers	6	15	11	32	1	-	2	3
Altres	6	-	-	6	3	-	-	3
No llegixen	-	-	-	-	-	-	2	2
No respon	-	2	3	5	2	17	19	30
	-	1	1	2	-	-	-	-
	(10)	(30)	(30)	(90)	(30)	(30)	(30)	(90)

Altres publicacions

Apart dels diaris, la lectura habitual d'algun altre tipus de publicació periòdica és gairebé general en tota la població entrevistada. L'anàlisi de les revistes o sèries que els joves huen llegir es presta a al·lucinaris. En primer lloc, s'observa ~~la~~ l'elevada difusió que tenen entre les noies (especialment, en l'edat) les revistes de modes, de la casa, de notícies de l'"alta societat" o de la vida de l'art de fama, i les fotonevel·les i altres publicacions periòdiques d'amor, de guerra, d'ídols de la cançó, ^{publicacions} que contribueixen a afirmar-les en el rol de dona-objecte que els ~~els~~ assigna la societat, els ~~els~~ recorden les virtuts que els cal cultivar per a ser la "dona ideal" i els ~~els~~ presenten com a recompensa un possible

(A)

Principals tipus de publicacions

<u>periòdiques llegides habitualment</u>	<u>Est.</u>	<u>Emp.</u>	<u>Obr.</u>	<u>NOIES</u>	<u>Est.</u>	<u>Emp.</u>	<u>Obr.</u>	<u>NOIES</u>
Revistes esportives	2	5	3	10	-	-	2	2
Revistes de modes, de la casa, de notícies d'"alta societat" o de la vida de l'art de fama	1	8	2	11	4	22	16	42
Publicacions d'humor	5	7	1	13	1	-	2	3
Publicacions catalanes	13	1	1	15	8	-	-	6
Fotonevel·les (Corín Talledo i similars), publicacions d'amor, de guerra, d'ídols de la cançó	4	4	4	12	4	9	12	25
Revistes "cultes" (estil <u>Destino</u>)	25	19	3	52	27	4	1	32
Revistes "polítiques" per a nenes (estil <u>Cuadernos para el día</u> , <u>Índice</u> , <u>por</u>)	7	1	-	8	4	1	-	5
no resposta	-	2	6	8	-	3	1	4
<i>Suma</i>	(30)	(30)	(30)	(90)	(30)	(30)	(30)	(90)

-no probable- idili d'alt nivell -com el de la protagonista de la novel·la, article o conte- que ^{els} ~~les~~ faci oblidar ~~els~~ aspectes desagradables de la seva actual situació. Sembla que no ^{nesta} ~~quasi~~ lloc ni per a l'humor, ^{ja que} ~~perquè~~ gairebé tots els que citen publicacions humorístiques són nois. Les noies estudiants escapen ja -o ho fan voler- a aquestes publicacions. Quant a les revistes catalanes, veiem que la seva difusió apareix restringida als grups estudiants. El mateix -amb menys difusió- es pot dir de les publicacions "polítiques". La lectura del que hem qualificat de "revistes cultes" està molt estesa entre els estudiants d'ambdós sexes, també força entre els nois empleats i, amb menor mesura, entre els nois obrers.

Quant a compra i lectura de llibres, les dades disponibles ^{en} ~~de~~ mostren una acusada relació entre el nivell ocupacional i l'adquisició i de llibres: els estudiants compren i lleixen més llibres que els empleats, i aquests més que els obrers. Els nois llegixen més que les noies.

La televisió

La televisió és el mitjà gairebé general d'informació, formació i diversió (1). Tant en els grups d'estudiants hi ha una xifra apreciable d'individus que no veuen mai o gairebé mai els programes: 17/62 estudiants, dels quals 11 ^{diuen} ~~no tenen~~ no tenen TV a casa seva (2). A part ^{d'aquests} ~~d'aquests~~, només 6/120 individus no veuen els programes de TV, i només 2 d'aquests ^{diuen} ~~no~~ disposen d'aparell a casa seva.

D'entre els programes de TV, podem distingir, d'una banda, els que són pròpiament informatius. Aquests arriben a la meitat dels entr vistes (59/100), sense diferències notables entre uns grups i altres, fora d'una lleugera menor proporció en els grups estudiants. Els programes culturals i recreatius semblen tenir una difu-

(1) De la utilització de la televisió pel sistema es n'ha parlat abans.

(2) Constatem, de passada, la resistència dels sectors "cultes" de la societat a la TV.

Incorporar-lo
al text
el seu lloc
correspondent

só molt més àmplia i, en aquest sentit, és oportú recordar el fort contingut ideològic de la gran majoria de programes, incloso^{es} els aparentment ^{innocents} ~~innocents~~.

Les preferències quant a programes de televisió ~~se~~ centren en les pel·lícules (estudiants, ^{noies} ~~estudiants~~ i empleades), esports (empleats i obrers) i programes de música moderna (obrers).

Els viatges

Se sent parlar sovint de la facilitat amb què els joves es desplacen ara a l'estranger. Aquesta seria, sens dubte, una nova ocasió d'informació i formació, que caldria veure fins a quin punt ^{és} ~~se~~ aprofitada. Però, a partir de les dades de la ~~nostra~~ enquesta, hem de començar per posar en dubte ~~el~~ que aquesta ocasió existeixi per a la majoria de joves. En efecte, ~~apart~~ dels estudiants, només una petita minoria ~~entrevistats~~ ha sortit alguna vegada a l'estranger ~~el~~, i cap de les noies obreres ~~ha~~ tingut mai aquesta oportunitat de conèixer altres ambients.

L'únic tipus de sortida a l'estranger una mica freqüent és la

	<u>Estud.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obr.</u>	<u>NOIS</u>	<u>Estuda.</u>	<u>Empla.</u>	<u>Obra.</u>	<u>NOIES</u>
No han sortit mai a l'estranger	7	23	24	34	9	27	30	66
Han sortit:								
per turisme	17	5	2	24	15	1	-	16
per anar a treballar	-	-	1	1	3	1	-	4
per ampliació d'estudis	4	-	-	4	2	-	-	2
intercanvi amb jo ves i altres faml.	-	-	-	-	5	-	-	5
esports, campsments	2	1	-	3	-	-	-	-
altres	5	1	3	9	2	1	-	3
TOTAL	35	30	28	50	36	30	30	96

(El total és de 32 en les columnes corresponents als estudiants, perquè aquest el va a vegades ~~diverses~~ ^{diverses} sortides.)

sortida per turisme. Es preguntava als joves amb qui havien anat quan i on havien viatjat en aquest pla, pensant que el més freqüent serien les sortides en pla d'aventura -sols o amb amics-, que són les que possibiliten el contacte i la informació no dirigida. Però no és així. El més freqüent és haver sortit amb la família -generalment amb els pares (citats per 17 nois i 9 noies)-. Els nois i les noies parlen de sortides amb amics i amigues, i també ^{amb noies?} d'estudiantats diuen haver sortit soles. Així això es redueix encara més la importància ja, en el moment de l'inqüest, de poder atribuir els viatges com a vehicle de difusió d'idees i comportaments.

& & &

Partint d'una revisió del concepte de ~~libertat~~ temps lliure, es remarca en aquest capítol com la majoria dels joves, entre setmana, es lliuren ja sigui a treballar, traslladar-se, seguir cursos nocturns, apart de veure la televisió sense d'aparar o dormir. D'altra banda, les escasses hores que queden per a altres activitats ^{estran} ~~estran~~ sotmeses a la relació global d'explotació, i l'alienació de l'home en el treball es reproduïx en l'alienació de l'home fora del treball.

Actualment, els joves són un públic consumidor d'una gran quantitat de productes que es fabriquen amb expressa destinació ~~per~~ a ells, i clients assidus d'espectacles i balls. Per això, qui més qui menys disposa d'alguns diners. Els empleats, proper com a grup, són els que guanyen més diners, i també els que més en gasten. Els estudiants, tot i tenir un nivell real de vida més alt, disposen amb autonomia de menys diners que els altres joves i depenen més àmpliament de la seva família.

Finalment, si ha hagut ocasió de veure el baix nivell ^{de recepció} d'informació ^{per part} dels entrevistats, i això sense prendre en consideració ni la qualitat ni el grau d'assimilació ^{de l'informació rebuda.} Els joves tenen a les seves mans una quantitat important de paper imprès (revistes, diaris), però els diaris es llegeixen, les revistes es miren i les fetonovelles en constitueixen la part important. Els estudiants d'ambdós sexes i, en menor ^{mesura} ~~mesura~~, els nois empleats s'allunyen d'aquesta tendència.

A MANERA DE CONCLUSIÓ

Tot remetent al lector als breus resums que apareixen al final de cada un dels capítols anteriors, val la pena⁴ fer aquí una recapitulació global dels resultats de l'estudi.

En primer lloc, es pot afirmar que les diferències entre els grups de joves entrevistats apareixen amb regularitat tot al llarg de l'estudi, tant pel que fa a les circumstàncies en què es desenvolupa la vida dels individus com a les representacions i reaccions davant aquestes circumstàncies. El fet de ser obrer, de ser empleat o de ser estudiant permet suposar en un jove maneres de ser, de pensar i de comportar-se ben diferents.

Sovint, al llarg del treball, els estudiants han aparegut com els més propensos a posar ^{en} qüestió els principis que se'ls ha volgut inculcar i a interpel·lar la societat. Però, en altres punts de l'enquesta, resulten, en canvi, els més propensos a adoptar actituds conservadores i ~~reaccionàries~~ ^{reaccionàries}. Al costat d'anàlisis molt clarividents de l'estructura social apareixen comentaris francament idealistes i reaccionaris. No hi ha dubte que els estudiants són, entre els individus de la seva edat, els que més es poden permetre postures de rebel·lió i també els més informats i formats per arribar a analitzar objectivament el context social en què viuen; ~~però això és que~~ ^{però això és que} tenen accés a autors de totes mones, sigui en la seva llengua sigui en idiomes estrangers, que també entenen; ~~que~~ ^{que} poden viatjar, llegir periòdics estrangers, dedicar hores o dies a discutir, a reflexionar. Privilegiats en tots sentits, són sensibles ^{al sistema d'exploració de la} ~~en~~ ^{en} repressió que perceben en ~~la seva vida quotidiana~~ ^{en particular} a les contradiccions del sistema educatiu. Per això, els estudiants estan ^{sovint} a primera línia de moviments de revolta en molts països.

Els joves obrers, en canvi, no tenen les ajutades tècniques de què disposen els estudiants per a ser erar el partitisme de la informació que arriba a les masses, per a criticar el que se'ls ofereix, ni poden tampoc permetre's el luxe de quedar sense feina o de dedicar hores a muntar revolucions de saló. Per tot això, els obrers resulten a vegades fortament integrats. Però, per altra ban-

de, els obrers tenen l'experiència de la seva pròpia situació; trobant-se en l'esconari de la lluita de classes, no sempre s'adonen ^{d'explorats} que estan explotats ni saben qui els explota, però sí que se'ls fa evident la duresa de les condicions a què estan sotmesos; mentre que els estudiants, gairebé tots ells ^(fills de la burgesia) ~~de la burgesia~~, tenen interessos molt lligats, justament, als de la classe social a què ^{a vegades} s'oposen i, en particular, ^(als de) la família contra la qual es rebel·len.

Els empleats, a mig camí entre uns i altres quant a possibilitats econòmiques a llarg ^{termini,} ~~plac,~~ sotmesos al mateix procés d'inculcació de la ideologia burgesa que els altres, senten el mateix grau d'explotació que els obrers —que podria actuar de revolusió silenciosa—, ni tenen les possibilitats d'anàlisi objectiva ^{de la} ~~de la~~ realitat que tenen els estudiants, capten a tots en el nivell d'assimilació de la ideologia ^{transmesa} ~~transmesa~~ i d'integració al sistema.

A gran escala i en conjunt, es pot dir que la realitat de la vida dels joves entrevistats no correspon, no correspon, a les actituds i comportaments que l'opinió pública —més o menys manipulada ^{en aquest sentit}— considera característics de la joventut actual. És cert que, per la manca ^{limitació} ~~absència~~ de la nostra, han quedat exclòs de l'estudi els joves que, potser, presenten en més gran mesura comportaments que es corresponen a les imatges acceptades correntment: joves que viuen fora de casa o que no tenen un treball ni segueixen estudis. Ara bé, se pot afirmar que la nostra correspon a la situació real de la gran majoria de joves ~~del~~ ^{del} nostre país. És dir, doncs, que el refus de la ideologia burgesa i la rebel·lió en front del sistema social en què viuen no són pas fenòmens generalitzats. En especial, la ideologia burgesa sobre la família, la sexualitat i la dona estan profundament arrelades, tal com s'ha comentat àmpliament ~~en~~ al capítol I.

No obstant això, en els últims dècennis hi ha hagut una connexió profunda a nivell de sistema, de valors i d'institucions. L'augment inversament en les possibilitats de comunicació dona als sistemes autoritaris ones possibilitats insospitades de control de l'opinió pública, però també facilita l'extensió de les idees i dels moviments de revolt contra totes les formes d'explotació i

ANEXES

=====

d'autoritarisme. ~~Sarventament~~ ~~des~~ ^{posteriorment} a la data de realització de l'enquesta s'han produït una sèrie d'avançaments en aquesta línia, en els ~~quats~~ ^{quels} els joves han tingut una participació considerable. Aquest estudi no minimitza la importància d'aquests canvis, ~~però~~, sinó que ~~de~~ ^{insinua} ~~de~~ ^{que més aviat} la lentitud amb què els moviments d'avantguarda aconsegueixen provocar canvis a nivell de la majoria, canvis profunds en la mentalitat i en els comportaments i no solament reaccions més o menys aparents i més o menys virulentes, però ^(el capdell) ~~superficials~~; i que la contribució a la dinàmica del canvi social no és un fenomen que es pugui donar per descomptat pel fet de tractar-se de gent jove. En aquest sentit, tots els esforços ^{que tendeixen} ~~condueixen~~ a aclarir en aquests individus encara relativament lliures i en plena vitalitat la naturalesa de les relacions de producció que dominen en la societat en què viuen, l'edifici polític i jurídic que es ^{basen} ~~basen~~ sobre l'estructura econòmica, els interessos específics a què obeeix la ideologia que se'ls transmet i els canins que poden conduir a modificar aquesta realitat seran, sense dubte, una contribució eficaç al progrés humà.

Barcelona, 1970

ANEX I:

~~ALGUNES EXEMPLES~~

ANEX I: ALGUNES EXEMPLES

La varietat dels conceptes analitzats no ~~no~~ permet una construcció tipològica on ~~on~~ ^{en} es combinin tots ~~els~~ sistemàticament. Però, potser, la reproducció dels elements d'algunes de les entrevistes —amb les necessàries reserves importants per la discreció— facilitarà la referència a la complexa realitat. Si ~~si~~ ^{haguéssim} reproduït aquests textos, fraccionats, al llarg del text, la il·lustració d'alguns comentaris hauria estat a veure més directa, però l'interès de la ~~la~~ ^{la} il·lustració entre uns fets i altres ens ha fet inclinar per aquest tipus de presentació. Cal tenir present que en els casos que s'exposen no operem, ni de bon troç, totes les situacions que han sorgit al llarg de l'enquesta.

Questionari 3

Xicot de 19 anys, estudiant ~~de~~ Econòmiques, de pares catalans, residents en un barri antic i popular de Barcelona. El seu pare és empresari, sense cap títol; la mare ^{està} a casa. Té dos germans, més petits que ell. A més ~~de~~ estudiar treballa en una oficina durant ^{força} ~~perquè~~ hores. Es pensa dedicar a "Política econòmica". Ho ha decidit ell sol, i és el que més ~~li~~ ^{li} agrada de tot; la raó ~~de~~ que li agrada és que creu que el país en té actualment necessitat (frase proposada). El que considera més important en el treball és que ~~maximiximix~~ tingui una utilitat col·lectiva i que doni responsabilitats. Tenir èxit en la vida depèn, segons ell, de la constància en el treball, dels estudis i formació de cadascú i de l'intel·ligència.

Diu que la seva família ^{és} ~~son~~ burgesa, pels seus ingressos. Distingeix les següents classes socials: "treballadors, burocràcia, burgesos, capitalistes". Creu que és difícil el pas d'una classe a una altra, i ^{ho} atribueix a la falta d'actuació de l'Estat. ~~que~~ ~~atribueixen~~. Ell creu que sí pot fer el pas.

Es declara no catòlic, fins i tot ateu. Els seus pares no són creients. Pertany a un grup escolta i a un centre esportiu (de muntanya). Al escoltisme ~~se~~ Dedica unes 12 hores al mes. Fa excursions i practica esports, amb amics i amigues. Ha participat en l'organització de ^{diverses} ~~varies~~ activitats culturals i recreatives ~~en~~ al seu barri. Respon ~~afirmativament~~ afirmativament a la pregunta de si hi ha alguna organització o associació de la qual li agradaria formar part, però afegeix que "no està permesa". Ha sortit a l'estranger, amb la família, en pla de turisme. Pensa que els joves ^{d'ací} ~~d'aquí~~ tenen molt a aprendre dels de fora. Li agradaria ^{de} conèixer ~~la~~ Xina.

Llegeix regularment Destino i, abans, Promos. Sovint llegeix també Triunfo i Serra d'Or. S'ha comprat darrerament discs de música clàssica i ^{d'en} ~~de~~ Raimon. Es compra molts llibres i en llegeix encara més: Bertrand Russell, Marx, Lefèbvre, Dobb, Childe, Gorz, Nietzsche, Prat de la Riba, ... Quant a diaris, llegeix cada dia La Vanguardia i, sovint, TeleExpres, i El Correo Catalán. Els llegeix bastant a fons, encara que només troba ben feta la part dedicada

a ~~la~~ música, que ^{segueix} ~~segueix~~ regularment. Al cine ~~de~~ ^{Ve} ben poc, i mai ^{no} va al ball. De la TV, només ^{mira} ~~ve~~, pràcticament, les transmissions de música clàssica.

Ha estudiat en escoles privades laiques, i es queixa de la formació que hi ha rebut, en tots els aspectes. També es queixa de la formació que li han donat els pares, i a l'escoltisme li retreu "l'idealisme burgès que porta inherent". Creu que l'han influït molt els pares, els amics i la seva promesa.

Té conflictes amb el seu pare i amb la seva mare, per diferències d'opinió sobre temes polítics i sobre temes de moralitat i bons costums. A més, amb el pare discuteixen per qüestió dels estudis i de les ^{dèries} ~~relacions~~ del noi, que el pare no aprova. El pare és el que a casa porta la ^{veu} ~~veu~~ cantat sobre ^{el tema} ~~el tema~~ dels estudis. En les ^{altres} ~~demés~~ coses, cadascú té autonomia.

Les quatre qualitats que considera més importants en la noia, de cara al matrimoni, són: la intel·ligència, l'afinitat sexual, la sinceritat i la fidelitat. Pensa en el matrimoni com a relació sexual i manera d'evitar la soledat. Voldria tenir els fills "que vinguin". Diu que coneix "una dotzena de mètodes artificials" anti-conceptius, més l'Orgino. Preferiria que, una vegada casats, la seva dona estudiés per completar la formació i es dedicués a educar els fills i, ^(en cas de voler-ho) ~~després~~, a treballar. Li semblen útils les relacions sexuals prematrimonials.

Guanya cada mes 4.000 ptes. Els seus pares ho saben, però no els ^{on dona} ~~hi entrega~~ res. D'aquestes 4.000, n'estalvia cada mes unes 800. Es paga ~~de~~ els estudis.

Al final de l'entrevista, diu que no creu que la seva manera de pensar sigui gaire freqüent a Barcelona, entre joves de la seva edat.

Questionari 118

Nota de

Qüestionari 118

Noia de 17 anys, nascuda a Barcelona de pares també barcelonins. El seu pare és director d'una escola. Viu ^{en} a un barri perifèric tradicional, amb els pares, molts germans, més petita que ella, i la minyona. Està estudiant preuniversitari en un Institut. El batxillerat l'havia fet en una acadèmia. Dóna classes i ~~estranya~~ ^{dóna} la meitat del que guanya a casa seva. Ella es reserva 1.000 ptes., i els pares ho saben. N'estalvia 7.000 cada mes. El pare li paga els estudis. Els germans, més petit tots, van a escola.

Pensa seguir una carrera de ciències, per determinació pròpia; la professió triada és la que més li agrada, i ~~la~~ ^{la} llegeix també perquè creu que el país en té necessitat. Considera molt important en el treball que tingui utilitat col·lectiva i que doni responsabilitats. Tenir èxit en la vida depèn, segons ella, de la constància en el treball, dels estudis de cadascú i, a vegades, de la intel·ligència.

Creu que la seva família pertany a la classe ~~mitjana~~ ^{mitjana}, pels ingressos del seu pare. A Barcelona distingeix "classe alta, classe ~~mitjana~~ ^{mitjana} i classe baixa". Diu que és més fàcil passar de la baixa a la ~~mitjana~~ ^{mitjana} que de la ~~mitjana~~ ^{mitjana} a l'alta. La majoria ^{de} ~~de~~ ^{fills} d'obers són obrers ^{també} ~~de~~ fora de Barcelona, però no a Barcelona, perquè en aquesta ciutat "la gent no es conforma tant amb el que han viscut sempre, i ^a fora la gent encara fa l'ofici dels pares". No sap si ella té possibilitats de passar a una classe social superior a la del seu pare.

És catòlica, practicant, formada a l'escoltisme. Participa en l'organització de colònies i té reunions freqüents per aquesta qüestió. Un cop al mes surt d'excursió amb el grup. Fa també classes a gent obrera en escola nocturna. Ha estat a Anglaterra en pla ^a d'intercanvi entre famílies; li agradaria tornar a Anglaterra i ^{també} ~~també~~ conèixer Alemanya.

Llegeix revistes "cultes", catalanes, i ~~el~~ ^{el} Cavall Fort i L'Infantil. Com a diari, segueix La Vanguardia, cada dia. Troba ben feta la secció de política internacional i defectuosa la ^{política} ~~la~~ nacional. Mira força ~~programes~~ ^{programes} de televisió. Quant a llibres, en

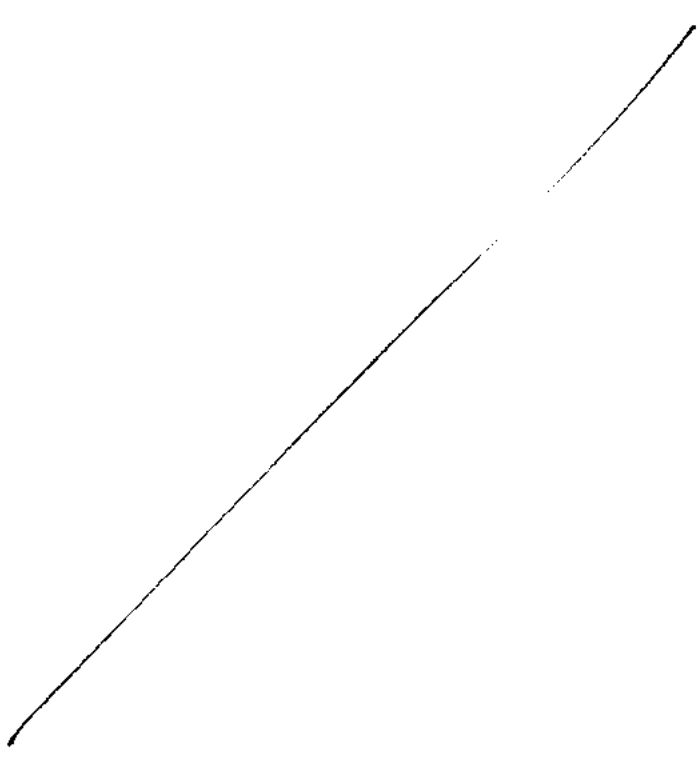
llegeix discretament. Parlant dels problemes de Catalunya, situa en primer terme "la invasió de gent de fora", tot i que admet les dificultats que la gent troba en el poble d'origen.

No ha tingut conflictes amb el pare, però sí amb la mare, per múltiples qüestions. En parlar de la formació rebuda, es queixa del poc respecte que la mare té ^{de} les seves opinions personals, en comparació amb el pare. En les discussions entre pare i mare, es posa de part del pare. A casa, les decisions les prenen els mateixos fills.

És partidària de la igualtat de sou entre home i dona i els ~~els~~ atribueix igual capacitat.

Valora com a qualitat per a un futur marit la personalitat, la capacitat de comprendre la dona, la fidelitat i l'afinitat sexual. Voldria tenir 6 fills (coneix els anticonceptius). Una vegada casada, voldria treballar a mitja jornada, mentre no tinguí fills, i tenir alguna petita activitat fora de casa. Veu en el matrimoni la realització del seu destí de maternitat. Troba verifilloses les relacions sexuals prematrimoniales.

Cren que és molt freqüent, entre els joves de Barcelona, pensar com ella pensa.

Al final de l'entrevista, diu que la seva manera de pensar és bastant freqüent a la Universitat i general en els seus amics, i que greu que "els obrers també deuen pensar així".

Qüestionari 60

Xicot de 18 anys, nascut a Andalusia, fill d'un guàrdia civil, antic emigrant. Viu a Collblanc amb els pares i quatre germans. Ha estudiat el batxillerat elemental complet. Va començar a treballar als 14 anys, pressionat pel seu pare i per ajudar-lo. Feia poc que havien arribat a Barcelona. Un amic de la família va proposar al pare del noi un treball en una teixidora, dient-li que era bon treball i que es pagava bé. Només hi va estar 3 mesos, perquè no li agradava el tipus de feina (propi de dona). Després va fer de mecànic un mes, però ho trobava brut. Llavors va passar a treballar en una empresa de construcció, durant un any, i va marxar per una baralla amb el seu ^{cap} jefe. Fa 3 anys que treballa en un banc com auxiliar administratiu. Mentrestant, ja a Barcelona, ha seguit el batxillerat elemental iniciat abans d'arribar. En principi, pensa seguir en la seva ocupació actual -on creu i espera poder millorar- per consells del seu pare i per falta de mitjans econòmics per aconseguir una altra situació. Per aquest, si pogués triar, seria "home de negocis", per la seguretat econòmica que proporciona i per la categoria social que comporta. No s'ha llençat en aquesta línia, segons ell, per falta de decisió, però no ^{en} desespera.

Valora en el treball la possibilitat de progressar econòmicament i la bona consideració de la professió, i creu que triomfar depèn de la sort, de la intel·ligència i de la formació de col·lecció. ~~La seva visió de les classes socials és: classe obrera (el treballador normal), classe mitjana (la gent com ell, com empleats de banca) i la classe alta (la dels homes de negocis). Creu que a Barcelona, amb esforç, és bastant fàcil ^{migrar} passar d'una classe social a una altra. Els fills d'obrers no són obrers quan són grans, perquè "siempre~~

suele ser el hijo superior al padre en cuestiones de trabajo, y el padre también lo está...". Ell es ara arribar a situar-se en una classe superior a la del seu pare.

Treballa 12 hores ~~extra~~ setmanals. La resta del dia la dedica al cine, anics, ball i televisió. Va al cinema 3 vegades per setmana i al ball 2 vegades per setmana. Sol sortir amb altres nois anics d'ell i no ha format mai part de cap grup organitzat formalment.

Ha estat a l'estranger acompanyant la família durant l'època d'emigració del pare. ~~Avui~~ No li agradaria ~~anar~~ a treballar a fora; diu que està content aquí. ~~Avui~~ Li agradaria ~~anar~~ a Amèrica (New York) perquè "tienen los ideales bastante altos i la libertad que aquí no tenemos", i està pensant anar a visitar París "porque las mujeres son bastante sueltas".

Segueix regularment ~~força~~ revistes: Fotogramas, Fans, Cine on 7 dies i Monitor. Veu el diari (La Prensa) de tant en tant, però només mira ~~el~~ cartellons d'espectacles, "sucosos" i "chistes". Compra ~~força~~ discs de música moderna: Beatles, Rolling Stones, The Animals, Bruno Lomas, ...

Mostra en moltes coses un caràcter despreocupat i podria semblar a primera vista, una persona sense cap informació ni opinió. Però en qüestions bàsiques es pronuncia molt coherentment i en un sentit que es podria dir ~~una~~ progressista. En matèria religiosa es diu catòlic practicant.

La manera de viure del noi, les seves diversions, horaris i manera de ser i opinar són motiu de conflicte amb els seus pares, especialment amb el pare.

En els temes referents a la dona i al matrimoni apareixen ^{posicions} ~~posicions~~ ~~unes~~ tradicionals hispàniques. El xicot es mostra partidari de la igualtat de sou entre home i dona, "encara que aquesta última tingui menor capacitat" (frase proposada). Valora en la noia, de cara al matrimoni, la cap citat de portar bé la casa, la fidelitat, la virginitat i la sinceritat. Li agradaria ~~tenir~~ dos fills i tenir un nivell de vida més elevat que el dels seus pares. Veu el matrimoni com a forma d'aconseguir estabilitat en la vida i ajuda, i voldria que

ell no li sembla malament el sistema.

Creu que hi ha molta gent de la seva edat que pensa com ell.

Questionari 74

Hei de 19 anys, andalús, fill d'un peó de la construcció. Viu a la Verneja, amb els pares, quatre germans i l'àvia. Va començar a treballar als 13 anys, perquè a casa faltaven diners i van emigrar a Barcelona. Un oncle seu li havia ^{curat} ~~curat~~ la veïna, i en arribar va anar a treballar a una fàbrica de vidre. Però guanyava poc i el treball era insuportable. Aleshores va entrar a treballar en un taller de reparacions, on està actualment. ~~Però no li agradava treballar allà.~~ La feina no li agrada i el seu pare també li ^{ho} aconsellà. Si pogués triar faria això mateix, i creu que té possibilitats de millorar. Li agradaria arribar a tenir un taller propi i diu que coneix bé l'ofici. Considera important la independència en el treball i la possibilitat d'anar progressant econòmicament. Per triar triar compta molt la constància en el treball, la sort i la intel·ligència. Diu que a casa seva pertanyen a la "classe treballadora, ~~et al~~ ^{la} ~~classe~~ ^{classe} ~~travalladora~~", i que ell pot arribar més enllà, però "dentro de la classe treballadora". Distingeix a Barcelona tres classes socials, rics i treballadors, entre ells ^{qual} ~~que~~ hi ha una de més difícil de franquejar. Creu que els fills d'obrers són també obrers quan són grans "perquè els rics no permeten altra cosa".

Apart del treball i del temps de transport, els dies de cada dia només mira una setmana ^{a la} ~~la~~ ^{TV} ~~curse~~, els esports i les pel·lícules; els diables a la tarda surt amb una amiga, i el diumenge va al cine, al ball (cada setmana) i al futbol (és soci del C.F. Barcelonès). No llegeix llibres, ni diaris, ni revistes (de tant en tant La Codorniz). No ha estat mai a l'estranger. Pens que fora d'Espanya els joves són més dinàmics, més constants en el treball i més intel·ligents de la família, i això li sembla positiu.

Encara que no segueixi les fonts normals d'informació, té opinió formada sobre les qüestions bàsiques. Parlant de Catalunya diu que "no creu que tinga problemes, es rica".

Va anar a escola fins als 12 anys, a l'escola municipal d'Al-

maria. ~~La seva mare~~. La seva formació ~~és~~ ^{atribueix} als pares i a ell mateix, i diu que "en un principi fue la familia, pero comprendo que no estaba a su alcance dármela". Diu que els seus pares són catòlics, però no practicants, i ell es declara ateu. Té conflictes amb el pare per temes de treball i de diners, i amb la mare per qüestions d'amics i amigues. A casa seva, l'última autoritat és el pare, però els fills tenen força autonomia. ~~En~~ les discussions entre pare i mare, el fill ^{es posa del costat de} ~~seu~~ la mare.

Pensa eixer-se per trobar companyia, ajut i relació sexual. No és partidari de les relacions sexuals prematrimonials i les troba censurables tant ^{per part del} ~~per~~ noi com ^{de} ~~per~~ la noia (la moralitat en les relacions entre nois i noies és un punt que li sembla positiu en la joventut ^{d'aquí} ~~aquí~~, enfront de la de l'estranger). No és partidari de la família nombrosa. Pensa que la dona encara podria treballar mitja jornada, mentre no hi ha fills. Respecte al seu de la dona, és normal que sigui més baix que el de l'home, perquè no ha de mantenir una família. No coneix cap mètode de regulació de naixements.

Guanya 5.200 ptes. al mes. Les hores ^{entre} ~~van~~ al·lert i són molt variables, segons el treball que hi hagi; a vegades no en fa. Dona a casa seva 4.300 ptes. De les que es queda, una part les estal·lia, i en dedica ~~unes~~ 700 o 800 cada mes ~~per~~ a les seves despeses. A casa seva no saben el que es queda.

Li sembla que hi ha a Barcelona molts xicots de la seva edat que l'enten pensen com ell.

Questionari 173

És un home jove, que és al punt de fer 20 anys. Viu al Vardum amb els pares i els germans. El pare és mecànic. Va començar a treballar als 14 anys, segons ella, perquè no li agradava anar a escola. Ningú li va influir. Una amiga li va proposar d'entrar juntes a treballar com a ^{cotillaires} ~~coristes~~. Després, ha presat per una empresa de construcció i ^{ara s'entén} ~~continua~~ en una altra. Tots els conviuen ^{degut a} ~~perquè~~ ^{en} al lloc on estava guanyava poc. Pensa seguir en el mateix treball, i han presat en aquell lloc la orientació

els consells de la mare. No creu tenir posseïlilitats a millorar en la feina que fa. Diu que si pogués triar entre totes les professions possibles també escolliria aquesta, perquè no ha provat altra cosa. De tota manera, capra passar-se i no ar. eïllar més. Considera que el més important en una feina és fer-la de gust i guanyar-hi el més possible. L'èxit en la vida depèn de la sort, la concòrdia en el treball i la situació econòmica de la família.

Segons ella, el seu pare pertany a la "classe de lajadors". A més d'aquesta hi ha a Barcelona una classe alta, i, tot i que diu que, en general, és fàcil passar d'una a l'altra, també diu que els fills d'ells es també són obrers quan són joves, perquè "necessiten anar a la mateixa pare subir més", i ella no pensa pas aïllar més callà que els de casa seva.

Té promès, i amb ell i altres amics a l'passar els diuençes a la tarda (el diumenge al matí ajala a casa). Ven al cinema, a passejar a d'excursió. Al ball No va mai. Els diu de cada dia, a part del treball (més de 8 hores, perquè en fa d'extres) dedica una estona a veure la ^{TV} ~~radio~~. Veu tots els programes, però té preferència per les pel·lícules i la música moderna. De recentment, s'ha comprat un disc de Raphael (costa a l'any uns 400 ptes. en discs). No ha estat mai a l'estrançer, però li agraria ^{de} conèixer Itàlia, França i el Japó. Llegeix la revista "Senans" i força ~~lli~~ bres. De recentment ha llegit "Viento del Este, viento al oeste", "La Estirpe del Dragón" y "Retato de un matrimonio". De diari, no en llegeix mai cap.

S'inhibeix quan se li ^{demana} ~~pregunta~~ sobre fets o situacions que facin referència a la vida política del país. Parlant de Catalunya, assenyala com a problema més important el treball: "hoy poco y mal pagado".

Va anar a escola fins als 15 anys, primer a l'el go, després a Barcelona, en una escola religiosa de caire benèfic i, finalment, en una acadèmia. Segons ella, l'han influït el pare, la mare, i el promès, i no té queixes quant a la formació rebuda. És creient, ~~catòlica~~ catòlica, però no practica, igual que els seus pares.

ANEX II : NOTES

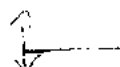
- =====
- (1) A la Pàg. 6 - 7
 - (2) A la Pàg. 7 - 7
 - (3) A la Pàg. 8 - 7
 - (4) A la Pàg. 13 - 12
 - (5) A la pàg. 20 - 17
 - (6) A la Pàg. 31 - 26
 - (7) A la Pàg. 33 - 27
 - (8) A la Pàg. 34 - 27
 - (9) A la Pàg. 34 - 27
 - (10) A la Pàg. 35 - 28
 - (11) A la Pàg. 38 - 30
 - (12) A la Pàg. 41 - 31
 - (13) A la Pàg. 50 - 36
 - (14) A la Pàg. 52 - 40
 - (15) A la Pàg. 60 - 48
 - (16) A la Pàg. 66 - 53
 - (17) A la Pàg. 70 - 56
 - (18) A la Pàg. 71 - 57

Í N D E X *****

ORIENTACIÓ

ORIENTACIÓ DEL TREBALL	
ORIENTACIÓ DEL TREBALL	1
L'ATENCIÓ DE Joves	3
I. LA FAMÍLIA EN LA VIDA DELS JOVES	6
1. EL JOVE I LA SEVA RELACIÓ amb LA FAMÍLIA	7
<u>Autoritat paterna i materna i nivell d'autodeterminació dels joves</u>	7
<u>Percepció per part dels joves de la intervenció del pare i de la mare en la seva vida</u>	7
<u>Reconeixement d'influències determinant</u>	9
<u>Concepció del pressupost familiar i dependència econòmica dels joves</u>	11
<u>Concepció del pressupost</u>	11
<u>Donació de als pares dels diners propys</u>	11
<u>Procedència dels diners disponibles</u>	12
<u>La finançament dels estudis</u>	14
<u>Nivell de comunicació i conflicte entre pares i fills</u>	14
<u>De què parlen els joves amb els seus pares</u>	14
<u>Entesa o conflicte?</u>	16
2. ANÀLISI DE LES RELS DE LA TITUCIÓ FAMILIAR	
<u>El matrimoni</u>	17
<u>El matrimoni. Sexualitat i procreació</u>	17
<u>Les relacions sexuals premaritals</u>	22
<u>El nombre de fills</u>	23
<u>La infertilitat sexual</u>	25
<u>La dona</u>	26
II. INFLUÈNCIA DE LA FAMÍLIA EN LA VIDA DELS JOVES	33
1. L'INFLUÈNCIA DE LA FAMÍLIA	35
<u>Accés als diferents nivells d'educació</u>	35
<u>El treball i l'orientació professional</u>	39
<u>Accés a l'ocupació al treball</u>	39
<u>Els primers treballs</u>	40
<u>Jornada laboral</u>	41
<u>Salari</u>	42

2.	<u>PERCEPCIÓ DE LA SOCIETAT DE CLASSES PER PART DELS JUVES</u>	42
	<u>Constatació de barreres socials</u>	43
	<u>El clasisme de la societat</u>	44
	<u>Identificació de classe</u>	50
3.	<u>ACCÉS DAVANT ELS DETERMINISMES SOCIALS: ADAP TACIÓ, EVASIÓ, REVOLTA</u>	52
	<u>Perspectives de millorament</u>	53
	<u>Orientació professional</u>	53
	<u>Proposició ideal i criteris de preferència</u>	54
	<u>Participació en la lluita de les classes</u> 2200	59
III.	<u>EL TEMPS EXTRA-LABORAL: DIVULSIÓ, CREENÇA, FORMACIÓ I INFORMACIÓ</u>	63
1.	<u>EL TEMPS LLIBRE</u>	63
	<u>Definició del temps lliure</u>	63
	<u>El temps efectivament disponible</u>	63
2.	<u>LA UTILITZACIÓ DEL TEMPS LLIBRE</u>	65
	<u>La recuperació per sistema</u>	65
	<u>L'activitat extra-laboral</u>	66
	<u>L'associació</u>	68
	<u>Despeses dels joves en les seves activitats</u>	70
	<u>La informació</u>	73
	<u>Lectura diària</u>	73
	<u>Altres publicacions</u>	76
	<u>La televisió</u>	77
	<u>Els viatges</u>	78
	<u>A MANERA DE CONCLUSIÓ</u>	80
	<u>ANEX ## : ALGUNS EXEMPLES</u>	82

Angels PASCUAL

INFORME SOBRE ELS RESULTATS D'UN ESTUDI SOBRE
MENTALITAT I COMPORTAMENT DE DIFERENTS GRUPS DE
JOVES A BARCELONA

TEXT PROVISIONAL
PER REVISIÓ I CORRECCIÓ

Barcelona, octubre del 1970

INDEX DELS CAPÍTOLS

0. Introducció	p. 3
1. La família en la vida dels joves	p. 10
2. L'estudi i el treball	p. 56
3. El temps extra-laboral: diversió, consum, formació o informació	p. 38
4. L'esfera de la cosa pública	p. 111
5. Algunes conclusions provisionals	p. 127

TEXT PROVISIONAL PER REVISIÓ I CORRECCIÓ

INTRODUCCIÓ: OBJECTIUS I ENFOC

L'estudi que es presenta en aquest llibre va ser iniciat l'any 1967. Per aquella època, ja feia una quantes anys que arreu del món i a tots els continents, grups de joves desafiaven amb els seus actes el vell ordre establert. I aquest, a pesar de la seva aparència de força i seguretat, trontolava. Les diferents manifestacions de protesta, burla, boicot o desafiament de la joventut no eren només un atac perillós. Eren també una expressió nova de que societats que oficialment funcionaven sense més obstacles que alguns riscos de lluita de classes cada vegada més ben dominada —també segons versió oficial— estaven afectades per desequilibris fins a les hores insospitades o molt ben dissimulats.

Era doncs molt lògic que el tema joventut fos objecte de debats de tots els colors, momentàniament ideològics uns, i d'altres intent arribar al coneixement d'aquest conjunt d'individus definit, en principi, només per el fet biològic de l'edat.

Al nostre país aquests fenòmens contestataris —com tants d'altres en els últims temps— es presentaven una mica tardiament. Però el tema suscitava el mateix interès i ha originat i segueix originant assaigs, novel·les i estudis, encara que potser no tan abundants ni tan elaborats com a França, Itàlia o Estats Units.

En aquest context, hauria sigut una tasca d'indubtable interès un treball teòric de síntesi dels diferents elements de coneixement sobre el tema, a fi de treure aquest del aïllament en que massa sovint es desvirtua i incorporar-lo a la complexitat de la realitat social. Però aquest treball de síntesi requereix un domini del tema difícil d'aconseguir. Era millor doncs limitar el camp de estudi a alguns aspectes determinats del tema a tractar. No obstant, a una cosa semblava útil no renunciar; i és a l'intent de situar els fets relatius a la joventut en el marc de l'estructura en la que es produïen.

Prenent com a base aquestes consideracions, hi ha dos aspectes al coneixement dels quals s'ha volgut contribuir amb aquest treball. Enunciam-los de fet a breu:

En primer lloc es voldria aclarir fins a quin punt són homogènies les característiques dels individus que queden englobats sota el terme genèric de joventut. Es a dir, hi ha la sospita de que s'abusa -potser no tan ingenuament com pot semblar- d'aquest terme i que les diferències que separen un jove burgès i un obrer jove són més determinants que les que separen un jove de l'adult de la seva mateixa classe social.

D'altra banda, ens trobem amb un ampli debat -més oporcionat que objectiu- sobre la joventut, i ens semblava que aquest debat es caracteritzava i s'apoiava en uns fenòmens molt frapaents però aïllats i sovint produïts en contextos ben diferents -gamberres, hippies, drogues, maig francès i altres revoltes estudiantils, revolució cultural xinesa- i no tant en la realitat de la gran majoria dels joves al voltant nostre. No es tracta pas de minimitzar el caràcter simptomàtic i innovador d'aquestes manifestacions. És més, és evident que l'adolescent, especialment en les societats modernes, no ha establert amb el sistema social lligams que el comprometin tan com a un adult; és doncs més lliure per a la crítica i inclús per a la rebel·lió (1). Ara bé, el que es tractaria de veure és fins a quin punt l'anomenada rebel·lió juvenil, que tanta tensió, esperances, intents d'explicació, intents de neutralització i intents de potenciació suscita és un fenomen ampli tan en extensió com en profunditat.

Aquest doble esforç d'acoloriment que hem apuntat, venia guiat per un objectiu molt concret, que és el que determina ^{com a objectiu últim} l'enfoc de tot el treball. Enunciant-ho en resum, es tracta d'averiguar el grau de participació (o de resistència) dels joves, en el context de la classe social a que pertanyen, a la dinàmica del canvi social.

(1) David MATZA, "Subterranean traditions of youth" a "Teen-age culture", The Annals of the American Academy of political and social Science (333), Nov. 1961

I serà oportú deixar clar ja des d'ara que si aquest treball pot semblar sovint escèptic o impugnador respecte a les possibilitats revolucionaries de bona part de la joventut, l'intent és només que l'anàlisi dels fets porti a definir les línies d'actuació convenientes per a fer més eficaç i amplia la contribució de les noves generacions al canvi social.

El jove de la nostra enquesta -com els demás i els adults que els rodejan- viu en una societat històricament determinada, on el mode de producció dominant, el capitalisme, s'expressa en una forma específica en les seves instàncies econòmiques, política, ideològica. A través d'aquest treball s'intentarà esbrinar, en primer terme, com es tradueix en la realitat dels diferents grups de joves l'estructura social en que viuen. Segonament, es tractarà de veure com perceben els joves aquesta realitat, com analitzen el sistema econòmic, el sistema polític i el sistema ideològic. I, per fi, quines són les actituds i els comportaments amb que ells responen a tots aquests elements.

En el nostre treball, s'ha adoptat com a forma d'aproximació al coneixement d'aquests temes el tractament per sectors concrets de la realitat, entenent sempre que la delimitació establerta és un mer instrument d'anàlisi.

Hem dit que ens proposàvem situar els fets relatius a la joventut en el marc de l'estructura en que es produeixen. Ja xà d'entrada, això volia dir que no es podia parlar dels joves, sen més, sinó que calia parlar de diferents grups ^{de joves} segons la seva situació en la societat i, concretament, segons la seva situació en les relacions de producció pròpies del sistema capitalista. I que no ens interessava tan descriure una sèrie de representacions, actituds i comportaments dels joves com veure en quin mesura el fet de pertanyer a una classe social o a un altre influïa sobre aquest fenomen. Aquests eren punts essencials en la

determinació de la població de base de l'estudi.

En base a aquests projectes, es va decidir de dur a terme una enquesta per entrevista personal no a una mostra probabilística estadísticament representativa de joves sinó a una mostra no probabilística, que s'ajustés a un grup experimental o maqueta dissenyada en vistes a posar a prova les comparacions entre diferents grups de joves. Ara bé, les consideracions metodològiques no eren les úniques que van intervenir en la determinació dels grups a entrevistar. Segons el projecte d'estudi pesaven també inicialment consideracions i limitacions més o menys directament de tipus econòmic que d'una banda obligaven a reduir el tamany de la mostra a estudiar i d'altra forçaven a ^{diversificar} ~~ampliar~~ el camp d'estudi, per adaptar-lo a l'interès d'un públic ampli. Finalment, la maqueta va quedar establerta de la forma següent:

	Estudiants	Empleats	Obrers	Total
Homes	30	30	30	90
Dones	30	30	30	90
TOTAL	60	60	60	180

Cada un dels grups estava afectat encara per tota un altra sèrie de condicions que el definien. Abans d'exposar-los recordem que de cap manera es volia parlar dels joves en general(1) i que, amb possibilitats de treball limitades, concentrar els esforços en uns sectors concrets de la realitat és condició indispensable per a poder-los estudiar amb certa profunditat. Arribar a tenir un cert grau d'homogeneïtat entre i a l'interior dels grups definits era condició indispensable per a la validesa de la mostra descrita.

(1) I així caldrà tenir-ho ben present al llarg de la lectura del treball.

Els joves entrevistats havien de reunir les següents condicions:

- tenir entre 17 i 20 anys
- viure a Barcelona-ciutat o municipis colindants, com a mínim des d'els 15 anys
- viure en el domicili dels pares, sempre amb el pare i amb la mare
- pels estudiants: seguir estudis superiors o preuniversitaris
- pels nois empleats: treballar en un banc
- per les noies empleades: treballar en un gran magatzem
- pels nois obrers: treballar a la metal·lúrgia
- per les noies obreres: treballar al tèxtil

Per les condicions imposades, es evident que queden exclosos de l'estudi, ja d'entrada, tots els joves sense treball fixe, amb oficis singulars, els que no viuen a casa o són fills de pares separats, etc. Pensem que amb el que s'ha exposat fins ara ja apareixen algunes de les raons d'aquesta exclusió; les dades que es volien recollir i el tractament que s'els hi volia donar acabaven de determinar l'opció a prendre.

Gairebé tots els entrevistats varen ser localitzats directament en els seus llocs de treball. Les entrevistes es van dur a terme al llarg de l'any 1967, per un equip de joves que havia rebut les instruccions pertinents. Els nois van ser sempre entrevistats per nois i les noies per noies, cosa que es va revelar convenient després d'unes proves inicials del qüestionari. L'entrevista es realitzava seguint un qüestionari escrit, dels quals hi havia exemplars en català i altres en castellà, per a poder plantejar les preguntes en l'idioma en que el jove s'expressés amb major facilitat i evitar canvis de matís en les traduccions improvisades. En algunes preguntes de resposta pre-establerta, ^{s'entregava a l'entrevistat una llista de respostes possibles,} i l'idioma d'aquestes fitxes era sempre el castellà, donat que molts catalans no han tingut possibilitat d'aprendre a escriure i llegir la seva llengua ~~materna~~ i ho fan amb dificultats. En el

qüestionari predominaven les preguntes tancades o de resposta pre-establerta, per tal de que quedés per marge a la iniciativa dels entrevistats i donar el màxim d'uniformitat al seu treball.

En el qüestionari s'inclouia molt especialment en preguntes sobre fets i comportaments: les enquestes d'opinió susciten cada vegada més dubtes quan a la seva validesa, per quan els problemes metodològics que planteja són lluny de resolució. Això és especialment cert quan es tracta d'una població molt heterogènia, com és la nostra.

*Es per la diversitat
d'opinions en la població
del individu.*

En el capítol de dificultats hem de citar, en primer lloc, que aquest estudi va quedar en sè, poc després de la recollida de dades, a una llarga interrupció per falta de diners per prosseguir-la. Això ha portat a despreciar una bona quantitat de material recollit, per considerar-lo ininterressant en el moment present; en canvi, hi ha temes que hauríem volgut investigar i que s'han hagut d'abandonar o tractar molt defectuosament per falta de dades.

En conjunt, es pot dir que el material disponible és de qualitat només discreta. Entre altres casos, el control sobre els enquestadors no va ser suficientment estricta -es tractava en molts casos d'estacions benèvols o quasi-benèvols-, i així abunda més del normal les preguntes sense resposta o les respostes defectuoses; la falta de supervisió immediata va impedir també rectificar a temps alguns errors en el qüestionari, que han obligat a invalidar els resultats d'algunes preguntes (1); finalment, i a pesar dels esforços realitzats en aquest sentit, no es va aconseguir una formulació de les preguntes que resultés igualment adequada al llenguatge i a la mentalitat dels diferents grups entrevistats.

- (1) Ens referim especialment als casos en que respostes poc coherents demostraven que la pregunta corresponent es referia a un tema respecte al qual els joves no tenien una idea formada, cosa que els feia a improvisar.

9.

D'altra banda, advertim que, en ser la mostra utilitzada una mostra no probabilística, no s'admeten com a vàlids els càlculs estadístics de la força de les relacions entre variables. Ens hem limitat doncs a l'observació de les relacions per mitjà de comparacions de percentatges.

A la vista de les limitacions assenyalades, hem optat per no portar massa endavant l'elaboració de les dades obtingudes, procurant, en canvi, reflexionar sobre elles, buscar el què suggereixen, avançar hipòtesis i definir plantejats una sèrie de temes per a noves investigacions.

LA FAMILIA EN LA VIDA DELS JOVES

El conflicte de generacions s'ha convertit en els darrers anys en un tòpic d'un cert tipus de literatura més atenta a reflexar una sèrie de fenòmens que xocaven l'opinió pública que a reflexionar sobre ell i buscar-hi possibles explicacions. En aquest capítol voldríem tractar d'aprofundir una mica més, en un aspecte de les relacions entre joves i adults: la forma que prenen a l'interior de la família.

Però la família no és una mena de grup aïllat en el si de la societat. I així no només per què cada un dels seus membres pertanyen a l'hora a altres grups socials i en repen la influència, sinó per què l'institució familiar constitueix una peça clau en la configuració econòmico-política de la societat. Cada ^{mode} mode de producció determina un tipus d'institució familiar, feta a la mesura dels seus interessos, tipus d'institució que la societat presenta com ideal i s'esforça en convertir-la en norma indiscutible per a la totalitat dels individus que hi pertanyen.

En les societats que, com la nostra, es caracteritzen per la propietat privada dels mitjans de producció, i per la dominació del grup que posseeix aquests mitjans sobre el que no en posseeix, la classe dominant procura pel manteniment dels seus privilegis a través de la difusió d'una ideologia, en els principis fonamentals son l'ordre, l'individualisme i la necessitat d'una estructura jeràrquica en les relacions entre els individus, basada en l'afirmació de diferències reals entre ells. La família patriarcal i autoritaria resulta l'institució més adequada per a iniciar els individus en aquests valors. En el si de la família ^{autoritaria patriarcal} apren el nen a obeir i respectar els qui estan per damunt d'ell; apren que el de-

bil obeeix al fort; apren les normes de la moral que l'hi pertoca-
respectar, --normes que l'hi transmet l'adult com a cosa indiscuti-
ble--, al mateix temps que apren que aquestes normes són variables
segons la classe social i segons el sexe, que és desigual la sort
reservada als diferents individus; i assimilar el mateix ideal de
família i de relacions conjugals que se l'hi proposa.

Caldria preguntar-se, en arribar aquí, si les famílies que
s'adapten al tipus de família proposat, institució difusora de l'i-
deologia de la classe dominant no són només les famílies d'aquesta
classe, les més interessades en el manteniment de l'ordre. La res-
posta és negativa. En efecte, en una societat s'imposa com a ideo-
logia dominant la de la classe que ha aconseguit el poder. De tal
manera que inclús en la classe explotada la família actua com a
transmissora de l'ideologia dominant. (1).

De tota manera, i a pesar de la reconeguda adequació de
l'institució familiar a les necessitats de la societat que vivim,
amb el capitalisme i les necessitats creixents de mà d'obra, el ma-
teix sistema ja començat a somoure les bases de l'institució. Sense
volar-ho, el capitalisme ha fet entrar en crisi l'institució fami-
liar en la classe treballadora, en incorporar a la producció a les
dones i als nens. Davant aquesta crisi de la família i davant les
seves conseqüències --diversos graus de transgressió de les normes
socials, fins arribar a la delinqüència, per part dels joves; mar-
ginalització--, ja s'han aixecat veus d'alerta i de lamentació. Es
que el sistema capitalista no ha trobat cap altre institució prou
eficaç com per a substituir la família, i cap que li resultés tan e-
conòmica com ella per a la tasca de educació dels nens en els prin-
cipis establerts. [En el futur, caldrà trobar les institucions nece-
ssàries per a que la societat es faci càrrec de l'educació en uns
principis que no vinguin ja dictats pels interessos d'una minoria.

En aquest marc, l'actitud que pren el noi o la noia respecte a la seva família adquireix una significació que va molt més més enllà que la del clàssic "conflicte de generacions". L'actitud dels joves cap a l'institució familiar --no tant en l'aspecte d'ec- titud cap a la pròpia família com d'actitud cap als models fami- liars proposats o imposats-- prefigura la seva actitud respecte al conjunt de l'estructura social en general. Veiem doncs quines són les característiques dels grups estudiats en relació a aquest tema.

ESTRUCTURA FAMILIAR

La diferència entre els diferents estrats socials estudiats pel que fa al tamany de la família estricta, són ben poc acusades. La mitja aritmètica de fills per família es situa entre 3 i 4. Si observem quins són els tipus de família més corrents, veiem que entre els estudiants ho és la família composta pels pares i 2 fills, mentre que en les famílies d'empleats i obrers la màxima freqüència d'aparició correspon a les famílies formades per pares i 3 fills.

La predominància de la família estricta --composada per pares i filla exclusivament-- és clara. (43 casos sobre 60 en el grup d'estudiants (1), 41 casos sobre 60 en el grup d'empleats i 48 casos sobre 60 en el grup d'obers (2)). Contràriament al que hauríem esperat, els obrers són els que donen major proporció de limitació a família estricta. Per altra part, els avis són els parents que més sovint conviuen amb família estricta (29/180), seguits de germans del pare o de la mare (11/180). És poc freqüent la convivència amb altres parents. Apareixen 5 casos de convivència amb famílies emparentades, i en 2 casos es declara compartir la vivenda amb rellogats.

En quant a la possibilitat d'aïllament del noi a l'interior de la família, una mica més de la meitat dels estudiants i dels empleats (34-35/60) tenen una habitació per a ells sols. Pels obrers, la proporció baixa a 24/⁶⁰98. El més freqüent és compartir l'habitació amb germans, i només rarament es comparteix amb els avis.

EL JOVE I LA SEVA INTERACCIÓ amb LA FAMÍLIA

e) Sistemes d'autoritat familiar i nivell d'autodeterminació dels joves.

El grau d'intervenció de la família --en particular del pare i de la mare-- en la vida dels joves, tal com resulta de les dades de la nostra enquesta és sorprenentment elevat. La petita proporció d'autodeterminació per part de nois i noies de 17 a 20 anys no està gens d'acord amb l'opinió tan difosa sobre l'ind^{ep}endència dels joves avui en dia.

Unes primeres dades interessants es refereixen a la press^o de decisions importants en la vida dels fills, segons la percepció dels joves. Ens interessa saber en quins membres de la família fan recaure les decisions els entrevistats.

Els resultats corresponents a la decisió sobre estudii treball dels fills són:

	Total			Total			Total.
	Estudiants	Empleats	Alguns	Nois	Estudiantes	Empleados	
Pare	7	13	11	31	2	12	26
Mare	2	4	11	7	3	3	9
Gran pare	3	4	2	9	2	9	23
Gran mare	2	3	3	8	0	-	6
L'interès	16	6	13	35	10	4	23
Cap de família	-	-	-	-	1	2	3
Total	30	30	30	90	30	30	90

45

El nivell d'autodeterminació per part dels fills (casos en que la decisió recau en l'interessat) és doncs molt baix. Només en les famílies d'estudiants, tant nois com noies, i en les d'obrers nois, es parla d'autodeterminació en una proporció considerable, a d'una mica més de la meitat de l'efectiu del grup (16/30 pels dos grups d'estudiants i 13/30 pels nois obrers).

Les noies, en conjunt, parlen molt més d'intervenció de la família que els nois, també presos en conjunt. Aixó sembla correspondre a una generalització que fan les noies de la seva experiència particular al conjunt de fills de la família. A nivell d'estudiants, aquestes diferències ^{de} de sexe desapareixen.

Al pare se li atribueix un paper decisiu més sovint que a la mare respecte als estudis i treball dels fills; aquesta atribució de decisió al pare supera també la percepció d'un equilibri de poder entre pare i mare, a pesar de que aquesta última percepció és força freqüent entre les noies, molt més que entre els nois. S'observa que els nois són més donats que les noies a considerar com determinant el paper del pare sobre el de la mare. (4). Aixó pot ser degut a una valorització del progenitor del mateix sexe, o a que el pare pren part més activa en la trajectòria professional dels fills, i aquest parlen genèricament d'aquest fet com atribuïble a tots els germans.

Julien p. 16

L'adjudicació de decisions en el terreny dels espais i amistats dels fills pren la configuració següent:

Pels joves que treballen (empleats i obrers), els resultats anteriors es complementen amb els de quines són les persones que han influït en el moment de deixar l'escola i començar a treballar. Concretant d'aquesta manera, s'observa que els nois acusen en molt més alta proporció que les noies l'intervenció de familiars, especialment del pare. Les noies no solen reconèixer influències de aquest terreny, i, en tot cas, parlen de l'intervenció de pare i mare a l'hora.

Intervenció en

l'incorporació al treball

	Total Empl.	Total Obrers	Total ↓	Total Empla	Total Obrers	Total ↓
Pare	9	2	11	1	1	2
Mare	1	2	3	-	-	-
Pare + Mare	5	1	6	4	6	10
Altres familiars o família en gen- eral	1	4	5	2	-	2

Semblantment passa quant a influència en l'orientació professional dels joves. Els nois reconeixen més influències, especialment del pare. Possiblement, els estudiants situen la seva decisió en matèria d'orientació professional a una edat superior, i per això se les contenenys influït.

Influència en

l'orientació professional dels joves

	Total Est.	Total Empl	Total Obrers	Total Nois	Total Esta.	Total Empla	Total Obrers	Total Noies
Pare	2	9	8	19	2	1	3	6
Mare	1	-	1	2	2	-	3	5
Pare + Mare	2	4	2	6	-	2	3	5

personas.
 el que se
 atribuye a
 personas de
 la familia.

	Total				Total			
	Estudiantes	Empleats	Obrers	Nois	Estudiantes	Empleados	Obreros	Noies
Pare	1	3	2	6	-	2	2	4
Mare	2	1	2	5	-	1	4	5
Pare i mare	1	5	1	7	3	11	7	21
Comú acord	3	1	-	4	3	-	1	4
L'interessat	23	18	24	65	24	14	16	54
Indeterminat	-	2	1	3	-	2	-	2
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

En aquest cas, els joves s'atribueixen un nivell d'autodeterminació superior al que s'atribuïen en relació als estudis i al treball. A més, l'intervenció del pare i de la mare són percebudes amb una intensitat molt semblant. Es manté el nivell més baix d'autodeterminació de les noies respecte als nois, i la major proporció d'autodeterminats --reals o percebuts així-- en els grups d'estudiants (nois i noies) i en el grup de nois obrers. L'atribució d'un poder equilibrat als pares (pare i mare) també es en aquest terreny més propi de les noies que dels nois.

Ham vist que el paper del pare és més decisiu que el de la mare en relació als estudis i treball dels fills, sempre segons la percepció que els entrevistats en tenen. Podem comparar això amb els resultats de la pregunta, Com vas trobar el teu primer treball?, punt on l'enquestador tenia indicació de fer detallar l'intervenció d'altres persones i de l'entrevistat. La pregunta només es formulava a empleats i obrers, els únics que estaven col·locats quan es va fer l'entrevista. Les respostes es van distribuir així:

<u>Persones que li va buscar el 1er. treball.</u>	<u>Empleats Obrers</u>		<u>Total</u>	<u>Empleades Obreres</u>		<u>Total</u>
			<u>Nois</u>			<u>Noies</u>
Pare	11	6	17	1	1	2
Mare	1	2	3	6	7	13
Carmà (àna)	1	2	3	2	5	7
Família estricta en conjunt	1	-	1	1	1	2
Parants altres que- pares o germans	3	7	10	4	2	6
Coneguts de la família	3	6	9	4	2	6
Acadèmia	3	1	4	1	1	2
L'interessat	6	6	12	11	11	22
Indeterminat	1	-	1	-	-	-
TOTAL	30	30	60	30	30	60

S'observa com, efectivament, apareix de nou el paper predominant del pare en aquesta matèria. Ara bé, això només és cert amb referència als nois. En la col·locació de les noies, qui té un paper decisiu és la mare. A més, a les noies s'els hi permet molt més sovint tenir autonomia en l'elecció del treball. Ambdós fets --l'intervenció del pare en la trobada de treball del noi i l'autonomia de les noies-- tenen una probable explicació en la major importància otorgada al "per vindre professional" d'un noi. El que faci la noia no té massa importància, ja que mai haurà de ser el cap d'una casa. Per aquests camins indirectes escapa la noia al control familiar, contradint, almenys en referència a certs aspectes, l'afirmació corrent sobre la seva major dependència familiar.

Les diferències familiars en els nivells d'intervenció del pare o d'altres adults i en el nivell d'autodeterminació són

acusades per sexes, i son, en canvi, pràcticament inexistents entre categories professionals.

A l'hora de reconeixer persones que l'han influït de manera determinant en la seva manera de ser, les noies són molt menys propenses que els nois a reconeixer influències: només 12/90 nois diuen que ningú els ha influït de manera determinant, mentre que en les noies la proporció és de 31/90.

Persones a qui s'ha atribuït una influència determinant

	Estudiants	Empleats	Obrers	Total Nois	Estudiantes	Empleadas	Obreras	Total Noies
Pare	7	11	8	26	3	1	3	7
Mare	1	1	1	3	4	1	2	7
Pare + Mare	9	4	9	22	11	3	8	22
Altres familiars	9	4	7	20	6	1	1	8
Altres adults	4	4	1	9	1	1	1	3
Escola, Mestres	6	2	1	9	12	-	4	16
Amics joves	12	4	5	21	18	5	7	30
Amics adults (escoltes, ...)	2	1	2	5	1	1	-	2
Llibres	6	1	-	7	5	2	1	8
Ningú	2	7	3	12	2	16	13	31
Indeterminat	1	-	3	4	2	3	2	7

(Les categories de la classificació --excepte les 3 primeres i el "ningú"-- no s'exclouen unes a les altres)

Els estudiants, nois i noies, diuen rarament que no els ha influït ningú; en canvi, són els més propensos a assenyalar l'influència de llibres, d'amics i de mestres.

~~Elle nois accusen molt l'influència del pare.~~

En tots els grups, la influència del pare pesa molt. La influència del pare en particular és acompanyada amb molta freqüència pel uero, i no així per la mare, que la influència familiar és determinant per uolts pocs. És un fet que s'observa estacionant al llarg d'aquest estudi. No deixa de ser curiós, malgrat això, l'alta proporció de reconeixement d'aquesta influència en una dona i en una època en la que una igualtat d'època de la pràctica familiar és doncs normalment per suposat.

Un aspecte important per a comprendre la posició respectiva dels diferents membres de la família és l'estudi de la gerència del pressupost familiar.

Persona en qui recau la gerència del pressupost familiar, segons els enquestats.	Total	Total	Total	TOTAL
	Estudiants	Empleats	Obrers	
Pare	31	10	15	56
Mare	11	32	35	78
Pare + Mare	16	18	10	44
Altres	1	-	-	1
Indeterminat	1	-	-	1
TOTAL	60	60	60	180

En les famílies universitàries es aproximadament 3 vegades més freqüent que la gerència del pressupost recaigui en el pare que en la mare, mostra que en les famílies d'empleats i obrers la proporció s'inverteix.

D'altra banda, l'entrega de diners que guanya el fill es fa generalment a la mare. La pregunta només es podia formular a empleats i obrers i donava aquests resultats:

<u>Persona a qui s'en-</u> <u>traga el sou.</u>	<u>Total</u> <u>Empleats</u>	<u>Total</u> <u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>
Pare	7	4	11
Mare	44	50	94
Pare + Mare	8	3	11
No dona res	-	1	1
Indeterminat (No sab, S.R.)	1	2	3
TOTAL	60	60	120

L'exàmen per sexes mostra una relació major noies-mare que noies-pare, i l'invers per als nois.

Es molt freqüent que els joves que treballen --i molt especialment les noies-- entreguin a la seva família tot el que guanyen; o gairebé tot. (En canvi, els estudiants entrevistats que treballen, diuen no donar res a la família, però són massa pocs per a poder deduir res de les dades). Després, els pares els hi entreguen --globalment o a mesura que el hi sembla convenient-- una certa quantitat de diners (2). D'aquesta manera, la família prolonga la situació de dependència dels joves (3), inclús més enllà del moment en que aquests comencen a guanyar-se la vida.

Es pot dir, doncs, que, mentre que el nucli econòmic de la família, d'empreses i d'altres, guanya diners, els joves, en canvi, passen a les famílies una part dels seus diners que de que donen als altres, les famílies no sempre en són capaçs.

Diners que el jo
va rebre a la
família en rela-
ció al salari +
guanyat.

	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>	<u>Total</u> <u>Empleats</u>	<u>Total</u> <u>Obrers</u>
Tot el que guanyen	13	14	27	25	24	49	38	33
Tot, menys hores + extras.	1	-	1	1	1	2	2	1
Més de la meitat + del que guanyen, + part no tot.	14	13	27	1	4	5	15	17
Més de la meitat del que guanyen.	2	2	4	3	-	3	5	2
Més	-	1	1	-	-	-	-	1
Donat de les neces- sitats.	-	-	-	-	1	1	-	1
TOTAL	30	30	60	30	30	60	60	60

D'altra banda, veiem el detall de la procedència dels +

diners utilitzats pels joves:

Procedència
de la diners
utilitzats
pels joves.

	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u> <u>Noies</u>
Propi (tot o part de diners propis)	19	4	3	26	7	2	-	9
Mare (tot o part)	-	11	12	23	5	19	24	48
Pare + Mare (tot o part)	2	3	1	6	4	2	2	8
Diners propis	5	12	14	31	6	4	3	13
Que es propis d'ajuda vi(es tudiants, amics(es estudiants))	1	-	-	1	1	-	-	1
Inconscient (part)	3	-	-	3	7	3	1	11
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

Donat que nombre de no-respostes o de respostes inconcretas és en aquest cas força considerable i variable d'un grup a l'altre i que això fa difícil l'interpretació de les dades, se'n farà millor observar les proporcions més interessants presentant les dades en forma de cocients, calculats sobre la base dels casos no indeterminats. Quan més alt sigui el cocient, major serà el valor que pren la variable de que es tracti. El valor màxim és 1.

Procedència del dinero -	Total				Total			
	Estudiantes	Empleados	Obreros	Nois	Estudiantes	Empleados	Obreros	Nois
Pare	0,704	0,133	0,100	0,299	0,304	0,074	-	0,114
Mare	-	0,367	0,400	0,264	0,217	0,704	0,828	0,608
Pare + Mare	0,074	0,100	0,033	0,069	0,174	0,074	0,069	0,101
Diners propis	0,185	0,400	0,467	0,856	0,261	0,148	0,103	0,164
Diners propis + ajuda	0,037	-	-	0,012	0,044	-	-	0,013
TOTAL	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000

D'aquests cocients destaca --a part del fet ja apuntat de major proporció de reserva de diners per part dels nois en els grups d'obres i d'empleats-- el fet que és molt sovint el pare, qui entrega els diners als nois estudiants. En el cas de les noies estudiants els cocients corresponents al pare es una mica més alt que el corresponent a la mare i, en tots els altres grups, l'entrega per part de la mare és ampliament predominant sobre la del pare. En particular, les noies empleades i obreres depenen en la seva gran majoria de la mare en quan entrega de diners (el que no vol pas dir que siguin diners de la mare). En qualsevol cas, la proporció de joves econòmicament independents és ben baixa i això reforça el lligam jove-pares existent a els tres nivells.

Hem vist apareixer amb regularitat una distinció en el paper de pare i mare en les famílies d'estudiants, per una banda, i d'empleats i obrers per altre. La mare té un paper més decisiu que el pare en les famílies d'obers i emoleats, mentre que en les famílies d'estudiants succeeix al contrari (4). Aquest augment d'importància del paper de la mare, en marxa de la clàssica autoritat paterna en la família, pot ser interpretada com un altre efecte, no volgut, del sistema econòmic, que fa que la gran majoria d'obers --amb les hores extremes-- i d'empleats --amb la plurioocupació--, he d'estar absent del domicili pràcticament tot el dia per a poder guanyar-se la vida. Això ^{és} molt més relatiu en les famílies universitàries, i en elles es manté el patró d'autoritat paterna.

En contrast amb la percepció sobre el paper del pare i de la mare en els diferents grups trobem que, en les discussions entre pare i mare, als nois --siguin del grup que siguin-- es solen posar més de part de la mare que del pare; mentre que les noies solen posar-se de part del pare.

Wiem per fi d'on procedeixen els diners pel pagament dels estudis que cursen els joves entrevistats. Realitzen cursos o curssets, a part de tots els estudiants, 10 empleats, 20 obrers, 10 empleados i 12 obreres. Prenem aquestes xifres (deduïnt-ne els pocs casos de no-resposta) com a base pel càlcul de cocients. Com aquesta base resulta petita, farem només la distinció entre estrats, encara que la de sexes potser també, seria significativa.

<u>Financiació dels</u> <u>estudis.</u>	<u>Total</u> <u>Estudiants</u>	<u>Total</u> <u>Empleats</u>	<u>Total</u> <u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>
L'hi paguen o l'a juden a casa	0,855	0,333	0,609	0,686
Si els paga el noi	0,121	0,500	0,348	0,257
Té altres ajudes- o beques	0,034	0,137	0,043	0,067
TOTAL	1,000	1,000	1,000	1,000
N	(58)	(24)	(23)	(105)

El grup més dependent econòmicament de la família és el dels estudiants, encara que ^{són} també els estudiants els que, ~~per~~ per altra banda, són més propensos a declarar-se independents en els seus actes i en la seva formació. ————— . El grup amb cocient ~~índex~~ més alt d'autofinanciació és el dels empleats. El fet que el cocient d'ajuda corresponent a aquest grup sigui ~~encara~~ --encara que molt baix-- superior al dels altres ^{dos} grups és degut a que alguns empleats de banc disposen de beques d'estudi de l'entitat per la qual treballen.

Per acabar, i completant el tema de la relació de dependència entre els joves i la seva família, veiem el nombre de nois i noies dels diferents grups que, d'una llista de punts, dels quals havien d'elegir aquells respecte als quals creïen que la joventut d'aquí hauria de prendre model de la d'altres països, elegeixen precisament el punt "independització de la família". (Considerem - que la resposta és independent del nivell d'informació sobre el grau d'independència familiar ^{assolida} d'altres països i que guarda relació en canvi amb una aspiració a l'independència que és corrent - considerar com a vigent a altres països.).

<u>Estudiantes</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obreros</u>	<u>Total</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleadas</u>	<u>Obreros</u>	<u>Total</u>
			<u>Nois</u>				<u>Noies</u>
9	7	9	25	10	8	1	19

La proporció és manté en tots el grups molt per sota d'un terç de l'efectiu total. ^{El grup} L'equip de noies obreres apareix com a màxim exponent d'actitud conservadora del tipus d'institució familiar clàssic.

b). Nivell de comunicació i conflictes entre pares i fills.

A part de les relacions de depenència econòmica i de l'intervenció dels pares en la vida dels joves, és important averiguar fins a quin punt pare i mare arriben a un cert grau de comunicació amb els fills. Abans ens hem referit a l'influència que el jove atribueix als seus pares. Veiem ara un aspecte més objectivament determinable: el fet de parlar amb els pares sobre una sèrie de temes.

Les ocasions de parlar amb els pares no falten pas, en general, segons diuen els entrevistats. Només 15/180 joves diuen no tenir pràcticament ocasió de parlar amb el seu pare; amb la mare, la proporció es redueix encara a 6/180.

Els temes de conversa més usual entre pare i fill i entre pare i filla, són els que es refereixen als estudis o al treball --temes professionals, podríem dir-ne--. (Sobre una llista de temes en que era possible assenyalar-ne varis, els estudis o treball apareixen en primer lloc segons freqüència d'aparició, amb 52/90 cites pels nois i 53/90 cites per les noies). També són aquests ^{els} temes de conversa més freqüents entre mare i fill (32/90); però, en canvi, en els temes de les converses de la mare amb la filla ocupen els primers llocs segons freqüència d'aparició, el parlar de modes, novel·les (55/90), d'amistats (52/90), i de la relació amb xicots (42/90). I això, que és cert pel conjunt de noies entrevistades, ho és també per cada un dels grups --estudiantes, empleadas, obreras--. És a dir, que els temes de converses de les noies amb la mare es mouen a nivell dels temes a que clàssicament s'ha volgut reduir a la dona --amb molt d'èxit, generalment-- com a *pot veure en aquest cas*.

Sorpren la freqüència amb que els joves parlen de política amb el pare. Ho citen 35/90 nois: 17 estudiants, 9 empleats i 9 obrers. Aquesta freqüència d'aparició de la política és igual a la del fútbol, però aquesta vegada la distribució és 9 estudiants, 14 empleats, i 12 obrers. En canvi, com em d'esperar de les constatacions anteriors, els temes polítics no es parlen gairebé amb la mare, a excepció d'alguns estudiants (8) i estudiantes (8).

Són ben pocs els joves que afirmen no parlar de res amb els seus pares. El cas és doncs casi exclusivament en els grups estudiants: 4 estudiants, 4 estudiantes i 2 obreres diuen no parlar de res amb el seu pare; i només 1 estudiant i 1 estudiante no parlen de res amb la seva mare.

Ara bé, parlar amb els pares no vol pas dir entendre's-hi. Així que també es preguntava als nois i les noies quins eren els possibles temes de conflicte amb els seus pares. La pregunta es formulava ^{en} aquesta forma: Els conflictes que puguis tenir amb el teu pare, de quins motius es deuen?. I el mateix per la mare. És a dir, es partia del supòsit que existien conflictes entre els pares i els joves, per animar-los a parlar-ne. Tot i això, hi ha joves que diuen no tenir conflictes amb els seus pares.

S'observa en primer lloc que la proporció de nois que tenen conflicte amb el seu pare (63/90) és més baixa que la de noies (77/90), i amb 2 casos de no-resposta a la pregunta corresponent. En les noies no s'observa diferència per grups, mentre que en el cas dels nois, s'observa que els obrers declaren conflictes en menor proporció que els altres dos grups.

El tenir conflicte amb la mare és tan freqüent en els nois com en les noies (62/90 i 63/90 respectivament), i la proporció és semblant a la que es donava en els nois respecte al pare. Tampoc aquí hi ha diferència en què a grups en el cas de les noies, i s'observa en canvi que, en el cas dels nois, els conflictes són més freqüents entre els universitaris que entre empleats i obrers.

Es a dir, la màxima freqüència de conflicte es dona en la relació de les noies amb el seu pare.

Ara bé, no tots els casos de no-conflicte amb els pares són casos de bona entesa. Perquè en algun cas s'afageix, després de dir que no hi ha conflicte, que això és degut a que pare o mare i fill s'eviten o no es parlen, o bé que no es tracten per falta de temps.

Tenim en compte la freqüència amb que es declaren, els conflictes que es donen més sovint entre pares i fills varons es refereixen a qüestions "professionals" dels fills en els grups d'estudiants (18/30), i a qüestions d'amics i d'aficions en el grup d'empleats (12/30) i obrers (15/30). Entre les noies, el conflicte més sovint declarat es el motivat per les hores d'arribada a casa de la noia, (40/90), sense distinció de grups professionals.

Amb la mare, el tema de conflicte més freqüent és les hores d'arribada a casa, ten tractant-se del conjunt ^{de} nois (23/90) com tractant-se del conjunt ^{de} noies (20/90). En el cas dels nois son igualment freqüents els conflictes per estudis o treball del noi.)

→ El desgloss per grups professionals posa de relleu que en el cas de les universitàries els conflictes per diferència d'opinió en temes de moralitat i llibertat de costums (9/30) superen en fre-

qüència tots els altres, i en el cas dels empleats les amistats i diversions són motiu de conflicte lleugerament més sovint (9/30) que les hores d'arribada a casa.

Els conflictes més freqüents es produeixen, en suma, a partir de concepcions diferents del pare o de la mare i del fill a propòsit de com cal que sigui la vida d'aquest últim, sigui en els estudis o en el treball, sigui en les diversions, amistats i horaris.

Passant a examinar temes de conflicte menys freqüent s'observa que els conflictes per qüestions de diners són força freqüents, però es tracta d'un conflicte que només es dona sovint en el cas dels nois, sigui amb el pare o amb la mare (23/90 casos de conflicte pels nois i només 5/90 per les noies, amb el pare; amb la mare, les proporcions respectives són 17/90 i 5/90).

Finalment, si els conflictes amb els pares per qüestions de diners són propis del nois, sense distinció de grups, els conflictes derivats de diferències d'opinió en temes polítics i religiosos són en canvi propis d'estudiants, sense distinció de sexes.

ASSIMILACIÓ O REFUS DE L'IDEOLOGIA TRAMESA PER LA FAMÍLIA

La família, tal i com s'accepta en la nostra societat, està basada en uns principis estrictes de monogàmia --estricta en la dona, relativa en l'home--, d'autoritat dels pares sobre els fills, de submissió i respecte dels últims als primers, de subordinació de la dona a l'home. En l'introducció a aquest capítol ja hem vist l'interès que l'iniciació dels nens en aquests principis podria tenir per un sistema ^{social} que s'oposava sobre d'ells. Veiem doncs fins a quin punt els joves entrevistats manifesten haver assimilat l'ideologia tramesa per la família, amb l'ajut de l'escola, dels altres mitjans de difusió i pressió ideològica --televisió, premsa--, i amb l'ajut de l'ampli consensus establert en grups socials més amplis entorn dels valors vigents, referint-nos en aquest capítol només a l'aspecte d'aquesta ideologia que fa referència a la família mateixa, a la moralitat i als costums.

En primer lloc, considerarem el plantejament que els joves fan del matrimoni, no de manera abstracte sinó com a perspectiva per ells mateixos. El primer que s'adverteix és que ningú no refusa de fer aquest plantejament. Es a dir, tots 180 joves admeten com a pròpia l'orientació cap al matrimoni.

Un ~~primer~~ punt respecte a aquest tema consistia en demanar als nois i noies que elegissin, d'un llista d'onze punts, els quatre que designessin les qualitats que considerés més importants pel seu futur marit (o dona). Veiem les qualitats que queden en els cinc primers llocs de la classificació, per grups, segons freqüència amb què van ser designades(?)

ESTUDIANTS

1. Sinceritat (20/30)
2. Personalitat (19/30)
3. Intelligència (18/30)
- 4-5. { 4. Fidelitat
5. Adaptació al marit } (13/30) (9)

EMPLEATS

1. Que sàpiga adaptar-se al marit (21/29)
2. Capacitat de portar bé la casa (16/29)
- 3-4. { 3. Fidelitat
4. Sinceritat } (14/29)
5. Intelligència (13/29)

la casa de no-respectar

GOBERNERS

1. Capacitat de portar bé la casa (25/30)
2. Que sàpiga adaptar-se al marit (16/30)
- 3-4. { 3. Belleza
4. Sinceritat } (13/30)
5. Fidelitat (10/30)

ESTUDIANTES

1. Personalitat (26/30)
2. Que sàpiga comprendre la dona (25/30)
3. Intel·ligència (20/30)
4. Fidelitat (14/30)
5. Decisió (13/30)

EMPLEADES

1. Comprensió cap a la dona (24/30)
2. Personalitat (22/30)
3. Intel·ligència (16/30)
4. Fidelitat (13/30)
5. Professió amb pervindre } (12/30)
6. Seguretat econòmica }

OBRES

1. Comprensió cap a la dona (22/30)
2. Personalitat (16/30)
3. Fidelitat (15/30)
4. Professió amb pervindre (12/30)
5. Seguretat econòmica }
6. Intel·ligència } (10/30)
7. Simpatia }

Cal afegir que figureven en la fitxa algunes qualitats que no apareixen en cap grup en els cinc primers llocs: virginitat, venir d'una bona família, afinitat sexual (aquest últim punt s'cita per 8 estudiants i 12 estudiants, 4 empleats i 4 em-
pleades, 3 obrers i 4 obreres; la diferència entre uns i uns
estudiants és sensible

Aquestes dades ens ofereixen un panorama d'alt grau d'assimilació d'alguns principis bàsics per a l'~~actual~~ institució familiar: subjecció de la dona al marit i a les feines de la casa, supeditació econòmica de la dona i del conjunt de la família al ^{pare} marit, doncs és d'ell de qui depén el nivell econòmic familiar, sollicitud ^{una} ~~econòmica~~ paternal per part del marit respecte a la dona, estricte monogamia. L'assimilació és comuna a tots els grups, i només en el grup d'estudiants varons s'observa una major proporció de resistència.

L'institució familiar tal com és promoguda pel sistema és la família amb nombrosos fills. Al voltant d'aquest tema es monta tota una campanya destinada a lloar les famílies nombroses i l'obnegació madèlica dels pares. Així, amb l'elogi de la paternitat, de l'esperit de servei i de sacrifici, i sota unes aporències ridícules d'ajuda a les famílies nombroses, s'enmascara la realitat de la manca d'institucions per a la cura i educació dels infants, la falta de guarderies, escoles, hospitals, i cantines escolars gratuïtes, i es deixa a espatges dels pares tota una pesada càrrega econòmica que hauria d'anar a parar al conjunt de la societat. Com a compensació, els pares tindran dret a disposar ampliament de la vida dels seus fills, dret que --com ja hem dit-- és a la vegada garantia de continuïtat pel sistema.

Deixant de banda el canvi de circumstàncies demogràfiques i el possible canvi en els objectius que la gent jove pot considerar vàlids pel conjunt de la societat en que viuen, es pot pensar en una revisió per part dels joves de l'ideal de la família nombrosa.

L'examen de les respostes dels entrevistats mostren que en el conjunt dels 180 joves hi ha un equilibri entre les postures favorables a la família nombrosa --considerant-la així a partir de 4 fills-- i les altres postures. Però l'examen per grups posa de relleu que aquest equilibri del conjunt és composta d'un proporció elevada de partidaris de la família nombrosa en els grups d'estudiants (molt especialment en les noies), d'un equilibri en el grup de noies empleades, mentre que en tots els demás grups predominen els partidaris d'un nombre reduït de fills. Les noies, preses en conjunt, són sovint partidaries de tenir molts fills, mentre que en el conjunt de noies la tendència predominant és la inversa. L'actitud contrària al fill únic apareix completament generalitzada. No està gens extesa l'actitud de negativa a tenir fills que es comença a trobar present darrerament entre joves parelles d'ambients més o menys intel·lectuals i progressistes barcelonins.

Nombre de fille destinée.	Estud. Empl. Obere			Total			Estud. Empl. Obere			Total			TOTAL
	Estud.	Empl.	Obere	Estud.	Empl.	Obere	Estud.	Empl.	Obere	Estud.	Empl.	Obere	
Cap	1	-	1	2	-	1	-	1	-	1	1	1	3
2,3, Poca (10)	9	23	15	47	3	14	16	33	12	37	31	80	
4, más de 4, als que vinguin, els que es puguin mantenir, molts o forces	11	3	11	25	23	15	12	50	34	10	23	75	
Els que es pu- guin educar	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	
No ho sab	6	3	3	12	3	-	2	5	9	3	5	17	
Sense resposta	2	1	-	3	1	-	-	1	3	1	-	4	
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90	60	60	60	180	

Meraix especial atenció ~~del~~ resultat sorprenen de les dades que es refereixen al grup de nois empleats. L'explicació no es pot pas trobar en el major nivell de crítica teòrica que els empleats poden aplicar als arguments tradicionals en favor de la família nombrosa, sinó que més aviat es pot pensar en un sentit més real de les limitacions que un nombre elevat de fills imposa a una vida confortable, a la qual aspiren molts empleats.

També és curiós remarcar com els estudiants, que podrien estar més preparats per la crítica, formen el grup més partidari de tenir nombrosos fills. *Seus dubtes, les consideracions de tipus econòmic estan totalment absents: mai han pogut un obstacle als projectes de la part de la seva classe.*

Però una cosa és el nombre de fills que es desitgen tenir i l'altre els que es tindran. En aquest sentit, sorpren que en grups de nois i noies de 17 a 20 anys sigui tan alta la proporció dels que no coneixen cap mètode de control ^{la natalitat} de naixements. És evident que, amb el pas dels anys i a mesura que entrin en una vida sexual activa, augmentarà l'informació. És possible, per contra, que l'informació no sigui utilitzada, degut a l'existència de prohibicions morals. En conjunt, el nivell d'informació és escandalosament baix, molt especialment per les dones. En aquest cas, els estudiants i estudiantes són l'excepció.

Mètode de control de natalitat
conegut
pels informats

<u>Don't know</u> <u>conegut.</u>	<u>Total</u>			<u>Total</u>			<u>Total</u>	
	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Nois</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleadas</u>	<u>Obreres</u>	<u>Noies</u>
No en coneix cap	2	10	10	22	1	22	27	50
En cita un o més	28 [25]	17 [6]	18 [11]	63 [42]	20 [22]	8 [6]	3 [1]	40 [33]
Sense resposta	-	3	2	5	-	-	-	-
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

Els únics mètodes el coneixement dels quals està considerablement estès són els anticonceptius --citats com # "la píldora" "la pastilleta"-- i el mètode Ogino. Els nois també citen força els preventius.

D'altra banda, en preguntar als joves quines són les coses més importants que pensen trobar en el matrimoni, la màxima freqüència d'elecció sobre una llista de 9 punts recau en l'aspecte maternitat-maternitat. Això és cert també analitzant separatament el conjunt de nois i el de noies (43/90 i 53/90, respectivament). Per grups segons ocupació, maternitat-maternitat manté el primer lloc en tots els grups de noies (amb un màxim corresponent al grup d'estudiant^s) i en el grup de nois obrers (*gràfic 1*)

Un altre punt a examinar és el lloc que els joves donen o entenen que ha de tenir la sexualitat, la relació que estableixen entre sexualitat i matrimoni i les normes morals de que l'envolten.

En la pregunta anterior, referent al matrimoni, calia referir-se en la resposta a l'aspecte d'exercici de la sexualitat. De fet, assenyalen aquest punt 35/90 nois i només 18/90 noies ^{gràfic 1}. Així doncs constatem com l'efecte d'una educació represiva de la sexualitat no dona només un enquadrament d'aquesta dintre dels límits estrictes del matrimoni monogàmic, sinó que ^{indus} desapareix en gran mesura com a un dels objectius del matrimoni, en la formulació que en fan els joves. I és normal que aquest fenomen es presenti més intensament en el cas de les noies, ja que aquestes solen desenvolupar a més una actitud negativa respecte a la sexualitat, com a reacció a la moral sexual que ha fet que per elles l'acte sexual

Figure 1

100%
 90%
 80%
 70%
 60%
 50%
 40%
 30%
 20%
 10%
 0%

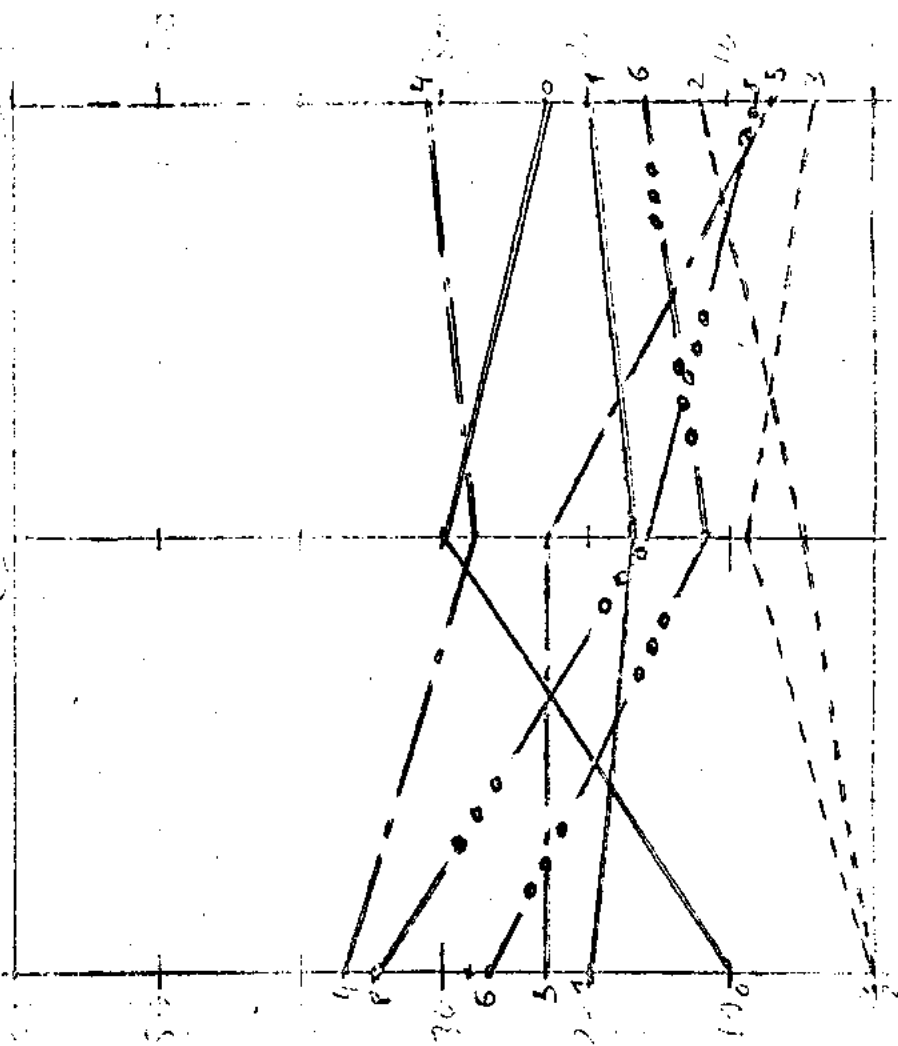
100%
 90%
 80%
 70%
 60%
 50%
 40%
 30%
 20%
 10%
 0%

- 1 —————
- 2 —————
- 3 —————
- 4 —————
- 5 —————
- 6 —————
- 7 —————
- 8 —————

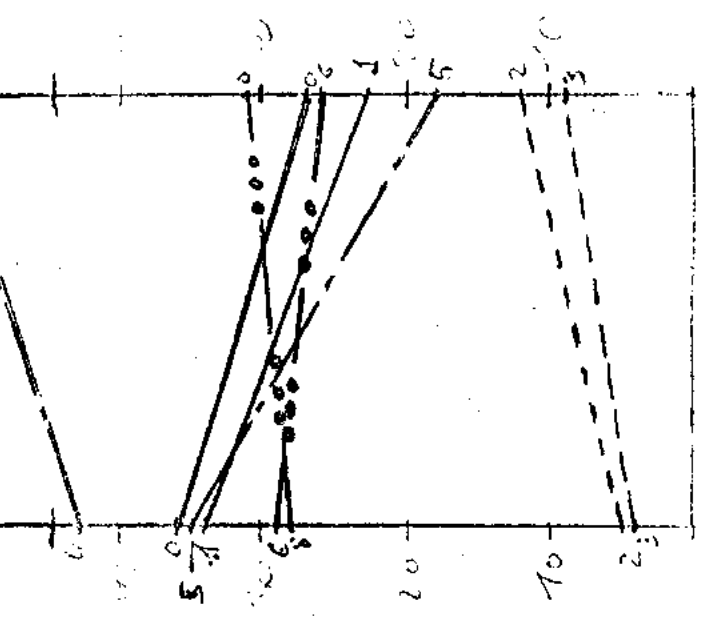
En bloc de 100
 pour le gros is
 a cauldron de
 del grèfic

(75)

(75)

100%
 90%
 80%
 70%
 60%
 50%
 40%
 30%
 20%
 10%
 0%

representa la seva "possessió" per part de l'home ⁽¹¹⁾(3). Els nois es-
tudiants i els nois empleats són els únics que donen importància a
l'exercici de sexualitat com a objectiu dintre del matrimoni.

En el qüestionari no es va intentar pas plantejar el te-
ma d'un exercici de la sexualitat totalment al marge de l'institu-
ció matrimonial, ni tampoc el tema de la total llibertat de rela-
cions entre els joves abans del matrimoni. Però sí que es va voler
recollir el parer dels joves sobre les relacions sexuals entre un
noi i una noia abans de casarse ⁽¹²⁾(4). En les respostes es demanava
per la distinció entre el cas del noi i el de la noia.

L'examen de les respostes posa de relleu que en el con-
junt, són lleugera majoria els joves que censuren la pràctica d'a-
questes relacions, considerant-ho censurable o perillós tan per un
noi com per una noia (48/90 nois i 51/90 noies són d'aquesta opi-
nió). Per grups, només els nois estudiants s'aparten d'aquesta ten-
dència (11/30). D'altra banda, s'observa aquí una vegada més un
considerable grau d'acceptació del principi de les desigualtats en-
tre sexes: 15/90 nois i 18/90 noies fan en el seu judici una clara
distinció entre noi i noia, és a dir, consideren que les relacions
sexuals prematrimonials són una pràctica més o menys censurable o
perillosa per a una noia, mentre que ho consideren normal, útil o
sense gravetat per a un noi. És interessant veure que les noies són
tanta més propenses a fer la distinció a favor dels nois com aquests
últims.

*Aquest és un fenomen no únicament francès.
Al menys, s'ha pogut també apreciar en recents
estudis sobre la joventut francesa (en anglès
JCFRES, en català i publicat per
Paris Match 1970).*

Opinió sobre les relacions sexuals prematrimonials.	Total			Total Total			Total				
	Estudi.	Emple.	Obrer.	Nois Estudi.	Emple.	Obrer.	Nois Estudiants	Empleats	Obrers	TOTAL	
Censurable o perillós tan pel noi - com per la noia.	11	19	18	48	18	15	51	29	37	33	99
Censurable o perillós per la noia, i no pel noi.	4	9	2	15	2	5	11	6	14	13	33
Normal o útil tan pel noi com per la noia.	8	1	4	13	5	2	9	13	3	6	22
Respostes no classificables en categories anteriors.	7	1	5	13	5	4	11	11	5	7	23
No se o S.R.	-	-	1	1	-	1	1	-	1	1	2
TOTAL	30	30	30	90	30	30	90	60	60	60	180

El "moralisme" pel que fa a les relacions entre nois i noies es posa també de manifest en els resultats a la pregunta: En quina d'aquestes ocasions (fitxa de 12 punts amb amplies possibilitats) els joves d'altres països haurien d'aprendre dels joves espanyols? La resposta més freqüent en els grups d'empleades (13/30), d'obrers (11/30) i d'obreres (13/30) és precisament la de que caldria que els joves de fora preguessin model de la moralitat en les relacions entre nois i noies que es dona aquí. Els empleats citen amb més freqüència la religiositat (11/30), però seguida també per la moralitat (9/30). En els grups d'estudiants i estudiantes la freqüència amb que es cita la moralitat en les relacions entre nois i noies és menor (4/30 i 5/30). Aquests últims grups mostren més tendència a dir que no hi ha res a aprendre.

Però, d'altra banda, són forces els joves que a la pregunta: En quines ocasions et sembla que la joventut espanyola hauria de prendre model d'altres països? responen "grau de llibertat en els costums" rebel·lant-se contra el moralisme estret que els hi han ensenyat. És important observar que, en aquest cas, no són pas els universitaris els més oberts a noves perspectives: citen com a model el "grau de llibertat en els costums" d'altres països 9/30 estudiants, 16/30 empleats, 15/30 obrers, 12/30 estudiantes, 9/30 empleades i 7/30 obreres.

En apartats anteriors d'aquest mateix capítol hem tingut ja ocasió de tractar de l'aspecte de l'ideologia vigent sobre la família que fa especial referència a la dona. Hem constatat l'acceptació amplia del principi de subordinació en la conducta i de la supeditació econòmica de la dona al marit, i l'existència d'una mo

rel diferent per homes i dones. Ens queden per examinar els resultats de tres preguntes més directament referides a aquest tema.

La primera d'elles era: Quan et casis, i suposant resolta la qüestió econòmica, què preferiries que fes la teva dona? (què preferiries fer?, per les dones). En aquest punt, l'acceptació de l'ideologia supera tot el que es podia imaginar.

	<u>Estud. Empl. Obrer.</u>			<u>Total</u>	<u>Estudiantes Empleadas Obreras</u>			<u>Total</u>
				<u>Noies</u>				<u>Noies</u>
Es pronuncien clarament per un treball independent de la dona.	1	1	-	2	5	-	-	5
Es pronuncien per un treball independent, mentre la dona no tingui fills o quan si -	-	4	1	5	1	1	2	4
qui molt necessari								
Es pronuncien per una activitat marginal de la dona (petita activitat fora de casa o col.laboració en la feina - del marit).	5	2	4	11	14	4	3	21
Són partidaris de la dedicació de la dona al cònjuge de la casa i dels fills.	22	23	25	70	9	25	25	59
Inclassificable	2	-	-	2	1	-	-	1
Total	30	30	30	90	30	30	30	90

(ver, a unid. de la tabla, el gráfico 2)

S'observa que l'únic grup que reivindica el dret al treball per la dona, en una proporció apreciable, encara que molt petita, és el de les estudiantes. Son també les menys sovint partidàries de quedar-se a casa, però encara són majoria les que pensen en treballs marginals o que superditen la seva activitat laboral a la del seu marit, aspirant així a reproduir en el treball la superdició al marit que viurón en el matrimoni (5).

Endorsement . . . 46

De tota manera, respecte al tema dels projectes d'activitat o treball de les noies per després del matrimoni, cal fer una observació: per una noia empleada en un gran magatzem o obrera, la seva experiència de treball és molt negativa sota el sistema capitalista: sap ja el que són les llargues jornades de treball i la baixa remuneració del treball de la dona --tot i que aquesta experiència no sempre s'acompanya d'una actitud crítica, com veurem una mica més endavant--. En aquestes circumstàncies, és comprensible que una reacció immediata sigui la d'aspirar a lliberar-se d'aquest tipus de treball, ni que sigui d'una manera generalment tan estúpida com tancar-se a casa.

↳ "Mushimuni, amic dels nòs del treball, és per una obra
a concessió de la seva inspiració de civilitat"

Però aquesta solvedat no vol pas dir que el tancar-se a casa sigui un recurs deliberat i pres com a mal menor, tot i criticant-ho. L'aspiració al matrimoni i a la llar sol anar acompanyada, com sempre, de l'ideologia que la farà suportable i fins i tot desitjable al fet, al menys mentre la realitat no faci --massa tard ja per arreglar-ho-- reaccionar en contra. Són forces les noies que tenen una visió del paper de la dona en el matrimoni que s'adapta perfectament al tipus de família ideal pels interessos del sistema social vigent. De cinc frases proposades referents a l'enfoc del

En relacionar les dades referents a l'actitud en front de l'activitat professional de la dona amb un índex d'autodeterminació dels joves respecte als estudis i els esports, s'observa que la proporció d'individus partidaris de la dedicació de la dona al cuidado de la casa i dels fills és menor en el grup dels individus independents de la família en les seves decisions, ~~mentre que es majora en~~ el grup dels que declaren forta intervenció de la família en la seva vida privada. Pel que fa als ^{resultats de l'entrevista al voltant de} que es pronuncien per una activitat marginal de la dona, s'observa ~~que són més freqüents en el grup dels independents.~~ Aquesta relació positiva entre lligam familiar i actitud clàssica respecte al paper de la dona, d'una banda, i autodeterminació i aprovació d'una activitat marginal de la dona (9), d'altra, fa pensar que, donat el nivell extraordinari de conservadurisme respecte aquest tema, el fet de ser partidari de qualsevol activitat de la dona fora de casa, ni que sigui una activitat marginal, ha d'ésser considerat, ^{de moment,} com un trencament respecte al conservadurisme vigent.

L'inversa succeeix amb la proporció d'individus partidaris d'una forma o altra del treball de la dona

		Actitud en front del treball de la dona ca tota		
		partidari	no partidari	inclassificable
opinió sobre el treball de la dona	sí	33%	62%	5%
	no	23%	77%	—
				100%

matrimoni, n'hi havia dues que es poden considerar corresponents a aquesta visió clàssica. La freqüència amb que apareixen a l'16 següent:

<u>Opinió compartida</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>
"La dona està per naturalesa destinada a ser mare, i el matrimoni és la forma normal de realitzar aquesta destí".	5	10	9	24
"La dona és-tà destinada a fer la felicitat del marit en el matrimoni"	2	6	9	17
<u>Es comparteixen les dues opinions anteriors.</u>	-	4	7	11

(Només hi ha 1 cas de no-resposta).

Això ens dona el següent/ escolat en quant a l'acord sobre la primera opinió

5 estudiantes, 14 empleados, 16 obreros

i en quant a la segona:

2 estudiantes, 10 empleados, 16 obreros.

Per sort o per desgràcia, aquesta pregunta no es va formular als nois. En canvi, es va fer opinar a nois i noies sobre les diferències de sou entre home i dona: Sans que, en general i per una jornada de treball igual, una dona rep un sou inferior a un home. Com ho trobes? (Fitxa de 4 punts). La distribució de/resposta és:

<u>Opinió el·locida</u>	<u>Total</u>			<u>Total</u>				<u>Total</u>
	<u>Estudian.</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Noies</u>	<u>Estudian.</u>	<u>Empl.</u>	<u>Obrers</u>	
Desol, jo que el treball de l'home val més im- portància.	3	1	5	9	2	4	9	15
Desol, jo que la dona és ho de men- ys, en general, de família.	6	7	5	18	-	7	9	15
La dona és ten capes que l'home, i hauria de cobrar igual.	15	8	11	34	26	14	19	50
Encara que tingui me- nyor capacitat, la do- na hauria de cobrar igual.	5	7	9	21	2	5	2	9
Accepten l'enunciat de la pregunta	-	7 ⁽¹⁵⁾	-	7	-	-	-	-
Resposta inconcreta	1	-	-	1	-	-	-	-
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

L'opinió "igualitària" --la de la tercera fila-- és suscri-
ta més sovint per les dones, en una proporció d'una mica més de la
meitat; pels homes, la proporció és d'una mica més d'un terç. Els es-
tudiants i, sobre tot, les estudiantes són més adictes a aquesta
opinió que els demás grups. Considerant el caràcter de l'afirmació,
és molt alta la proporció de 21/90 nois partidaris de l'igualtat
de sou, hó i afirment la menor capacitat de la dona. Tot i que per
raons d'educació es dongui efectivament una menor preparació de les
dones respecte als homes en molts terrenys, en aquesta cas ens sem-
bla que l'opinió suscrita anava més enllà de la mera constatació, d'un

referint-se més aviat a la capacitat natural
 fenomen cultural, ~~veient~~ de la dona. Les dones admeten la seva menor capacitat en una proporció de 9/90.

Una conclusió molt general que podriem treure d'aqueste capítol és la constatació de que l'influència de la família sobre les actituds i comportaments dels joves segueix existint i és afectiva, en la gran majoria dels casos. La família compleix doncs el paper que li correspon dintre del sistema econòmic capitalista, és part de l'ordre vigent. I això és manté a pesar de les crisis per atravessa. L'aspiració dels individus al tipus de família p i quel s'els ha educat en el si de la seva pròpia família i la manca d'altres tipus d'institucions socialitzadores que puguin com petir-hi, fa difícil el progrés en la disminució del paper de la família; ^{canvi de paper} progrés que, d'altra banda, no podrà portar a un canvi to tal mentre no canvi la base econòmica-social. Al mateix temps, ^{de l'aspecte de la família} ~~Es~~ ^{de l'aspecte de la família} de preveure --de l'examen de les aspiracions manifestades-- que, d'aquí un temps, la major part dels joves entrevistats, a pesar dels conflictes que ^{de} ~~oposen~~ alguns d'ells als seus pares, formaran u na família segons el model de la seva pròpia, sòlidament fonamenta da en aquells principis d'ordre, d'autoritat i de desigualtat entre sexes que hem vist aparèixer tan sovint en les respostes als qüestio naris.

Hem vist també la variació de la posició absoluta i relativa dels grups d'estudiants i dels de no-estudiants (empleats i obrers) en quant a major o menor dependència familiar, i a major o menor assimilació de l'ideologia que acompanya a l'institució familiar en la nostra societat. En alguns punts, els estudiants són els més

progressistes, els més oberts a les noves corrents ideològiques; a pesar de ser els fills de la classe que més interressos té en la conservació del sistema, la major informació de que disposen i les contradiccions que la seva situació d'estudiants els hi permet encara de veure des de l'exterior, els porta a trencar motllos, amb a juda de la seguretat que proporciona el nivell econòmic del grup familiar; però la dependència econòmica dels pares, el control del medi social al que pertanyen i l'assimilació, des de petits, de la moral de la seva classe fa que aquesta segueixi ~~vigent~~ i posi límits a la contestació. La banda dels treballadors, ja hem dit abans com la classe dominant imposa la seva ideologia a la classe dominada, d'una pluralitat de maneres, com són la família, els mitjans de comunicació de massa, l'escola (a través dels valors que transmet i del baix nivell d'instrucció que hi adquireixen els nens de famílies treballadores).

L'enfrontament amb la família que s'observa en alguns joves entrevistats correspon més aviat a un desig d'independència, a refus --real o teòric-- de l'ingerència que els pares volen tenir sobre la vida dels fills, que a un enfrontament d'ideologies. El jove es rebel·la contra la seva família més que contra els principis sobre els quals aquesta s'assenta. L'ideologia ja està notablement assimilada quan arriba el trencament material respecte als pares. Més o menys lentament --moltes vegades amb un punt de cristallització constituït pel novietge^{formal}-- s'anirà reculant en la contestació fins arribar inclús a refer el lligam amb la pròpia família.

NOTES

- (1). Parlant de les classes mitges diu REICH a propòsit del rol - que juga la família: "La base de la família de les classes mitges es la relació de tipus patriarcal del pare amb la dona i els fills. Aquell és en certa manera l'interpret i el símbol de la autoritat de l'Estat en la família. La contradicció entre el seu rol de subordinat en la producció i d'amo en la família li donforeix l'aspecte típic de l'ajudant-jefe: servil de cara als superiors, s'impregna de l'ideologia dominant (la qual cosa explica la seva tendència a l'imitació), i regna com a senyor sobre els seus inferiors; transmet les concepcions polítiques i socials i contribueix a reforçar-les".

(W. REICH, La révolution sexuelle, Plon, 1968, (1ère edic. Copenhague 1.936) Traduït per A.P.)

NOTES

- (1). La convivència amb servei domèstic (19 casos) no entra, e -
videntment, en línia de compte.
- (2). D'ara en endavant, indicarem ^{la} proporció n sobre N en la forma
abreujada n/N .

NOTES

(1). Aquestes consideracions coincideixen, per altra banda, amb els resultats d'un ampli estudi sobre estructura familiar: Ch. E.

; ^{2x}Bowerman i E.H. Elder, Jr., Variations in adolescent perception of family power structure, "American Sociological Review", abril 1964, pp. 554-567

(2). Més endavant precisarem aquesta informació.

(3). Anàloga constatació pel cas dels joves francesos fa l'informe del Ministeri de la Joventut i dels Esports francès. Jeunes d'aujourd'hui, "La Documentation Française", 1.967

(4). També Bowerman i Elder, art.cit., arriben a constatacions semblants.

NOTES

- (17) Només hi ha 1 cas de no-resposta a la pregunta: 1 cas pleat
- (18). Igual freqüència d'aparició.
- (19). Mai apareix el desitj d'un sol fill.
- (20). S. REICH. La révolution sexuelle, Plon, 1968, ^{p. 167} (1ra edició Copenhague, 1936). (Hs ho trad. a Poideu)
- (21). Cal tenir present que l'enquestador era jove també, i que, arribats a aquest punt del qüestionari, la confiança de l'entrevistat solia ja estar guanyada.
- (22). En les famílies dels entrevistats, la situació de la mare de família en quant a formació ^{activitat} i vida professional és la següent: (Pag. ⁵⁵ ~~42-43~~).
- (23). Sembla ser ^{que a} ~~que en~~ la manca les diferències no son sensibles o no existeixen.
- (24) També s'observa la relació esperada entre autodeterminació i aprovació d'un treball professional independent per la dona, encara que el nombre de casos és massa baix per a poder donar-li valor.

Formació de la mare	Estudiants Emplats Obrers				Total	
	Estudiants	Emplats	Obrers	Estudiants	Empleats	Obrers

No te estudis de cap mane.	1	2	5	-	2	10	1	4	15
Estudis primaris o cultura general	13	27	22	14	26	19	27	53	41
Estudis secundaris	12	1	2	10	1	-	22	2	2
Ofici manual	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Estudis universitaris	2	-	-	4	-	-	6	-	-
No sab o S.R.	2	-	1	2	1	-	4	1	1
TOTAL	30	39	30	30	30	30	60	60	60

El nivell d'estudis dels pares dels entrevistats en cada grup es globalment més alt.

	Estudiant	Empleat	Obrer
Nombre de mares que treballen	3	2	1
			8
			4

(1) (2) →

'9R)

2. L'ESTUDI I EL TREBALL

Manifestació de l'estructura econòmico-social en la vida dels joves.

La maqueta per a l'estudi base d'aquest treball es va construir de forma que els entrevistats es distribuïen en tres nivells socio-professionals. Des d'aquests diferents nivells, els joves viuen més o menys directament les conseqüències de l'estructura econòmico-social de la societat en que es troben. Veïem concretament en aquest capítol, les que fan referència a l'educació i al treball.

a) L'EDUCACIÓ

Respecte a l'educació, les diferències que s'observen en el nostre grup estudiant no són solsament acusades per estrats, com ja era d'esperar, sinó que també ho són per sexes. En efecte, els joves entrevistats que no han aconseguit superar el nivell d'estudis primaris, ni tenen tampoc estudis professionals, es distribueixen així:

Estudiants	—	Estudiantes	—
Empleats	10	Empleados	23
Obrers	20	Obreros	27

(Encara, alguns dels empleats i obrers que han aconseguit superar el nivell d'estudis primaris ho han fet a base de cursos per correspondència).

A més de les diferències entre nivells ocupacionals, les diferències de nivell de formació entre nois i noies són evidents. En el grup intermig (empleats), la diferència pot guardar relació amb diferents nivells d'aspiracions possibles

-l'empleat de banc pot anar "pujant" a poc que es prepari, mentre que l'ascons d'una empleada de gran magatzem no passa tant per una formació acadèmica-. (1).

En els grups obrers les diferències entre sexes no semblen admetre explicacions del tipus anterior.

Les diferències per estrats i per sexes s'acusen de la mateixa manera en l'exàmen del conjunt de joves que sí superen el nivell d'estudis primaris⁽²⁾:

	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>
Talladors-patronista; massatgista	—	—	2	2
Batxillerat elemental	11	4	1	—
Comerç	4	—	3	—
Comptabilitat	3	—	1	1
Delineació	—	1	—	—
Oficialia industrial	1	3	—	—
Maestria industrial	—	2	—	—
Peritatges	—	—	—	—
Batxillerat superior	1	—	—	—

Forces joves empleats i obrers entrevistats compaginen, en el moment de l'entrevista, el seu treball amb estudis (alguna vegada es tracta d'estudis per correspondència):

	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>TOTAL</u>
Cultura general, estudis primaris	—	2	2	4	—	4
Estudis secundaris	3	3	6	—	—	—
Cursets tècnics o professionals, co merç	10	15	25	3	10	13
Idiomes	5	—	5	5	—	5
Cursets artístics	1	1	2	—	1	1
TOTAL	19	21	40	12	11	23

Les diferències en el nivell de formació dels joves entrevistats segons estrats socio-ocupacionals, tenen, evidentment, una explicació d'ordre estament econòmic: en la impossibilitat per part del pares de subvenir a les despeses que comporta l'educació (despeses directes -matrícules, material- i despeses indirectes -supressió total o parcial del seu potencial del fill que dedica hores a estudiar-). Però hi ha també un factor que podria dir-se cultural que vé a reforçar l'anterior i que, en el seu origen, és també econòmic: el diferent nivell de formació dels pares del joves entrevistats. Són nombroses les investigacions sociològiques que veuen o demostren com el nivell de formació de la família condicione en gran mesura l'aprofitament escolar dels fills⁽⁴⁾:

Formació dels pares	Estudiants	Els altres	Els pares	Estudiants	Els altres	Els pares	TOTAL		
							Est.	Éapl.	Omors
Estudiis, primària o oficial manual	6	21	22	5	16	27	11	37	49
Estudiis secundaris o tècnics de baix	11	9	5	9	8	1	20	17	6
Estudiis tècnics superiors o universitaris	9	—	—	14	—	—	23	—	—
Omors o indeterminats	4	—	3	2	6	2	6	6	5
TOTAL	30	30	30	30	30	30	60	60	60

b) EL TREBALL I L'ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

Quatre dels sis grups de joves entrevistats es componen, per definició, de joves treballadors de l'indústria o dels serveis. Els joves dels dos grups "estudiants" tenen rarament

una activitat laboral paral·lela als estudis. Només 8/60 tenien algun tipus de treball al moment de l'entrevista. Alguns han treballat en determinats moments.

<u>Experiència laboral</u>	<u>Estudiants</u>	<u>Estudiantes</u>
Qui han tingut un treball remunerat	5	7
Han treballat alguna vegada, durant les vacances o menys de 4 hores diàries.	15	19
Han compaginat els estudis amb un treball de més de 4 hores diàries	9	4
TOTAL	30	30

Veiem ara la història professional i la situació actual dels entrevistats que pertanyen als grups d'empleats o d'obrers.

En primer lloc, l'examen de les edats d'incorporació al treball segons grups, posa de relleu que els joves treballadors comencen a treballar abans que els empleats. Entre els obrers, s'observa que les noies s'incorporen al treball abans que els nois, mentre que en el grup d'empleats apareix el fenomen invers:

<u>Edat d'incorporació al treball</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>	<u>TOTAL</u>	
							<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>
Abans dels 14 anys	2	10	12	1	8	9	3	18
14 anys	15	8	23	11	17	28	26	25
15, 16 ó 17 anys	13	12	25	16	5	21	29	17
18, 19 ó 20 anys	—	—	—	2	—	2	2	—
TOTAL	30	30	60	30	30	60	60	60

En el capítol 4 (pp 6, 7 i 8) es parla de les persones e institucions que influeixen i intervenen en la búsqueda del primer treball. No insistirem aquí sobre l'importància de l'intervenció de la família, especialment del pare quan es tracta dels nois.

Només 47/125 (38%) dels treballadors entrevistats segueixen en el seu primer ^{ocupació} ~~lloc de treball~~ al moment de l'entrevista; es a dir, el 61% dels joves entrevistats han tingut ja mes d'un ^{ocupació} ~~empleu~~. Els dones han canviat de feina una o més vegades. Per grups, s'observa que la proporció d'individus que canvien d'^{ocupació} ~~empleu~~ es més alta en el grup ^{nois} ~~d'obrers~~ i en el grup d'empleades (→).

La relativament alta inestabilitat de l'empleu es deguda, en la gran majoria dels casos, al desig de guanyar més. Aquesta motivació és més freqüent en els nois que en les noies, i els obrers són els que més es refereixen a canvis per progressar econòmicament. Però, més adequat que parlar de promoció seria parlar de reajust després d'una primera tentatiu. Segueix en importància com a motivació de canvi els factors que es poden considerar ^{derivats} de les dificultats d'adaptació a la producció en la seva forma actual.

Al marge de la progressió econòmica, els canvis d'ocupació poden representar progressió, estabilitat o regressió en quant a lloc de treball. Entre els entrevistats no s'observen casos de regressió, el més freqüent és l'estabilitat en tots els grups a excepció del grup d'obrers, en que la progressió es dona en una majoria de casos. Donem els resultats en forma d'índexs calculats sobre la base del nombre d'individus que canvien, per permetre la comparació

	<u>Empleats</u>			<u>Empleades</u>		
	Obrers	^{Total} Nois		Obrers	^{Total} Noies	
Progressió	0,357	0,708	0,599	0,000	0,357	0,147
Estabilitat	0,643	0,292	0,421	1,000	0,643	0,853
	(14)	(24)	(38)	(20)	(14)	(34)

El 41% dels joves que treballen (empleats i obrers d'ambós sexes), fan hores extres.

En el moment de l'entrevista, les retribucions mitges dels nois i de les noies difereixen sensiblement, a favor del nois. El ~~so~~ sou mitjà dels empleats ^{és} ~~son~~ més alt que el dels obrers, però, a causa de les diferències entre nois i noies, el sou mitjà de les noies empleades queda per sota del sou mitjà dels nois obrers:

	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>Total</u>	<u>Total</u>	<u>Empl</u>	<u>Obrer</u>	<u>Total</u>
Sou mensual mitjà	5.733	4.916	5.325	4.256	3.683	3.966	4.991	4.300	4.66	

Les retribucions extremes són:

<u>Sou mensual</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Total</u>	<u>Empleades</u>	<u>Obreres</u>	<u>Total</u>
Fins a 2.000 pts.	—	5	5	—	—	—
Més de 7.000 pts.	5	5	10	1	—	1

PERCEPCIÓ PER PART DELS JOVES DELS DETERMINISMES ECONOMIC-SOCIALS

Una sèrie de preguntes del qüestionari estaven dirigides a proporcionar informació sobre el nivell de percepció que els joves tenen de l'estructura economico-social en la que es mouen.

Hom veïa les diferències en els nivells ocupacionals dels joves, la seva relació amb ^{la possibilitat de formació i la relació d'aquesta amb} el nivell de formació del parus. La pertinença a una classe social determina ja el marge de possibilitats socio-professionals d'un individu. Fins a quin punt s'adoquen els joves de l'existència d'aquestes barreres pràcticament infranquejables?

Pel que fa als empleats i obrers, un primer pas en aquesta percepció seria la simple constatació dels límits que ells

han trobat en el seu camí. Les respostes a la pregunta: Per quins motius vas deixar d'anar a estudi? són il·lustratives en aquest sentit. Presentem els resultats en forma d'índexs, per tal d'eliminar la dificultat de comparació que crearien alguns casos en que la resposta no és classificable en cap dels dos apartats establerts:

	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>Te^{nal}</u> <u>Noies</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>Te^{nal}</u> <u>Noies</u>
Constatació de límits (dificultats econòmiques familiars, ja tenia l'edat per treballar)	0,429	0,609	0,710	0,444	0,633	0,544
No constatació límits (no m'agrada estudiar, tenia ganes de treballar)						
Indeterminat (la resposta no permet apreciar-ho)	0,571	0,391	0,290	0,556	0,367	0,456

S'observa la presència de diferències entre nivells ocupacionals, sent més freqüent la constatació de límits per part dels obrers. No s'observen, en canvi, diferències entre sexes.

La constatació de limitacions podia també aparèixer en les respostes d'alguns nois i noies que afirmen que la professió a que es pensen dedicar no és pas la que més els hi agrada, quan o'els hi pregunta la raó d'aquesta situació. Els resultats són coherents amb els anteriors, amb augment de la proporció de noies que arriben a constatar els determinismes que pesen sobre ells i van a fons en el reconeixement del seu caràcter social.

	<u>Obrers</u>	<u>Empleats</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Obreros</u>	<u>Empleados</u>	<u>TOTAL</u>
Percepció de determinismes (falta de possibilitats econòmiques, falta dels estudis necessaris).	0,545	0,625	0,579	0,643	0,853	0,781

Un pas més després del reconeixament de determinismes que intervenen en la pròpia vida, és la percepció general de determinismes, de barreres socials, i del seu origen: la divisió de la societat en classes, de les quals hi ha la possibilitat de passar d'una a altre no és per la regla sinó l'excepció. Es preguntava a l'entrevistat: "Quines classes socials es poden distingir actualment a Barcelona?" Els resultats s'han elaborat de cara a poder ^{distintar} distingir els joves que ~~distingixen~~ correctament la divisió de la societat en classes i als que no són capaçs de reconèixer l'existència d'unes classes socials ben diferenciades..

	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estu</u>
Percepció correcta de la divisió de la societat en classes (distinció d'una classe alta i d'una classe obrera i, a vegades, d'una classe mitja)	27	24	24	75	
Percepció incorrecta (exclusió de la classe alta, de la classe obrera o d'ambdues)	2	4	2	8	
Percepció incorrecta per altres conceptes	1	—	—	1	
No percepció ^{de} classes socials	—	—	—	—	
No sab	—	2	3	5	
Respostes no treballables	—	—	1	1	
Sq. Resposta	—	—	—	—	
TOTAL	30	30	30	90	

L'examen del quadre mostra que la distinció per nivells socio-ocupacionals entre els nois és feble, donant tots els grups una alta proporció de percepció correcta de la divisió de la societat en classes. En canvi, entre les noies la percepció és relativament baixa en els grups d'empleades i, sobre tot, d'obreres, mentre que el grup de les estudiantos arriba a una proporció comparable a la dels nois.

636.5

W. H. 12

<u>Director</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>	<u>T O T A L</u>			<u>TOTAL</u>
				<u>Estudiantes</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	
20	17	14	57	53	41	39	132
3	6	12	21	5	10	14	29
1	---	---	1	2	---	---	2
---	---	1	1	---	---	1	1
---	3	1	4	---	5	4	9
---	3	1	4	---	3	2	5
---	1	1	2	---	1	1	2
50	30	30	90	60	60	60	180

Les respostes del tipus "no ho sé", les inhibicions en la no-resposta, o les respostes que, per la seva ambigüetat, resulten inclassificables, corresponen a empleats i obrers, especialment noies, i mai corresponen a estudiants.

Si el nivell de percepció de classes socials diferents és força alt -com hem vist- ja no ho és tant el nivell de percepció de que la pertinença d'un individu a una classe és determinant en la seva vida, i que el pas d'una classe social a un altra és pràcticament irrealitzable per la gran majoria dels individus. Una primera pregunta referent a aquest tema era: "En una ciutat com Barcelona, és fàcil passar d'una classe social a un altra?". Les respostes (agrupades segons nivells ocupacionals, ja que les diferències per sexes no són significatives) són:

	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>
No	32	20	25	82
Sí	26	30	26	82
Depèn a sí amb matis- sos	2	4	5	11
No ho sab	—	1	2	3
Sense resposta	—	—	2	2
TOTAL	(60)	(60)	(60)	(100)

(El nombre de respostes "no ho sé" a la pregunta anterior hauria fet esperar aquí un nombre més alt de respostes "no ho sé" o de no-respostes; la resposta "depèn" fa, en certs casos, el mateix paper que aquelles respostes).

La proporció d'individus que coneixen la rigidesa de la divisió de la societat en classes (resposta "no") és més alta entre els ^{estudiant} universitaris, i igual en els dos altres grups.

Una altra pregunta era: "Creu que la majoria de fills d'obrers són també obrers quan són grans". Les respostes es distribueixen així:

	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>
Sí	19	15	21	55	12	10	12	34
No	10	14	9	33	17	19	12	48
Dopen	1	—	—	1	1	—	6	7
Sense resposta	—	1	—	1	—	1	—	1
TOTAL	(30)	(30)	(30)	(90)	(30)	(30)	(30)	(90)

Veiem com expliquen els nois i les noies aquestes respostes escuotes. En la percepció de determinismes predominen les respostes en termes de classes socials, les explicacions difoses, amb de carrec en conceptes abstracts com "perquè són pobres" etc.

	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleados</u>
Determinismes ^{socials} exteriors (barreres socials i econòmiques)	14	13	16	43	12	
Determinismes concrets en l'individu "no tenen prou capacitat"; "per la manca de..."	1	—	2	3	—	
Determinismes a nivell de país: "el país no està prou avançat" "l'economia va malament"; "l'estat no té cap poder" etc.	3	—	—	3	1	
Disminució de les diferències de classes	4	10	7	21	6	
Resultats positius de la superació i del esforç	4	5	—	9	8	
Augment de les possibilitats de mobilitat que ofereix el país	1	1	—	2	2	
Altres explicacions del "no": "la bad. econòmica"; "perquè són pobres" etc.	1	—	1	2	—	
Explicació a la resposta "Dopen" (sort, intel·ligència, possibilitats)	—	—	—	—	1	
No ho sab	—	—	1	1	—	
Sense resposta	2	1	3	6	—	
	(30)	(30)	(30)	(90)	(30)	

65.615

		T O T A L				
<u>Landes Obrero</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>	
7	11	³⁹ 40	26	20	²⁶ 27	²² 28
1	—	1	1	1	2	4
1	—	2	4	1	—	5
	4	4	—	—	4	4
14	9	29	10	24	16	50
3	3	14	12	8	3	23
1	—	3	3	2	—	5
—	—	—	1	—	1	2
—	5	6	1	—	5	6
—	1	1	—	—	2	2
3	1	4	2	4	4	10
(30)	(30)	(90)	(60)	(60)	(60)	(180)

Aquesta vegada, les diferències entre sexes sí que són significatives, en el sentit de que els que més sovint reconeixen els determinismes derivats de la pertinença a la classe obrera són els nois. És molt interessant adonar-se de que, amb aquesta pregunta que ja no es refereix al pas d'una classe social a un altra d'una manera abstracta, sinó que toca un aspecte molt concret de la realitat social, els obrers (nois) constitueixen el grup amb més alta proporció de reconeixement dels determinismes. Les obreres queden a un nivell molt més baix, ^{però no més} que el de les noies d'altres grups. Els empleats i empleades donen les proporcions més baixes. És a dir, reconeixen els determinismes els que més els viuen (obrers), o els que els poden conèixer teòricament (estudiants). De la mateixa manera, no hi ha casos de resposta "no ho sab" ni de no-resposta, ni en el grup d'estudiants ni en el d'obrers. Les noies, globalment, són menys lúcides que els nois en aquest aspecte.

Hi ha encara un altra pregunta on era possible referir-se als ~~tax~~ determinismes derivats de la pertinença a una classe obrera. Era la pregunta: "De què depèn, fonamentalment, segons tu, el que s'anomena tenir èxit o triomfar en la vida?" L'entrevistat havia d'assenyalar tres punts d'una llista d'onze punts, tres dels quals eren: relacions i ambient de la família; professió/^{empleu} del pare; situació econòmica de la família. Considerem que assenyalar un d'aquests punts indica ja una certa percepció dels determinismes derivats de la classe social d'origen. La distribució per nivells socio-ocupacionals dels qui ho fan fa aparèixer els obrers i obreres a primer terme en quant a proporció de percepció de determinismes:

Estudiants	8	Estudiantes	4
Empleats	4	Empleados	17
Obrers	16	Obreres	18

La combinació de les diferents dades exposades sobre el tema permetia l'elaboració d'un índex ^{de percepció de la importància de la classe social en el triomf} que recullís globalment tota l'informació, reduint les irregularitats a que es presta una mateixa única pregunta. Saturaven l'índex ~~així~~ construït 73 joves, distribuïts així:

Estudiants	15	Estudiantes	10
Empleats	7	Empleados	10
Obrers	18	Obreros	12

Aquest índex ens permet relacionar la percepció dels determinismes imposats per la classe social d'origen amb altres variables. Trobem d'aquesta manera que existeix una relació positiva entre autodeterminació del jove respecte a la família i percepció de determinismes.⁽⁵⁾ És a dir, la proporció de joves que decideixen ells els seus estudis i ocupacions (vegeu capítol 4) és més alta en el grup de joves que s'adonen de la rigidesa de la divisió social en classes que no en el dels que no s'adonen d'aquesta situació. La dependència familiar és un factor que dificulta l'anàlisi correcta de la realitat social.

També serà interessant veure a quina classe social col·loquen els joves a la seva família d'origen, segons el seu nivell ocupacional. La pregunta es feia en primer lloc oberta, i després es ^{en 26 entrevistes} precisava a l'entrevistat sobre una llista pre-establerta. Es constata la desorientació dels joves en aquest tema, desorientació ^{els joves} que comparteixen, d'altra banda, amb els que ja no són joves. Sobre la llista, els criteris s'afinen una mica més.

Els resultats a la pregunta oberta són:

<u>Classe social d'origen declarada per l'entrevistat</u>	<u>Estudiant</u>	<u>Empleat</u>	<u>Obrer</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estudian</u>
Classe obrera	1	8	13	22	—
Classe mitja	23	17	12	52	24
Classe mitja alta	3	—	—	3	—
Intellectuals	—	—	—	—	2
Classe alta	1	—	—	1	—
Altres respostes	—	—	2	2	—
No ho sab; no enten la pregunta	1	4	2	7	4
Sense resposta	1	1	1	3	—
TOTAL	30	30	30	90	30

67615

	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>	<u>TOTAL</u>		
				<u>Estudiantes</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>
		12	18	1	14	25
6						
23	13	60	47	40	25	
---	---	---	3	---	---	---
---	---	2	2	---	---	---
---	1	1	1	---	---	1
---	1	1	---	---	---	3
1	3	8	5	5	5	5
---	---	---	1	1	1	1
---			60	60	60	60
30	30	90				

Les diferències entre sexes no són gaire notables. Els obrers que parlen de la pertinença de la seva família a la classe obrera no arriben a la meitat dels efectius del grup, ni en els nois ni en les noies. Es sorprenen perquè que no entenen la pregunta o no saben què dir el mateix nombre de gent en els tres nivells ocupacionals: 5 estudiants, 5 empleats i 5 obrers.

En les respostes a la pregunta tancada han desaparegut, ^{o bé} gran part dels "no ho sé" i dels "sense resposta".

<u>Classe social</u>	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estudia</u>
Treballadora	5	9	14	28	1
Mitja baixa	1	14	5	20	11
Mitja alta	17	6	6	29	16
Alta	4	1	2	7	—
Altres	—	—	—	—	1
Inclassificable	1	—	3	4	—
No ho sé	1	—	—	1	—
Sense resposta	1	—	—	1	1
<u>TOTAL</u>	<u>30</u>	<u>30</u>	<u>30</u>	<u>90</u>	<u>30</u>

Merceixen una curta explicació les 7 respostes inclassificables. Es preguntava als joves a quina classe social col·locaven la seva família, sobre una llista on apareixien com opcions les quatre primeres categories del quadre anterior. Tres obrers, tres obreres i un ^{a indicant} universitari interpreten que es tracta de dir a quina classe social optarien per col·locar la seva família si poguessin modificar la realitat. Són curioses, a les hores, les respostes:

Volem-ne algunes:

Obrer: Diu que la seva família pertany a la classe obrera; ell la "posaria" a la classe treballadora "si el treball fos rentable, per que treballar és un deure; però no es pot fer diners treballant" (Q.66)

Obrer: Diu que la seva família pertany a la classe obrera; ell la posaria a la classe mitja alta, "pels ingressos i per la tranquil·litat que a les hores tindrien ells". (Q. 72).

Obrer: No enten la pregunta sobre la classe social a que pertany la seva família. Quan se li pregunta sobre una llista, diu

<u>no.</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>	<u>T O T A L</u>		
				<u>Estudiantes</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>
	13	15	28	6	22	29
	9	3	23	12	23	8
	5	9	33	33	11	15
	2	—	2	4	3	2
	—	—	1	1	—	—
	—	3	3	1	—	6
	1	—	1	1	1	—
	—	—	1	2	—	—
	30	30	60	60	60	60

que ell situaria la família en la classe mitja alta, "pels ingressos i pel pervindre dels seus germans" (Q. 73).

Obrera: Diu que la família pertany a la classe obrera; ella els situaria a la classe mitja alta, "per la formació del pare i per que ella mereixen" (Q. 155).

Obrera: No entén la primera pregunta; situaria la seva família en la classe alta, "per l'intel·ligència del pare" (actualment el pare és encanterer i no té cap estudi) (Q. 172).

Estudiant: Diu que el seu pare és un home; si pogués, ^{ell} situaria la seva família en la classe treballadora, "perque així s'adonarien de tot el que ara se venen" (Q. 11).

Reacció davant els determinismes: adaptació, evasió, oposició. Actitud en front del treball i de la formació professional.

Volem ara veure, a partir de la nova situació concreta, el jove considerant, entreuen, el seu pervindre professional.

Si bé hem vist que la percepció de determinismes o, al menys, la constatació dels límits que intervenen en la pròpia vida està força estesa, no són pocs els joves que són pessimistes respecte a les seves possibilitats de millorament socio-professional. Direm tots els exemples (28/30) i una de les terceres parts dels obrers i obreres consideren que en la mateixa casa on treballen tenen possibilitats de passar a un altre lloc. Però més interessant és el resultat a la pregunta: Còm es veu que sigui el nivell econòmic i social de la teua futura casa, en comparació amb la dels teus pares? S'evidencia en les respostes una forta diferència entre sexes, a tots els nivells professionals, pel que fa a optimisme. 52/90 nois en front de 26/90 noies esperen un nivell més alt que el que tenen els seus pares. Els ^{estudiants} ~~estudiants~~ ^{estudiants}, partint d'un nivell més alt, no parlen tan sovint de pujar.

Alc. ill. con-
 sidera i co-
 sidera separad
 en relació

Alc. ill. con- sidera i co- sidera separad en relació	Estudiants	Empleats	Obrers	TOTAL	Estudiants	Empleats	Obrers	TOTAL
Alc. ill. con-	12	20	20	52	7	8	11	26
Alc. ill. igual	10	10	9	35	10	20	19	57
Alc. ill. baix	---	---	---	---	5	1	---	4
Alc. ill. cob	1	---	---	1	---	---	---	---
Alc. ill. indiferent	1	---	---	1	2	---	---	2
Alc. ill. (més utilitzat)	---	---	1	1	---	---	---	---
Alc. ill. resposta	---	---	---	---	---	1	---	1
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

A què pensen dedicar-se els noies i noies entrevistats?

Considerem, abans de ventar-ho, que es tracta de joves de 17 a 20 anys, que es troben ja pràcticament (passar excepte alguns estudiants) en el període del seu desenvolupament vocacional que -seguint a Ginzberg(6)- en podríem dir període realista. De les respostes resulta:

Alc. ill. professió

Alc. ill. es pensa

Alc. ill. Alc. ill. Estudiants Empleats Obrers TOTAL Estudiants Empleats Obrers TOTAL

Alc. ill. d'ara

Alc. ill. rateix amb

Alc. ill. progressió

Alc. ill. treballs

Alc. ill. treballs

Alc. ill. treballs

Alc. ill. administratius o

Alc. ill. treballs

Alc. ill. profes-

Alc. ill. intel·lec-

Alc. ill. tècniques

Alc. ill. treballs

Alc. ill. de direc-

Alc. ill. de direc-

(seguint a Ginzberg)

Professions sin- gulars (torero, futbolista, artis- ta)	2	—	—	2	1	—	1	2
Professions deri- vades de la propa- ganda al voltant de la dona-objecte (maquilladora, mas- carieta, perruque- ra)	—	—	—	—	—	4	1	5
No vol dedicar-se a cap activitat professional	—	—	—	—	2	2	—	4
No ho sab. Inde- cis.	6	8	6	20	2	2	2	6
Sense resposta	—	1	—	1	—	8	4	12
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

Com pot veure's, les perspectives d'un treball millor són superiors en el nivell socio-ocupacional ~~alt~~ (empleats i empleades). També es pot observar que són forces les noies (i molt pocs els nois) que pensen en professions singulars o en professions creades per una particular concepció de la dona. Quatre ^{noies} ~~dones~~ (de les quals dues estan seguint estudis superiors: 2^a de filosofia (E. 96) i 1^a d'econòmiques (E. 91)) esperen ocupar-se i no treballar. D'altra banda, sorprén el gran nombre d'entrevistats que es mostren indecisos. Més enllà apuntarem possibles explicacions. La relativament alta proporció de no-respostes és imputable a errors d'enquestadors.

En el cap. 4 s'ha vist ja el paper que el pare i la mare juguen en aquesta orientació professional dels joves. Es pot completar el dit ^{la consideració} ~~allà~~ amb el nombre de vegades que es citen dos altres factors interessants, *que intervenen en l'orientació professional*:

Si, en lloc de agrupar les respostes en categories amplies mirem l'agrupació en professions singularitzades, veiem una gran dispersió, entre la que ressalten algunes polaritzacions curioses:

<u>Grups</u>	<u>Professions que polaritzen</u> <u>les eleccions com a professió</u> <u>ideal</u>
Estudiants	Enginyer (7) Economista (5) 5 Químic (4)
Empleats	{ Metge (5) Futbolista (5) Enginyer (4)
Obrers	Mecànic (en les seves diferents especiali- tats) (10) Enginyer (5)
Estudiantes	{ Metge (5) Pedagoga (4) Química (4)
Empleades (1)	Dependent (7 ⁽²⁾) Enfermera (5) Azafata (4)
(1) Recordem que hi ha 8 casos de no resposta en aquest grup, el que vol dir que els efectius vàlids són de 22.	
(2) Dues ^{deu} dependents maquilladores.	
Obreres	Enfermera (5) Azafata (4) Modista, talladora... (3)

<u>Factors</u>	<u>Nombre de respostes</u>							
	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>
Obstacles (falta de me- dis, impossi- bilitat de trobar un al- tre empleu)	—	11	6	19	1	5	11	17
Tradició fa- miliar	2	1	—	3	6	—	2	8

Però una cosa és el que un noi o una noia pensa fer quan sigui gran, i un altre és el que li hagués agradat fer si hagués pogut; el que ell considera una mica com la professió ideal. Es preguntava: Si pogués triar entre totes les pro-
fessions possibles, quina escolliria? Les respostes són:

<u>Professió ideal</u>	<u>Estudiants</u>	<u>Empleats</u>	<u>Obrers</u>	<u>TOTAL</u>	<u>Estudiantes</u>	<u>Empleados</u>	<u>Obreros</u>	<u>TOTAL</u>
Ofis manuals qualificats	—	—	7	7	—	—	4	4
Ofis manuals qualificats (de disseny, dibu- xant)	—	1	7	8	3	1	1	5
Administració o dependent de alguna org.	—	4	1	5	—	6	2	8
Tràfic fami- liar	1	1	2	4	—	—	—	—
Professions in- tel·lectuals o tècniques de gestió o su- port	24	14	10	48	24	2	3	29
Professions sin- gulars, remotes (barbero, azafa- ter, guia turis- tic, home de no- rriss, futbolis- ta, detectiu, etc.)	3	7	2	12	2	4	8	14
Professions "fe- minines" (perru- quera)	—	—	—	—	—	1	1	2

(Separat)

(Separat)

Professions "ideals" (enfermera)	--	--	--	--	--	5	6	11
La realitat professional	--	--	--	--	--	1	--	1
Altres respostes	--	1	1	2	--	2	--	2
La seva sub. Ind-	1	1	--	2	1	2	1	4
La seva resposta	1	1	--	2	--	6	4	10
TOTAL	30	30	30	30	30	30	30	90

Les diferències que separen el quadre d'orientació professional i el quadre de professions ideals són força acusades, pels grups d'empleats i d'obrers. Això és ben comprensible: a mesura l'època en què s'els ha entrevistat, l'orientació professional s'ha anat fent més fantàstica dels primers anys, ha anat llimant-se per les limitacions trobades; la realitat es va imposant i va eliminant del conjunt de professions possibles les que no corresponen a la seva classe social. Arribats a aquest punt, és força freqüent que la professió ideal sigui totalment utòpica, un somni d'alliberació tan remot com treure una bona guinysola o guanyar el "gordo" a la loteria; o bé el somni de tenir una professió "útil" com la d'enfermera.

Segons altres obres i altres autors a qui li pregunten quina professió voldria, respon que voldria ser metge.
 Això es dona essencialment entre els nois que tenen o estan adquirint un "ofici" (com metges, ^{elctricistes} lampistes, segueixen estudis en escola professional). ^{Tant d'alguns com} En ~~els~~ ^{alguns} casos, parlar de satisfacció social és excessiu; podem deixar-ho en conformació a la realitat, encara que aquesta apareixi a vegades vestida d'una certa il·lusió per un ofici que permeten, o bé participar, o al menys estar ^{en} ~~amb~~ contacte amb el progrés tècnic i amb el prestigi social.

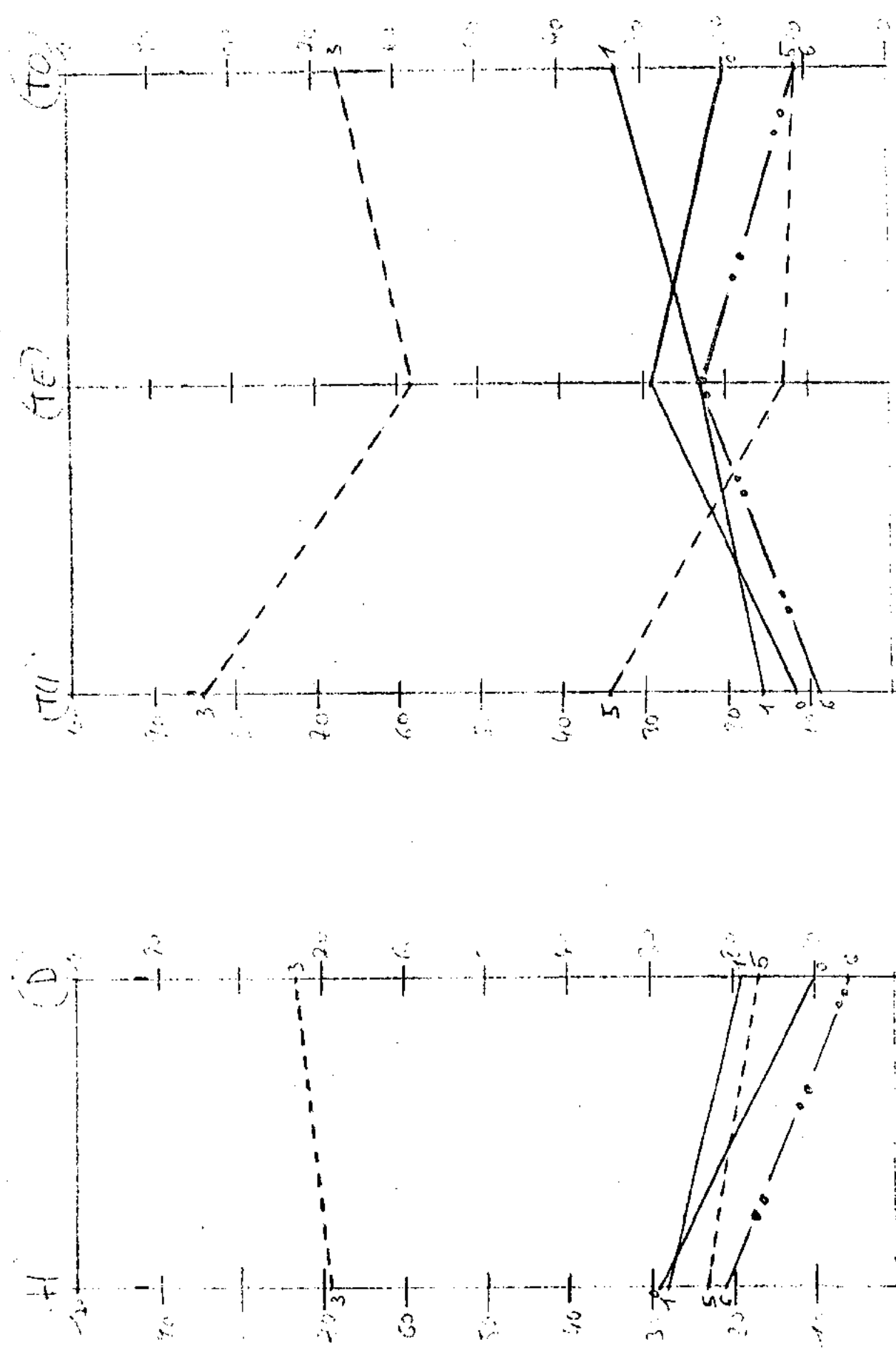
Exemple: Una obrera andalusa de 17 anys que als 14 anys va començar a treballar en una empresa metal·lúrgica, just ^{en} arribant a Barcelona, i que no ha canviat mai, ^{de feina} els seus germans i germanes tenen empleus similars; diu que li agrada el que fa "perquè no ha conegut altra cosa" (Q. 153).

Després de dir la professió que escollirien si poguessin triar, els joves exposen les raons de les seves preferències. Volem els motius invocats amb major freqüència, segons grups socio-ocupacionals (calia dir varis motius a l'hora)

<u>Grups (ambdós sexes)</u>	<u>Raó de preferència per una determinada professió (en el supost d'elecció possible)</u>
Estudiants	1 ^{er} Afició o vocació (84%) 2 ^{on} Necessitats del país (34%) 3 ^{or} Professió en expansió amb Possibilitat de pujar (16%)
Empleats	1 ^{er} Afició o vocació (58%) 2 ^{on} Seguretat econòmica (29%) 3 ^{or} Professió en expansió, amb possibilitat de pujar/Situar-se en bona categoria social (23%)
Obrers	1 ^{er} Afició o vocació (67%) 2 ^{on} Professió en expansió, amb possibilitat de pujar (33%) 3 ^{or} Seguretat econòmica (20%)

(Els percentatges s'han calculat sobre la base de les respostes concretes, eliminant els casos de no-resposta).

1 ————— *Upper 2000 ft and present 1000 ft*
 3 - - - - - *1000 ft and present 1000 ft*

En forces casos, les respostes dels joves entrevistats en aquestes ~~enquestes~~ preguntes assenyalen una bona fe, un altruíisme encara no contradit en la vida pràctica. Els nois o les noies volen ser metges, mestres, investigadors, tècnics agrícoles, enfermeres, etc...., perquè el país en té necessitat. Però, ^{en} alguns, ^{casos} en el conjunt de respostes, contradint ja aquesta disposició. Hi ha dues formes mostrant una realitat de negació de l'altruíisme inicial: pels treballadors, la negació ⁽¹⁾ ve del fet que no tenen més alternativa que, guanyar-se la vida no amb el treball ^{que} volen sinó amb el que poden; pels estudiants, la negació ve més aviat de les ^{sobrecapacitacions} socialitzacions de l'ambient de la seva formació malgrat ^{pot} ser individualista. La concessió a aquestes sol·licitacions apareix més freqüentment: la necessitat de plantejar-se seriosament el futur es presenta més aviat i és urgentment en el cas dels nois. Per les noies, apareix encara un altre fenomen interessant: la noia que estudia una carrera, si agrada, la considera interessant, però diu que no s'hi dedicarà, ni a aquesta ni a cap altre professió.

(1) Poc freqüent perquè pocs són els casos de manifestació abstracte d'altruíisme. Aquest és més freqüent en les noies obreres o empleades que en els nois del mateix grup.

Arribats aquí, podria avançar-se una hipòtesi explicativa a les indecisions dels entrevistats en l'orientació professional detectades abans. És possible que hi intervingui un reflexe de la contradicció entre el que els joves voldrien ser, com a meta, i una realitat que va delimitant progressivament les opcions, no pas a base d'un avanç fet de decisions lliures, sinó a partir d'una determinació de classe social. I també de la contradicció entre un idealisme o romanticisme derivat de la l'assimilació purament teòrica de principis altruistes i les sol·licitacions i exigències molt pragmàtiques de l'ambient.

Els resultats a un altre pregunta es presten a consideracions semblants que a les que es derivaven de raons de preferència de determinades professions. Es preguntava als entrevistats que és el que consideraven més important en el treball, i es demanava que assenyalassin dos punts sobre una llista de 10. Ordenant els punts segons freqüència d'aparició resulta:

<u>Grups</u>	<u>Aspectes a considerar en un treball</u> <u>(segons de freqüència d'aparició)</u>
Estudiants	1 ^{er} Utilitat col·lectiva (57%) 2 ^{on} Interès i adaptació als gustos personals (53%) 3 ^{er} Independència en el treball (53%)
Empresats	1 ^{er} Interès, adaptació als gustos personals (59%) 2 ^{on} Possibilitats de progressió econòmica (38%) 3 ^{er} Possibilitat de màxim guany (31%)
Obrers	1 ^{er} Interès, adaptació als gustos personals (43%) 2 ^{on} bona consideració social (30%) 3 ^{er} Possibilitat de progressió econòmica (27%)
Estudiantes	1 ^{er} Interès, adaptació als gustos personals (77%) 2 ^{on} Utilitat col·lectiva (60%) 3 ^{er} Independència en el treball (30%)
Empleados	1 ^{er} Ambient agradable (38%) 2 ^{on} Seguretat de l'empleu (31%) 3 ^{er} Interès, adaptació als gustos personals (31%)
Obreros	1 ^{er} Interès, adaptació als gustos personals (57%) 2 ^{on} Ambient agradable (39%) 3 ^{er} Possibilitats de progressió econòmica (29%)

Des aspectes apareixen com a específics dels dos grups d'estudiants: que el treball tingui utilitat col·lectiva i que permeti ser independent. En els dos grups, pesen l'interès o satisfacció en el treball i els factors econòmics, de seguretat i de prestigi social; no hi ha lloc per a manifestacions d'altruisme ni per temes d'independència.

Les discrepàncies entre la professió ideal i la feina que realment es pensa fer de gran són freqüents en els grups d'empleats i en el d'obrers, i molt menys en els d'estudiants. Recentment () hem parlat de com analitzen els joves aquesta dissociació.

Els dirigents d'una societat classista com la nostra, en l'origen social dels individus condiciona d'entrada les diferents facetes de la seva vida, situant-los a nivells econòmics, de poder i culturals tan diferents, tan necessitat d'emascarar la realitat per fer-la més suportable als que queden en mala situació. A aquest intent de reducció de les tensions socials correspon la difusió amb els poderosos mitjàs propagandístics actuals- d'una sèrie de "oportunitats de reserwi" pels que volen ^{oportunitats més o menys mitjàs però} trencar personalment les barreres imposades. Aquestes "oportunitats" s'apoeien, bàsicament, en el ritme de desenvolupament econòmic, en les possibilitats que es deriven d'una bona preparació professional, en els casos de promocions espectaculars que semblen obertes a tothom (futbolistes, cantants), o, encara, en les possibilitats derivades de la "democràtica" pleja de milions a través de quinielles, loteria i concursos de artís o televisió.

Una pregunta del qüestionari permetia la referència a aquests diferents temes. Es tracta de la pregunta ja enunciada i parcialment comentada: "De què depèn, fonamentalment, segons tu, el que s'anomena tenir èxit o triomfar en la vida?" Com hem dit, els entrevistats havien d'assenyalar tres punts d'una llista d'onze que s'els hi sotmetia. Fets les agrupacions i reduccions pertinents per evitar duplicitats ⁽⁷⁾, obtenim els següents resultats:

Per a determinar l'èxit en

Resposta	Estudiant	Empleat	Charr	TOTAL	Estudiant	Empleada	Obrera	TOTAL	TOTALS
La preparació i els estudis (agrupació de 2 punts)	15 41	17 20	13 40	45 41	— 17	1 13	2 5	3 35	48 76
La voluntat i l'esperança de aconseguir (agrupació de 3 punts)	24 24	19 20	17 23	57 75	24 27	16 23	24 24	58 74	145 145
El ritme de desenvolupament econòmic	8	4	1	13	12	4	6	22	35
L'èxit depèn de l'origen (agrupació de 2 punts)	9	21	15	45	4	15	17	36	81
L'èxit depèn de l'origen de classe (agrup. 3 punts)	8 (30)	4 (30)	16 (30)	28 (90)	4 (30)	17 (30)	18 (30)	39 (90)	67 (180)

La creença en que les possibilitats de promoció d'un individu depenen de la seva voluntat i del seu esforç apareix molt ampliament difosa, amb relativa homogeneïtat, entre els diferents grups.

Segueix, de força lluny, la valoració de l'atzar (sort, destí de cadascú), valoració que és més freqüent entre obrers i empleats d'ambdós sexes que entre estudiants. Aquests últims tenen recursos suficients -intellectuals i econòmics- per no haver de recórrer a explicacions científiques i, sobre tot, associades de la realitat social.⁽⁸⁾

La interpretació que s'ha donat globalment en aquest lloc en l'ordre de freqüència, és una equívoca fet més o menys, i la conclusió pot ser la d'alta de la Opinió Pública (Rural)

La consideració de l'origen de classe com a factor determinant en la vida de l'individu és força freqüent entre obrers, obrers i empleats, com ja hem vist en parlar de percepció de determinisme.

Es molt interessant de veure que la valoració de la formació i dels estudis, tot i aparèixer en les respostes del 50% dels nois, no es dona gairebé mai entre les noies. Mal punt de partida per a superar el retràs professional que fins ara ha sigut característica dels individus de sexe femení. Aquesta diferència entre sexes també apareix en un altre resultat no comentat fins ara: el 43% dels nois que no es pensen dedicar al que els hi agradaria estudiar tanmateix per aconseguir arribar-hi, només ho fan el 19% de les noies en la mateixa situació. Diferències semblants es desprenen de l'examen del suxseant cursant seguits ()

Finalment, alguns associen les possibilitats de mobilitat social de cada individu al progrés -principalment econòmic- del país en viu. Cal dir que aquesta associació no és gaire freqüent, sobre tot entre els no-estudiants.

Per fi, alguns joves treballadors (obers d'indústria o empleats) reaccionen davant els determinismes. Més enllà de la

*Opinió de la Opinió Pública, nº 15, març-maig 1969)
Quand la intel·ligència com a qualitat més valorada
dels estudiants de primària, personal que condueix en
el lloc. El "talent" apareixia ben present a part
valoració per part dels joves, contràriament als
seus resultats.*

simple constatació dels límits imposats al seu pervindre professional, i més enllà inclús del refús de l'adaptació i dels intents d'evació, es dona en alguns casos una reacció positiva o un intent de lluita contra els determinismes. En el nostre estudi, aquesta reacció ^{només es pot detectar a partir de} es manifesta quan l'existència de conflictes en el treball. A les forces els joves que s'assenyala: aproximadament la meitat dels obrers i de les obreres i una proporció força més baixa d'empleats i, encara més, ^{de} d'empleades. En l'exposició de resultats que segueix s'assenyala si es tracta de conflictes individuals o col·lectius, i per aquestes darreres, els casos en que es declara -previa pregunta- haver-hi participat activament

	<u>Empleats</u>			<u>Obrers</u>			<u>TOTAL</u>	
	<u>Grups</u>			<u>Grups</u>			<u>Obrers</u>	
<u>Conflictes</u> ^{en el} <u>tre-</u>								
<u>col·lectius</u>	12	16	28	7	15	22	19	31
<u>Conflictes</u>								
<u>individuals</u>	9	7	16	6	7	13	15	14
<u>Conflictes</u>								
<u>col·lectius</u>	6	10	16	3	10	13	9	20
<u>Conflictes</u>								
<u>col·lectius</u>	4	6	10	1	2	3	5	8
<u>TOTAL</u>	33	39	54	17	34	51	48	63

Els conflictes individuals es troben en proporcions semblants en tots els grups. En canvi, els conflictes col·lectius són més propis dels obrers i obreres (sense distinció de sexes) que dels empleats (amb distinció de sexes a favor dels nois).

A propòsit de conflictes, val la pena considerar que ens trobem davant de treballadors molt joves, sovint inestables en els seus empleus, segons hem vist. És molt possible que la seva inserció en l'empresa, al costat d'altres treballadors, sigui encara molt il·luc. Un estudi francès sobre joves treballadors de 14 a 18 anys ⁽¹⁶⁾ ha posat de relleu el distanciament entre aquests joves i els obrers adults. Els joves es senten postergats i dominats pels obrers adults,

tant si les relacions són paternalistes com si són brusques. Aquesta desigualtat respecte a uns individus que objectivament pertanyen a la mateixa classe social, es pot traduir en una desconfiança -o, al menys, desinterès- pels instruments de lluita dels obrers adults. Els resultats de dues preguntes pesen efectivament de relleu l'existència d'aquest desinterès (si bé caldria veure encara la diferència entre les respostes dels joves i les dels adults respecte a aquests temes).

D'una banda, s'observa així d'entrada un desconeixement bastant extès respecte als drets que els hi reconeixen les regulacions de treball que els afecten. En les noies, el desconeixement és més alt, tal com deu ser el cas també entre treballadores adultes respecte a treballadors.

Conciliació del treball amb la vida familiar	Empleats	Obrers	TOTAL	Empleades	Obreres	TOTAL
Conciliació del treball amb la vida familiar	6	16	22	15	22	47
Conciliació del treball amb la vida familiar	8	4	12	1	1	2
Conciliació del treball amb la vida familiar	16	9	25	4	7	11
Conciliació del treball amb la vida familiar	--	1	1	--	--	--
Conciliació del treball amb la vida familiar	30	30	60	30	30	60

Encara és més alta la ignorància respecte a l'existència de les Comissions Obreres, tot i que quan es van dur a terme les entrevistes estaven en el punt alt del seu desenvolupament:

Conciliació del treball amb la vida familiar	Empleats	Obrers	TOTAL	Empleades	Obreres	TOTAL
Conciliació del treball amb la vida familiar	21	19	40	23	27	50
Conciliació del treball amb la vida familiar	1	3	4	--	--	--
Conciliació del treball amb la vida familiar	8	8	16	6	3	9
Conciliació del treball amb la vida familiar	--	--	--	1	--	1
Conciliació del treball amb la vida familiar	30	30	60	30	30	60

x x x

Hem vist en aquest capítol fins a quin punt els joves estan ja profundament marcats a aquesta edat pel fet de pertanyer a una o altra classe social. Entre un jove estudiant que es prepara per una carrera i que veu obrir-se davant d'ell tot un ventall de possibilitats i un jove obrer que als seus 17 o 18 anys ja en porta quatre de treball i que sap que aquesta serà més o menys la seva vida hi ha ben pocs punts en comú. Igualment entre l'universitària d'idees altruistes, la dependenta que aspira a ser maquilladora o la jove obrera que somnia amb ser azafata. En el cas de les noies empleades i obreres, la determinació per classe social d'origen es dobla d'una determinació per sexe.

Els determinismes derivats de la classe social són ben percebuts pels obrers, inclús tan o més que pels estudiants, que hi arriben teòricament. Les noies treballadores solen adonar-se bé d'allò que els hi és immediat, però tenen més dificultat en portar l'anàlisi a aspectes més allunyats de la seva experiència.

A pesar d'això, l'optimisme és força general quan a les possibilitats de millorar personalment una situació de partida difícil.

En parlar de les professions a que pensen dedicar-se o de les que consideren ideals, les diferències són també molt notables entre els grups. El detall de les dades és interessant. L'altruisme dels estudiants xoca al costat del pragmatisme dels obrers.

El mite de la possibilitat de ^{promoció} ~~superar~~ a través de l'esforç individual una ~~situació de partida difícil~~ està molt difús, en tots els grups.

(1) Un estudi realitzat a França mostra les diferències en les possibilitats d'obtenir un 86 en l'ensenyament superior:
Nivell ocupacional Nivell dels objectius sobre 100 de proveïd, fill, arrivan
en l'ensenyament superior

1. Lletres
 2. Ciències
 3. Ciències físiques
 4. Ciències químiques
 5. Ciències biològiques
 6. Ciències mèdiques
 7. Ciències socials i
 8. Ciències humanes

1,4

4,5

24,6

54,5

O T E S

(P. SOURDIEU i J. C. PASSEURON, La
estudiante y la cultura, Ed. Labor,
 Barcelona, 1967 (trad. del francès))

(2) No hi ha, en canvi, diferències notables entre el nivell professional i de formació dels pares del grup d'empleats i d'empleades que puguin explicar la diferent formació dels fills.

(3) Corte i bordat, principalment, i, tres casos, preparació per un treball administratiu.

(4) Sobre el que BERNSTEIN i BEI anomenen "mecanismes ocults d'eliminació social" en la revista de la classe mitjana (Ricerca sociologica sugli Intermediari), Il Mulino, Roma, 1969, p. 117, es poden consultar també els treballs de P. SOURDIEU i, en particular, l'obra traduïda al castellà: P. SOURDIEU i J. C. PASSEURON, Los
estudiantes y la cultura, Ed. Labor, S.A., Barcelona, 1967,
 (trad. del francès). També es pot consultar B. BERNSTEIN, Social
Structure, language and learning, in "Educational Research",
 III (1961), pp. 163-173.

(5) Segons dades del Instituto Nacional de Estadística ("Población
 en 1968", IV, Madrid, 1968), la mitja de persones que buscaven ocupació l'any 1968 era de 157.603. El 42,8% d'aquestes persones que buscaven col·locació eren joves de 14 a 24 anys, i 10,7% eren joves de 15 a 19 anys.

(6)

		<u>Formació de determinacions</u>			<u>TOTAL</u>
		<u>si</u>	<u>no</u>	<u>no classifiable</u>	
<u>Indicadors</u> <u>relacionats en</u> <u>la presa de</u> <u>decisiones</u>	si	47%	53%	0%	100%
	no	37%	62%	1%	100%
		(166)	(73)	(4)	

(7) E. CIZZBERG i altres, Occupational Stages. An approach to a general theory, New York, Columbia University Press, 1951. Els tres estadis que es distingeixen són el període de fantasia (fins als 10 anys), el període de tentativa (durant l'ensenyament mitjà) i el període realista (després universitari o entrada al treball).

- (7) Que fan que la suma de cites en un grup no sigui igual al triple del efectius del grup.
- (8) Per a més informació i dades comparatives es pot consultar l'article de HERBERT A. SIMON: "Classe sociale et système de valeurs: contribution psychosociologique à l'analyse de la stratification" R. BOUDON et P. LAMBERT, Le vocabulaire des sciences sociales, Mouton & Co., Paris-La Haye, 1965, p. 282.
- (9) Aquest total no és la suma dels conflictes individuals i col·lectius, doncs, en alguns casos, un mateix individu declara conflictes d'un i altre tipus.
- (10) Nicole MAUPÉOU-LEPLATRE, "Le jeune conseiller dans l'entreprise: une situation de minorité", Sociologie du Travail, 1960, 2, pp. 39-51.

El temps extralaboral: diversió, conreu, formació i informació.

Definició del temps lliure.

En les societats industrials avançades, l'activitat productiva dels homes tendeix a concentrar-se en determinats períodes i hores de la vida dels individus, deixant uns períodes residuals més o menys llargs. A aquest temps que queda al marge de l'activitat professional se li ha donat el nom de "temps lliure" -temps en què l'individu fa el que vol, per contraposició al temps que dedica al treball, reconeixent com l'activitat professional de l'home té, per a la gran majoria, un caràcter d'imposició-, el nom d'oci -inacció o manca de treball- o el nom de lleure -temps disponible-.

S'ha parlat molt, en els últims anys, de l'importància d'aquest temps lliure en les grans ciutats modernes; s'ha arribat a utilitzar l'expressió de "civilització del lleure" per reflexar aquesta importància; la manera d'omplir el temps "luri" ha estat plantejat com a problema per alguns psicòlegs o sociòlegs preocupats per les barbaritats que l'home -jove o adult- pot fer en trobar-se responsable de l'utilització del seu temps (o de part del seu temps), o pels desequilibris psicològics que poden derivar-se del viut creat.

De tota manera, cal ser una mica realistes en parlar amb referència al nostre país d'aquesta realitat de l'augment del temps lliure. És cert que, en general, hi ha una divisió neta entre temps lliure de treball i la resta (encara que aquesta divisió seria ja menys clara per les dones que porten una casa). És cert, també, que és general l'aspiració a reduir progressivament les hores de treball en benefici de les hores d'oci, i que el temps lliure es valora cada vegada més, tan perfectes de la propaganda dedicada a convertir-lo en temps privilegiat pel consum com per efecte del caràcter despersonalitzador de la majoria dels treballs industrials i administratius. Però s'ha de tenir present que, de moment, les jornades de treball no solen ser tan dilatades que, a part alguns privilegiats, la gent es limiti a treballar, menjar i dormir. I això tot l'any. El pluriempleu -pels empleats- i les hores extres -pels obrers- són la forma normal d'aconseguir un guany que permeti viure.

Pels joves, les responsabilitats familiars no existeixen, i estan més repartides; es podria esperar ^{sup} el temps de treball no necessités ser tan extens. Però, en forats llocs, les hores extras són obligatòries i formen part de l'horari general. El promig d'hores setmanals treballades pels joves entrevistats, segons grups, és:

Empleats:	51,1 (màxim 61) (mínim 41)	Empleades:	49,9 (màxim 55) (mínim 46)
Obrers:	51,6 (màxim 71,5) (mínim 42)	Obreres:	54,4 (màxim 77) (mínim 45)
Dones:	51,3	Donos:	52,1

(Es pot considerar jornada laboral normal la de 8 hores, en la que representa 44 hores setmanals). *Les xifres calculades superen aquestes xifres en tot, els casos*

No cal dir que els estudiants són, de bon troç, els que disposen de més lleure. Quan s'els va entrevistar, només tenien alguna activitat remunerada 2 estudiants i 6 estudiants; en general, es tracta de classes particulars.

A més, el temps lliure restant no es pot considerar propiament tal. Segons hem vist en el capítol 2, una proporció bastant alta de joves treballadors i empleats, especialment nois, segueixen estudis d'algun tipus paral·lelament al treball. La distribució d'hores dedicades a assistir a cursos -a part les hores d'estudi a casa- és la següent:

Hores setmanals dedicades a assistir a cursos:

Cap	57 ^a	ob.	total emp. y obr.	emp.	ob.	total emp. y ob.	total emp.	total ob.
	11	11	22	25	15	44	36	30
Menys de 10 hores	7	2	9	4	3	7	11	5
De 10 a 19 hores	10	13	23	1	8	9	11	21
De 20 en endavant	1	4	5	-	-	-	1	4
OR	1	2	1	-	-	-	1	-
TOTAL	38	30	68	30	30	60	60	60

~~Així doncs, en conjunt, el temps disponible queda reduït a les tardes del dissabte i al diumenge. (1)~~

Per a les noies, cal considerar encara el temps dedicat al treball domèstic, que pot ser considerable en el cas de les altres:

90

Hores setmanals dedicades a

ajudar en el treball domèstic:	Ea.	Oa.	Total
Cap	18	12	30
Menys de 10 hores	10	8	18
De 10 a 19 hores	2	8	10
De 20 en endavant	-	2	2
TOTAL	30	30	60

I aquesta situació no es només propia de països de baix nivell de desenvolupament econòmic. A França, el mateix Ministeri de la Joventut i dels Esports afirma en l'informe citat anteriorment i apojant-se en investigacions sociològiques, que "la noció de «lleure» o «esplai» no té significació precisa «viscuda» per la major part dels treballadors.

Les distàncies considerables entre els llocs de treball i la vivenda -sempre a la perifèria de la ciutat- completen la jornada. Així doncs, en conjunt, el temps disponible queda reduït a les terços. La utilització d'aquest temps lliure

Amb tot, més qui més qui menys, tots els joves disposen d'unes hores setmanals, al marge de la seva activitat laboral i dels seus estudis. Serà interessant veure ara com s'omplen aquestes hores i quina és la seva funció social.

Bàsicament, ^{en tot} podem considerar que el temps lliure és, en una societat com la nostra, un temps hàbil per a descansar, divertir-se, consumir, formar-se i informar-se i, en certs casos, també per a militar en pro d'un ideari polític o religiós. Si, paral·lelament a això, considerem el nombre creixent de joves disponibles per aquestes activitats ^{de temps lliure} (1) i el major marge d'autonomia respecte a la família que tenen ara, cada vegada més aviat, els adolescents, no ens estranyarà que constitueixin un públic predilect per a tota classe de propagandes i manipulacions.

(A)

(1). Segona dades que figuren en el II Plan de Desarrollo Económico y Social, reelaborades per FCESSA, un 10% de la població espanyola està entre els 10 y als 20 anys.

Inclús un esport tant aparentment neutre com és l'esport, es utilitza com a vehicle de difusió de la ideologia dominant. I no ens referim ja a l'espectacle, el paper de substitució del qual respecte a l'activitat política ha estat sovint denunciat, sino a la pràctica d'exercici massiu esportiu. Recentment, en ésser instaurat el "Dia del Deporte", els seus promotors (el Instituto de la Juventud, - depenen de la Delegación Nacional de Juventudes) qualificaven l'esport de "gran escuela de aprendizaje integración social" i afirmaven que "los intercambios deportivos permiten una mayor intercomunicación entre los distintos niveles sociales, facilitando así una mejor comprensión entre éstos". En definitiva, no es tracta de resoldre les contradiccions entre classes socials (niveles sociales en la seva terminologia), sinó de distraure's d'aquestes contradiccions.

L'adolescència, la primera joventut, és considerada com un període crític. L'orientació presa durant aquests anys serà determinant per a la bona integració del jove a la societat. En èpoques passades, aquest període crític transcorria sota el control de la família i, en alguns casos, de l'escola, institucions ambdues fortament conservadores de l'ordre establert. Però, a mida que el control familiar es relaxava en les societats industrials, a mida que el treball otorgava certa independència als joves treballadors, calia buscar altres formes de controlar l'activitat dels joves i de modelar-los de conformitat amb les normes establertes.

A aquesta necessitat responen, d'una banda, una bona part de les associacions de joves, especialment l'escoltisme. Un denominador comú de tots aquests moviments és l'exaltació de l'ideal del perfeccionament individual. Aquest perfeccionament consisteix en la domesticació dels instints i en l'adquisició d'un hàbit de disponibilitat i d'un sentit de responsabilitat, al servei d'uns objectius abstractes ben assimilats i concretats en cada situació per les autoritats morals. Cal afegir que tots aquests moviments són de minories: els seus objectius són la formació d'individus selectes, que passaran a ocupar després lloc-clau en els seus respectius ambients, i que podran ésser proposats com a model.

Per la gran majoria, el modelament corre a càrrec dels mitjans de comunicació de masses. A través d'ells, en múltiples formes de propaganda, més o menys explícita, se proposa una competició en la diversió, en el vestir, en el passeig, competició que ha d'omplir la vida del jove distreient-lo d'altres objectius i que ha d'augmentar considerablement el mercat de tota una sèrie de productes més o menys superflus. Però, per poder entrar en l'únic joc que es proposa, s'han de tenir diners per gastar. Per tant, l'objectiu número 1 serà l'èxit en la professió; és per això, doncs, des preocupar-se, ser rabiosament jove, inclús sentir-se rebel, sempre que no sentís la dedicació a la preparació professional i al treball. Així es procuren formar individus ben disposats al treball -amb objectius de superació de cara a l'anhelat ascens, fins arribar al moment de la decepció- i ben disposats a la des preocupació quan s'acaba la jornada laboral. Gent que treballa de greu o per força, es diverteix i no planteja problemes.

La diversió i les distraccions.

La nostra enquesta conté informació sobre la utilització del temps extra-laboral dels joves dels diferents grups estudiats. Encara que no hi ha hagut ocasió d'analitzar-la amb el mateix detall amb que s'ha analitzat l'informació referent a treball i a estudis. Veiem, però, de donar una visió global de la qüestió.

A part del treball -fora de casa⁵⁷, per les noies⁵⁸ a casa- i els estudis, de que ja ens hem ocupat, el temps de que disposen els joves sol distribuir-se entre el descans, el passeig, la televisió, el cinema, les sortides a fora, la pràctica d'algun esport i el ball. En general, els joves es diverteixen al marge dels adults. La majoria diuen passar aquest temps amb amics i amigues, o amb la parella corresponent. Algunes vegades es parla de diversió o sortides amb els pares, i això és més freqüent entre les noies que entre els nois, i més freqüent⁵⁹ entre els estudiants que entre la gent que treballa. Els pares intervenen en l'elecció dels esdeveniments i amistats dels fills en una proporció una mica inferior o un terç dels casos. Entre les noies, la proporció augmenta. (vegeu cap. 4^{ena.})

Es força més freqüent del que hauriem pensat ^{l'enquadrament} dels joves en el marc de associacions. El nombre dels que pertanyen a una o més associacions és:

Estudiants	28 (25)	Estudiants	21
Empleats	14	Empleats	9 (8)
Obrers	16 (14)	Obrers	5
Nois	58 (54)	Noies	35 (34)

(Les xifres entre parèntesi són el resultat de deduir de l'altre xifra el nombre d'individus que, en parlar del temps que dediquen a l'associació, diuen que no s'hi dediquen en absolut).

La dedicació intensiva (que hem fixat en un mínim de 30 hores al mes) dona:

Estudiants	12	Estudiantes	5
Empleats	3	Empleados	-
Obrers	4	Obreros	1

Es pot afirmar doncs que, en la nostra mostra, l'associació és pròpia dels grups estudiantils, per una banda, i pròpia dels nois si considerem la variable sexe.

Les associacions de tipus esportiu són les més corrents ^{en el} ~~si considerem~~ el conjunt dels entrevistats (36 cites), i això és coherent també a nivell dels grups d'obrers i empleats d'ambdós sexes (si bé entre les noies les associacions culturals o recreatives són més o menys igual de freqüents). A nivell dels estudiants, en canvi, predomina l'associació en grups d'escoltisme (14 cites en el cas dels nois i 6 en el de les noies), que hem distingit de les associacions esportives pels seus objectius d'indivduació en la formació global ^{il} de la personalitat dels joves. En els grups no estudiantils, la participació en grups escoltes pràcticament no es dona (1 empleat, 1 ^{il} empleada i 1 obrera), i això és coherent amb les consideracions que hem fet més amunt sobre aquestes organitzacions.

(1) & Amb un cas de no-resposta, és a dir, de possible pertinença a l'associació.

^{del} Alguns entrevistats que diuen no pertanyer a cap associació diuen haver-hi pertanygut en el passat. Considerant a ~~h~~ l'hora els joves que han pertanyut a associacions i els que hi pertanyen ara, obtenim un nivell d'experiència associativa força més alt:

Estudiants	(29)	Estudiantes	(30)
Empleats	(19)	Empleados	(21)
Obrers	(24 ó 25)	Obreros	(13)

La falta d'interés i la falta de temps són, en aquest mateix ordre, les dues causes majors d'abandó de les organitzacions a que s'ha pertanyut.

Hom parlava de l'interés que pel sistema vigent té el temps lliure del jove i com per omplir-lo ^{si el vol} cal tenir diners y gastar-los. De tota manera, en la disponibilitat de diners i en ~~xxxxxx~~ les despeses que se fan hi ha notables diferències entre els grups entrevistats. Veiem el detall de quants diners disposen els joves dels diferents grups i en què els gasten.

La mitja dels diners disponibles pel conjunt dels joves entrevistats és de 1.100 ptes. mensuals, situant-se el valor mínim en 0 i el màxim en 5.300 ptes. Les mitges per grups posen de relleu que els nois disposen per les seves causes de força més diners que les noies. Per grups socio-professionals, són els grups d'empleats els que ténen més diners. Els obrers i els estudiants es situen segons la mitja a força distància dels nois i amb valors relativament pròxims entre si. Els resultats són explicable si tenim en compte que els empleats són els que guanyen més diners, tot i que la part de sou entregada és tan gran com la dels obrers (vegis cap. 1^a). El que els estudiants no tinguin tant diners no vol dir que el seu nivell de consum sigui més baix, sino que és conseqüència de la major dependència econòmica que tenen respecte a la família (vegis cap. 1^a). Per molts d'ells, els regals fets pels pares ^{o avis} amb ocasió de festes, "santo", aniversaris o exàmens són la forma normal d'adquirir coses d'un cert valor; a més els pares financen viatges, vacances i altres esplais.

GRUPS

DISPONIBILITAT DE LES DESPESSES DEL JOVE

GRUPS	DINERS DISPONIBLES PER LES DESPESSES DEL JOVE (mitja per grup)	
Estudiants	1.225	
Empleats	1.004	
Obrers	1.193	
NOIS	1.355	
Estudiantes	700	
Empleados	1.101	
Obreros	711	
NOIES	875	
TOTAL NOIS I NOIES	1.183	

A què dediquen els joves els diners que tenen? De les dades, ressalta en primer lloc que els empleats són els que més gasten -com a promig- en la majoria de partides analitzades. És a dir, que no gasten els diners de que disposen. Els obrers, en canvi, tot i que hem vist que disposaven de menys diners, n'estalvien un promig superior al dels empleats. Els estudiants són els que donen una mitja d'estalvi més baixa (i amb només 1/4 parts d'estalvi entre els 2 grups), evidenciant així la despreocupació respecte als diners que -la posició econòmica de la seva família els permet de tenir (despreocupació pel futur pròxim, que no vol pas dir desinterés per la seva posició econòmica en el futur). Les mitges de les principals despeses considerades, calculades per grups i globalment i reduïdes sempre a pessetes manuals són (1):

(1) També es preguntava sobre les despeses en vestit, però no s'han calculat les mitges pel fet de que hi ha forces respostes que es refereixen a despeses per temporada, fent difícil l'homogeneïtzació de les dades. S'observa, de tota manera, que el vestit corre sovint a càrrec del ~~supriment~~ pressupost familiar. No obstant, les noies hi s dediquen diners propis, especialment les empleades.

Tampoc s'ha calculat la mitja de les despeses en compres a terminis, per la seva insignificància. Només 2 ~~de~~ 180 entrevistats diuen pagar alguna cosa per aquest procediment, i només en 2 casos la quantitat dedicada a això supera les 200 ptes. Els terminis es refereixen generalment a compra de llibres (suposant que per algun sistema estal

Despeses

Activitat									Total			
	Est.	Emp.	Obr.	NOIES	Esa.	Emo.	Obr.	NOIES	Est.	Emp.	Obr.	TOTAL
Cinema	131	200	89	139	97	52	55	70	114	128	72	185
Teatre	13	6	12	11	-	-	-	-	7	3	6	5
Alis i Cops	143	252	199	197	-	68	37	34	71	159	116	115
Alis i Cops	43	77	9	43	43	4	13	20	43	40	11	31
Alis i Cops	156	279	229	222	124	153	69	112	141	217	144	167
Alis i Cops	153	136	68	110	115	136	33	109	135	146	58	113
Alis i Cops (2)	92	174	98	104	53	31	12	33	75	182	55	78
Alis i Cops	62	88	38	60	19	66	24	39	41	77	32	50
Alis i Cops	106	303	287	287	61	189	137	165	93	247	297	211

El gràfic nº 4 reproduïx les dades més interessants, segons sexes, segons classes socio-professionals, i facilita la comparació.

A judicar per les despeses, podríem dir que el fútbol és una afició ben poc extesa entre el jove; és clar que cal tenir en compte que el fútbol es pot seguir igualment sense gastar diners, a través de diaris i televisió, i que inclús es pot assistir gratis a partides de menor categoria.

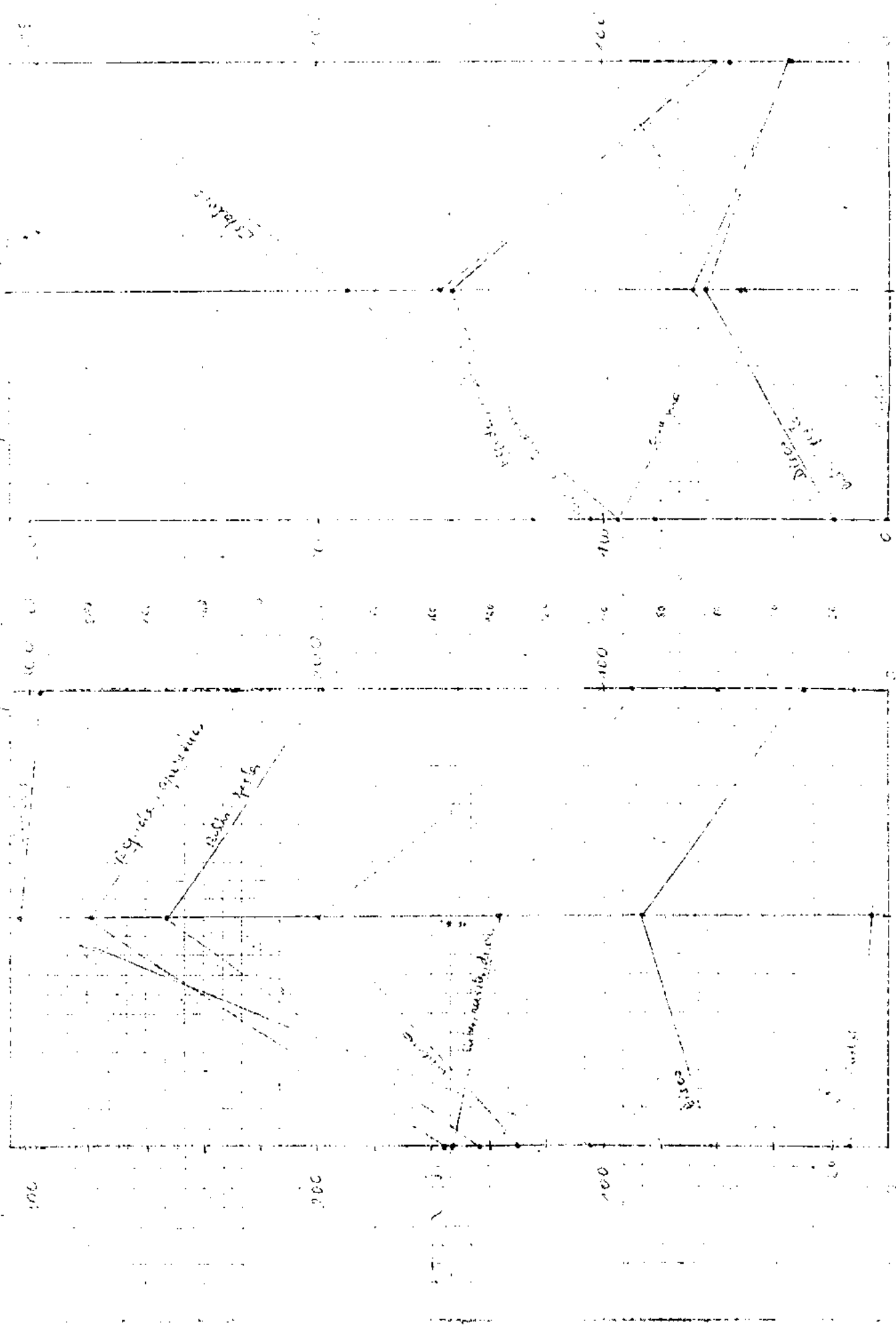
Si no es confirma el fet del desinterès del jove pel fútbol, caldria preguntar-se amb què substitueixen doncs una vàlvula d'escape tan important de la seva frustració i de la seva agressivitat. Potser l'explicació es trobi en el ball, o bé en l'atenció que produeix la televisió.

Les dades sobre despeses en balls i en cinema es poden completar amb les dades sobre freqüentació d'un i altre tipus d'esplai. Afegim també les dades sobre pràctica d'esports:
(Símbols de l'entrevista)

Al voltant d'un terç dels entrevistats parlen de projectes que els hi fan suposar una despesa extraordinària de diners. Les despeses extraordinàries són ben variades. Més es repeteixen amb certa freqüència els projectes de vacances i viatges (21 casos), compra d'una moto o un cotxe (3 casos), i preparació de l'"ajuar" (5 casos).

En l'endavant serà possible referir-nos per separat a les diferents classes de despeses.

Wage related to (in) ...

Els diumenges	-	-	-	-	1	2	-	3	1	2	3	3
De contem tant	-	2	6	8	1	5	8	11	1	7	11	19
No es llegix	-	2	3	5	2	17	19	38	2	19	22	43
<u>total</u>	30	30	30	30	30	30	30	90	30	30	30	90

De tota manera, el nivell de lectura de diaris s'ha de matitzar amb el tipus de diari llegit. Si considerem que la lectura d'esportius representa un tipus d'informació específica, que cal considerar al marge de l'informació general sobre l'actualitat, hem d'afegir als que no llegixen diaris els que només llegixen esportius (i hi afegim a més els que, llegint altre tipus de diari, llegixen exclusivament seccions tals com esports, anuncis, espectacles, "sucsesos", etc.). Obtenim aleshores el nombre següent de joves absolutament no-informats (aïllats en quant a lectura de diaris es refereix).

Estudiants	1	Estudiantes:	3
Empleats	3	Empleados	22
Obrers	15	Obreros	25
Homes	25	Dones	50

Les xifres es poden qualificar d'alarmants, per quant no inclouen encara els individus, possiblement ~~molts~~ nombrosos, que s'informen d'una manera molt superficial. En canvi, podem intentar excloure de l'anterior taula els individus als qui arriba l'informació televisada, tot i que en aquest cas el perill de no-assimilació absoluta és molt més gran. Tenim aleshores el nombre següent de no-informats:

Estudiants	1	Estudiantes	1
Empleats	3	Empleados	10
Obrers	6	Obreros	18
Homes	12	Dones	29

Molts nois i noies 22 segueixen més d'un diari. Considerant-els tots, obtenim:

Diàrie llegits	Nombre de cites							
	Est.	Emp.	obr.	NOIS	Con.	Ema.	Oba.	NOIES
Nacionals no direct, règim	43	30	227	100	34	13	9	56
Nacionals, direct, règim	1	2	1	4	3	-	1	1
Exportius	6	15	11	32	1	-	2	3
Estrangers	6	-	-	6	3	-	-	3
Altres	-	-	-	-	-	-	2	2
De l'legèix	-	2	3	5	2	17	19	38
De respoñ	-	1	1	2	-	-	-	-

Memés cal destacar d'aquesta taula les diferències entre seccions en quant a lectura d'exportius, la lectura difusió entre els joves de dins del règim, i la cobertura exclusivitat del estudiants en quant a informació a través de diaris estrangers.

Les seccions de diari que els joves diuen (1) més sovint llegir són, per grups:

Estudiants: Política nacional (25 cites)

Política estrangera (22 cites)

Esportistes: Esports (23 cites)

Política estrangera (15 cites)

Obrers: Esports (15 cites)

Política estrangera (15 cites)

Estudiants: Política estrangera (25 cites)

Política nacional (23 cites)

Esportistes: Cartelera espectacles, radio, TV (6 cites)

Política estrangera (5 cites)

Obrers: Cartelera espectacles, radio, TV } (7 cites)

Música

"Sucesos, vida de societat (6 cites)

(1) Per elecció sobre una llista de 16 punts.

A part dels diaris, la lectura habitual d'algun altre tipus de publicació periòdica és gairebé general en tota la població enqüestada. Veiem la freqüència amb que apareixen citats en els qüestionaris els principals tipus de revistes:

Tipus de publicació periòdica:

	Est.	Emp.	obr.	NOIS	Ass.	Em.	Ob.	NOIES
Revistes esportives	2	5	3	10	-	-	2	2
Revista de modes, de la llar i similars	1	8	8	11	4	22	16	42
Publicacions d'humor	5	7	1	13	1	-	2	3
Publicacions catalanes	13	1	1	15	8	-	-	8
Publicacions per joventut, potonovels	4	4	4	12	4	9	12	25
Revistes "cultes" (Destino)	25	19	8	52	27	4	1	32
Rev. "polítiques" per minories (Cuadernos, Indico)	7	2	4	8	4	1	-	5
No resposta	-	2	6	8	-	3	1	4

Amb menys difusió que els anteriors tipus, apareixen publicacions de cine o TV, professionals, publicacions de moviments i alguns altres tipus molt escassament representats.

En la taula, les noies apareixen com les més àmpliament tocades per les publicacions ^{de} de baix nivell, que contribueixen a afirmar-les en el rol de dona-objecte que ^{els} li assigna la nostra societat, li recorden les virtuts que ^{els} cal cultivar per a ser la "dona ideal" i ^{els} li presenten com a recompensa un possible idili d'alt ^{nivell} ~~viure~~ social com el de la protagonista de la novel·la, article o conto- que ^{els} li faci oblidar els aspectes desagradables de la seva actual situació. Sembla que no quedi lloc ni per l'humor. Les estudiantes escapen ~~xx~~ ja ^{all} ja.

-no ho fan veure- a aquestes publicacions. En quant a les revistes setmanals, veiem que la seva difusió és molt restringida als grups estudiantants. El mateix amb menys difusió es pot dir de les publicacions "polítiques". El que hem qualificat de "revistes cultes" està força extès, inclús més enllà dels grups estudiantants.

Quan^a compra i lectura de llibres, la relació amb el nivell socio-professional és molt acusada. Els estudiantants compren i llegeixen més llibres que els empleats, i aquests més que els obrers. Els nois llegeixen més que les noies.

La televisió és el medi gairebé general d'informació, forma d'oci i diversió. Només els grups d'estudiantants hi ha una xifra apreciable de individus que no veuen mai o gairebé^{mai} els programes: 17/60 estudiantants, dels quals 11 es deu per raó de no tenir TV a casa seva⁽¹⁾.

A part d'ells, només 6/126 individus no veuen els programes de TV i només 2 d'aquests 6 no disposen d'aparell a casa seva,

D'entre els programes de TV, podem distingir d'una banda els que són pròpiament informatius. Aquests arriben a la meitat dels nois entrevistats (59/126), sense diferències notables entre un grup i altres, pasant d'una lleugera menor proporció en els grups estudiantants. Els programes culturals i informatius aconseguixen una x difusió molt més ^{amplia} ~~notable~~, i en aquest sentit és oportú recordar el fort contingut ideològic de la gran majoria de programes, inclús els aparentment més innocuos.

Les preferències en quan a programes de televisió es contren en les pel·lícules (estudiantants, estudiantals, i empleats), esports (empleats i obrers) i programes de música moderna (obrers).

Es sent a parlar sovint de la facilitat amb que els joves es desplacen^{en} a l'estranger. Aquesta seria sense dubte una nova ocasió no sempre aprofitada d'informació i formació. Però, a partir de les dades de la nostra enquesta, hem de posar en dubte que aquesta ocasió s'aprofiti. Les dades són:

(1) Constatem, de passada, la resistència dels sectors "cultes" de la societat a la TV.

	Est.	Emp.	Obr.	NOIS	Esa.	Ema.	Obr.	NOIES
No han surtit mai a l'estranger	7	23	24	54	9	27	30	66
Ha surtit:								
per turisme	17	5	2	24	15	1	-	16
per anar d'estranger	-	-	1	1	3	1	-	4
per anar a l'estranger	4	-	-	4	2	-	-	2
Interconvis altres famílies	-	-	-	-	5	-	-	5
Exposicions, cam- paments	2	1	-	3	-	-	-	-
Altres	5	1	3	9	2	1	-	3
TOTAL	35	30	30	96	36	30	30	96

(El total és més de 30 en les columnes corresponents als estudiants, perquè ^{aquells} citen a vegades varies sortides.)

Deixant de banda els estudiants, només una petita minoria de joves ha sortit alguna vegada a l'estranger. Cap de les noies obreres ha tingut mai aquesta oportunitat de conèixer altres ambients.

L'únic tipus de sortida a l'estranger una mica freqüent és la sortida per turisme. S'els hi preguntava els joves amb qui havien anat quan deien haver-se viatjat en aquest pla, pensant que el més freqüent serien les sortides en pla d'aventura, sols o amb amics. Però no és així. El més freqüent es haver sortit amb la família -generalment amb els pares (citats per 17 nois i 9 noies)-. Dos nois i sis noies parlen de sortides amb amics o amigues, i només 2 estudiants diuen haver sortit sols.

Després d'haver-nos referit -a través d'algunes dades objectives- a alguns aspectes de la formació i de l'informació que reben els joves, ens interessa extraordinàriament conèixer com valora el jove les seves possibilitats en aquest terreny, i fins a quin punt reacciona al contingut del que se li ofereix. Com ja hem dit en algun altre moment, el terreny de les opinions i inclús de les percepcions és molt variable i difícilment ben controlable en les enquestes. Això és particularment cert en el cas dels joves, que, més sovint que els adults, són sensibles a noves sol·licitacions, en funció de les quals pot variar el seu criteri. Tot i així, i donat l'interès del tema, val

dria la pena examinar el què diuen els entrevistats.

En primer lloc, se se ens referiren al tema de la formació rebuda pels joves. Per situar-nos en aquest terreny, comencem per veure el tipus d'escola on s'han educat els entrevistats (1). Tenim:

Ensenyament predominant:

	Cat.	Emp.	Obr.	NOIS	Esa.	Ema.	Oba.	NOIES
Privada-religiosa	17	9	10	36	14	9	12	37
Privada no-religiosa	5	10	8	23	6	9	3	18
Estatal o municipal	8	5	12	25	10	12	13	35
TOTAL	30	24	30	84	30	30	28	90

S'observa una polarització de l'ensenyament religiós a nivell d'estudiants i a nivell d'obers, amb un tipus a nivell d'empleats, dels grups situats a mig camí en quan a nivell socio-professional, cosa que ens sembla correspondre força bé a la dedicació general de l'ensenyament religiós.

Per banda de la família, només tenim la dada de la ideologia religiosa dels pares per a informar-nos a nivellament -a part de l'opinió del noi-, sobre l'estil de l'educació donada.

	Cat.	Emp.	Obr.	NOIS	Esa.	Ema.	Oba.	NOIES
Pares catòlics practicants	22	15	9	46	22	14	12	48
Pares catòlics no practicants	5	12	19	36	0	14	18	38
Pares altres religions	-	-	-	-	-	-	-	-
Pares no creients	1	-	1	2	1	-	-	1
Diferències en els pares i nats	2	3	1	6	1	2	-	3
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

Quines són les persones que els joves consideren que han intervingut en la seva formació, i quines són les crítiques que es formulen?

En el capítol 4, pag. 910, hem vist ja el paper atribuït pel jove a diferents persones o institucions que han intervingut en la seva formació. Allà el jove s'expressava en termes d'influència determinant en la seva manera de ser. Però també se li preguntava específicament per la seva formació i per alguns aspectes concrets de la mateixa. Tot i que les preguntes es formulaven amb una invitació explícita (2). Advertint, quant els estudiants, que es va acudir per les entrevistes a l'universitat i a centres de preuniversitari de dependència reli-

sa al desgloss (1), són molts els joves que, especialment a l'hora de la valoració, ~~mostren una tendència a respondre d'una forma genèrica:~~
~~XX~~

Valoracions globals de la formació rebuda:

	Est.	Emp.	Obr.	Est.	Emp.	Obr.
Censura global dels pares	1	1	-	7	1	2
Censura global de l'escola o l'ensenyament en gen.	2	3	2	6	1	-
Censura global del sistema social	-	-	1	-	-	-
Censura dels amics	-	-	1	-	-	-
Hege que li hagin proposat cursat formació	-	-	2	-	-	-

Aprobació o confor- mitat global	4	4	3	3	11	7
Reconeix defectes en la formació, però es dona la culpa a si mateix	-	-	-	-	2	4
TOTAL	3	6	9	13 (x)	15	13

Estudiants censuren a l'hora els pares i l'escola i per això el total no correspon a la suma de la columna.

Aquestes valoracions globals poden ser molt contundents:

Exemple de censura als pares: "Realmente mis padres podían haber intentado formarme mejor". (Empleat, Q.32) "He rebut totes les coses fetes a casa" (Estudiant, Q.91).

Exemple de censura de l'escola o de l'ensenyament: "L'ensenyament està molt malament; és molt pobre; existeix una opinió oficial sobre moltes coses". (Empleat, Q.34). "A l'escola no m'han ajudat a desenvolupar la pròpia personalitat" (Estudiant, Q.91). "El fallo és de l'escola en general, que no m'ha servit per gran cosa". (Obrer, Q.78).

L'obrer que explica les fallades en funció de la seva situació concreta diu: "No pude estudiar por falta de tiempo y tener que ^{trabajar} ~~estudiar~~

(1). Les preguntes eren: a) En la teva formació han intervingut possiblement diferents persones o institucions: pare, mare, germà gran, escola, grup o associació, etc., Diques de qui has rebut la formació en cada un dels següents aspectes (llista).

b) de quines persones o institucions creus que hauries pogut aprendre més quant a la teva formació, i en quins ^{aspectes formatius} ~~estés~~ el fo.

(Obrer, Q.76)

dir mucho". Aquest, i alguns altres, encenen per formació el que es podria anomenar més propiament insturcció.

Exemple de negació del fet: "En concreto, no ha habido una formación íntegra" (Obrer, Q.63).

Exemple d'aprobació o conformitat: "Estoy conforme con lo que he xntenido" (Obrer, Q.180). "Creo que no ha habido insuficiencia" (Obrer, Q.59).

Exemple d'autoinculpació: "Creo que si algo me falta es porque yo no he puesto mucha atención". (Empleado, Q.143).

De tota manera, la major part dels entrevistats responien³ les preguntes corresponents a la formació rebuda referint-se a alguns aspectes concrets de la mateixa. Com es demostra de la taula anterior, els que més van procedir d'aquesta forma van ser els nois, i molt especialment els estudiants. Nosaltres comentarem ara alguns dels aspectes que més ens interessin.

En el terreny de la formació social i política, destaca el fet que la persona (o institució) més citada com a dispensadora d'aquesta formació és el pare (52/18 cites); segueix en ordre de freqüència, però molta distància, l'escola (17/18). És freqüent considerar que no hi ha hagut formació en aquest terreny. A l'hora d'expressar quixes respecte a la formació en aquest punt, és més freqüent criticar l'escola que criticar el pare. Per grups, els percentatges de denúncia de la formació rebuda (1), posen de relleu una relativament elevada proporció de contestació en els grups estudiant, i també considerable entre els obrers verons, amb gran diferència respecte a les obreres.

Estudiants:	44%	Estudiantes:	55%
Empleats:	10%	Empleados:	13%
Obrers:	33%	Obreros:	6%
Total nois:	30%	Total noies:	27%

Un altre aspecte de la formació al que calia referir-se i respecte al que s'expressen quixes era l'aspecte religiós. El paper important és atribuït aquesta vegada a l'escola, amb la màxima freqüència (36/180), seguint a continuació la mare (77/180). Són molt pocs els

que diuen no haver-ne rebut. Les queixes es dirigeixen bàsicament a les escoles. Els percentatges de denúncia són en aquest punt més alts que en l'anterior, en tots els grups.

Estudiants:	67%	Estudiantes:	76%
Empleats:	18%	Empleados:	27%
Obrers:	19%	Obreros:	12%
TOTAL NOIS:	37%	TOTAL NOIAS:	39%

En allò on les queixes arriben a percentatges més alts, extenent-se considerablement més enllà dels grups estudiants, és en el terreny de la formació sexual. Aquí els principals inculcats són els pares. Veiem els percentatges d'individus que es queixen:

Estudiants:	67%	Estudiantes:	71%
Empleats:	32%	Empleados:	33%
Obrers:	48%	Obreros:	18%
TOTAL NOIS:	50%	TOTAL NOIAS:	41%

Aquí no es pot parlar globalment de persona de qui es diu més sovint haver rebut la formació. En efecte, s'observa que els nois parlen més sovint del pare (23/90), mentre les noies parlen més sovint de la mare (27/90). Torna a ser corrent parlar de falta total de formació: "No n'he rebut de ningú"; "Del carrer".

Una última denúncia a que ens volem referir~~xxx~~ es la que s'expressa en relació a la instrucció propiament dita, es a dir, a la formació ~~del coneixement~~ científica i literària. Sorprén que la proporció de queixes és alta, i, sobre tot, que ara no són pas els estudiants els que es destaquen en el primer lloc, arribant inclús les obreres a situar-se per damunt d'ells, quan normalment formen el grup menys crític. Les dades són:

Estudiants:	41%	Estudiantes:	41%
Empleats:	14%	Empleados:	20%
Obrers:	38%	Obreros:	47%
TOTAL NOIS:	31%	TOTAL NOIAS:	37%

D'una banda, amb les respostes a una sèrie de preguntes sobre fets existents ciutadans, nacionals i internacionals del moment en que l'enquesta es duia a terme, ~~se~~ ^{es} pot establir un índex que podem anomenar de coneixement de l'actualitat sociopolítica. Saturen aquest índex 12 nois i 26 noies, apareixent de nou ^{en aquest cas no} l'enorme inferioritat informativa de la dona respecte a l'home. El desconeixement s'aïlla, per nivells socioprofessionals, en passar dels empleats als obrers.

Estudiants:	-	Estudiantes:	-
Empleats:	4	Empleados:	12
Obrers:	8	Obreros:	14
TOTAL NOIS	12	TOTAL NOIES:	26

En les dades anteriors, les noies estudiants apareixen com una excepció dintre del conjunt de noies, per quant ~~es~~ no es posen de relleu diferències entre elles i el grup corresponent de nois ^{o, en tot cas, s'observa una major tendència crítica propi de les noies} estudiants. Ara bé, com es veu pels resultats obtinguts, l'índex anterior era apte per discriminar en el conjunt d'entrevistats, però no per fer-ho ~~xx~~ dintre dels grups estudiants. Prenent per aquests grups un nivell de saturació més baix, o utilitzant preguntes que requereixin un major nivell de coneixement de l'actualitat, retrovem en els grups universitaris la distància entre nois i noies que hem observat en altres grups.

En un terreny mal diferent, caldrà recordar en relació a aquest tema ^{el} que es comenta en el capítol 4, respecte a l'informació i coneixement sobre mètodes de control de natalitat. Inclús en un tema en que la dona ^{està} primordialment interessada, el nivell d'ignorància en que se la manté ^{està} una vegada més en situació d'inferioritat respecte a l'home.

(4) No endavant tractarem aquest fenomen, junt a d'altres semblants.

Les dades d'aquest capítol són prou explícites en evidenciar el fet que els estudiants són els únics joves que disposen ampliament d'un temps lliure entre setmana. Els empleats i els obrers treballen, de tresllada, segueixen cursos nocturns, i poca cosa més, a part de veure la televisió abans d'anar a dormir.

Els joves entrevistats disposen de diners per les seves despeses. Els empleats són els que manejen una xifra mensual mitja més important, donat que guanyen més diners que els obrers i que n'estalvien menys que ells. Els estudiants, tot i tenir un nivell de vida real més alt, disposen amb autonomia de menys diners que els altres joves i depenen més ampliament de la seva família.

També hi ha hagut ocasió de veure el baix nivell d'informació ^{sobre i respecte} dels entrevistats. Els joves tenen a les seves mans una quantitat important de paper imprès (revistes, diaris), però les publicacions esportives, les revistes de modes i les fotovaveles en constitueixen la part important. Els estudiants d'ambdós sexes i, en menor mesura, els nois empleats s'aparten d'aquesta tendència.

Els joves entrevistats no solen ser crítics respecte de l'informació ^{social i política} rebuda que els hi arriba a través dels mitjans de difusió. Així es compleix eficaçment la funció integradora i de substitució assignada a aquest mitjà. És freqüent, en canvi, criticar la formació rebuda, especialment en els aspectes de formació sexual i de formació religiosa. La crítica respecte de la formació social i política és ja menys corrent. Els estudiants sempre solen ser més crítics que els demés, excepte en el que es refereix a la instrucció propiament dita: en aquest terreny el major percentatge de denúncies correspon als grups obrers, i especialment a les noies obreres, que en altres temes ~~eren~~ ^{semblaven} sempre el grup amb percentatge més baix de denúncia.

L'esfera de la cosa pública

Hem vist en els capítols precedents com es manifesta en la vida dels nois i noies entrevistats la estructura social en que viuen i el mode de producció dominant en ella, les representacions socials a que aquestes manifestacions donen lloc i les actituds i comportaments que s'en deriven. Ens hem referit successivament a les manifestacions en les àrees concretes de la família, de la professió, de l'espai, de la informació i de la formació, tot i que, com ja s'ha anat evidenciant, les interrelacions són nombroses entre les diferents àrees.

En aquest capítol voldríem referir-nos a les representacions, actituds i comportaments que fan referència a una esfera més ampla de relacions socials, l'esfera de la cosa pública propiament dita. Però per aquest tractament específic val el que s'acaba de dir respecte a les delimitacions establertes en altres capítols, és a dir, que la realitat s'adapta a la delimitació amb que es vol sistematitzar l'anàlisi. Per això, aquest capítol adquireix, després de tots els altres, un cert caràcter residual.

Una primera aproximació a les representacions que de la instància polític-jurídica tenen els joves dels diferents grups de la mostra la proporciona la seva opinió respecte al què és més important pel futur polític d'Espanya en els pròxims anys. S'observa, d'una banda, un clar predomini de partidaris

d'un canvi pzer evolució de les estructures econòmico-polítiques. El partidari de un canvi radical són força menys freqüents. En tot cas, la exigència de canvi, del tipus que sigui, és més freqüent entre els estudiants que entre els aplicants, i entre els empleats més que entre els obrers. La preservació de l'ordre és més sovint elegida pels obrers. Per facilitar la comprensió de la taula que segueix hem subratllat amb dues línies l'opció més freqüent en cada una de les columnes i amb una línia la que segueix a continuació.

Aspecte al que

s'atribueix importància primordial en el futur polític d'Espanya

Nombre de respostes

	Total Est.	Total Apl.	Total Obres	TOTAL
No alteració de la vida econòmica i social del país.	7	<u>10</u>	9	26
Evitar una confrontació violenta entre diferents grups del país	13	12	<u>23</u>	<u>48</u>
Evolució política cap a un canvi que dongui estructures econòmico-polítiques més justes	<u>25</u>	<u>21</u>	<u>18</u>	<u>64</u>
Passar radical a unes estructures econòmiques, socials i polítiques més justes, amb els mitjans que calgui.	<u>15</u>	12	9	36
No sab	—	1	1	2
Sense resposta	—	1	1	2
TOTAL	60	60	60	180

La distribució per sexes no dona diferències significatives, excepte pel que fa a l'opció "pas radical", que és elegida per més noies que noies (21 i 15 respectivament) en el conjunt de la població estudiada i també en cada un dels estats socio-professionals. La diferència s'equilibra amb una major freqüència de elecció per part de les noies de l'opció "no alteració de la vida econòmica i social".

No menys interessant que l'opció respecte al futur polític d'Espanya és la opinió que les joves tenen respecte a un fet polític de tan pès en la nostra història com és la guerra civil del 1936. El primer que sorprèn en les respostes és l'allunyament dels joves entrevistats respecte a aquest fet, el desinteressament i la creença de que no guarda relació amb el present que estan vivint. Els estudiants no adopten tan freqüentment com els altres aquesta postura, sinó que analitzen el fet i el seu judici difereix de les versions oficials molt més sovint que en els altres grups. Els grups obrers ^{donen} el màxim de desinterès i el màxim de coincidència amb les versions oficials. Només 6 d'ells (el 10% del total dels ^{dos} grups) assenyalen l'opció que representa un alt nivell de percepció de les relacions de poder en la societat. Respecte al desinterès evidenciat, sembla oportú tenir en compte la freqüència amb que el joves entrevistats han vist utilitzat el tema de la guerra civil com a justificant o argument per a tota classe de postures conservadores; en aquest sentit, relegar al passat la guerra civil pot ser ^{indicar} reflexe d'un refús de les argumentacions clàssiques.

La distribució de respostes, a base de elecció entre les cinc opcions presentades, és la que segueix. La elecció va ser molt sovint múltiple. S'ha procedit a destacar les dues opcions més freqüentment elegides, en la forma de la taula anterior. Les dades es presenten per estats i per sexes, separatament, però no combinant les dues variables, perquè l'excessiva dispersió priva de significat els resultats, especialment en preguntes que no es refereixen a comportaments o actituds molt concretes.

del que va ser Percepció de la						
guerra civil espanyola	Total Est.	Total Empl.	Total Obrers	Total Homes	Total Dones	TOTAL
El que va evitar que Espanya es convertís en un país comunista.	9	12	<u>17</u>	21	<u>18</u>	39
La implantació de l'ordre després d'un període agitat de la història espanyola.	<u>23</u>	<u>14</u>	12	<u>31</u>	<u>18</u>	<u>49</u>
La defensa dels valors tradicionals del poble espanyol	11	8	10	14	15	29
El triomf per la força de la classe dirigent i privilegiada	<u>26</u>	7	6	21	<u>18</u>	39
Una cosa que pertany al passat i que ja no afecta als joves d'avui en dia	16	<u>27</u>	<u>30</u>	<u>35</u>	<u>38</u>	<u>73</u>
Altres respostes contradint les versions oficials.	6	1	0	6	1	7
Altres respostes no classificables segons els anteriors criteris	2	1	4	6	1	7
No té opinió al respecte.	2	8	5	5	9	14
Sense resposta	1	-	-	1	-	1

Les respostes a les dues preguntes que s'acaben d'analitzar coincideixen en evidenciar, una vegada més, ~~verificació de la cert~~

la posició conservadora dels joves obrers quan es tracta de planteja-
ments polítics a gran escala, relativament abstractes i allunyats
de la seva experiència immediata. Els estudiants en canvi, i sem-
pre en aquest nivell teòric, són més propensos a analitzar les ci-
tuacions i a optar en un sentit no conservador.

Als comentaris anteriors es podria afegir el de les respostes
a una pregunta que fa referència al tema de la intervenció imperia-
lista del E.E.U.U. al Vietnam. Aquesta vegada els estudiants no que-
den, ni molt menys, com a capdavantera de postures d'esquerra, pos-
sant els obrers a ocupar aquest lloc. També mereix ser destacat el
fet de que, a pesar de tractar-se d'una de les qüestions de políti-
ca internacional que més justament es pot considerar que eren del
domini públic en el moment de l'enquesta, el nombre d'entrevistats
que no saben opinar o que ni tan sols estan informats sigui tan alt.

	Total Est.	Total Empl.	Total Obrers	Total Nois	Total Esta.	Total Empla	Total Obrers	Total Nois
Judici més avertit contra- ri a l'inter- venció dels E.E.U.U.	16	17	21	56	24	18	14	56
Judici més avertit favora- ble a l'inter- venció	7	1	2	10	2	1	3	6
Posicions molt ambigües o in- classificables	6	6	4	16	1	2	4	7
No ho sab judi- car	1	1	1	3	2	5	2	4
No n'està infor- mat	-	1	2	3	1	2	5	8

(segueix)

	Total Est.	Total Empl.	Total Obres	Total Noies	Total Esta.	Total Empla	Total Obrea	Total Noies
S. B.	-	2	-	2	-	2	2	4
TOTAL	30	30	30	30	30	30	30	90

Es tractava d'una pregunta oberta, inclosa deliberadament vague, en la que els entrevistats s'expressaven segons la seva pròpia terminologia. Algunes de les respostes arriben la pena de ser reproduïdes, especialment les que en la taula precedent apareixen englobades en les categories "ambigües", "inclassificables", "no ho sab juicar" o "no n'està informat".

Estudiant : "S'hauria de dialogar més" (Q. 17)

Estudiant : "Es una tentació per part de les dues bandes" (Q. 24)

Empleat : "No opina; no li interessa la política" (Q. 40)

Obrer : "Rés; ja s'apanyaran" (Q. 75)

Obrer : "En té sense cuidada" (Q. 80)

Empleada : "Estan molt posats amb aquesta guerra, sempre igual" (Q. 123).

Empleada : "S'hauria d'aturar a pensar en estimar-se; i no pot pas opinar sobre els americans". (Q. 130).

Estudiante : "Els que s'envolten creuen que els americans s'equivoquen, però ^{no} exactament no ho ~~sab~~". (Q. 120).

Alguns pocs segons

És interessant que l'anàlisi d'una sèrie d'opinions aïllades que, especialment en el jove, tenen un valor molt relatiu, interessin la consideració de conjunts d'opinions que puguin informar-nos sobre actituds dels entrevistats, inferir, ~~inferir~~ sobre elements menys accidentals, més estables, de la seva personalitat.

Les actituds que interessin venen determinades per l'enfoc del treball; és a dir, són totes aquelles que permeten de veure el nivell de acceptació ^{contactació} dels valors que corresponen a l'ideol

En aquesta pregunta analitzada, els grups de noies em-
pleades i obreres donen un màxim de casos d'inhibició, desconexa-
ment, desinterés o manca de criteri. Es pot assenyalar que aquest
fenòmen és gairebé una constant al llarg de les preguntes
que donen resposta al qüestionari, sempre que es tracten temes
relacionats amb col·lectivitats una mica amples, des de la vida
ciutadana fins a l'escenari polític internacional.

logia dominant i el nivell d'inserció en la dinàmica del canvi social. És en funció d'aquest interès concret que s'ha elaborat l'informació disponible, per no complicar el text i no allunyar el treball del seu objectiu polèmic, l'exposició es cenyeix exclusivament als resultats de l'elaboració, deixant de banda el procés de mesura de les actituds així com l'anàlisi d'opinions aïllades, cosa interessant però que diluiria el centre d'interès.

El primer conjunt d'opinions que es vol considerar configura el que es pot anomenar actitud religiosa, concretament, pel fet de trobarnos a Espanya, en una actitud davant el catolicisme. En aquest terreny, la contestació absoluta és minoritària: en 16% del total d'entrevistats. En aquesta minoria hi són més representats els grups d'estudiants, nois i noies, i els nois obrers. La resta dels joves es compon d'un petit nucli d'indiferents (7%) i de dos grups igualment importants (30% cada un de catòlics progressistes i de catòlics conservadors. Però la composició d'aquests dos grups igualment importants és molt diferent: entre els catòlics progressistes hi ha el doble de nois que de noies i força més estudiants que empleats o obrers; entre els conservadors, hi ha molts més del doble de noies que de nois, i molts més obrers o empleats que estudiants. Les xifres exactes són:

	Total Est.	Total Empl.	Total Obrers	Total Nois	Total Ests.	Total Empla	Total Obrers	Total Mss.
Actitud anti religiosa	6	4	7	17	7	4	1	12
Catòlics pro gressistes	19	16	11	46	12	2	9	23
Catòlics con- servadors	4	5	10	19	11	19	20	50
Indiferents	1	5	2	8	-	5	-	5
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

118 115

	Total Empls	Total Hrs.	Total FTEs	Total FTEs
	6	8	29	(16%)
	13	20	69	(39%)
	24	30	69	(39%)
	13	2	13	(7%)
	60	60	160	100%

L'actitud davant la religió apareix relacionada amb la posició mantinguda pel jove en la família. El 80% dels conservadors en matèria religiosa són individus dependents de la família en les decisions que els afecten, mentre que aquesta dependència només la presenten el 54% dels que apareixen com catòlics progressistes i el 43% dels que presenten una actitud antireligiosa.

Un altre conjunt de 6 preguntes permet captar la ^{o absència}presència d'una actitud reaccionària en el entrevistat, entenent per tal una actitud favorable al manteniment a ^{ultra}concordia de tot allò establert, o, més ben definit, contrària a tot el que pugui ~~atentar~~ ^{atentar} contra aquest ordre.

El caire d'aquest treball no deixava lloc a la construcció d'una escala de mesura de l'actitud que pugui considerar-se molt precisa. S'ha procedit doncs a classificar els entrevistats segons la freqüència amb que donen respostes reaccionàries a una sèrie de preguntes que ho admeten. (S'han exclòs algunes preguntes que podien indicar actitud reaccionària però que havien intervingut en la classificació dels entrevistats quant a actitud religiosa; així evitem interferències entre les dues classificacions). El resultat és aquest:

Manifestació d'actitud reac- cionària.	Total Est.	Total Empl.	Total Obra	Total Noi	Total Esta.	Total Epla.	Total Obrea	Total Noi
--	---------------	----------------	---------------	--------------	----------------	----------------	----------------	--------------

No, en absolut	12	14	15	41	20	15	15	50
Lligerament	12	9	11	32	9	7	9	25
Sí	6	3	4	13	1	5	2	8
Indeterminat	-	4	-	4	-	3	4	7
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

119 bis

SWI

TOTAL %

57	51%
57	35%
52	12%
11	6%
100	100%

Com en tota mesura d'aquest tipus, els límits entre una i altra categoria tenen un cert grau d'arbitrarietat; l'interés està bàsicament en les diferències que en la classificació s'estableixen entre els diferents grups. En aquest cas, els efectius d'individus classificats com a reaccionaris són massa baixos per a poder apreciar les diferències; constatem tanmateix la lleugera major proporció de reaccionaris en els grups de noies estudiants i de noies empleades; les noies estudiants es distancen dels nois del seu mateix estat socio-professional; pel demés, és important veure que la meitat dels entrevistats es classifiquen com a absolutament no reaccionaris, i aquesta categoria sí que té en la nostra classificació uns límits ben precisos: és l'absència total dels indicadors elegits per a la mesura. Les noies estudiants són les que més sovint es troben en aquesta categoria. Més endavant avançarem una hipòtesi explicativa d'aquest fenomen.

No s'observa relació significativa entre l'actitud reaccionària mesurada amb exclusió de les manifestacions que toquen el terreny religiós i el conservadurisme en matèria religiosa. En canvi, s'ha trobat una lleugera relació ^{de signe negatiu} entre ~~actitud~~ reaccionària i nivell d'autodeterminació del jove en la família. xxxxxxxxxxxxxxx

D'acord amb l'èmfasi donat a aquest estudi, era molt important conèixer el nivell d'acord dels joves amb tot el ^{que s'indica} ~~significacions~~ de contestació de l'ordre establert. Igual com en el cas de l'actitud reaccionària, es va establir una mesura una mica burda d'aquest acord. S'obté a partir d'ella la següent classificació:

	Initial Est.	Total Epl.	Total Obrers	Total Nois	Total Esta.	Total Empla	Total Obrers	Total Nois
No acord	5	10	8	23	5	19	18	42
Acord limitat	5	4	7	16	5	3	5	13
XXXXX Acord	19	14	15	48	20	7	5	32
Indeterminat	1	2	—	3	—	1	2	3
TOTAL	30	30	30	90	30	30	30	90

L'acord amb les accions contestatòries és l'actitud més freqüent (44% dels entrevistats), però ja hem dit que els límits entre les categories són imprecisos i la decisió respecte d'ells és arbitrària. Ara bé, un cop ^{definit} ~~destruït~~ l'acord, es pot apreciar com la freqüència varia segons els diferents grups. Els estudiants, sense distinció de sexes, donen la major proporció d'acord. En ~~alg~~ ^{alg} d'aquests estats socio-professionals, el sexe introdueix distincions: la proporció ~~de~~ ^{de} d'acord ^{els} ~~nois~~ ^{els nois presenten} molt més alta entre ~~els~~ ^{els} nois; en canvi, no hi ha notables diferències entre empleats i obrers. El distancament de les noies estudiants respecte al rest de les noies suggereix que la seva formació anul·la les conseqüències negatives de la situació de marginalitat i de la educació reaccionària pròpies de les dones. Ara bé, recordant que els resultats de l'anàlisi de l'actitud reaccionària posen de relleu que les noies estan lluny del reaccionarisme més sovint que les altres noies però també més sovint que els nois i recordant altres punts d'aquest estudi en que ja les noies estudiants es veixen més propenses a prendre posicions anticonformistes, hem de trobar una altra explicació als ~~XXXXX~~ fets observats. En aquest sentit, es podria pensar en que el fet de seguir estudis universitaris sigui a vegades en el cas d'una noia de classe burgesa, un acte de rebel·lió en front dels

12.1.15

Total Eatr.	Total Empis.	Total Obres.	TOTAL	%
31	29	26	65	36%
21	7	12	29	16%
21	21	20	80	44%
1	3	2	6	3.2%
61	60	60	180	100%

valors i normes establertes, que la destinen^{en} exclusivament al matrimoni i educació de la filla. (Se pot ignorar que les motivacions per a seguir estudis poden ser molt confuses o inclús completament ^{per aquest tipus de motivacions} acords amb la mentalitat clàssica.) I aquest inici de rebel·lia podria derivar en posicions anticonformistes en altres terrenys. També pot intervenir el fet que en la nostra enquesta les noies estudiantes pertanyen a famílies en que és més freqüent que la mare treballi que en el cas dels nois, així com també és globalment més alt el nivell d'estudi del pare i de la mare, i l'estatus professional del pare. Aquesta diferència d'origen entre estudiants i estudiants i les diferències observades en les actituds i comportaments no semblen ser específiques de la població entrevistada per nosaltres. El mateix observava en un estudi anterior Amado de Niguel⁽¹⁾, deduint-ne consideracions semblants.

L'actitud que es dona d'anàlisi és una actitud d'acord amb les accions contestatòries que es produeixen a nivell de col·lectivitat ètnica. Es pot esperar que aquesta actitud vagi associada a la manifestació d'actituds o comportaments igualment contestatòries en altres ^{terrenys} ~~temes~~. I així resulta, en efecte. L'actitud d'acord amb la contestació es troba associada a actituds inconformistes o contestatòries en els terrenys familiar i religiós.

→ D'una banda, hi ha una associació molt clara entre l'inconformisme en matèria religiosa i l'acord amb les accions de contestació de l'ordre establert:

(1) Estructura Social y Juventud española: impacto político o interacción con la política, en "Revista del Instituto de la Juventud", junio 1966.

Actitud Religiosa

	Anti.	Progressista	Conservadora	Indiferent
No acord	17%	30%	46%	54%
Acord limitat	17%	10%	22%	15%
Acord	62%	50%	26%	31%
Indeterminat	4%	2%	6%	0%
	100%	100%	100%	100%
	(29)	(68)	(69)	(13)

(La relació es tan a més clara present els percentatges en l'altre sentit, tal com estan calculats, s'han de comparar en sentit horitzontal).

D'altra banda, s'observa com l'oprobació de les accions contestatòries es presenta molt més freqüentment en joves que mostren independència respecte a la família. Aquesta relació es manté inclús separant estudiants i joves que treballen:

Autodeterminació a nivell familiar

	Sí			No		
	Estud.	Traball.	TOTAL	Estud.	Traball.	TOTAL
No acord	7%	20%	13%	21%	54%	46%
Acord limitat	13%	20%	26%	21%	15%	16%
Acord	80%	56%	69%	52%	27%	33%
Indeterminat	0%	4%	2%	3%	4%	4%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	(30)	(25)	(55)	(29)	(89)	(118)

(També aquí la relació apareix semblantment intensa present els percentatges en l'altre sentit).

L'actitud contestatòria no es presenta només associada al nivell d'independència que el jove té respecte a la família d'origen, sinó que també es presenta associada a un projecte renovador per la família que ell creu. Així, mentre que en el conjunt dels 180 entrevistats la proporció de joves que desitgen per la dona casada -per la seva dona en el cas dels nois, o per elles mateixes en el cas de les noies- una activitat diferent a la dedicació clàssica al treball de la casa i dels fills és el 27%, en el grup dels que estan d'acord amb les accions públiques contestatàries, la proporció puja al 38%, i baixa en canvi al 17% en el grup dels que no hi estan d'acord.

Hi ha associació inversa entre actitud reaccionària i acord en la contestació de l'ordre establert, tal com cabia esperar. En el grup dels que no estan d'acord en la contestació hi ha un 57% dels individus reaccionaris, mentre que hi ha un 30% dels individus no reaccionaris.

absolutament

Un punt d'indubtable interès seria saber si existeix una relació entre percepció del determinisme socio-econòmic, és a dir, ~~la~~ percepció d'una divisió de la societat en classes entre les que la mobilitat és l'excepció, i l'acord en la contestació d'aquesta situació. I, en efecte, la relació apareix, tal com pot apreciar-se en la taula següent, comparant horitzontalment els percentatges:

Percepció de determinacions			
	No	Sí	Indet.
No	41%	27%	100%
Parcialment	17%	15%	-
Sí	38%	55%	-
Indet.	4%	3%	-
	100%	100%	100%
	(100)	(75)	(1)

Així com hi ha aquesta associació entre l'anàlisi correcta de la realitat social i la actitud que s'adopta davant d'ella, és curiós veure que hi ha també una associació entre aquesta actitud i el nivell de informació sobre la mateixa realitat social. I això és cert tan pel que fa a la recepció de l'informació com al nivell de retenció de l'informació rebuda. Entre els joves que no reben informació de cap mena només hi ha un 9% dels que estan d'acord en la contestació de la realitat, mentre que hi ha un 37% dels que no hi estan d'acord. Semblanment, entre els que tenen un nivell real d'informació molt baix o nul només hi ha un 6% dels joves que aproben la contestació i, en canvi, hi ha un 37% dels que no l'aproben.

x

x

x

Potem dir de les coses més rellevants de les tractades en aquest estudi és el fet de que les actituds i els comportaments anticonformistes o contestataris en faccets ben diferents de la vida dels joves es presenten associades. Així, la contestació a nivell polític es presenta associada a les postures anticonformistes en matèria religiosa, a les actituds d'independència respecte a la família i a algunes manifestacions de canvi de mentalitat respecte a aquesta institució.

Són freqüents el desinterès o el desconeixament total de les noies universitàries i de les noies obreres respecte a temes polítics, encara que no es tracti de política a alt nivell. Els estudiants formen un grup ben complex, que dona la major proporció de contestataris, però que dona també la major proporció de reaccionaris. En les conclusions generals tornarem sobre aquest punt.

A mode de conclusió

En un tema tan complexe com el que ens ha ocupat, i amb el tractament no massa exhaustiu a que s'han sotmés les dades de que es disposava, seria precipitat voler enunciar gaires conclusions.

En una breu recapitulació, val la pena destacar que els resultats del treball confirmen àmpliament els nostres supòsits de partida, inclús més enllà del que hauríem esperat.

Les diferències entre ^{diversos} diferents grups de joves resulten ser fonamentals, tant pel que fa a les circumstàncies en que es desenvolupa la vida de cada un d'ells com ^a les representacions i reaccions davant aquestes circumstàncies.

Les actituds i comportaments de gent jove que són usualment objecte de debat i que configuren unes imatges que l'opinió pública fa extensives a la joventut en general no corresponen a la realitat de la vida dels joves entrevistats. És cert que, per la mateixa definició de la mostra, han quedat exclosos de l'estudi els joves que potser presenten en major mesura comportaments que corresponen a les imatges acceptades correntment: joves que viuen fora de casa o que no tenen un treball o ~~xxxxxx~~ altre activitat regular. Ara bé, es pot afirmar que la mostra correspon a la situació real de la gran majoria de joves al nostre país. Podem dir doncs que el conflicte profund entre generacions, la contestació per part dels joves dels valors i normes socials en que han estat educats i la rebel·lió en front del sistema polític i econòmic no són pas fonaments generalitzats.

És cert, no obstant, que en els últims dècennis hi ha hagut una canvi profunda a nivell de sistema de valors i de institucions. L'augment inverosímil en les possibilitats de comunicació dona als sistemes autoritaris unes possibilitats insospitades de control de l'opinió pública, però també facilita l'extensió de les idees i dels moviments de revolta contra totes les formes d'autoritarisme i d'exploació. Però el que aquest

estudi posa de relleu és la lentitud amb que els moviments de vanguardia aconseguixen provocar canvis a nivell de la majoria, canvis profunds en la mentalitat i en els comportaments i no solament reaccions més o menys aparents i més o menys virulentes, però superficials. Fins aquí, sembla que és més realista reconèixer que, al menys en les nostres latituds, la família, l'escola, i els mitjans de comunicació de massa i els doncs mitjans de socialització han aconseguit l'objectiu de adequar la mentalitat dels joves als interessos dels grups que detenten el poder en la societat en que viuen.

Sovint, al llarg del treball, els estudiants han aparegut com els més propensos a posar en qüestió els principis que s'els hi ha volgut inculcar i a interpelar la societat. Però, en altres punts de l'enquesta recollim en canvi els més propensos a adoptar actituds conservadores. Al costat d'anàlisis molt clarividents de l'estructura social apareixen comentaris com aquell "s'hauria de dialogar més" referit a la guerra del Vietnam. No hi ha dubte que els estudiants són, entre els individus de la seva edat, els que més es poden permetre postures de rebel·lió i també els més informats i fentats per arribar a analitzar objectivament el contexte social en que viuen. Són ells els que tenen accés a autors de totes mides, sigui en la seva llengua sigui en idiomes estrangers, que també ~~tenen~~ ^{poden} ~~mantenen~~ ^{mantenen}; els que poden viatjar, llegir periòdics estrangers, ~~mantenen~~ ^{poden} dedicar hores o dies a discutir, a reflexionar. Privilegiats a nivell d'apropiació de mitjà de producció, són sensibles a la repressió que perceben en tots els aspectes de la vida quotidiana i, ~~en particular~~ ^{en particular}, a les contradiccions del sistema educatiu. Per això els estudiants ~~han~~ ^{estàn} a primera línia de moviments de revolta en molts països.

Els ^{joves} obrers, en canvi, no tenen ~~mantenen~~ ^{poden} les ajudes teòriques que tenen els estudiants per a superar el partidisme de l'informació que arriba a la massa, per a criticar el que s'els hi ofereix, ni poden tampoc permetre's el luxe de

quedar sense feina o de dedicar hores a montar revolucions de saló. Per tot això, els obrers resulten a vegades fortament integrate,

Però, per altre banda, els obrers tenen l'experiència de la seva propia situació; no sempre s'adonen de que estan explotats ni saben qui els explota, però sí que s'els hi fa evident la duresa de les condicions a que estan sotmesos; mentre que els estudiants, gairebé tots ells de classe alta, tenen interessos molt lligats, justament, als de la classe social a que s'oposen i, en particular, a la familia contra la que es rebelen.

Els empleats, així a mig camí entre uns i altres quant a possibilitats econòmiques i de tot tipus, participen molt sovint de l'integració dels obrers sense participar a l'hora de la seva difícil situació, que podria actuar com a revulsiu eficaç. Ja tenen interessos creats en l'estructura social actual.

En conjunt, diríem que la participació en la dinàmica del canvi social no és un fenomen que es pugui donar per descomptat ~~xx~~ pel fet de tractar-se de gent jove. Tots els esforços tendents a aclarir en aquests individus en gran manera relativament lliures i en ~~xx~~ plena vitalitat la relació de forces que domina en la societat en que viuen, a fer-los-hi comprendre els interessos específics a que obeeixen la ideologia que s'els hi transmet, ~~x~~ el marc juridico-polític que els envolta i els camins que poden conduir a modificar aquesta realitat ~~xxxxxxxx~~ seran sens dubte una contribució eficaç al progrés humà.